

ทรัพย์สาตร์

ชั้นต้น

ของ พระยาสุริยานุวัตร

เล่ม ๒

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑,๐๐๐ ฉบับ

ราคา ๒ บาท

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

สารบัญ
ทรัพย์สินสาตร์ เล่ม ๒

ภาค ๓
การแลกเปลี่ยน

หมวด ๑	การแลกเปลี่ยน	หน้า ๒๕๙
	ลักษณะของการ ค้ำขายหรือการ แลกทรัพย์สิน	หน้า ๒๖๓
หมวด ๒	ค่า และ ราคา	หน้า ๒๖๖
	กฎ ขรรพตสำหรับ กำหนด ราคา	หน้า ๒๗๐
	การ ประมูลราคา	หน้า ๒๗๒
	ราคาปรกติ	หน้า ๒๗๔
	ราคา คดาค	หน้า ๒๘๐
	ราคาเงินใช้ ใน บ้านเมือง	หน้า ๒๘๙
หมวด ๓	ลักษณะเงิน	หน้า ๒๙๔
	กิจ ขระของ เงิน	หน้า ๒๙๘
	พระราชบัญญัติมาตราของสยามร. ศ. ๑๒๗	
		หน้า ๓๐๒
	คุณวิเศษ ของ เงิน ที่ ช่วยใน การ แลกทรัพย์สิน	หน้า ๓๐๖

ดัชนีและเหรียญ กระดาษปีที่ ตกต่ำ	หน้า ๓๑๔
เหรียญกระดาษปีที่ ลักหรือปลอมแปลง	หน้า ๓๒๕
หมวด ๔	
ดัชนีเงินตรา ต่าง ประเทศ	หน้า ๓๓๙
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ อังกฤษ	หน้า ๓๓๙
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ อินเดีย	หน้า ๓๔๑
ดัชนีเงินตรา ประเทศในเขตติดต่ออเมริกาเหนือ	หน้า ๓๔๒
ดัชนีเงิน ตรา เมือง แคนนาดา	หน้า ๓๔๓
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศเยอรมันนี	หน้า ๓๔๔
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ สแกนดิเนเวีย	หน้า ๓๔๕
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ ที่ อยู่ใน สหประชาชาติ	หน้า ๓๔๖
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ ฝรั่งเศส ประเทศ เบลเยียม	
ประเทศ อิตาลี	หน้า ๓๔๖
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ และเมืองอื่น	
ช่วง ที่คิดวัน ออก	หน้า ๓๔๘
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ สหประชาชาติ	หน้า ๓๕๐
ดัชนีเงิน ตรา ประเทศ ปราจีนบุรี	หน้า ๓๕๓

หมวด ๕	การ เชื้อ หนี้ (Credit)	หน้า ๓๕๘
	ความ เชื้อ อย่าง เกี่ยว ที่ เป็น หลัก เป็น ประชาน	
	ของ การ เชื้อ หนี้	หน้า ๓๖๐
	คุณ ประ โยชน์ ของ การ เชื้อ หนี้	หน้า ๓๖๐
หมวด ๖	เอกสาร สัญญา แด่ ไป คำ ญ่า ต่าง ๆ ของ การ	
	เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ ต่าง เงิน ตรา	หน้า ๓๖๖
	หนังสือ สัญญา ใช้ เงิน แด่ ไป สั่ง จ่าย	
	(Bill of Exchange)	หน้า ๓๖๐
	ใบ สั่ง จ่าย ที่ เรียกว่า เช็ก (Cheque)	หน้า ๓๖๖
	วิธี ใช้ การ เชื้อ หนี้ โดย ทาง บานู ชี	หน้า ๓๖๐
หมวด ๗	การ เชื้อ หนี้ อาจ ญ่า จง ราคา สิ้น คำ ให้ ฝั น	
	แปล ไป ได้ ต่าง ๆ	หน้า ๓๖๖
	ฉบับ คร	หน้า ๓๖๖
หมวด ๘	การ เชื้อ หนี้ ใน การ คำ ขาย	
	(Commercial Credit)	หน้า ๓๖๖
หมวด ๙	การ เชื้อ หนี้ ใน การ ส้าง ทรัพย์	หน้า ๔๐๖
หมวด ๑๐	การ คำ ขาย เงิน ตัว และ การ ทำ สิ้น คำ	
	ขาย มาก เกิน ไป	หน้า ๔๔๔

หมวด ๑๑	วิธีทำใบตั้งจ่ายตั้งเคราะห์กัน (Accommodation Bills)	หน้า ๔๒๓
หมวด ๑๒	คอกเบี้ย	หน้า ๔๒๗
หมวด ๑๓	การค้าขายระหว่างประเทศ คุณประโยชน์ของการค้าขายระหว่าง ประเทศ	หน้า ๔๓๘ หน้า ๔๔๒
	การค้าขายโดยสะดวก (Free Trade)	หน้า ๔๕๑
หมวด ๑๔	การป้องกัน (Protection)	หน้า ๔๕๗
	การป้องกันในประเทศอังกฤษแต่ครั้ง โบราณ	หน้า ๔๖๗
	การค้าขายพวกแฮนเซียติกลีก (Hanseatic League)	หน้า ๔๖๗
	กฎหมายการเดินเรืออังกฤษ (The Navigation Act 1651)	หน้า ๔๗๔
	ประเทศอเมริกาเหนือตั้งตัวเป็นอิสระภาพ	หน้า ๔๘๐
	การป้องกันในประเทศยูไนเต็ดสเตตส์ อเมริกาเหนือ	หน้า ๔๘๒

แก้คำผิด

ในหนังสือเล่ม ๒ นี้ มีคำผิดพลาดอยู่หลายแห่ง เช่น
 เล่มขึ้น คัด ตัว สกต การันต์ ใน คั่น ฉบับผิดบ้าง ผู้ตรวจใบแก้
 หงส ตา ตรวจ สระ พยัญชนะ และ วรรณยุกต์ กลับไม่ทั่วถึงบ้าง
 ในบรรดาคำผิด ที่ได้ตรวจพบเมื่อ พิมพ์หนังสือนี้เสร็จแล้ว ถ้า
 คำใดผิดไม่สำคัญ พุทธจะอ่านเอาความได้ ก็ปล่อยไป ไม่ได้
 บอกแก้ไข คำใดผิดจนทำให้เสียความ ได้บอกแก้ไข
 ในบาณชี ข้างล่างนี้แล้ว ส่วนตัว สกต การันต์ ที่เล่มขึ้นเขียน
 ผิดพลาดไปบ้าง เป็น บาง คำ ได้บอกแก้ไขให้ อย่าง ละ ครั้ง
 ถ้าเมื่อผู้อ่านได้ พบคำผิดอย่าง เดียวกันในที่แห่งอื่นอีกต่อไป ขอ
 ได้แก้ไขเอง ตามแบบที่ ถูกใน บาณชี ข้างล่างนี้เกิด

<u>คำผิด</u>	<u>คำถูก</u>	<u>หน้า</u>	<u>บรรทัด ที่</u>
ซึ่ง	ซึ่ง	๒๕๙	๘
ลำภาว	ถัมภาว	๒๖๒	๑๓
ชนบท	ชนบท	๒๖๔	๕
มีปัญหา	มีปัญห	๒๖๕	๔
นายก	นายก.	๒๖๗	๙
นักปราชญ์	นักปราชญ์	๒๗๐	๑๘
ที่จีน	ที่ดิน	๒๘๐	๓

<u>คำผิด</u>	<u>คำถูก</u>	<u>หน้า</u>	<u>บรรทัดที่</u>
เถี่ยต	เถี่ยต	๒๘๑	๕
ทุกที่ไป	ทุกที่ไป	๒๘๑	๑๗
ตาเตยว	ทาเตยว	๒๘๒	๑๑
พรรณ	พณ	๒๘๒	๑๓
ชนานัก	ชนานัก	๒๙๕	๑๐
หลักถาน	หลักฐาน	๓๐๐	๖
คิแกรม	เซนติแกรม	๓๐๓	๒
เหวียนบาท	เหวียนบาท	๓๐๔	๑๔
ไปน่นอน	ไปน่นอน	๓๐๘	๑๔
น้อยได้	น้อยๆได้	๓๑๑	๕
เบียดแว้ง	เบียดแว้ง	๓๑๔	๑๘
ชนบัก	ชนบัก	๓๔๐	๘
เมวีกา	อเมวีกา	๓๔๒	๔
โนถาน	โนฐาน	๓๖๑	๑๑
ทรมาร	ทรมาน	๓๕๔	๒
มัยยัค	มัยยัค	๓๖๔	๗
ให้จ้ง	ไม่ให้จ้ง	๓๖๕	๗

<u>คำผิด</u>	<u>คำถูก</u>	<u>หน้า</u>	<u>บรรทัดที่</u>
ชีวิต	ชีวิต	๓๖๕	๒
เกิน	เกิน	๓๖๙	๘
กว่า	ว่า	๓๗๔	๖
เห็นจเห็น้อย	เห็นจเห็น้อย	๓๗๖	๙
ไ้กับ	ไว้กับ	๓๘๐	๑๕
บันดา	บรรดา	๓๘๑	๑.ก
ทวนวน	ทวนวน	๓๘๗	๒
ครึ่งหนึ่ง	ครึ่งหนึ่ง	๓๘๙	๘
เซ็นชื้อ	เซ็นชื่อ	๔๐๕	๒
ตั้งขึ้น	ตั้งขึ้น	๔๐๗	๔
คาดคะเน	คาดคะเน	๔๐๙	๑๕
ถานะ	ฐานะ	๔๑๘	๔
ชนาภัย	ชนภัย	๔๒๖	๗
หักกรรรม	หักถกรรรม	๔๒๙	๑๖
เกาะปลูก	เกาะปลูก	๔๓๐	๙
เกาะปลูก	เกาะปลูก	๔๓๑	๑๐

<u>คำผิด</u>	<u>คำถูก</u>	<u>หน้า</u>	<u>บรรทัดที่</u>
บำเน็จ	บำเหน็จ	๔๔๑	๙
ดินต่างประเทศ	สินค้าต่างประเทศ	๔๕๓	๑๓
กนิทาน	กนิศาร	๔๕๓	๑๖
ในทางที่	ในการที่	๔๕๖	๙
ไหม	ไหม	๔๗๙	๙
กนิศรทาน	กนิศรชาน	๔๘๕	๑๑

ภาค ๓

หมวด ๑ ว่าด้วยการแลกเปลี่ยน

ใน ทริพย์ตำราเล่ม ๑ ซึ่งได้เรียบเรียงขึ้นไว้แล้วนั้น ได้ตั้งต้น กล่าวถึงลักษณะ การสร้าง ทริพย์ ไปจนถึง การ แบ่งปันทริพย์ มีความพอ เป็น เค้ามุตบ้าง แล้ว ในเล่ม ๒ นี้จะได้กล่าวถึงลักษณะ การ แลกเปลี่ยน ทริพย์ คือ การ คำขายเป็น ตำคัม ค่อไป

ในการ ทำผลประโยชน์ทุกอย่างโดย ความเจตนา จะสร้างทริพย์ ให้เกิดมีขึ้นได้นั้น ได้ ซึ่งจริง มาแต่ชั้นต้น แล้วว่า สิ่งที่จะ เป็น ทริพย์ ได้จำเป็น ต้อง ให้มีลักษณะ ที่จะ แลกเปลี่ยน กัน ได้กับ ของอื่น มิฉะนั้น ก็จะไม่ เป็น ทริพย์

การ แลก เปลี่ยน จึง เป็น การสำคัญ อันใหญ่ยิ่ง อย่างหนึ่ง ซึ่ง จะ ต้อง ใช้ ใน การ ทำ มาหาเงินอันจะ กระทำ ทริพย์ ให้เพิ่มพูนขึ้นได้

การ แลกเปลี่ยน เป็น วิชา ที่จะ เอา ของ ซึ่งเรา มี เหลือใช้ หรือ ซึ่ง เราไม่ต้องการ นั้นไป แลกกับ กับ ของอื่นที่เราต้องการ หรือ ที่เราอยาก ได้มากกว่า ของที่เราจะ ต้อง การ แลก มา นั้น จะ ต้อง มี

คุณประโยชน์แก่เราสักอย่างหนึ่ง ถ้าไม่มีประโยชน์อะไรเราก็ไม่อยากจะ แต่บางทีของที่เราต้องการในขั้นต้นนั้นจะมีคุณประโยชน์แก่เราสักเท่าใดก็ดี มาตอนปลายถ้าเรามีของชนิดเดียวกันนั้นเหลือเฟือมากเกินไป ความต้องการไปของที่เกิดขึ้นนั้นก็เป็นอย่างอื่นว่าไม่มีประโยชน์อะไร แต่เราจนกว่าจะเอาไปแลกเปลี่ยนกันกับของอื่นที่เราจะต้องการใช้้อยู่มากเป็นต้นว่าชาวนาทำการเพาะปลูกได้เข้าเป็นผลเหลือกินอยู่เป็นอันมาก ข้างฝ่ายชาวประมงที่ทำการแต่หาปลาอย่างเดียวก็จะได้ปลามากเกินไปที่เราจะต้องการ เจ้าของชาวนาและปลาของชาวประมงที่เหลือเฟืออยู่นั้นจะไม่เป็นประโยชน์อะไรแก่เจ้าของจนกว่าเจ้าของเขาคือต้องการปลา และเจ้าของปลาคือต้องการเขา ค่ายก็เอาเขากับปลาไปแลกเปลี่ยนกัน การแลกเปลี่ยนนั้นจึงกระทำให้อะไรซึ่งแต่ก่อนไม่มีประโยชน์มาเกิดมีประโยชน์ขึ้นด้วยกันทั้งสองฝ่าย ชาวนามีแค่เขาอย่างเดียวไม่มีปลากินบ้างก็ไม่พอใจ ชาวประมงมีแค่ปลาไม่มีเขากินก็เต็มที การแลกเปลี่ยนจึงกระทำให้อะไรเกิดกำไรเป็นผลประโยชน์ยิ่งขึ้นได้แก่ผู้แลกเปลี่ยน

มูลเหตุของการแลกเปลี่ยนที่จะก่อให้เกิดขึ้นได้นั้น ก็เป็นเพราะการปันหน้าที่กันทำการเป็นส่วนเป็นลำดับไปต่าง ๆ กันตาม

การแลกเปลี่ยน

๒๖๑

ที่ได้พรรณามาใน ทฤษฎีสารค์เล่ม ๑ โดยละเอียดแล้ว เพราะถ้า
ต่างคนต่างก็ ทำการ อย่างเดียวกันเหมือนกันไปเสียหมด แล้ว การ
แลกเปลี่ยน ค่าขายก็จะเป็น อัน มีไม่ได้ ใคร จะ เขาเข้าต่อเข้า
หรือเขาไปจากต่อ มาชนิกเดียวกันไป แลกกันให้เสียเวลาเปล่าโดย
ไม่มีประโยชน์อะไรขึ้นอีกได้ การ บัน หน้าที่กัน ทำการ จะ
เกิดผล มากก็เพราะจะ แลกเปลี่ยน ผลที่ทำขึ้นได้ต่างกัน นั่น ซึ่ง กัน
และกัน ยิ่ง มีการ มากอย่าง ต่าง ชนิด ออกไป ยิ่ง เกิด มีวิ
พากิน มาก อย่าง ขึ้น การ แลกเปลี่ยน ก็ยัง จะ แพร่ หลาย กว้าง
ขวาง ออกได้ โดยรวดเร็วขึ้นเสมอไป คนทำนา และ ชาวประมง ที่
ได้ยักคว อย่าง มากถ้านั้น ค่า คน ก็ จะ ได้ กินข้าว และ กินปลาซึ่ง
เป็น ผล ของตัวได้ทำ ขึ้น นั้น คลอดไปได้ แต่ช่วง เหล็กที่ดัดเคียว
สำหรับเกี่ยวข้าว ถ้าทำกร แต่ อย่าง เดียวคง จะไม่ มีโอกาสใช้
เกี่ยวที่ ตัวทำ นั้น ถึง ขณะเดียว จำเป็น จะ ต้อง เขาเคียวไปแลก
กับข้าว ของ ชาวนา ช่วง เหล็ก จึง จะมี เขากิน

เมื่อ มีการ ทำงาน อย่าง ต่าง ๆ กันเช่นนี้ มาก อย่าง ออกไป
แล้ว ก็ จำ จะ ต้อง มีพวก พ่อค้า คน ถวาย อีกพวก หนึ่ง สำหรับ
ทำธุระ ของของต่าง ๆ นั้น ไปส่งถึงที่ที่ผู้ จะต้องการ ใช้เป็นประโยชน์
มีการ หนุนของ ของผู้ที่ไม่ต้องการ ไปส่ง ให้แก่ผู้ ที่ต้องการ หรือ

ชน ของ ซึ่ง มี ผู้ต้องการ น้อย ไป สิ่ง ใน ทำ ได้ ที่ ซึ่ง จะ มี ผู้ต้องการ ของ
สิ่ง นั้น มาก เป็น กัน

ถ้า ช่าง เหล็ก คน หนึ่ง ทำ ได้ ๕ ชิ้น ต่อ วัน ๕ เดือน แต่ ถ้า
ชาว นา จะ ทำ ได้ เอง จะ ต้อง ลง แรง เสีย เวลา ถึง ๓ วัน จึง จะ
จะ ทำ ได้ ๕ ชิ้น ต่อ เดือน หนึ่ง และ ถ้า ชาว นา จะ เกี่ย เข้า
ใน วัน เดียว ได้ มาก เท่า กับ ช่าง เหล็ก จะ เกี่ย เข้า ได้ ใน ๓ วัน แล้ว
ก็ เปน อัน เห็น ได้ อยู่ เอง ว่า ถ้า มี คน ถวาย เปน พ่อ ค้า มา ทำ ชุระ
นำ เกี่ย ไป สิ่ง ชาว นา แล้ว แยก เข้า ไป สิ่ง ช่าง เหล็ก แทน คน
ทั้ง ๒ ฝ่าย น้อย แล้ว ชาว นา ก็ จะ เกี่ย เข้า ของ ตัว ได้ เร็ว ไป
ทั้ง จะ ได้ เกี่ย ใช้ ด้วย ส่วน ช่าง เหล็ก เมื่อ ทำ เกี่ย อยู่ ไม่ ต้อง
หยุด ยัง นั้น ก็ จะ มี เขา ถวาย ด้วย เหมือน กัน

พ่อ ค้า คน ถวาย สำหรับ ชุระ เข้า และ เกี่ย ที่ กล่าว นี้ ถึง โดย
ว่า ไม่ ได้ กระทำ ให้ เกิด มี ตำรา ใหม่อ่าง ใด เพิ่ม เติม เปน ทรัพย์สิน
อื่น อีก ด้ แต่ การ ที่ ชาว นา กับ ช่าง เหล็ก ต่าง ก็ ไม่ ต้อง บัวยการ
เวลา ชุระ เข้า กับ เกี่ย ไป สิ่ง ให้ แยก กัน นั้น ชาว นา กับ ช่าง เหล็ก
ไม่ ต้อง หยุด ยัง การ งาน ที่ ทำ อยู่ ทำ ผล ได้ มาก ขึ้น เพราะ เหตุ
ที่ มี พ่อ ค้า มา รับ ทำ ชุระ แทน เขา ได้ ผล ทั้ง ๒ ฝ่าย เพราะ ไม่

การแลกเปลี่ยน

๒๖๓

ต้องหยุดยั้งการทำงานนั้น ก็เป็นจากเหตุที่ได้ฟังแรงพ้อคำเป็นคำนี้
การเป็นดังนี้ก็เป็นประจักษ์ว่า พ้อคำสร้างทรัพย์ขึ้นได้อย่าง
เดียวกัน กับผลที่ชาวนาและช่างเหล็กทำขึ้นได้

ในทรัพย์สินศาสตร์เล่ม ๑ ภาค ๑ หมวด ๒ ได้บัญญัติไว้ว่า
สิ่งที่จะเป็นทรัพย์ได้นั้น ต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ คือ แลกเปลี่ยน และ
มีที่สิ้นสุด ประกอบกัน แล้วได้แยกประเภททรัพย์ออกเป็น ๓
ประเภท คือ

๑. จำพวกที่แลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้
๒. แรงทำการ
๓. ความเชื่อ

ซึ่งต้องถ้วนแต่มีคุณสมบัติ และ มีค่าแลกเปลี่ยนกันได้ทั้ง
๓ อย่าง

การค้าขายหรือการ แลกทรัพย์ ๓ ประเภทนี้ พอจะแยก
ออกได้ต่อไปว่ามีลักษณะต่างกัน ๖ ประการ คือ

๑ แลกจำภาระ ชนิดหนึ่ง กับจำภาระ อย่างอื่น อีกชนิดหนึ่ง
เช่น กับเขาเข้าไปแลกปลา หรือเอาเงินไปแลกข้าว

๒ แลกจำภาระกันกับแรงทำการ เช่น กับเขาเงินไปจ้าง
คนแจวเรือ หรือเอาเขาไปแลกไปใช้เป็นคนแบหาม คอแบก
แรงคนแจวเรือ

๓ เขาแรง ทำการ ชนิด หนึ่ง ไป แลกกัน กับแรง ทำการ อีก ชนิด หนึ่ง เช่น กับ ลูกศิษย์ อดิ ไป รับใช้ การ งาน ของ พระ พระสอน หนังสือ ให้เป็น การ แลก เปลี่ยน แรง ตอบ แทน กัน

๔ เขาแรง ทำการ ไป แลกกัน กับ ความ เชื่อ เช่น กับ ไป ทำ งาน ให้รัฐบาล รัฐบาล ให้ หมาย รับ เป็น ค. ตอบ แทน แรง ทำการ หรือ ไป ทำงาน ให้ผู้ใด ผู้หนึ่ง เขียน คำใบสำคัญ สั่งจ่าย เงิน ให้เป็น ค่า แลก เปลี่ยน แรง ทำการ

๕ เขา สำภาระ ไป แลกกับ ความ เชื่อ เช่น กับ เขา สิ้น ค่า ไป ขยาย แล้ว ได้ รับ ใบ สั่ง จ่าย เงิน ตอบ แทน มา หรือ เขา สิ้น ค่า ไป แลกกับ ใบ สำคัญ สัญญา ใช้เงิน ทำนองใด ทำนอง หนึ่ง

๖ เขา ความ เชื่อ อย่าง หนึ่ง ไป แลกกัน กับ ความ เชื่อ อีก อย่าง หนึ่ง เช่น กับ ผู้ ทำการ คลัง เงิน (Banker) รับ ใบ สำคัญ สัญญา ใช้เงิน ของ ห้างใดไว้แล้ว จด หมายเหตุ ว่า คลัง เงิน เหนือ หน้า หรือ ห้าง เป็น เจ้าหนี้ คลัง เงิน เท่า จำนวน เงิน ใบ สำคัญ ใช้เงิน นั้น หรือ บุคคลผู้ หนึ่ง รับ ใบ สำคัญ สั่งจ่าย เงิน ของ บุคคลผู้ อื่น ไป แล้ว เขา ใบ สั่งจ่าย เงิน นั้น ไป ขยาย ให้กับ คลัง เงิน หรือ เขา ใบ สั่ง คลัง เงิน เพื่อ จะ ให้ จด หมายเหตุ ว่า บุคคลผู้ นั้น เป็น เจ้าหนี้ คลัง เงิน ตาม จำนวน ใบ ใบ สั่งจ่าย

การ ค้าขาย ส่วรพัต อย่าง ต้อง ตก อยู่ ใน การ แลก เปลี่ยน
๖ ประเภท ทั้ง สิ้น

แต่ ใน การ แลก เปลี่ยน สิ่ง ของ ต่าง กัน ที่ รวม อยู่ ใน ๖ ประเภท นี้
คง จะมี ปัญหา เกิด ขึ้น ทุก ครั้ง ไป ว่า ของ สิ่ง นี้ เท่า นี้ จะ แลก กัน
กับ ของ สิ่ง นั้น ได้ มาก น้อย เพียง ไດ เป็น คำนวณ ว่า เขา เบื่อ ออก ดี ต
หนึ่ง จะ แลก ปลา แห่ง ไດ ก็ หาง หรือ ไป ทำ งาน ให้ เขา วัน หนึ่ง
ควร จะ ได้ เขา ส่วร เป็น บ้าน หัก ก็ ทะ นาน หรือ ไต เงิน เป็น ค่า แร้ง
เท่า ไດ เป็น เรื่อง ที่ จะ ต้อง มี กำหนด ค่า แลก เปลี่ยน หรือ ราคา เป็น
เครื่อง สำหรัย เปรียบ เทียบ กระ ประมาณ ส่วน และ จำนวน ของ ที่ จะ
ต้อง มี มาก หรือ น้อย กว่า กัน ซึ่ง หนึ่ง เสอ ไป หรือ จะ พด ตาม
โหหาร ที่ ใช้ กัน อยู่ ก็ คือ ว่า ของ ที่ ต่าง กัน นั้น อย่าง หนึ่ง จะมี
ค่า มี ราคา ต่าง กัน เท่า ไດ เมื่อ ไต กระ ประมาณ ค่า หรือ ราคา
จริง ทั้ง ๒ อย่าง ที่ จะ แลก เปลี่ยน กัน นั้น แล้ว จึง จะ แลก ของ กัน
ไปได้ โดย สดวก

เรื่อง ค่า แลก เปลี่ยน และ ราคา เป็น สิ่ง สำคัญ อยู่ ใน การ ค้า ขาย
แลก ทรัพย์ ซึ่ง กัน และ กัน ฉนี้ เมื่อ จะ ช้ แร้ง ถักษณ การ ต่าง ๆ
ที่ เกี่ยว ขง กับ การ แลก ทรัพย์ ต่อ ไป ให้ แจ่ม แจ้ง ก็ จำ จะ ต้อง
ช้ แร้ง ถักษณะ ค่า แลก เปลี่ยน และ ราคา ให้ ช้ ช้ แจ้ง เสีย ก่อน แล้ว

จึงจะชี้แจง การ ค่อยไปได้อีก ใน หมวด หน้าจะได้ ชี้แจง ถัดมา
ค่า แลกเปลี่ยน และ ราคา ค่อยไป

หมวด ๒ ว่าด้วย ค่า และ ราคา

สิ่ง ของ ซึ่ง มี คุณ ประโยชน์ ที่ พึง จะ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย กัน ได้
เมื่อใด สิ่ง นั้น ต้อง มี ค่า หรือ ราคา ขึ้นทันที เพราะ สิ่ง ทั้ง หลาย
ที่ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย กัน ไม่ได้ เป็น สิ่ง ซึ่ง จะมี ค่า หรือ ราคา
ไม่ได้ คำ “ค่า” และ “ราคา” ใน ที่นี้ จึง จะ เรียก ได้ ว่า เป็น อำนาจ
ของการ แลก เปลี่ยน โดย เฉพาะ คำ สามัญ ที่ ใช้ กัน เป็น ต้น ว่า เจ้าสาร
หนึ่ง มี ค่า แลก ปลด ได้ ๑๐ ศัคว์ หรือ เจ้าสาร ๑ ถึง เป็น ราคา
เงิน ๒ บาท นั้น คำ “ค่า” และ “ราคา” ใน ที่นี้ ใช้ อย่าง เดียว
กัน กับ เครื่องหมาย — ใน คำ ราเชน เป็น อัน เข้าใจ กัน ว่า เจ้าสาร
๑ ถึง เท่า กับ ปลด ๑๐ ศัคว์ หรือ เจ้าสาร ๑ ถึง เท่า กับ
เงินตรา ๒ บาท

ใน การ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย สารพัด อย่าง ต้อง ให้ ระวัง เสีย ก่อน
ว่า สิ่ง ซึ่ง จะ แลก เปลี่ยน กัน นั้น อย่าง หนึ่ง จะ เท่า กัน กับ สิ่ง อื่น
อย่าง หนึ่ง หรือไม่ ถ้า ไม่ เท่า กัน สิ่ง ค่อย สิ่ง ที่ เป็น อัน ว่า ของ
สิ่ง หนึ่ง พึง จะมี คุณ ประโยชน์ มาก หรือน้อย และ หา ได้ ทำ ได้ ยาก
หรือ ง่าย กว่า กัน สุด แล้ว แต่ ความ เห็น ของ เจ้า ของ ของ สิ่ง นั้น

สิ่ง จะ ชี้แจง การ ค่อยไปได้อีก ใน หมวด หน้า จะ ได้ ชี้แจง ถัดมา
ค่า แลก เปลี่ยน และ ราคา ค่อยไป

หมวด ๒ ว่าด้วย ค่า และ ราคา

สิ่ง ของ ซึ่ง มี คุณ ประโยชน์ ที่ พึง จะ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย กัน ได้
เมื่อใด สิ่ง นั้น ต้อง มี ค่า หรือ ราคา ขึ้น ที่ นั้น ที่ เพราะ สิ่ง ทั้ง หลาย
ที่ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย กัน ไม่ได้ เป็น สิ่ง ซึ่ง จะมี ค่า หรือ ราคา
ไม่ได้ คำ “ค่า” และ “ราคา” ใน ที่นี้ จึง จะ เรียก ได้ ว่า เป็น อำนาจ
ของการ แลก เปลี่ยน โดย เฉพาะ คำ สามัญ ที่ ใช้ กัน เป็น ต้น ว่า เข้าวสาร
หนึ่ง ถึง มี ค่า แลก ปลด ได้ ๑๐ ศัคว์ หรือ เข้าวสาร ๑ ถึง เป็น ราคา
เงิน ๒ บาท นั้น คำ “ค่า” และ “ราคา” ใน ที่นี้ ใช้ อย่าง เดียว
กัน กับ เครื่องหมาย = ใน คำ ราเชน เป็น อัน เข้าใจ กัน ว่า เข้าวสาร
๑ ถึง เท่า กับ ปลด ๑๐ ศัคว์ หรือ เข้าวสาร ๑ ถึง เท่า กับ
เงินตรา ๒ บาท

ใน การ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย สสาร พด อย่าง ต้อง ให้ ระวัง เสีย ก่อน
ว่า สิ่ง ซึ่ง จะ แลก เปลี่ยน กัน นั้น อย่าง หนึ่ง จะ เท่า กัน กับ สิ่ง อื่น
อย่าง หนึ่ง หรือไม่ ถ้า ไม่ เท่า กัน สิ่ง ค่อย สิ่ง ก็ เป็น อัน ว่า ของ
สิ่ง หนึ่ง พึง จะ มี คุณ ประโยชน์ มากกว่า น้อย และ หา ได้ ทำ ได้ ยาก
หรือ ง่าย กว่า กัน สุด แล้ว แต่ ความ เห็น ของ เจ้า ของ ของ สิ่ง นั้น

จะเห็นไป) ตามความนิยมของเขาที่อาจจะมีต่างกัน หรือเหมือนกัน
ได้ เป็นต้นว่า นาย ก. มีหีบถมโบราณหีบหนึ่ง ซึ่งได้รับ
เป็นมรดกตกต่อมาในตระกูลของนาย ก. นาย ข. ไปเห็นหีบ
นั้น เขามีความอยากได้หีบนั้นเป็นประมาณ จึงชวนนาย ก.
แลกหีบนั้นกับชั้นนากของนาย ข. ซึ่งเห็นว่าพอจะมีค่าเท่าเทียม
กันอยู่บ้าง หรือมีนั้นก็ขอซื้อหีบนาย ก. เป็นราคาสิน ๑๕๐ บาท
นาย ก. ไม่พอใจ เพราะเห็นว่าคุณค่าประโยชน์ของหีบนั้นยังมี
มากกว่าชั้นนากหรือจำนวนเงิน ๑๕๐ บาท ที่นาย ข. จะให้แลก
เปลี่ยนนั้นอยู่มาก เพราะหีบเป็นชิ้นที่ระเกะระกะของตระกูลนาย ก.
ซึ่งเป็นของหายากที่สุด ฝ่ายนาย ข. เป็นผู้ชอบสะสมช่างเห็นว่า
หีบถมนี้มีมูลค่าตายถึงกับประณีตงดงาม เป็นของต้องค่านาย ข.
มาก นาย ข. มีความต้องการหีบนั้นอย่างแรงกล้าจึงขอเดิม
หีบเงินถมชั้นนากให้นาย ก. อีกหีบหนึ่ง มีดนั้นก็ขอให้เงินตรา
เป็นการซื้อหีบนาย ก. ๓๐๐ บาท นาย ก. ในที่นี้เห็นว่าชั้นนาก
กับหีบเงินเป็นของต้องการอยู่ โดยที่นาย ก. ยังไม่มีใช้เห็น
มีประโยชน์พอ กันกับที่จะเสียสละหีบถมที่ระเกะระกะให้นาย ข. ไปได้

ก็ตกลงแลกเปลี่ยนกัน ส่วนราคาสิน ๓๐๐ บาท นั้น ถ้า นาย ก.
จะรับไปก็ คงจะ ไปซื้อสินค้ากับ หีบเงินได้เหมือนกัน

ในการ แลกเปลี่ยนที่ยก มาถ้าวนี้ ในขั้นต้น เมื่อใคร่ครวญ
ดูก็จะเห็นว่า มีข้อ ความสำคัญ ที่เป็น อำนาจ สำหรับ กำหนด
ค่า แลกเปลี่ยน และ ราคาสิน ของ นั้น ๓ ข้อ

๑ คุณ ประโยชน์ มากน้อย ที่มีอยู่ใน ตัว สิ่ง ของ ที่ แลกเปลี่ยน
กัน ตาม ความนิยม ของ ผู้ ที่ จะ ต้อง การ ของ ทั้ง ๒ ฝ่าย เมื่อ เห็น ว่า
คุณ ประโยชน์ นั้น พอ เท่าเทียม กัน แล้ว จึง เป็น อัน ตกลง แลก
ของ กัน ได้

๒ การ หายาก หรือ ยาก ที่เป็น ลักษณะ ของ สิ่ง ซึ่ง จะได้ แลก
เปลี่ยน กัน

๓ สุดท้าย แต่ ความปรารถนา ของ คน ทั้ง ๒ ฝ่าย ที่ แลกเปลี่ยน
ของ กัน นั้น จะมี แก่ กล้า อยู่สักเพียงใด

ในความ ๓ ข้อ นี้ ความข้อ ๒ มีน้ำหนัก ในการ กำหนด ราคา
สินค้า ที่มีอยู่ โดยทั่วไป นั้น มากกว่าอย่างอื่น เพราะ เหตุว่า ของ
ที่ หายาก หรือ ทำได้ยาก นั้น มัก เกี่ยว ด้วย แรง ทำ การ ที่ จะ ต้อง ใช้
และ ทุน ที่ จะ ต้อง ลง ไป ในการ ทำ หรือ แสวง หา สิ่ง ของ นั้น อีก ชั่ว หนึ่ง
แต่ ถ้า พิจารณา ประโยชน์ หรือ ความต้องการ ใน ข้อ ๑ ข้อ ๓ จะ

มีกำลัง แก่ กล้า อยู่ตาม ความนิยม ของ ผู้ที่ จะ ต้อง การ ของ นั้น เท่าใดก็ดี ความ ๒ ขั้วนี้หาเป็นใหญ่ในการที่จะตั้ง ราคา ค่าสิ่งของลงไม่ เป็นต้นว่า มีผู้ปรารถนาจะซื้อ หมวกใบหนึ่งผู้นั้น มีความปรารถนา หมวกโดยที่เห็น คุณประโยชน์ใน หมวก นั้น ว่าจะมี แก่ตัว มาก ถึง กับว่า ถ้าหาที่อื่นไม่ได้ดีเท่ากัน จะยอมเสียเงินซื้อ หมวก นั้น เป็น ราคา ถึง ๑๐๐ บาทก็ดี แต่โดยที่ตามห้างร้าน มี หมวก ชนิด เดียวกัน ขาย เพียง ราคาใบละ ๑๐ บาทเท่านั้น ผู้ที่ ต้อง การ ก็คงจะให้เงิน แต่ เพียง ๑๐ บาท เท่านั้นเอง ความ ต้อง การ ที่มี อยู่ แก่ กล้า เพียงใดไม่ เป็น ข้อสำคัญ

แต่ความต้อง การ นั้นเอง เป็น ที่เกิดหรือเป็นต้นเหตุของค่า แลกเปลี่ยน และ ราคา เพราะเหตุว่าสิ่งซึ่งไม่มีผู้ใดปรารถนาจะมีค่าหาได้ไม่ เพชรพลอยสารพัด อย่าง ในบ้านเมือง ถ้าไม่มีผู้ใดต้อง การ ก็จะไม่ดีไปกว่าเม็ดทรายสักเท่าใด ถ้าไม่มีผู้ต้อง การ ก็ไม่มีผู้ใดจะไปออกแรง แสวงหา หรือแต่งสรรพสิ่งสิ่งของทั้งปวงขึ้น ไม่มีความต้องการก็ไม่มี การแลกเปลี่ยนกันได้ เมื่อของสิ่งใดที่แลกเปลี่ยนกันไม่ได้แล้ว ของสิ่งนั้นก็มีค่าหรือมีราคาไม่ได้ด้วยเอง

เมื่อความต้องการ เป็น มูลเหตุ ของ ราคา หรือ ค่า แลกเปลี่ยน
แล้ว ก็ เป็น อัน เห็น ได้ ว่า ราคา และ ค่า แลกเปลี่ยน จะ สูง ขึ้น
หรือ ต่ำ ลง ได้ ก็ คือ

๑ ถ้า มีความ ต้องการ ของ ใด มาก ขึ้น และมี ของ สำหรับ ให้
ผู้ ต้องการ นั้น น้อย ไป ราคา ของ นั้น ต้อง สูง ขึ้น

๒ ถ้า ความ ต้องการ ของ ใด น้อย ลง และมี ของ อย่าง นั้น
มาก ขึ้น ราคา ของ นั้น ก็ ต้อง ตก ต่ำ ลง

ความ ๒ ข้อนั้น เป็น กฎ ธรรมดา ที่ บังคับ ราคา และ ค่า แลกเปลี่ยน
สินค้า ทั้ง ปวง

เพียง ที่ เกี่ยว ข้อง กับ แรง ทำ การ นั้น บางคน ก็ เชื่อ ไป เสีย
อย่าง เดียว ว่า ราคา ของ ใด จะ ถูก หรือแพง ก็ ต้อง สูง สุด แล้ว แต่ ค่า แรง
ที่ได้ ออก ไป ใน การ แสวง หา หรือ ทำ สิ่ง ของ นั้น เป็น ใหญ่ เพราะ
เห็นว่า สิ่ง ใด ก็ ต้อง เปลือง แรง ทำ มาก สิ่ง นั้น ก็ ต้อง มี ราคา สูง
เพราะ คิด เขา ค่า แรง เป็น ที่ คง แต่ ที่ จริง ความ หว เป็น เช่น นั้น ไม่
เป็น เช่น นั้น นัก ปราชญ์ ทั้ง ความ เพียร แค้น หนึ่ง คือ เรื่อง หนึ่ง เรื่อง ใด
ขึ้น โดยใช้ ความคิด ใช้ เวลา และ ออก แรง ทำ การ หนัก หนา
จน หนึ่ง คือ นั้น ถ้า เร็ว ได้ พมพ ขึ้น แล้ว แต่ หาก ว่า ไม่มี ผู้ ใด ต้อง
การ ซื้อ หนึ่ง คือ นั้น อาน แรง ทำ การ และ ความคิด ของ นัก ปราชญ์

นั้น ก็เป็นอันไม่มีค่าอะไรเลย อีกประการหนึ่ง ของบาง
อย่าง ที่ไม่ต้อง ออกแรงทำการใด ก็ความเห็นตื้นเขินเลย สักเล็กน้อย
ก็อาจจะ มีราคา อย่าง แพงได้ เช่น กับ คนผู้หนึ่งเดินเที่ยวไป บนเขา
บัวเงิน เควาะหัดไป พบสีตลกอื่นหนึ่ง เก็บขึ้นพิจารณาตเห็นเป็น
เพชรก้อนใหญ่ กลิ้ง อยู่บนดิน ชั่วแต่เก็บเหามา ขาย แก่ผู้ต้อง
การเท่านั้น ก็ได้ราคาอันเหลือ เป็น เศรษฐีขึ้นได้ทันที ราคา
เพชร แพง ก็เพราะเพชร มีน้อย แต่ มีผู้จะต้อง การ เพชร นั้นโดย
กำลัง แก่กล้า มาก

ราคาเงิน แต่โบราณ เป็นของ หายาก และ มีผู้ต้อง การ มาก ราคา
เงิน จึง แพง มีค่า แรก เบียดกัน ของ สิ่งอื่นได้มาก เปนต้นว่า
เงินหนัก ๑๕ บาท ๒ ถึง แลก ทองบริสุทธิ์ได้เท่านี้หนัก ๑ บาท
ในสมัยนั้น ทอง ๑ บาทกับเงิน ๑๕ บาท ๒ ถึงจึงมีอำนาจ
ซื้อสินค้าหรือ แลก ของได้เท่ากัน ครั้น ต่อมา ในสมัยนี้ คือปวิทยา
ความรู้ของมนุษย์ดีวิเศษขึ้น กว่าคนโบราณ รู้จัก การ แยก แร่
แปร ธาตุได้ขึ้น สร้างเครื่องจักรกลไถในการ ขุด บ่อแร่ ช่วยกระทำ
ให้ ปลื้ง แรงคน ทำการ น้อยลง ขุดบ่อได้ลึก หาเงินได้มาก
กว่าเก่า จำนวนเงินใน โลกทวี มาก ขึ้นเกิน ส่วนจำนวน ทอง ที่คน
หาได้ใน สมัยเดียวกัน เงิน ก็ ตก ราคา ลงถึง กับ แลก ทองได้

เพียงทอง ๑ บาทเท่ากับเงิน ๔๐ บาท เป็นต้น และเมื่อ
ในสมัยที่ประชาชนนิยมใช้ทองมากกว่าเงิน ราคาเงิน ตกต่ำ
ลงแล้ว อำนาจเงินที่จะแลกเปลี่ยนหรือซื้อของทั้งปวงนั้นก็ต้อง
ตกต่ำลงตามกัน ทวิพย์สมบัติของผู้ใดซึ่งเป็นตัวขาดเงินอยู่
แต่ก่อนเคยแลกของซื้อของ ๔๕ บาท ๒ สลึงได้เท่ากับอำนาจ
ทองหนัก ๑ บาท มาบัดนี้ต้องจำหน่ายขาดเงินหนักถึง ๔๐ บาท
จึงจะซื้อของแลกของสารพัดอย่างได้เท่ากับทองหนัก ๑ บาท
นั่นเอง ผู้ที่มีขาดเงินสะสมอยู่เป็นของรูปพรรณหรือเป็นเงิน
ตราที่ดี ย่อมจะขายจนลงกว่าเก่าได้ เพราะเหตุที่ขาดเงิน
ตกราคาไปเช่นนี้

การ ประมูล ราคาสินค้าที่ขายในตลาดจะสูงหรือต่ำลง
ได้เพราะการประมูลแข่งขันประชันกัน ตามบรรดาผู้ขายกับผู้ขาย
และผู้ซื้อกับผู้ซื้อ โดยที่ผู้ขายและผู้ซื้อจะหมายเอาแต่ประโยชน์
ส่วนตัวเป็นใหญ่ยิ่งกว่าอย่างอื่น ถ้าหากว่าการแข่งขันประชัน
กันนั้นไม่มีกัณฑ์ของอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเหตุที่จะเป็นการ
ผ่านกรรมเนืองมั่งคั่งกันอยู่ในบ้านเมือง หรือผ่านความ
รู้สึกในใจในทางดีทางชั่วของบุคคล เช่นกับชาติซึ่งต่อความ
กระตัญญูกักตุนไว้ความรักบ้านเมือง การกุศลและอกุศล

หรือ ความหึง ถือตัว อย่างหนึ่งอย่างใด ของ ผู้ซื้อ และ ผู้ขาย เป็นต้น
ถ้าไม่มีความขัดแย้ง เช่น ที่กล่าวนี้ ตาม ขรรมตา ของ การ ซื้อขาย
สินค้า แลกเปลี่ยน กัน ผู้ซื้อ และ ผู้ขาย ก็จะ ปรากฏา ที่ จะ อยาก
ได้กำไร ให้มาก โดย ที่ จะ ให้ของ แลกเปลี่ยน อย่างน้อย ที่สุด ที่ จะ ทำ
ได้ การ ประมูล มี เจตนา ที่ จะ ต้อง การ ของ ผู้อื่น ให้ มาก และ จะ
ประกาศ จาก ของ ๆ ตัว ออก แลกให้ น้อย ผู้ขาย กับ ผู้ขาย ต่าง
ก็ จะ แข่ง กัน ตัดราคา ให้แก่ ผู้ซื้อ ถ้า หาก ว่า สิ่ง ที่ จะ ขาย ใน ขณะ
นั้น มี มาก เกิน ส่วน ต้อง การ ของ ผู้ ที่ จะ ซื้อ ข้าง ฝ่าย ผู้ ที่ จะ ซื้อ
ถ้า มีความ ต้อง การ ของ สิ่ง นั้น โดย ความ ปรารถนา อัน แก่ กว่า
แต่ ถ้า หาก ว่า ชนิด ของ ที่ จะ ต้อง การ นั้น มี น้อย ผู้ซื้อ กับ ผู้ซื้อ
ก็ ต้อง จำเป็น แข่ง แย่ง กัน ขึ้น ราคา ให้แก่ ผู้ขาย ใน การ ประมูล
เช่น นี้ ความ ปรารถนา ที่ อยาก จะ ขาย แล อยาก จะ ซื้อ เป็น ต้นเค้า
ที่ กำหนด ราคา ของ สิ่ง นั้น อย่าง เดียว ส่วน จะ ได้กำไร หรือ ขาดทุน
ใน การ แลก เปลี่ยน ใน ขณะ นั้น ไม่ เป็น ใหญ่

คุณ ประโยชน์ ซึ่ง ได้ กล่าว มา ข้างต้น ว่า เป็น อำนาจ สำหรับ
ตั้ง ราคา อย่าง หนึ่ง นั้น ก็ ต้อง เปลี่ยน แปลง ไป ตาม ความ ปรารถนา
อัน แก่ กว่า มาก หรือ น้อย ข้าง หนึ่ง คราว หนึ่ง แล ความ ปรารถนา
นั้น ก็ ต้อง สุด แล้ว แต่ กฎ ขรรมตา ๒ ข้อ ที่ กล่าว มา ว่า ถ้า มี

ความต้อง การ ของ สิ่งใด มาก แต่ ของ สิ่ง นั้น มี น้อย ราคา ของ
 ต้อง สิ่ง นั้น แต่ ถ้า มี ความ ต้อง การ ของ สิ่งใด น้อย แต่ ของ สิ่ง นั้น
 มี มาก ราคา ก็ ต้อง ตกต่ำ ลง ดัง ที่ จะ ยก ตัวอย่าง มา อธิบาย
 ให้ เห็น ว่า ถ้า บุคคล หนึ่ง ขาด สิ้น ด้วย อาหาร เดือน หนึ่ง ถ้า ไม่ได้
 กิน เขา อย่าง น้อย ถึง วัน ละครึ่ง ทะนาน ก็ จะ ดำรง ร่างกาย ทำ การงาน
 ไป ไม่ได้ ด้วย ความ อหิว ราคา เขา ใน ขณะ นั้น จะ แพง สัก เท่าใด
 ก็ จำเป็น ต้อง ซื้อ เพราะ เขา ครึ่ง ทะนาน นั้น จะ เป็น คน แก่ บุคคล หนึ่ง
 เป็น อัน มาก ครั้น ต่อ มา มี ผู้ เอา เขา มา เติม ให้ ผู้ นั้น อีก วัน ละครึ่ง
 ทะนาน เขา ๑ ทะนาน กระทำให้ อิ่ม หน้า ดำรง พุ่ม พาย หนึ่ง กว่า
 แต่ ก่อน เป็น อัน มาก แต่ คุณ ของ เขา นั้น ลด น้อย ลง กว่า แต่ ก่อน
 เมื่อ ยังมี แต่ วัน ละครึ่ง ทะนาน เลี้ยว แล้ว เพราะ คน หนึ่ง คน หนึ่ง ไม่
 จำเป็น จะ ต้อง ซื้อ เขา โดย ที่ จะ ให้ ราคา แพง เท่า เดิม ครั้น ต่อ มา
 หนึ่ง หลัง มี ผู้ เอา เขา มา เติม ให้ อีก วัน ละครึ่ง ทะนาน เขา ทะนาน หลัง
 นี้ หา มี คุณ ประโยชน์ อะไร แก่ คน หนึ่ง ไม่ เพราะ เหตุ ว่า จะ เป็น
 การ เหลือ กิน เหลือ ใช้ ของ เขา ไป คุณ ประโยชน์ ของ เขา เป็น ที่
 สิ้น สุด ลง เพียง นี้เอง บุคคล หนึ่ง ที่ ไม่ ต้อง จะ ปราศ จาก ทรัพย์สิน
 ไป ซื้อ เขา มา ไร่ อีก เป็น อัน หมด การ ซื้อ กัน เพียง นี้ ต้อง หยุด
 เพราะ สิ่ง ที่ ต้อง การ นั้น มี มาก เกิน ไป เลี้ยว แล้ว

ลักษณะราคายัง จะ แยก ออก ให้ เห็น ปรากฏ ต่าง กัน ได้ เป็น ๒
 อย่าง ๆ หนึ่ง จะ ให้ ชื่อ ว่า ราค ปรกติ อีก อย่าง หนึ่ง จะ เรียก
 ว่า ราค คฤดาบ แต่ คำ คฤดาบ ที่ จะ ใช้ ใน ที่ นี้ ขอ ให้ หมาย
 ความ ว่า เป็น ทำ เด ที่ ซื้อ ขาย แลก เปลี่ยน สินค้า กัน แต่ เฉพาะ สินค้า ชนิด
 เดียว กัน แต่ เฉพาะ บรรดา พวก ผู้ ซื้อ และ ผู้ ขาย สินค้า ดัง นั้น จำ
 พวก เดียว ถ้า แปล คำ คฤดาบ เป็น ความ เช่น นี้ ก็ เป็น อัน ว่า
 คำ คฤดาบ ซึ่ง เรา ใช้ กัน ทุก วัน เช่น คฤดาบ บาง รัก เป็น ต้น ที่ มี
 สินค้า ผัก ปลา ผลไม้ และ เติบียง อาหาร สรรพัต อย่าง ประปน กัน อยู่
 ใน ที่ แห่ง เดียว กัน นั้น ไม่ ใช่ คฤดาบ เช่น กัน ที่ จะ ให้ หมาย ความ ใน
 ที่ นี้ เป็น ต้น ว่า ถ้า จะ พด ถึง คฤดาบ ไบชา ก็ ให้ เข้าใจ ว่า คฤดาบ
 นั้น เป็น ทำ เด ที่ ๆ ซื้อ ขาย กัน แต่ เฉพาะ ไบชา อย่าง เดียว ถ้า พด
 ถึง คฤดาบ เขาก็ ให้ แปล ความ ว่า เป็น ทำ เด ที่ ๆ ซื้อ ขาย เขาก็ เป็น ต้น
 มี คฤดาบ สำหรับ สินค้า ทุก ชนิด เป็น อย่าง ๆ ไป อีก ประการ
 หนึ่ง คำ ที่ ใช้ ว่า คฤดาบ ใน ที่ นี้ ต้อง รวบรวม เอา บรรดา ผู้ ที่ นำ สินค้า
 อย่าง นั้น มา ขาย แลก บรรดา ผู้ ที่ ต้อง การ ซื้อ สินค้า แต่ เฉพาะ อย่าง
 เดียว นั้น ด้วย คน จำ พวก นี้ ถึง จะ ต่าง คน ต่าง อยู่ คน ละ แห่ง ก็ ดี แต่
 ถ้า เป็น พวก ซื้อ หรือ พวก ขาย ก็ ต้อง จัด ว่า เป็น พวก ที่ อยู่ ใน คฤดาบ

เดียวกัน ยกตัวอย่างว่า ในกรุงเทพฯ มีห้างที่ส่งใบชาจาก
เมืองจีนเข้ามาขาย ๕ ห้าง มีพวกพ่อค้าขายส่ง อยู่ ๑๕ คน
ที่จะไปรับใบชาจากห้าง ๕ แห่งนี้ไปจำหน่ายขายให้แก่พวกขาย
ใบชาย่อย ๑๐๐ คน แลยังมีประชาชนที่จะต้อง การซื้อใบชา
จากคนพวกนี้ไปบริโภคอีกเป็นที่สุด คน ๔ จำพวกนี้ต้อง
ถือว่าไม่ได้เป็นคน ที่รวมกัน อยู่ในตลาดเดียวกัน ต้องแยกออก
เป็นส่วนไปว่าห้าง ๕ ห้างที่ส่งใบชาจากเมืองจีนเข้ามาขายกับ
พวกพ่อค้าขายส่ง ๑๕ คนนั้น เป็นจำพวกที่ อยู่ในตลาด ใบชา
ตลาดหนึ่ง ส่วนพวกขายส่งกับพวกขายย่อย รวมเข้าอยู่เป็น
ตลาดใบชาอีกตลาดหนึ่ง ยังมีพวกขายย่อยกับชาวบ้านที่ซื้อใบชา
ไปบริโภค นั้น อีกตลาดหนึ่งต่างหาก ความที่ ยกตัวอย่าง มา
กล่าวนี้ก็เป็นอันว่ามีตลาดใบชา ๓ ตลาด ๆ หนึ่ง มีพวกซื้อแต่
พวกขายส่งรับหนึ่ง แลในตลาด ๆ หนึ่งนั้น ราคาใบชาที่ขายใน
เวลาเดียวกัน ต้องผิดกันทุกตลาดไป เป็นต้นว่าในตลาดชั้น
ต้นที่มีแต่พวกห้าง ซึ่งส่งใบชาเข้ามาขายแต่พ่อค้าขายส่งที่รับซื้อ
ใบชาต่อไปนั้น ซื้อขายใบชากันเป็นราคาซึ่งละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์
ในตลาดชั้น ๒ ที่ซื้อขายกันในระหว่างพวกขายส่งกับพวกขาย
ย่อยนั้น ซื้อขายใบชากันเป็นราคาแพงขึ้นถึง ๑ บาท ๗๕ สตางค์

แลถึงตลาดที่สุดที่ซื้อขายกันในระหว่างพวกบ้านขายย่อยกับประ
 ชาชนชาวบ้านนั้นซื้อขายใบชากันเป็นราคาซึ่งละ ๒ บาท เมื่อ
 แปลค่าตลาด ออกเป็นความดังที่กล่าวมานี้แล้ว จึงจะเป็น
 อันเข้าใจได้ว่า ในตำบลหนึ่งราคาสินค้าอาจต่าง ๆ กันไปได้
 ดังที่กล่าวนี้ ในที่สุดแม้แต่ในท่าเดที่ ๆ อยู่ในถนนเดียวกัน
 ราคาสินค้าในชนิดเดียวกันก็อาจผิดเพี้ยนกันไป ในขณะเดียว
 กันได้ เช่นว่าราคาขายส่งกับขายย่อย แลราคาที่บ้านซื้อ
 ไปบริโภคเป็นที่ลุ่มนั้นเป็นต้น แต่เมื่อพูดถึงตลาดแล้ว ในตลาด
 หนึ่งในเวลาเดียวกัน จะมีราคาได้ก็แต่อย่างเดียวกันเช่น
 ตลาดที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่มีราคาเป็นจำนวนเงินตามลำดับดังที่
 อธิบายให้เห็นมาแล้ว ราคาสินค้าสารพัดอย่างที่จะซื้อขายกันอยู่
 ทุกวัน อาจเป็นได้ดังที่กล่าวมา ถ้าพูดถึงตลาดเขาในสันต้น
 ก็ต้องนับเขาชาวนากับพวกที่ซื้อเขาจากชาวนาเป็นตลาดหนึ่ง แล
 มีราคาเขาราคาเดียวในขณะเดียว ต้องนับเขาพวกที่ซื้อเขา
 จากชาวนากับพวกโรงสีที่ซื้อเขานั้นไปดีเป็นตลาดหนึ่ง มีราคา
 อย่างหนึ่ง ต่อเนื่องไปต้องนับพวกดีเขากับพวกซื้อเขาสารตั้งเป็น
 ตลาดหนึ่ง มีราคาอย่างหนึ่ง ยังมีพวกขายเขาสารย่อยกับ
 เขาสารตั้ง ที่กล่าวมาเป็นตลาดอีกตลาดหนึ่ง มีราคาต่างกัน

ไปอีกจนที่สุด ยังมีตลาดที่ซื้อขายกันในระหว่างร้านขาย
เข้าสารย่อย แถวบ้านที่ซื้อเข้าสารนั้นไปบริโภค เป็นที่สุด
อีกตลาดหนึ่ง ราคาเขาย่อมจะผิดแตกต่างกันไปได้ทุกตลาด
ผู้แลกเปลี่ยนซื้อขายเข้าซึ่งเป็นคนกลางในระหว่างชาวนากับ
ชาวบ้านที่กินเข้าสารนั้น ต้องมีค่ามาเห็นจเป็นกำไรค่าแรง
เป็นค่าคัมไป ในฐานะที่ช่วยขนเข้าเปลือกมาทำเป็นเข้าสาร
แล้วขนเข้าสารไปจำหน่ายจนถึงชาวบ้านซื้อไปกิน

ราคาปรกติ คำที่ใช้ว่า ราคาปรกติในที่นี้คงหมายความว่า
ว่าราคาสินค้าที่ใกล้เคียงกันที่สุดกับค่าที่ลงทุนทำสินค้านั้น
เป็นต้นว่า ถ้ามีตลาดดีสำหรับสินค้าอย่างใด อย่างหนึ่ง
โดยที่จะมีการประมูลแข่งขัน ราคากันในระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
ได้โดยสะดวกอย่างหนึ่ง ถ้าสินค้าอย่างนั้นไม่ได้มีผู้ใดเก็บ
สะสมกักขังไว้เป็นอันใหญ่ กองใหญ่ มากมาย แต่หากว่าเป็น
ชนิดสินค้าที่ผู้ทำอาจทำส่งให้แก่ผู้ต้องการใช้ได้ พอส่งมาเสมอ
ไปตลอดปีไม่มาก ๆ น้อย ๆ หรือขาด ๆ เหลือ ๆ ถ้าผู้ที่จะต้องการ
การซื้อนั้นต้องการอยู่เสมอแต่มีนคง แต่ไม่ต้องการมาก ๆ
น้อย ๆ ให้ผิดส่วนผิดเวลาที่เคยไป ถ้าในการทำสินค้านั้นนั้น
ไม่ต้องการใช้โรงทำใหญ่แต่ใช้เครื่องจักรมาก หรือไม่ต้องการ

เขาทุน อย่างอื่น มาหักลบลงไปมาก ถ้าบรรดาพวกช่างที่ทำ
สินค้าชนิดนี้ จะละทิ้ง การไปทำสิ่ง ของ อย่างอื่นได้ โดยสะดวก แต่
พวกช่าง ที่ทำ สินค้า อย่างอื่นก็อาจ ละทิ้ง มาทำ สินค้า อย่างนี้ได้ โดย
สะดวกเหมือนกัน เมื่อถึงคราวที่จะละทิ้ง สินค้า อย่างนั้น
มาทำ อย่างนี้ ตามความต้องการ การโดยสะดวกแล้ว ถ้าลักษณะการ
ค้าง ๆ เป็น อยู่ได้ตามที่ได้กล่าว บรรยาย ตลอดมานั้น ทุกข้อ แล้ว
ก็เป็นอย่างนี้ว่าราคาสินค้าชนิดที่มีลักษณะ ดัง กล่าว นั้น จะพอใกล้เคียง
กัน กับค่า ที่ได้ ลง ทุน ทำสินค้า นั้น

ค่าทำสินค้าเช่นนี้ ถ้ามีผู้ทำ อยู่ มาก แห่ง ด้วยกัน คงจะ
มีคน บางแห่ง ต้อง ลงทุน ลงแรง ทำ มากกว่า หรือเห็นชอบ ยาก ประคัก
ประคอง มากกว่าเพื่อน อยู่ บาง เป็น ขรรพดา คนพวกนี้ ต้อง มี
คำบำเหน็จ เป็น กำไร น้อยกว่า พวกหนึ่ง เป็น แน่ ถ้าคนจำพวก
นี้ยังอุตุน ทำไปได้แล้ว ราคาสินค้า อย่างนั้น ต้อง เป็นไปตาม
ราคา ซึ่ง พวกนี้ ได้ลงทุน ทำไปโดยความไม่สะดวกตนเอง ส่วนพวก
ที่ทำได้ ตกว่าสะดวกกว่าจึงมีกำไร มากกว่านั้น เป็น โชค ของเขาเอง
โชคนี้ ไม่พลอย มากระทบ ถึงสินค้าที่มี ราคา อัน เรียกว่าปกติได้
นั้นเลย ราคาปกติไม่ได้ คิด คำนวณ เอา ปานกลาง ใน ระหว่างผู้
ทำที่ ต้อง เบียดเบียน แรงเบียดเบียน ทุน มาก แล น้อย ต่าง กัน ราคาปกติมี

อยู่ได้จากผู้ที่ต้องลงทุนทำโดย ความรักซึ่งไม่ สอดคล้องต่าง ๆ เท่านั้น
ราคาปรกติเช่นนั้น พอจะ เปรียบ ค่าย คลัง กันได้กับ ลักษณะ
ค่าเช่าที่ดิน ซึ่ง ได้ ชัดแจ้ง มา ใน ทรัพย์สินสาคร เล่ม ๑ นั้น แล้ว ว่าผล
ประโยชน์ซึ่ง เกิด จากที่ดินที่สุด มากกว่าที่ดินที่ เสว ที่สุดเท่าใด
ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มากกว่ากันนั้น จะเป็น กำหนด แห่ง ค่าเช่าได้

ราคาตลาด โดยที่ตาม ขรรพตา ของ ดินค้า ทั้ง ปวง ใน ขณะ
หนึ่ง ขณะใดคง จะไม่มี ลักษณะ สม่ำเสมอ อย่าง ที่กล่าว บรรยาย มา
เป็น หลายข้อ ว่าจะเป็นราคา ปรกติ สม่ำเสมอ อยู่ได้นั้น ราคาสินค้า
ทั้งปวงใน ตลาดหนึ่ง ตลาดใดคง มี ราคาตลาด ซึ่ง จะ ผิด กัน มาก
กว่า หรือ น้อย กว่า ราคา ปรกติ นั้น อยู่เสมอ ราคาตลาดนี้ และ
เป็น เขตแดน แห่ง คุณ ประ โยชน์ ที่ สูง สุด สำหรับ ผู้ ซึ่ง เห็น สัมควร ว่า
จะซื้อของ ตามราคา นั้นได้ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้น ผู้ที่จะ ต้อง การ คง
จะไม่ซื้อเป็น แน่, เพราะ เต็มใจที่จะให้ราคาได้สูง สุดเพียง ราคา
ตลาดนั้น ถ้าหาก ว่าผู้ ที่จะ ต้อง การซื้อไม่เต็มใจจะให้ราคาเท่านั้น
แต่เมื่อไม่ได้ ซื้อของไปนั้น ของ อย่าง นั้น คงตกค้าง สะสมเหลือ
อยู่จน มากเกิน ส่วนผู้ต้อง การไป ราคา ของ สินค้า นั้น ก็ ต้อง
จำเป็น ตกต่ำลง ไป จน ถ้าผู้ ซื้อ จะเห็น สัมควร ที่จะ ซื้อได้ หรือ
อีก ประการ หนึ่ง ผู้ที่จะ ต้อง การ ซื้อสิ่ง ของ นั้น จะต้องการ

มากขึ้นไป แต่จำนวนสินค้ายังคงมีเท่าเดิมอยู่ มาขึ้นนี้สินค้า
ไม่พอกับความต้องการ ราคาสินค้านี้ก็ต้องสูงขึ้นกว่าเก่า
นั่นเอง ราคาตลาดติดกันกับราคาปรกติตั้งที่พรรณามาแล้ว
นี้ ผิดกันเพราะเหตุต่าง ๆ นานา เหตุที่จะพรรณาให้ถี่ถ้วน
ได้ โดยละเอียดแต่ก็พอจะรวมเหตุต่าง ๆ ที่เป็นเหตุสำคัญมายก
ขึ้นกล่าวเป็นหมวดหมู่ไปได้บางดังที่จะชี้แจงต่อไป

๑. เพราะเหตุที่มีผู้เก็บกักสินค้าไว้เป็นก่ายเป็นกอง สินค้า
โดยมากย่อมจะมีที่เก็บกักกันไว้เช่นนี้ การที่กักนั้น จึงเป็น
เหตุที่จะกระทำให้ราคาตลาดผันแปรเปลี่ยนแปลงไปได้เป็นครั้ง
เป็นคราว

สินค้าที่เขาออกขึ้นขายในตลาดนั้น โดยมากเป็นส่วนที่เจ้า
ของผู้เก็บสินค้ากองใหญ่ ค่อย ๆ ปล่อยออกมาขายทีละน้อย
ตามแต่ที่จะมีผู้ต้องการซื้อ ถ้าราคานั้นยังต่ำอยู่ก็ยังมี
เขาสินค้าออกขายจากกองที่เก็บกักไว้นั้นแต่น้อย การเช่นนี้
ตามธรรมดาเป็นอยู่เนื่อง ๆ คือเมื่อมีผู้ให้ราคาสูงขึ้นผู้ที่
เก็บสินค้าไว้จึงจะปล่อยสินค้าออกขายมากขึ้นตามราคาที่สูงขึ้น
ทุกทีไป จนกว่าจะถึงราคาอย่างสูงที่จะเปิดสินค้าซึ่งกักไว้นั้น
จนกว่าจะสิ้นเชิง

ในประเทศยุโรปตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งเป็น ตลาดสินค้าแลกเปลี่ยนซื้อขายแลกเปลี่ยนสารพัด (Stock Exchange) อย่างนั้น ชาวเมืองสร้างตึกใหญ่โรงใหญ่ ขึ้นไว้สำหรับเป็นที่บอกซื้อขายสินค้าต่าง ๆ รวบรวมกัน อยู่ในที่แห่งเดียวโดยเฉพาะ ผู้ใดมีสินค้าจะขาย ผู้ใดจะซื้อ, ก็ไปบอกขายบอกซื้อ หรือ บอกราคากด้ายทำนอง เดหลังขึ้นลงราคาให้แก่กันอย่างที่เดหลังของ ตามธรรมชาติแต่เขาจัดคนจำพวกหนึ่ง ขึ้นไว้เป็นเจ้าพนักงาน สำหรับเป็น นายหน้าบอกซื้อ หรือ ขายเป็น ทนายแทน ตัว พ่อค้าทั้งปวง (Brokers) ประจำอยู่ในที่นั้น ครามจริงเป็นขึ้นเนื่อง ๆ ว่าเมื่อถึงคราวที่คนพวกนี้คาดหมายจะเห็น การถ่วงน้ำหนัก เห็น แต่จะได้กำไรถ้าเดียว เมื่อรู้ได้ว่า ราคาสินค้าอย่างใด ก็บอกขายสินค้านั้นมากเกินไป ส่วนสินค้าที่มี อยู่แท้จริงเป็นอันมาก มีการบอกขายพรรณเมื่อดึงเข้าต่าง ๆ ฝ่าย หุ่นถ่วงรถไฟ แด่ตัวเงินกู้ของรัฐบาลต่าง ๆ เป็นต้น พวกนายหน้าเหล่านี้บางทีก็กล้าบอกขายแต่ทำสัญญาสั่งของนั้นที่ละมาก ๆ แต่แท้ที่จริงสิ่งที่ตัวบอกขายแต่สัญญาจะส่งนั้นมีของตัวเองอยู่น้อย หรือบางทีก็ไม่มีเลย การเป็นเช่นนั้นก็เท่ากับเล่น การพนัน อาจนำความเสียหายมาให้ตัวได้

มีบางคราวผู้ที่ซื้อสินค้าอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกันตกลงให้ผู้
ขาย ตกลง (Corner) โดยที่บอกราคาขอซื้อสินค้าอย่าง
นั้นเป็นจำนวนมากมายเกินส่วนที่ของมีอยู่ ความจริงเป็นหลาย
เท่า พวกนายหน้าไม้ที่รู้จักก็ตกลงทำสัญญาขายให้เต็ม
จำนวน แต่สัญญาส่งในกำหนดเวลาหนึ่งเวลาใด

การค้าเข้าในกรุงเทพ ฯ ก็เป็นเช่นนั้น อยู่บ้างเป็นครั้งเป็นคราว
พอเห็นคนเข้าในนางเอกงามคาดคะเนว่าจะซื้อได้จำนวนเข้าเท่านั้นเท่า
นี้ ด้วยราคาที่ถูกลงแล้วไปทำสัญญากับฝรั่งที่อยู่ยุโรปว่าจะส่งเข้า
ให้เขาตามจำนวนที่สัญญาในกำหนดเวลาหนึ่งเวลาใด เมื่อทำ
สัญญานี้เข้าใหม่ในท้องขายยังไม่ออกรวงดักเม็ดเดียว ถ้าเป็นโชคดี
บ้างเงินถึงคราวเหมาะ เข้าในนาเกิดผลมากแต่ราคาถูก คนพวก
นี้ก็ซื้อเข้าส่งไปขายเอากำไรได้ทันเวลาแต่เพิ่มจำนวนที่ได้สัญญา
ไว้ แต่ถ้าเป็นคราวเคราะห์ร้าย ถึงเข้างอกงามมีผลมาก
หากว่ามีผู้อื่นต้องการซื้อเข้าเมืองไทยมาก เพราะเหตุที่เข้า
ประเทศอื่นขาดตลาดไปโดยเหตุที่ทำนาไม่ได้ผลเป็นต้น คน
พวกนี้เข้ามาขึ้นราคาให้แก่ชาวนาแต่โรงสีมากจนเกินราคาที่ผู้ทำ
สัญญาขายต้องหน้าไว้ก่อนนั้นไป เมื่อการเป็นเช่นนั้นผู้สัญญา

ในประเทศยุโรปตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นตลาดสินค้าแลกเปลี่ยนซื้อขายแลกเปลี่ยนสารพัด (Stock Exchange) อย่างนั้น ชาวเมืองสร้างตึกใหญ่โรงใหญ่ ขึ้นไว้สำหรับเป็นที่บอกซื้อขายสินค้าต่าง ๆ รวบรวมกันอยู่ในที่แห่งเดียวโดยเฉพาะ ผู้ใดมีสินค้าจะขาย ผู้ใดจะซื้อ ก็ไปบอกขาย บอกซื้อ หรือ บอกราคากลายทำนอง เสด็จขึ้นลงราคาให้แกกันอย่างที่เสด็จของ ตามธรรมเนียมแต่เขาจัดคนจำพวกหนึ่ง ขึ้นไว้เป็นเจ้าพนักงาน สำหรับเป็น นายหน้าบอกซื้อ หรือขายเป็น ทนายแทนตัว พ่อค้าทั้งปวง (Brokers) ประจำอยู่ที่นั่น ครามจริง เป็นขึ้นเนื่อง ๆ ว่าเมื่อถึงคราวที่คนพวกนี้คาดหมายจะเห็นการล่วงหน้าผิด เห็นแต่จะได้กำไร ถ้าเดียว เมื่อรู้ได้ว่า ราคาสินค้าอย่างใด ต่ำก็บอกขาย สินค้าขึ้นมากเกิน ส่วนสินค้าที่มีอยู่แท้จริงเป็นอันมาก มีการบอกขายพรรณเมตต์เข้าต่าง ๆ ฝ่าย หุ่น ส่วนรถไฟ แด่ตัวเงินกู้ของรัฐบาลต่าง ๆ เป็นต้น พวกนายหน้าเหล่านี้บางที่ก็กล้าบอกขาย แต่ทำสัญญาสั่งของนั้นที่ละมาก ๆ แต่แท้ที่จริงสั่งของที่ตัวบอกขายแต่สัญญาจะสั่งนั้น มีของของตัวเองอยู่น้อย หรือบางที่ก็ไม่มีเลย การเป็นเช่นนั้นก็เท่ากับเล่น การพนัน อาจนำความฉิบหายมาให้ตัวได้

มีบางคราวผู้ที่ซื้อสินค้าอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกันตกลงให้ผู้ขายตกลง (Corner) โดยที่บอกราคาขอซื้อสินค้าอย่างนั้นเป็นจำนวนมากมายเกินส่วนที่ขอมืออยู่ ตามจริงเป็นหลายเท่า พวกนายหน้าไม่ทันรู้ตัวก็ตกลงทำสัญญาขายให้เต็มจำนวน แต่สัญญาส่งในกำหนดเวลาหนึ่งเวลาใด

การค้าเข้าในกรุงเทพฯ ก็เป็นเช่นนั้นอยู่บ้างเป็นครั้งเป็นคราวพอเห็นคนเข้าในทางออกงามคาดคะเนว่าจะซื้อได้จำนวนเข้าเท่านั้นเท่านี้ ด้วยราคาที่ถูกลงแล้วถ้าไปทำสัญญากับฝรั่งที่ยุโรปว่าจะส่งเข้าให้เขาตามจำนวนที่สัญญาในกำหนดเวลาหนึ่งเวลาใด เมื่อทำสัญญานี้เข้าใหม่ในท้องนายยังไม่ออกโรงสักเมล็ดเดียว ถ้าเป็นโชคดีบ้างถึงคราวเหมาะ เข้าในนาเกิดผลมากแต่ราคาตก คนพวกนี้ก็จะซื้อเข้าส่งไปขายเอาถ้าไรได้ทันเวลาแต่เก็บจำนวนที่ได้สัญญาไว้ แต่ถ้าเป็นคราวเคราะห์ร้าย ถึงเข้างอกงามมีผลมากหากว่ามีผู้อื่นต้องการซื้อเข้าเมืองไทยมาก เพราะเหตุที่เข้าประเทศอื่นขาดตลาดไปโดยเหตุที่ทำนาไม่ได้ผลเป็นต้น คนพวกนี้เขาจะมาขอร้องราคาให้แก่ชาวนาแต่โรงสีมากจนเกินราคาที่ผู้ทำสัญญาขายต้องหน้าไว้ก่อนนั้นไป เมื่อการเป็นเช่นนั้นผู้สัญญา

ก็ต้องจำซื้อเข้าราคาแพงแล้วไปขายราคาถูกจนเต็มจำนวนที่ได้
สัญญาไว้ ขาดทุนย่อยยับไปได้เป็นอันมาก แต่ถ้ายังชั่วร้าย
เข้าในนาที่คาดหมายว่าจะได้มากนั้น ต้องเสียหายไปเพราะน้ำมาก
น้ำน้อย อย่างใดก็ดีเข้ายังแพงหนักขึ้นเท่าใด ผู้ทำสัญญาก็ยัง
ขาดทุนย่อยยับลงเท่านั้น ได้รับเงินล่วงหน้ามาแล้วถึงตั้งเข้า
ไม่ได้ทันเวลา หรือครบจำนวน ตามสัญญา ยังจะต้องถูกปรับอีก
ขึ้นหนึ่ง

แต่ถึงจะอย่างใดก็ดี แม้แต่เข้าจะไม่มีลักษณะดีเดียว จำนวน
เข้าที่บอกขายตามราคาที่สัญญานั้น ก็ยังคงอยู่ เพราะเหตุอัน
จึงเป็นอันเห็นชัดได้ว่า ราคาสินค้าในตลาดนั้นต่ำแล้วแต่ ส่วน
ราคาในจำนวนสินค้าที่บอกขายตามความต้องการของผู้ซื้อเป็น
ใหญ่ ความจริงไม่ใช่เป็นเพราะจำนวนสินค้าที่มีอยู่หรือที่กัก
ไว้เป็นใหญ่ ลักษณะของราคาคงต่ำมีอยู่ในการค้าขายปัจจุบันดัง
ที่กล่าวมานี้ อย่างหนึ่ง สินค้าบางอย่าง เป็นของที่ทำ ๆ ขึ้น
เฉพาะพอดีกันกับความต้องการใช้ในวันหนึ่ง ๆ หรือค่อยทำไป
ขายไปไม่ได้ทำสะสมขึ้นไว้เยอะมาก ๆ เพราะขัดข้องด้วยเหตุ
ใดเหตุหนึ่ง หรือเป็นเพราะได้ทำกันมาเช่นนั้น ตามเคยจนเป็น

กรรมเนี่ยมา ดิ้นค้าชนิดนี้จึงจะไม่ค่อยมีเวลาขาด แต่เหลือ
จน ถึงกับจะ กระทำให้ราคาหมั้นขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ตามกันได้

แต่สินค้าใหญ่โดยมากอย่าง ผู้ทำ ๆ ขึ้นไว้เป็น ครั้ง เป็นคราว
ที่จะมาก ๆ แล้วเก็บสะสมขึ้นไว้เป็น ก่ายเป็น กอง สำหรับขายใน
ปีหนึ่ง ฤดูหนึ่ง เช่น การ ทำนา แดการ เพาะปลูกต่าง ๆ หรือ
การ ขุดแร่ แดการ ทำสิ่ง ของ ขาย เป็น เครื่องเหล็กผ้าผืนต่าง ๆ
นา ๆ ที่ทำกันแพร่หลายทั่วไปในโลก ไม่มีเวลาหยุดพัก
หรือหยุดพักไม่สะดวก เพราะ จะต้อง บัวย การ ทุน แดขาดการ
เลี้ยงชีพของ ลูกจ้าง แดคน ทำงาน สินค้าที่มีลักษณะเช่น ที่
กล่าว นี้จึงจะมีเวลาขาด ๆ เหลือ ๆ ไม่พอกับความต้องการ
หรือ มากเกินไปกว่าความต้องการ การ ขว ครั้ง คราวหนึ่งได้ เมื่อเป็น
เช่น นี้ราคาตลาดก็อาจขึ้น ๆ ลง ๆ ผิดเพี้ยนกันไปกับราคา
ปริกิตได้เป็น อัน มาก

เป็น ต้น ว่าชาว นาตัง แดนี้ คง ตาม เมื่อ ถึง ฤดู ที่ ต่าง คน ต่างกัน
หน้าทำการไถคราดที่ขึ้น แดหว่านปลูกเพาะ พรวน เมล็ดเข้า โดย
ที่มิได้ แดการ ทิ้งไว้ได้ว่าใน ปี นั้น จะ มีการ ทำนา มากไป น้อยไป
แดเพราะ ฉนั้น ราคาข้าว จะ ถูกลง แดไป จนจะขาดทุน หรือได้กำไร สัก
เพียงใด กระประมาณไม่ถูกเพราะ ทำได้ ที่ ทำนา กว่า ขว้างใหญ่

โค่นักใหม่ ยังจะมีเจ้าค่างประเทศล้มทบจำนวนอยู่ฝ่ายนอกที่จะ
 กระทำให้พลอยกระทบกระเทือนถึงราคาตลาดเข้าในบ้านเมืองได้
 อยู่เป็นนิจนั้นอีก คนจำพวกนี้สักแต่ว่ามีนามมีแรงทำก็ทำไป
 ประดุจดังเครื่องจักร ถ้ามีได้มีเข้ามาก ราคาเข้าตกต่ำก็ได้กำไร
 ในค่าแรงแค่น้อย หรือไม่มีกำไรเลย บัดนี้เข้าในโลกมีน้อย
 ราคาตลาดสูงก็ได้กำไรมาก ยังซ้ำร้ายถ้าพวกเจ้าของคลังเงิน
 หรือเจ้าของเรือกำปั่นร่วมคิดกันขึ้นราคา คำนำเงินเข้ากับโรงสี
 หรือขึ้นค่าระวางเรือบรรทุกเข้าส่งนอกประเทศ เป็นการบีบ
 ประคับค้ำได้สำเร็จ พวกโรงสีที่คงเสียคำนำเงินแต่เคยขายให้
 แก่คลังเงิน แด่เสียค่าระวางเรือให้เจ้าของเรือมากขึ้นเท่าใด
 ก็คงจำเป็นข้อคิดราคาเข้าเบียดแพงเอากำไรของชาวนาไปเสีย
 อีก ยิ่งพวกโรงสีส่งเข้าออกไปขายนอกประเทศ ถ้าขาดทุน
 หรือได้กำไรน้อยไป ก็คงขึ้นราคาเข้าด้าวที่ขายพลเมืองใน
 บ้านเมืองนั้นให้แพงขึ้นเบียดเขาในเนื้อของบรรดาคนที่คงซื้อเข้า
 ด้าวกินนั้นอีกชั้นหนึ่ง ความจริงเป็นเช่นนั้น จึงเป็นการ
 พิศวงกันขึ้นเนื่อง ๆ ว่าเมื่อเวลาเข้าเปิดอกในเมืองตก ราคาสูง
 เป็นหนักหนาแล้ว เหตุใดเข้าด้าวจึงยังแพงหรือยังแพงขึ้นไปอีก

ในกรุงเทพฯ มีโรงสีใหญ่ แลโรงสีน้อยจ้อยลงไปจนถึง
 ด้วยมืออย่างโบราณ โรงสีใหญ่เบ็ดเสร็จใช้สอยในการ
 ตีเข้าน้อยกว่าโรงเล็กตามลุ่มเขาคู่ออกได้ ถ้าโรงสีใหญ่
 หันมาขึ้นราคาเขาสารเอากับชาวเมืองแล้ว โรงสีน้อยก็พลอย
 ได้ดีด้วย ถ้าโรงสีใหญ่ขายราคาเท่ากับส่วนที่ขายออกนอก
 ประเทศ โรงสีน้อยก็ต้องพลอยลดราคาตาม หรือต้องหยุด
 การตีเขาสืบชั่วคราวที่ไม่มีกำไร ความจริงคงเป็นดัง
 กล่าวนี้ โรงสีเล็กจึงยังตั้งจำเรียมอยู่ได้ ส่วนโรงสีใหญ่ถ้า
 ขายเขาส่งนอกประเทศ ขาดทุนก็ต้องหยุดตีชั่วคราวหนึ่ง
 ครั้ง หนึ่งเหมือนกัน จะตีแต่เฉพาะขายในเมืองก็ไม่มีผู้จะมา
 ซื้อได้ทันกันกับจำนวนเขาคู่ออกได้วันละมากๆ คงต้องรอขาย
 เกวียนขึ้นไป เมื่อโรงสีใหญ่ต้องหยุดโรงสีน้อยก็สับไปได้โดย
 สดวก เพราะขาดการประมัตแข่งลดราคาไปส่วนหนึ่ง

สินค้าบาง อย่าง บางคราวก็มีมากเกินไป บางคราวก็น้อย
 ไม่พอใช้ เมื่อเวลาที่มีมากราคาต้องตกต่ำเมื่อเวลาน้อยราคา
 ต้องสูงเป็นธรรมดา แต่เขตรัฐของราคาซึ่งจะสูงขึ้นไปจน
 ไร้อาหารหรือซื้อไม่ได้ ราคาที่สูงจำจะต้องหยุดลงเพียงนั้น
 มีดังนี้ ถ้าเป็นชนิดสินค้าที่จำเป็นต้องใช้แท้ เช่น เติบียง
 อาหาร เครื่องแต่งตัวมนุษย์ เป็นต้น อาหารสิ่งใดแพงหนักเกินไป

มนุษย์เราคงจะมีปัญญาหาของอื่นมาใช้แทนได้ อยู่เสมอ เป็น
ต้นว่า ถ้าเขาแพงหนักเกินไป ราษฎร ก็ต้อง หัน ลง กิน เลือก มัน ถั่ว
บุกกดย เจือจาน เป็น อาหาร ราคาเขา ที่ สูง เมื่อ เป็น เช่น นั้น
ก็จะต้อง ตกต่ำ ลง หรือ จะ สูง ขึ้น ไป อีก ไม่ได้ แต่ ข้าง ฝ่าย ราคา
เลือก มัน ถั่ว บุกกดย เหล่า นี้ เมื่อ มี ผู้ ต้อง การ บริโภค มาก ขึ้น
ราคา ตลาด ก็ จำ เป็น จะ ต้อง สูง เกิน ราคา ปกติ อยู่เอง

ไม้สัก ที่ เป็น ไม้ วิเศษ ใช้ อยู่ใน บ้าน เมือง เรา สมัยใด ถ้า
ราคาแพงเกินไป ผู้ที่ ต้อง การ ใช้ ไม่ทำเรือน เป็น ต้น ก็ต้อง
หัน ไปซื้อ ไม้เบญจพรรณ ที่ ราคา ถูก กว่า นั้น มา ใช้ ราคา ไม้เบญจพรรณ
ก็ต้อง สูง ขึ้น กว่า ราคา ปกติ เมื่อ การ เป็น เช่น นั้น ก็ เป็น อัน
เห็น ได้ ว่า เขากับ เลือก มัน แต่ ไม้สัก กับ ไม้เบญจพรรณ ต้อง
มี ราคา เกยว ข้อง กัน เป็น หมວด เป็น หมู ไป ดัง ที่ กล่าว มา ถ้า ของ
อย่าง หนึ่ง ราคา สูง เกิน ไป หรือ มี น้อย ไป ราคา ของ อย่าง อื่น
ซึ่ง จะ เขามา ใช้ แทน กัน ได้ นั้น แม้ แต่ ก่อน ราคาต่ำ เมื่อ ของ
สิ่ง หนึ่ง ราคา แพง ขึ้น แล้ว ของ ซึ่ง ราคาต่ำ ที่ เกยว ข้อง กัน นั้น
ก็ต้อง พลดบ แพง ขึ้น ตาม กัน

สินค้า บาง อย่าง ราคา ตลาด อาจ ขึ้น ลง ได้ หวั่น โสภ กัน ใน ช่วง
เวลา อัน น้อย ก็ ยัง มี อีก โดย อเนก ประการ เป็น ต้นว่า สินค้า ที่ เก็บ

ไว้นานไป ต้องชำรุด หรือเน่าเปื่อยเสีย ทรมานไปเป็นอันมาก ก่อตัว
 ด้วอย่าง ปลาสลิด ซึ่งขายกัน อยู่ในตลาดทุกวัน บางทีเมื่อเวลา
 เข้ามืด ราคาปลาสลิดหนึ่ง จะสูงถึง บาทหนึ่ง ล่วงไปถึงเวลา
 เกือบ ปลาสลิดนั้น อาจคงราคา คงไปได้ถึง ๒ สตางค์ ถ้าชำ
 ไปจนค่าปลาเน่าเปื่อยลง จะให้ใคร เบื่อ ๆ ก็จะไม่มีใครรับ
 ผลไม่ต่าง ๆ ก็เป็นอย่างเดียวกัน ในคืนฤดูแรก ออก
 ผลไม้ของ ผู้ใดมี มาขาย ถึงตลาด ก่อนผู้อื่นนั้น พึงจะได้ราคาอย่างสูง
 แต่เมื่อถึงเวลาชุกชุม ใครมีผลไม้ก็ส่งไปขายตลาดพร้อม ๆ
 กันจนตื่นไป ราคาผลไม้ นั้นต้อง ตกต่ำลงไปเป็นแน่ ในที่
 ซื้อราคาสินค้าต่าง ๆ มันย่อม อย่างที่จะเป็น ราคาปรกติเดิมอยู่
 ได้ ในความอธิบายเช่นนี้ ว่า ราคาปรกติ จะคือ สูงแล้ว
 แก่ลักษณะ การอย่างใดบ้างมีแจ้ง อยู่โดยละเอียดแล้ว ถ้าลักษณะ
 การนั้นผิดเพี้ยนไป อย่างใด ราคาตลาด คงจะขึ้น ๆ ลง ๆ ผิด
 ปรกติไปได้ทันที

ยังมีเงิน ซึ่ง เป็น ของสำคัญ ที่สุด สำหรับใช้ เป็นของกลาง กระ
 ประมาณราคา แลกเปลี่ยน สินค้า ซึ่ง กัน แลกกัน ในการ ซื้อขาย นั้นอีก
 เงินอาจ มีราคาขึ้น ลง สูงต่ำได้ตาม กาละ เทศะ ถ้าราคาเงินที่ใช้
 กัน สูงขึ้น กว่าปรกติ สินค้า ย่อมแพงอย่าง ในขณะ นั้นจะ คง

ตก ราคา ลงทันที ถ้า ราคา เงินต่ำ ต้องใช้จำนวนเงิน มากกว่า
 ปรกติไป แดง หรือซื้อ ดินค้าก็ เปน อัน ว่า ดินค้า ด้รพัต อย่าง ในขณะ
 นั้น แพงขึ้น ตามกัน ทัวไป กล่าว ตัวอย่าง ว่า เมื่อ เวลา รัฐบาล
 ด้ยาม ยังใช้ มาตรา เงิน อยู่ ราคา เงิน เมื่อ เปรียบ กับ ทอง ซึ่งมี
 ราคา ปรกติ อยู่ นั้น ตกต่ำ ไป มาก แต่ ขึ้น เติม เงิน หนัก ๑๕ บาท
 ๒ ถึง แดง ทอง บริสุทธิ์ ได้ ๑ บาท มา ขึ้น หลัง นี้ ราคา เงิน ต่ำ ไป
 จน ถึง ว่า เงิน ๔๐ บาท จึง แดง ทอง บริสุทธิ์ ได้ ๑ บาท เมื่อ ความ
 จริง เปน เช่น นี้ แดง โดย เหตุ ที่ ราคา ดินค้า ใน โลก ปัจจุบัน นั้น บอก ซื้อ
 ขาย กัน ตาม ราคา ทอง ทัวไป เมื่อ ราคา เงิน ตกต่ำ แดง ชาวเรา ใช้
 เงิน เปน มาตรา เรา ก็ ต้อง ใช้ เงิน มาก ไป แดง ของ ด้น ้อย อยู่ เอง
 หรือ ต้อง ซื้อ ของ ใช้ บริโภค โดย ราคา แพง ตาม ส่วน ที่ ราคา เงิน กับ
 ทอง ผลิต กัน พลเมือง ที่มี เงิน เก็บ อยู่ กับ บ้าน เว้น ไม่ได้ ทำ ผลิต
 อะไร เลย ก็ พลอย ยาก จน ลง ตาม ส่วน เงิน ซึ่ง เปน ทรัพย์ ของ ตัว ต้อง
 ตก ราคา ไป เมื่อ รัฐบาล เปลี่ยน มาตรา เงิน เปน มาตรา ทอง ยก ราคา
 เงิน บาท สูง ขึ้น เปน ด้ก แต่ ว่า เครื่อง หมาย ใน มาตรา ทอง พล
 เมือง ที่มี เงิน พลอย ด้ประโยชน์ เพราะ ราคา เงิน บาท สูง ขึ้น เปน อัน
 มาก แต่ ก่อน ซื้อ ของ นอก ราคา ๑ ปอนด์ ต้อง ใช้ เงิน บาท ด้
 แต่ ๑๘ ถึง ๒๐ มา เมื่อ รัฐบาล เปลี่ยน มาตรา ทอง แดง อำนาจ เงิน บาท

แต่เพียง ๑๓ บาทก็อาจซื้อของได้เท่ากับของราคา ๑๘
 หรือ ๒๐ บาทแต่ก่อน รัฐบาลในที่จ้ะรักษาการแลกเปลี่ยน
 เงินกับทองให้เป็นราคายังขึ้น ประคองอยู่ได้เต็มอนั้น ถือเขาเป็นหน้า
 ที่คอยระวังเก็บเงินบาทเข้ากักไว้ในพระคลัง เมื่อเวลาคนต้องใช้
 เงินบาทสำหรับหมุนเวียนซื้อขายกันน้อย โดยที่รัฐบาลเขาทอง
 ออกจำหน่ายแลกเงินขึ้นไว้ เมื่อเวลาใดการค้าขายดี เช่น เข้าใน
 นาวาบริบูรณ์ได้ผลขายออกนอกประเทศมาก ชาวต่างประเทศต้อง
 กลับเอาทองมาแลกเงินบาทของรัฐบาลไปซื้อเข้าชานา เป็นต้น
 รัฐบาลจ่ายเงิน แลกทอง แลกจ่ายทอง แลกเงินเสมอเป็นเครื่องจักร
 อยู่เช่นนั้น ราคาสินค้าทั้งหลาย ในกรุงสยาม จึงไม่ต้องขึ้น ๆ ลง ๆ
 ตามราคาขายเงินที่หมุนขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ในตลาด ค่าแลกเปลี่ยน
 เปลี่ยนเงินสยามกับเงินต่างประเทศที่ยังจะขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ได้อีก
 และที่ไม่มีผู้ใดจะแก้ไขได้นั้น ก็จะเป็นเพราะเวลาใด
 การค้าขายในกรุงสยาม กับนา ๆ ประเทศเป็นหนี้สินต่อกันเมื่อ
 หักหนี้กันลง ถ้ากรุงสยามเป็นหนี้จะต้องใช้หนี้ด้วยทอง หรือ
 ต้องใช้หนี้นา ๆ ประเทศในเงินตามมาตราของเรา กรุงสยาม
 ต้องเสียเปรียบในค่าแลกเงินนั้น อยู่เอง ถ้าเวลาใดเราเป็นเจ้า

หนี้เขาเป็น ถูกหนี้เขาจะต้องใช้หนี้เราโดยที่คง การ จำนวนเงิน
บาทมากขึ้นกว่าปกติเขาถึงต้องซื้อเงิน บาท ด้วย ราคาแพง ค่า
แลกเปลี่ยนก็เป็นอย่างอื่นว่าได้เปรียบข้างเรา แต่ความซื้อหนี้จำจะ
คงไว้ซึ่งแรงค่อไปในภายข้างหน้าถึงเรื่อง การ ค้ำขาย ต่างประเทศ
ค่อไป ดอกเบี้ยและค่าน้ำเงิน (Interest and Discount)

ราคาเงินที่ว่าจะแพงขึ้นหรือถูกลงกว่าปกติได้นั้นจะแพง
ขึ้นเพราะเหตุว่า ในขณะหนึ่งขณะใด เงินที่ใช้หมุนเวียนกัน
อยู่ในบ้านเมือง รวมทั้งจำนวนเงินที่ซื้อ เชื้อ คัด หักกัน ด้วย นั้น จะ
ลดน้อยไป ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ซึ่งเป็นเรื่องจะได้ อธิบายในภาค หลัง
ค่อไป ถ้าเงินใน บ้านเมือง ลดน้อยลงไม่พอใช้ ใน การ ค้ำขาย
ให้ได้เต็มที่ตามความต้องการ ของ บุคคล ผู้ใดอยากจะได้เงิน
ใช้ก็ต้องซื้อ ดอกเบี้ยให้เจ้าของเงิน เป็นกำไร มากขึ้นกว่า
ปกติอีกจึงจะได้เงินไปใช้ ดอกเบี้ย นั้น คือกำไร ของ เจ้าของ
เงิน ประสงค์ที่ว่าเจ้าของเงินเอาทุนไปซื้อความเชื่อ หนี้ของ
ผู้อื่นได้ ถ้าคิดดอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๖ ค่อปี ก็แปลว่า
เจ้าของเงิน ลงทุนซื้อความเชื่อไป ๑๐๐ บาท เมื่อครบ
กำหนดปีหนึ่งจะได้เงิน ๑๐๖ บาทขึ้น การ กู้หนี้เช่นนี้เรียก
กำไรเงิน ว่า ดอกเบี้ย ยังมี ค่าน้ำเงิน อีก อย่าง หนึ่ง ที่ฝรั่ง เรียก

ว่า ดีส์เคาน์ต์ (Discount) ซึ่งใช้กัน อยู่ในการ ค้าขาย แลเปน
วิธี คำนวณ หาถ้าไร ของ คลังเงินต่าง ๆ ทัวไป ยกคัว อย่าง ว่า
นาย ก. ได้รับใบสำคัญสัญญาของนาย ข. ว่า ในกำหนดปี
๑ หรือ ๖ เดือน ๓ เดือน เปนคั้น นาย ข. จะใช้เงิน
ให้นาย ก. ๑๐๐ บาท นาย ก. อยากจะได้เงินสดไปใช้
ทันที ก็เอาใบสัญญานั้นไปโอน กรรมสิทธิ์ ขายให้แก่เจ้าของ
คลังเงินผู้หนึ่ง ซึ่งเชื่อ ว่าสัญญา นาย ก. กับนาย ข. จะมีคณาคดี
คลังเงิน ยอมรับซื้อ ใบสัญญานั้น แต่ให้เงินไปเพียง ๙๕ บาท
เปนคั้น เมื่อถึงกำหนดสัญญา คลังเงิน จะได้เอาสัญญา นั้นไป
เรียกเงิน ๑๐๐ บาทจากนาย ข. คั้นมา ผิดกันกับเงินที่ตาม
ธรรมดา ที่ควรว่าในขณะชั้ค่าน้ำเงินนี้ เจ้าของเงินเรียก
เอาถ้าไรขึ้นมือเสียก่อน ทั้งจะได้ ใช้ถ้าไรนั้นทำประโยชน์ต่อไป
แต่ในส่วน ดอกเบี้ย เจ้าทรัพย์ ต้องรอ ไปจนครบกำหนดสัญญา
จึงจะได้ดอกเบี้ย เปนถ้าไรในคั้นทุนที่ให้เขาไป โดยเหตุที่
การ ค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกัน แลกัน ต้อง กระทั่ง ราคาเปนจำ
นวนเงินให้เท่ากัน กับสิ่ง ของที่จะแลกกัน เสียก่อน แลทุกอย่าง
ไปนั้น จำเปน จะต้อง ให้รู้ลักษณะเงินให้ถูกต้องเสียก่อน
เพราะเหตุว่าเงิน เปนเครื่อง กระราคาเปรียบเทียบ ของเหล่านั้น ราคา
เงินค่าจะขึ้นลง เปลี่ยนแปลง อยู่กับสินค้าต่าง ๆ เสมอไป

หมวด ๓ ว่าด้วยลักษณะเงิน

คำ “เงิน” ในภาษาไทยที่ใ้ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ใช้ปะปนกัน
 หมายความว่าให้โดยอย่าง เป็นต้นว่า ชาติเงิน เงินตรา เงินกระดาษ
 และรวมทั้งสังวาท์ ทองแดง นิเกอร်ซึ่งเป็นเศษส่วนต่าง ๆ ของ
 เงิน ตราด้วย เงินที่สุดทองก็เรียกกันว่าเงินได้ เช่น เงินปอนด์
 ซึ่งที่แท้จริงเป็นเหรียญ กระดาษปอนด์ทองที่ใ้ใช้กันอยู่ใน ประเทศอังกฤษ
 เมื่อ หมายความว่าปะปนกัน อยู่ใน ภาษาเช่นนั้น ก็น่า จะคิด เห็นไปได้
 ว่าเมื่อ แรกมนุษย์รู้จักใ้ ชาติเงิน นิยม ชาติเงิน ว่าเป็นของ ดีพิเศษ
 มากกว่า ชาติอื่น นอกจาก ทอง จึงได้ ใ้เงิน เป็น เครื่อง ถวาย
 จำหับ เปรียบเทียบราคา กับ สิ่ง ของ อื่น ๆ เช่น กับว่า ผ้านุ่งหนึ่ง
 แดก เนื้อเงิน บริสุทธิ์ได้เป็น น้ำหนัก ถึง คำลึง โดยวิธี คัดต เงินลึง
 ออกซึ่ง แดก เบ็ดข สิ้นค่าใน การ จำขาย ตั้ง ที่ยัง เป็น อยู่ใน ประเทศ
 จีน บาง แห่ง ทุกวันนี้ เป็นต้น เงินที่สุด เมือง อังกฤษ ซึ่งใ้ มาตรา
 ทอง ทุกวันนี้ แม้เดิมใ้ ชาติเงิน เป็น มาตราด้วย เขาน้ำหนัก
 หนึ่ง ปอนด์ ของ เงิน เป็น เกณฑ์ เมื่อ เปลี่ยน เป็น มาตรา ทอง แล้ว
 ก็ยัง เรียกเหรียญ ทอง เป็น ปอนด์เสดอร์ถึง ใน เมืองเราก็คง
 เดียวกัน ได้ ใ้เงินเป็น มาตรา มาแต่ต้น แล้ว ก็ใ้คำ “เงิน”
 นั้น เพื่อ ไปถึง ที่กล่าว มา

ในภาษาฝรั่งเศสใช้คำ “อาของ” (argent) แปลความตรงกันกับธาตุเงิน รวมกระตาดเงิน และทองเข้าในคำเงิน อย่างเดียวกันกับภาษาไทย ส่วนเงินตราทองตราเหรียญกระด่าปน์ เรียกเสียว่า “โมนเน” (monais) ซึ่งเป็นคำเดียวกันกับภาษาอังกฤษที่เรียกว่า “มันนี่” (money) แต่คนอังกฤษใช้คำ มันนี่ หมายความว่าตรงกันกับคำเงิน อย่างที่เราและฝรั่งเศสใช้กัน

ในความที่จะพูดต่อไปในหมวดนี้ ก็จะใช้คำ “เงิน” โดยให้หมายความว่า เป็นวัตถุอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งนิยมกันใช้เป็นเครื่องกะ ราคา มีเงินตราทองตราเหรียญกระด่าปน์ ธนบัตร ใบสั่งจ่าย และใบสัญญาใช้เงิน ธนาณัติ ตั๋วตราไปรษณีย์เหล่านี้เป็นต้น

การค้าขายในโลกมีมาแต่โบราณดังเดิมก็จริง แต่ในสมัยนั้นไม่ปรากฏว่าประเทศใดรู้จักใช้เงิน เป็นของกลางสำหรับกะ ราคา แลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน อย่างทุกวันนี้ การค้าขายจึงเป็นแต่เพียง แลกสินค้าต่อกันตรง ๆ ทำนองเดียวกันกับแม่ค้าเขาของไปแลกเข้าชาว นา กว่าจะตกลงกันได้ว่าเขาตัดหนึ่งจะแลกเปลี่ยนได้กี่หาง โคตัวหนึ่งจะแลกข้าวได้กี่ต้น เป็นต้น เช่นนี้จะต้องพูดจาโต้ตอบสอบถามกัน มากมาย สักเพียงใด จึงจะปรานี

ปรานอม ยอมกันได้ ถ้าของที่จะแลกนั้น มีค่าพอเท่าเทียมกัน
ก็จะเป็น อัน เดียว กันไป ถ้า บังเอิน ของ ข้าง หนึ่ง มีค่ามาก
กว่า ของ อีก ข้าง หนึ่ง จะใช้ หนี้ กัน อย่างไร จึง จะ ลง ดัง กัน ได้
ต้อง เป็น เรื่อง ที่ จะ พุด จา ต่อ ตาม กัน ไป อีก ถ้า ตก ลง กัน ไม่ได้ ก็
อย่า แลก กัน เสีย เลย หรือ ถ้า หนึ่ง อย่าง จะ ได้ ของ ของ เพื่อน
บ้าน คน หนึ่ง แต่ บังเอิน เพื่อน บ้าน คน นั้น ไม่ ยาก ได้ ของ ของ
ผู้อื่น ดัง อย่าง เดียว ผู้นั้น ก็ เป็น อัน ไม่ได้ อะไร เลย ทำนอง
แลกเปลี่ยน กัน ตรง ๆ เช่น นี้ ย่อม เป็น ที่ ลำบาก ยากเย็น ขัดข้อง แก่
ความ จำ เริญ ของ ประชาชน เป็น อัน มาก

ภายหลัง มา ชาติ ทั้ง หลาย ค่อย มีความ ฉลาด ขึ้น ต่าง ก็ เลือ ก
หา ของ กลาง ชนิดใด ชนิด หนึ่ง ซึ่ง เห็น ว่า เป็น ของ ดี ที่ คน ทั้ง ปวง
พึง ยาก ได้ ทั่วไป นั้น มา เป็น เครื่อง สำหรับ กระ ราคาสินค้า อย่าง
ที่เรา ใช้ เงิน ทุก วัน นี้ บาง ชาติ ใช้ โค กระบือ แทน เงิน บาง ชาติ
ใช้ โลหะ ต่าง ๆ มี เหล็ก ทองแดง ตะกั่ว ดีบุก เป็นต้น จน ที่ สุด
แม้ แต่ เบี้ย หอย ก็นิยม กัน เอา มา ใช้ แทน เงิน อย่าง ที่ เรา ได้ เคย ใช้ มา
แล้ว แต่ ของ ต่าง ๆ นั้น ไม่ ถาวร ภัย ขึ้น และ ไม่ มี คุณ วิเศษ
เท่า กับ เงิน ทอง ถึง ปลาย ชาติ ทั้ง หลาย จึง ได้ ร่วม ใจ กัน ใช้ เงิน ทอง
เป็น มาตรา กลาง สำหรับ กระ ราคาสินค้า ซึ่ง กัน แลก กัน การ คำ

ขายจึงสะดวกและจำเวียนขึ้นมาก นิยมกันว่าเงินทองเป็นของหายาก ราคาไม่ค่อยจะตกต่ำ หรือสูงขึ้นรวดเร็วเหมือนสินค้าอื่น ๆ เป็นของที่ชอบตาของคนโดยทั่วไป ทั้งแข็งและเหนียวพอที่จะไม่แตกหักหักหรือเป๋อันตรธานไปโดยง่าย และเพื่อประสงค์จะมีให้ราษฎรคิดเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกัน ในน้ำหนักหรือเนื้อต่ำสูงของทองเงินนั้น รัฐบาลทั้งหลายจึงตั้งมาตรากำหนดเป็นเงินเหรียญทองเหรียญกระลำน้อยใหญ่ ให้เสมอกันทั้งน้ำหนักและเนื้อ แล้วจารึกบอกราคาและคัตราลงไว้ให้เป็นพยานว่า เงินทองขนาดนั้น ๆ ถูกต้องตามมาตราแน่แท้ด้วย

โดยที่ความมุ่งหมายของการค้าขายมีแต่จะแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันเป็นใหญ่ นั้น ถ้าสินค้าที่จะแลกเปลี่ยนคือกันมีค่าเท่ากันแล้ว ก็ไม่มีเหตุจำเป็นอย่างไรที่จะต้องใช้เงินตราเลย แต่เหตุที่เงินตราเป็นเครื่องเปรียบเทียบวัดราคาสรรพสิ่งทั้งปวง การที่จะแลกเปลี่ยนสินค้าต่างกันจึงต้องกะเป็นราคาเงินเสียก่อน เมื่อตกลงกันแล้วจึงจะแลกเปลี่ยนสินค้ากันได้ คำจ้าง คำแรง และค่าเช่าทั้งสิ้น ก็ต้องกะค่าเป็นราคาเงินเหมือนกัน ถ้าการแลกเปลี่ยนยังไม่เท่าเทียมกัน ช่างไหนยังจะต้องใช้

สินค้า หรือ แรงเพิ่มเติมนั้นให้เพียงไร ก็ต้อง กะค่าเป็น ราคาเงิน
เป็น จำนวน นั้นคงไว้เป็น เกณฑ์

เงิน ทอง เป็น ของ หายาก ผู้ใด จะ ต้อง การใช้ ก็ จำ จะ ต้อง
ออกแรง ทำ การ อย่างใด อย่างหนึ่ง จึง จะ หา มา ได้ จะ ไป ขุด คืบ ดิน
หา ใน ที่ ๆ มี บ่อ ทอง หรือ เงิน ที่ ได้ หรือ มี นัน เมื่อ ผู้ อื่น ได้ มา
แล้ว ผู้ใด จะ ต้อง การใช้ ก็ จำ จะ ต้อง ออกแรง ทำ การ หา ของ อื่น
ไป แลก หรือ ต้อง ทำ การ อย่างใด ใช้นั้น ทด แทน ค่าแรง ที่ เจ้า ของ
เงิน ได้ ออก ไป ใน การ หา เงิน นั้น มา แต่ เดิม จึง จะ ได้ เงิน มา ใช้อย่าง
บ้าง เมื่อ ความ จริง เป็น ดัง นั้น ตัว เงิน ที่ ใช้นั้น เป็น ของ กกลาง
และ เป็น เกณฑ์ คั่ง ราคา ใน การ แลก เปลี่ยน ซื้อ ขาย นั้น ก็ ประค
ดั่ง ว่า เป็น พยาน แห่ง เจ้า ของ ว่า เจ้า ของ นั้น ได้ ออกแรง ทำ การ
อย่าง หนึ่ง อย่างใด ให้ แก่ คณะ มหาชน ไป ก่อน แล้ว แต่ ยัง ไม่ได้
ของ ใช้นั้น ทด แทน ค่าแรง ที่ เจ้า ของ เงิน ได้ ออก ไป จึง ได้ เงิน
นั้น ไว้ เป็น คະแนน สำหรับ จะ ได้ เรียก เอา ค่า คอบ แทน จาก ผู้ อื่น เมื่อ
เวลา จะ ต้อง การใช้ เงิน เป็น พยาน ว่า ผู้ใด เป็น เจ้า หนี่ ของ คน
ทั้ง หลาย ผู้ใด เงิน จึง มี กรรมสิทธิ์ ที่ จะ แลก เอา สิ่ง ของ หรือ
แรง ทำงาน ของ ผู้ อื่น มา ใช้นั้น ได้ ตาม ราคา เงิน ที่มี เป็น คະแนน อยู่

ถ้าจะพูดโดยย่อก็คือเงินเป็นเครื่องวัด ราคาสั่ง ของ และ
ค่าแรง ทั้งเป็นของกลางสำหรับใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้า
ต่อกันด้วย และโดยที่เงินเป็นคะแนนตามที่กล่าวมานั้น ผู้ที่
ถือเงินอยู่จึงเปรียบได้ประดุจดังว่า เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือเป็น
เจ้าหนี้ของคณะมหาชนทั้งปวง จะตั้งสมเงินเป็นทุนไว้มากมาย
หรือช้านานเพียงใดก็ได้ แต่เงินที่ตั้งสมไว้เป็นทุนนั้น จะทำ
ประโยชน์อันใดให้เจ้าของไม่ได้ จนกว่าเจ้าของจะได้เอาเงิน
นั้น ออกจำหน่ายใช้ไป

รัฐบาลของประเทศที่พดเมืองไม่เป็นป่าเถื่อน พึงจะเห็น
เป็นประโยชน์อันดีที่จะบำรุงรักษาการแลกเปลี่ยน คือการ ค้า
ขายให้เรียบร้อย เป็นความสะดวกไปได้อย่างดีที่สุดที่จะทำได้ทุก
ประเทศ ในขั้นต้นต้องทำกฎหมายอย่างดีในเรื่องกรรมสิทธิ์
แห่งทรัพย์สินสมบัติให้เป็นความแน่นอนอนันต์ คงแก่เจ้าของแล้ว ยัง
ต้องตั้งข้อบังคับเป็นพระราชกำหนดกฎหมายสำหรับกีดกัน อรรถ
คดีวิวาท ในระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ให้ ได้ฟ้องร้องกัน โดยง่าย
ทั้งให้ได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกโดยเร็ว และโดยที่
ต้องเสียเงินค่าใช้สอยในคดีนั้นให้น้อยที่สุดด้วย มิฉะนั้น การทำ

มา ค่าขายของพลเมือง ก็จะไม่ดำเนิน ไป ด้วย ความเจริญ ได้ตามที่ควรจะเป็น

รัฐบาลต้องถือเอาเป็น หน้าที่ ที่จะคง ขอบบังคับ ให้ มีมาตรา ขนาด เครื่องทอง เครื่องวัด เครื่องชั่ง และตั้ง มาตราเงิน สรรพสิ่งทั้งปวง ซึ่งเป็น ของ กลาง สำหรับกะวัด ราคาเปรียบเทียบ เหล่านี้ ให้เป็น หลัก ถาน มัน คง แน่นนอน เทียบ แท้ ได้ เมื่อได้ตั้ง กฎหมายขึ้น แล้ว ยัง จะ ต้อง จำหน่าย ใช้ทรัพย์สิน ในทาง ที่จะให้ มีเจ้าพนักงานประจำคอยระวัง เครื่องวัด เครื่องทอง เครื่องชั่ง และเงินตราทั้งหลายนี้ ไม่ให้มี ของ ฉ้อ ของ ปลอมได้เป็น อันขาด ผู้กระทำผิดในการ ฉ้อโกง เรื่อง หักสั้น หรือใช้เครื่องวัด เครื่องทอง และทำเงิน คราปลอมต่าง ๆ นั้น ต้องให้ มีโทษหนักพอที่จะ มิให้เขาเยี่ยง อย่าง กัน แพร่ หลายไปได้ แต่ใน ที่นี้ มุ่งหมาย จะชี้แจงเรื่องเงินโดยเฉพาะ จึงจะ ขอกล่าว เรื่อง เงิน คราต่อไป ก่อน

ชาติทั้ง หลายได้ ใช้ ชาติเงิน กับทอง เป็น เงินครามาแต่ตั้ง เดิมนั้น ก็เพราะ เหตุที่ได้ ชี้แจง มาก่อน แล้ว ว่า ชาติ ๒ อย่างนี้เป็น ของ หายยาก และ ราคาไม่ ได้ จะเปลี่ยนแปลง ขึ้น ลง ต่างกันนัก จึงได้ ใช้เป็น เงิน ครามาได้ โดย ชัด ชื่น แต่ ก่อนราคาเงิน ๑๕ บาท ๒ ดลิ่ง เท่ากับทองหนัก ๑ บาท เรียกกัน

โดยย่อว่า สืบหาหนทางนี้ มาในสมัยนี้ ราคาเงิน ตกต่ำลงกว่า
 เก่าเสมอไป เพราะเหตุที่วิธีทำธนบัตรเงิน และ หาเงินได้เนืองมาก
 เกินส่วนของที่หามาได้ ในสมัยเดียวกัน เมื่อเปรียบแต่เงิน
 กับทอง ๒ อย่างเท่านั้น ถ้าราคาเงิน ตก ราคาทอง ก็ต้องสูงขึ้น
 หรือ ถ้าจะเปรียบสินค้าต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป กับ ราคาเงิน และทอง ซึ่งควรจะนับ
 ว่าเป็นสินค้าด้วยเหมือนกัน ถ้าราคา ราคาเงิน และทอง แพงขึ้น
 โดยเหตุที่หายาก หรือ มีผู้ต้องการ มากขึ้น อย่างไรก็ดี ราคา
 สินค้าอื่น เมื่อเปรียบกัน กับเงิน และทอง ก็ต้องตกต่ำอยู่เอง และ
 ถ้าราคาสินค้าทั้งหลายแพงขึ้นโดยทั่วไป เมื่อเปรียบกันกับ ราคา
 เงิน และทอง ก็จะเป็น เพราะเหตุที่จะเห็นได้ อย่างหนึ่งว่า เพราะ
 เงิน และทอง มีมากขึ้น แต่เรื่องที่ดิน ทอง หรือ สรรพสิ่งที่ใช้
 แทนเงินทองได้ จะมากขึ้น หรือน้อยลง จะแพงขึ้น หรือ ตกลง
 ยังจะมีเหตุอย่างอื่น ช่วยประกอบได้อีก แต่ขอจะได้อธิบาย
 ต่อภายหลัง

กรุงสยามแต่ก่อน มาใช้ราคาเงิน เป็นมาตราอย่างเดียว ครั้น
 ราคา ราคาเงิน ในตลาดตกต่ำลงเรื่อยไป และราคานั้นไม่ค่อย
 จะยั่งยืน อยู่เสมอได้เหมือนเช่น ๆ ลง ๆ อยู่ ราคาสินค้าทั้งปวง
 ก็ต้องขึ้น ๆ ลง ๆ หนึ่งถึง หนึ่งต่ำไปตามกัน และเมื่อกรุงสยาม

ต้องซื้อของ และขายสินค้า ออกไป ตาม นา ๆ ประเทศที่ใช้มาตราทอง เป็น ส่วน มากขึ้น ราคาสินค้าทั้ง หายใน เมือง ก็ยิ่งจะขึ้น ๆ ลง ๆ ไป ตาม ราคา เงิน ด้วย ใน ที่สุด นา ๆ ประเทศแทบทั่วโลก เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตราทอง ไปตามกัน เสีย แล้ว ยังเหลือ แต่ ประเทศสยาม ประเทศจีน และ เมืองญวน เมืองดังกล่าวนี้ ที่ใกล้เคียง ซึ่ง เป็น เมืองจีน ฝรั่งเศส ที่ยัง คง ใช้ มาตราเงิน อยู่ อย่างเดิม รัฐบาลสยาม เห็น ว่า เป็น การ เสียเปรียบ และเป็น ความลำบากแก่การค้าขาย โดยที่ราคาสินค้าต้องวิ่งขึ้นลงไม่ ยืนแน่นอน อยู่ได้ ยึดยาว เพียงใด นั้น ใน รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ จึงได้ เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตราทองคำ ดังที่ได้ ใช้ อยู่ ทุกวันนี้ เป็น ต้น ตาม พระราชบัญญัติ รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ กำหนด เอา เงิน บาท เป็น จำนวน หน่วย แห่งวิธีเงินตราสยาม ให้ สัมมุติว่า เป็น เหรียญ บาททอง ซึ่งมี ส่วน ชาติ ของคำ บริสุทธิ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติกรัม

คำที่ใช้ ใน พระราชบัญญัติว่า เหรียญบาททอง เป็น จำนวน หน่วย แห่งวิธีเงินตราสยาม นั้น ต้องแปลความ ว่า ในวิธีนับเงิน ตาม กฎหมาย นี้ ต้อง นับ แต่ เงินบาทเป็นใหญ่ ผิดกัน กับวิธีนับเงิน แต่เมื่อ ยังใช้ มาตราเงิน อยู่ ใน สมัย นั้น นับ เงินตรา เป็น จำนวน ซึ่ง คำถึง บาท ประคอง เดียว กัน กับ มาตราซึ่ง นำหนัก

เงินตราบาทหนึ่งซึ่งมีน้ำหนักแต่ส่วนเงิน แท้อยู่เพียง ๑๓ แกรม
ครึ่ง ให้แตกทอง บริสุทธิได้ ๕๕.๘ คิแกรม และส่วนเงินตรา
๑ บาทนั้นให้แบ่ง ออกเป็นเศษส่วนได้ ๑๐๐ สติงส์ กำหนด
เหรียญกระด่าป็นให้ มีกำหนดดังต่อไปนี้

ทองคำ ๑ เหรียญมีราคา ๑๐ บาท และยังมีเงิน ปลักเป็น
เงิน ตราเหรียญ ๒ สติงส์ กับ สติงส์ หนึ่งส่วนเงิน เพื่อ อย่างเท่าให้
เล็กเสีย ให้มีเหรียญนิเกอร์ ๑๐ สติงส์ กับ ๕ สติงส์ และ
ตัว สติงส์ เป็น ทอง แดง

ทองคำเหรียญ หนึ่งให้ มีเนื้อทอง บริสุทธิ ๙๐๐ ส่วน ปน ทอง
แดง ๑๐๐ ส่วน มีน้ำหนัก ๖.๒ แกรม

เหรียญบาทเหรียญ หนึ่ง มีเงิน บริสุทธิ ๙๐๐ ส่วน ปน ทอง
แดง ๑๐๐ ส่วน มีน้ำหนัก ๑๕ แกรม แต่เงิน ปลัก เหรียญ
๒ สติงส์ กับ สติงส์ หนึ่งนั้น ให้ มีเนื้อเงิน บริสุทธิเพียง ๘๐๐ ส่วน
ปนทองแดง ๒๐๐ ส่วน มีน้ำหนักตามเศษส่วนของ เหรียญบาท
เหตุที่ ต้อง ผสม ทองแดง ลงใน ทอง และ เงิน นั้น ก็เพื่อ ประสงค์
จะให้เงิน เหรียญ เงิน ตรา นั้น แข็ง ข้น และ ลึก หรือ บบฉดาย ยาก
กว่า ทอง และ เงิน บริสุทธิ

เหรียญ กระด่าปณ์ ทองทศ กับเหรียญ บาท นั้น พระราชบัญญัติกำหนดให้เป็นเงินตราซึ่งเจ้าหนี้จะต้องรับโดยไม่จำกัดจำนวน ส่วนเงินเหรียญ ปลัดให้เป็นเงินตราซึ่งเจ้าหนี้จะต้องรับแต่เพียงจำนวนที่มีราคา ๕ บาท เหรียญนิเกอร์ และ สดางค์ ทองแดง เพียงราคา ๑ บาทในกฎหมายข้อนี้หมายความว่า ถ้าลูกหนี้เป็นหนี้เงินอยู่ ๑๐๐ บาท จะเก็บแต่ถ้วนเหรียญเงิน ปลัด รวมเป็นราคาถึง ๑๐๐ บาทไปใช้ หรือจะเก็บเหรียญนิเกอร์ และ สดางค์ทองแดงไปใช้จนเต็มจำนวนไม่ได้ ถ้าหากว่าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับเจ้าหนี้ต้องจำเป็นยอมรับตามกฎหมายเงิน ปลัดเพียงราคา ๕ บาท และเหรียญนิเกอร์ กับสดางค์เพียงราคา ๑ บาทเท่านั้น ส่วนเหรียญกระด่าปณ์ต่างประเทศไม่ให้นับว่าเป็นเงินตราซึ่งเจ้าหนี้จะต้องรับ

ตามพระราชบัญญัติที่อ้างว่ารัฐบาลสยามเปลี่ยนมาตราเงินมาใช้เป็นมาตราทองนั้น ก็พึงเป็นอันเข้าใจกันได้ว่า รัฐบาลแห่งเดียว ที่มีอำนาจจะพิมพ์เหรียญ กระด่าปณ์ เหรียญบาท และเหรียญ ปลัด ทั้งเหรียญนิเกอร์ และสดางค์ ทองแดงได้มากนักยตาม ที่รัฐบาลจะเห็นสมควรว่า การซื้อขายแลกเปลี่ยนของบ้านเมืองจะต้องการใช้เหรียญบาท และเหรียญปลัดต่าง ๆ นั้น หมุนเวียน อยู่ดีเท่าใด รัฐบาลตั้งราคาเหรียญเงิน เหรียญ

นิเกอร และ ทอง แดง สูงกว่า ราคาตลาด ที่จริง ของ ชาตุด่าง ๆ นั้น
เพียงใด รัฐบาลก็มีกำไร เพียง นั้น แต่ส่วน เหรียญทอง กระ
สาปน์ผู้ใด จะ ต้อง การ สักเท่าใดก็ได้ ถ้าหากว่าผู้นั้น นำทอง
ไปขอให้รัฐบาลพิมพ์ให้ตามพระราชบัญญัติ ถ้ามีผู้นำทองคำ ซึ่ง
มีเนื้อทอง บริสุทธิ์ อยู่ ไปส่งให้รัฐบาลหนัก ๑๐๐ บาท รัฐบาลจะ
พิมพ์เหรียญทอง หรือ เหรียญบาท แทนค่าทองให้เป็นจำนวน
เงิน ๒,๖๘๐ บาท แต่ถ้าจะส่งทองให้รัฐบาลไทยที่ประเทศ
ยุโรป ไม่ชนทองเข้ามาส่งในกรุงเทพ ฯ แล้ว รัฐบาลได้
รับทองบริสุทธิ์หนัก ๑๐๐ บาท หรือหนัก ๑,๕๐๐ แกรมแล้ว
รัฐบาลจะจ่ายเงินให้ ในกรุงเทพ ฯ เป็นราคาเพียง ๒,๖๖๒ บาท
เท่านั้น ตามส่วนนี้คิดคำนวณพอตรงกันกับราคาเงิน ๑๓ บาท
เท่ากับ ๑ ปอนด์สเตอร์ลิง อังกฤษ

แต่ การที่ รัฐบาลกำหนด ค่าแลกเงินตราสยามกับเงิน ตราอังกฤษ
ดังเช่น นี้เพื่อเอกราชครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง โดยเหตุที่ รัฐบาลยัง
ไม่ทัน จะ จัดการ รับทอง ที่มีผู้จะเขามาส่งในกรุงเทพ ฯ ให้กรม
กระสาปน์พิมพ์เป็น เหรียญทอง ชน เท่านั้น

ค่าแลกเปลี่ยนเงินในระหว่าง ประเทศต่อประเทศที่แท้จริงตาม
กฎธรรมชาติ ของ การ แลกเปลี่ยน ราคาเงิน ที่ แลกเปลี่ยน กัน

นั้น จะ ชน ต่ง ค้าง กัน ได้ เพียง ใด จะ ต้อง สิ้น แล้ว แต่ จำนวน เงิน
 มาก น้อย ที่ ประเทศ ฝ่าย หนึ่ง จะ ต้อง ใช้ หนึ่ง ฝ่าย หนึ่ง ใน การ ค้า ขาย
 เป็น ใหญ่ นอกจาก นั้น ไม่ มี ผู้ ใด จะ มี อำนาจ ตัง กำหนด การ แลก
 เปลี่ยน เงิน ใน ระหว่าง ประเทศ คือ ประเทศ ให้อย่าง ยื่น ตกลง ไป ได้ แต่
 ความ ขอบ จะ ช้ แรง ให้ เลือดย ใน ที่นี้ หา ได้ ไม่ จำ จะ ต้อง งดไว้ ช้ แรง
 ใน หมวด หนึ่ง ๆ ต่อ ไป เพราะ ยัง ไม่ ได้ ช้ แรง ลักษณะ เงิน ใน
 หมวด นี้ ตกลง ไป ได้

ได้ กล่าว มา ข้าง ต้น หลาย ครั้ง แล้ว ว่า การ ค้า ขาย ที่ เป็น อยู่ ทุก
 วัน นั้น ความ เจตนา ที่ แท้จริง มี อยู่ แต่ ว่า จะ เอา สิ่ง ของ ข้าง
 ฝ่าย หนึ่ง ไป แลก กับ สิ่ง ของ อีก ฝ่าย หนึ่ง มุ่ง หมาย จะ ต้อง
 การ สิ่ง ของ นั้น มา เป็น ประโยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย ไม่ได้
 ปรากฏา จะ เอา เงิน ทอง เป็น ใหญ่ ก็ จริง แต่ โดย เหตุ ที่ ต้อง ใช้
 เงิน ทอง ใน การ แลก เปลี่ยน ชื้อ ขาย ทุก ครั้ง ไป จึง อาจ เห็น ไป
 ได้ ว่า การ ค้า ขาย เป็น เครื่อง ที่ ปรากฏา จะ เอา เงิน ทอง เป็น ใหญ่ ยิ่ง
 กว่า อื่น แต่ เมื่อ มา คิด ดู ว่า เงิน ทอง ที่ ได้ มา ไม่ได้ ทำ ประโยชน์
 อะไร ให้ เลย จนกว่า จะ ได้ ใช้ เงิน นั้น ออก ไป เสีย อีก แล้ว จึง จะ
 ได้ ประโยชน์ กลับ คืน มา ผู้ ขาย เมื่อ ขาย ของ ได้ รับ เงิน สด หรือ
 ขาย เชื้อ ไป ได้ รับ สัญญา ของ ผู้ ชื้อ ว่า จะ ใช้ ค่า สิ่ง ของ ให้นั้น

เท่ากับได้ ใจเป็น พยาน ว่าผู้ขายได้ขาย ของไป แล้ว แต่ยังไม่ได้
 ได้รับสิ่งของ คอบแทน เป็น ค่าแลกเปลี่ยน ได้รับเงินไป หรือ
 รับสัญญาจากผู้ซื้อ จะใช้เงิน นั้นไป ก็เพื่อว่าผู้ขาย จะ ต้อง การ
 ของใช้ เป็นประโยชน์ ให้คุ้ม ค่าสิ่งของ ที่ได้ขายไปนั้น เมื่อไร จะได้
 เอาเงิน ซึ่ง ถือไว้เป็น พยานอยู่นั้นไป แลกเอาสิ่งของ ในตลาด หรือ
 ไป แลกเอาแรงผู้อื่น มาใช้ ให้เพียง ราคาเงินนั้น ตามชอบใจ การ
 ซื้อขายเช่น นี้ ผิด กัน กับ การ แลกของ ซึ่ง กัน แลกกัน ตรง ๆ ในการ
 แลกของ เช่นนี้ ผู้แลกทั้ง ๒ ฝ่ายได้ ของไปใช้ ตามความปรารถนา
 ได้ทันที แต่ได้เฉพาะ สิ่งเดียว ที่ แลกเปลี่ยน กัน มาเท่านั้น
 จะปรารถนาของ อย่างอื่น อีกไม่ได้ แต่ การ แลกของ ซึ่งให้เงิน
 เป็น ของ ถาวรไว้แทน และเงินนั้น เป็น กำหนด ราคาสิ่งของ ที่
 ได้แลกไปพร้อม อยู่ด้วยแล้ว ผู้ที่ได้เงินไป จะเก็บเงินไว้ช้านาน
 ดังเท่าใด โดยที่ ยังจะไม่ ต้อง การ ของ มาใช้ หรือ จะไม่ใช้เงิน
 นั้นเลย เอาไปให้บุตร ภรรยา หรือผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อผู้นั้น จะได้
 หาของ มาใช้ ได้ตามชอบใจของเขา หรือ อมิดนั้น จะเอาเงินไป
 แลกกับ ของ อย่างอื่น เพื่อจะเอา ของ นั้นไป ขายต่อไป อย่าง ที่
 ทำมา แล้ว อีกก็ ครัง ก็ หน กี่ได้

การใช้เงิน สดก็ คงประ คอบ ด้วยความ เชื่อ ของ ผู้ถือเงิน ว่า จะใช้เงินนั้นซื้อของได้จริง ถ้าไม่เช่นนั้น เงิน ชนิด ที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ อยู่ นั้น จะหา มีคุณค่าสักเท่าใดไม่ เป็นต้นว่า ถ้าเงิน ที่ถือ อยู่ นั้นไม่ใช้เงิน จริง หากเงิน ปลอม หรือ บบดตายไม่เต็ม ราคา ความ มาตรา เหรียญ กระดาษเงิน ที่มีความเชื่อ ถือ ใน เงิน นั้น หหมด ไป เงิน ก็หาประโยชน์มิได้

การ ซื้อเชื่อ ขายเชื่อ โดย ที่ยึดถือ แต่ ใบสัญญา ใช้เงิน ไว้แทน เงิน สด ก็ เหมือน กัน ถ้าความ เชื่อ เป็น อันใช้ ไม่ได้เช่น เงิน ปลอม อย่างที่ว่านี้ สัญญา นั้น ก็ เป็น อันไม่มีราคาเพราะ หหมด ความ เชื่อ กัน เสีย แล้ว

เมื่อ การใช้เงิน และ การ เชื่อ หนึ่งเป็น ใหญ่ อยู่ ที่ความ เชื่อ อย่าง เดียว แล้ว ถึง โดย ว่ารัฐบาลจะ ถดน้ำ หนักขึ้น ของ หรือเงินให้ น้อยลง กว่าที่ มีอยู่ใน เหรียญบาทเดียวกัน สักเท่าไร ถ้าหากว่าคน ยังเชื่อกันอยู่ว่าเหรียญ กระดาษเงิน ที่รัฐบาลทำใหม่ ย่อมลง เบาลง นั้น ยิ่งคง แลกเปลี่ยน ซื้อสินค้า หรือ จ้าง แรง ทำการ ได้เท่า ราคา กัน กับเมื่อ ก่อน นั้น แล้ว เหรียญ กระดาษเงิน ที่ ถดน้ำ หนักขึ้น น้อยลง นี้ ก็เป็น อันว่าไม่ผิด ราคา อะไร กัน กว่าเก่าเลย จน ถึง ที่ สุดแล้ว รัฐบาลจะเก็บเงิน เหรียญ กระดาษเงิน ที่ใช้ หมุนเวียน อยู่ เข้าพระคลัง

มหาสมบัติเสียทั้งสิ้น แล้วพิมพ์ธนบัตร ออกจำหน่ายใช้ทดแทนเงิน
นั้น ถ้าคนเชื่อว่า ราคาที่จ่ายไว้ใน ธนบัตรอาจแลกได้
ที่มีราคาเท่ากันได้ อย่างเหรียญกระด่าป็นเดิมแล้ว, ธนบัตรซึ่ง
เป็นแค่กระดาษแผ่นเดียว ก็มีราคาประดุจตัวเงิน ทองแท้จริง

ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ธนบัตรแทนเงิน กระด่าป็นเงินก็มีอยู่
ในปัจุบันนี้หลายประเทศ คือประเทศโปรตุเกส (Portugal)
สเปน (Spain) อิตาลี (Italy) กรีซ (Greece)
ออสเตรีย (Austria) ตุรกี (Turkey) กับประเทศ
รัสเซีย (Russia) เป็นต้น ธนบัตรหรือเงิน กระด่าเหล่านี้
ผู้ถือไม่มีอำนาจที่จะเรียกร้อง เปลี่ยนเอาทองคำ เงิน ตามราคาที่กา
หนดไว้ใน ธนบัตรนั้น กลับคืนได้ ผิดกัน กับลักษณะ ธนบัตร
ของรัฐบาลสยามที่ใช้กัน อยู่ทุกวันนี้ แตกต่างกันโดยลักษณะ ธนบัตร
ที่ใช้กัน อยู่ในประเทศ อังกฤษ (England) เยอรมัน (Germany)
ฮอลแลนด์ (Holland) เบลเยียม (Belgium) ฝรั่งเศส (France)
ซึ่งผู้ถือ ธนบัตร มีอำนาจ จะ แลก เปลี่ยน เรียกร้อง เอาเงิน กลับคืน
ได้เท่าราคาใน ธนบัตร

เมื่อเงินที่ใช้หมุนเวียน กัน อยู่มีจำนวน เป็น เหรียญ กระด่าป็น
ทองคำ เป็น ธนบัตร เงิน กระด่า และ เป็น จำนวนเงิน ซึ่งใช้

กัน ในสัญญาเชื่อหนี้ทั้งหลาย ประปน กัน อยู่ เปน อัน มาก แล้ว ก็
 เปน อัน เหลือหนี้ ที่ จะ กระ ประมาณ ได้ ถูก ต้อง ว่า ใน คณะใด ค่าบด
 โหม จะมีเงิน เหล่านี้ ใช้ หมุน เวียน อยู่ มาก น้อย เท่าใด แม้ แต่
 เปน ประเทศเดียว ค่าบดเดียว เงิน ที่ ใช้ หมุน เวียน กัน อยู่ ก็ อาจ
 มาก ๆ น้อย ได้ เปน เวลา เปน วัน หรือ เปน ฤดู กาล ซึ่ง การ
 ค้าขาย แลกทรัพย์ ซึ่ง กัน แล กัน อาจ ขยับ ขัน แขนง ขึ้น หรือ ลด หย่อน ลง
 เปน ต้น ว่า ใน กรุง เทพ ฯ ซึ่ง การ ค้าขาย สรรพัต อย่าง ต้อง อาศรัย
 เจ้า ผด เพาะ ปลุก ใน ท้อง นา เปน ใหญ่ เมื่อ ถึง ฤดู เข้า สุก ราษฎร
 เกือบ ออก ขาย ใน คราว เดียว กัน ทัว ไป ใน แผ่นดิน นั้น แล้ว ผู้
 ซื่อ ก็ ต้อง การ เงิน ออก จำหน่าย ซื่อ เข้า เปน จำนวน เงิน มาก มาย
 ผิด กัน กว่า เมื่อ เวลา แรก ราษฎร ตั้ง ต้น ไถ คราว ที่ นา นั้น เปน อัน มาก
 ข้าง ฝ่าย ชาว นา ได้ รับ เงิน ค่า เข้า แล้ว ก็ เอา เงิน นั้น ออก จำหน่าย ใช้
 ซื่อ สิ่ง ของ สรรพัต อย่าง ซึ่ง เขา จะ ต้อง การ ใช้ ใน ที่ สุก
 ใน ฤดู เข้า ออก นี้ การ ค้าขาย ทัว ไป ใน กรุง สยาม ต้อง ขยับ ขัน แขนง
 มาก ขึ้น กว่า ปกติ และ เพราะ ฉนั้น จึง ต้อง ใช้ เงิน หมุน เวียน ใน
 การ ค้าขาย ซื่อ ฤดู นั้น มาก ขึ้น ใน ซื่อ ฤดู ราษฎร ชาว นา ขาย
 เข้า กัน ชุกชุม เพียง ใน กำหนด ๔ เดือน เท่านั้น ทน ๑๐๐ บาท
 อาจ ทำ ธุระ สัก แต่ ว่า ซื่อ เข้า ขาย เข้า กลับ ไป กลับ มา ได้ ถึง ๒๐ ครั้ง

ใช้เงิน ๑๐๐ บาท นั้นทำธุระซื้อข้าวขายเข้าได้เป็นราคาถึง ,๒๐๐๐ บาทเป็นต้น นอกจากการค้าเขายังมีการใช้จ่ายในเรื่อง ข้าวเข้าส่งเข้าต่อ ๆ ไปนั้นอีกเป็น อเนกประการ เงิน จากต่าง ประเทศก็ไหลเข้ามาในเวลานั้นด้วย ส่งเงินเข้ามาใช้ค้าเข้า หรือส่งสินค้าเข้ามาขายเอาเงินซื้อเข้ากลับออกไปเป็นต้น โรงตั้งหรือกำปั่น แดเรือเล็กน้อย รวมทั้ง พลโยธาที่ทำการ ในชีวิตที่อาศัยสินค้าเข้าเป็นใหญ่ นั้น พลอยขยันขันแข็งทั่วไปหมด เป็นเวลาที่จำเป็นอย่าง จำหน่ายใช้เงิน หมุนเวียนทั้งเงิน ดัดเงิน เชื้อหิน ซึ่งมีใน สัญญา หรือใน บัญชี มากขึ้น กว่าปรกติ หดหายเท่าถูกค้าที่ไม่มั่งคั่ง พอกก็เหี่ยวก็แห้งยิมดิน หรือเอาทวีปยาศาสตร์ออกมาจำหน่ายพอจะได้เงิน ไปใช้ ในการค้าขาย เมื่อเวลาสุกซุ่มนั้นชั่วคราวจนสิ้นฤดูแล้วจึงเก็บเงินไปใช้หนี้เขา ในขณะที่เงินนี้เงินนอนต่าง ๆ ก็ต้องไหลออกมาใช้ หมุนเวียน อยู่ด้วย

เมื่อการค้าเข้าซาตง การค้าขายทั้งหลายต้องพลอยซาลงไปด้วย เงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในตลาดก็ต้องลดน้อยถอยลงตามกัน จำนวนเงินหมุนเวียนในบ้านเมืองจึงอาจมาก ๆ น้อย ๆ ได้ตามเหตุที่ยกมาอ้างเป็นตัวอย่างนี้เป็นต้น

ได้ซึ่งแรงผลักดันเงินมาถึงเพียงนี้ ก็พอได้ความเห็นว่า

อำนาจ ของ เงิน ที่มหาชน นิยมกัน ใช้ เป็น ของกลาง ในการ แลกทรัพย์สิน
และ เป็น เครื่อง กำหนด ค่า ราคา ของทรัพย์สิน ที่ แลกเปลี่ยนกันนั้น ช่วย
ทำ ชะระ ใน การ ค้าขาย ได้ ดี เพียงไร กระทำให้ การ ค้าขาย ดำเนิน
ไป ได้ โดย สดวก จึง เป็น การ ส่ง เสริม ความ จำเริญ ของ มนุษย์
ใน การ นั้น หน้าที่ กัน ทำงาน ตาม ความ สันติ ความ อำนวย ให้
ได้ แลก เปลี่ยน ผล ของ แรง ทำการ ต่าง ๆ ได้ โดย สดวก แลกการ
ที่รัฐบาล แซก มือ เข้า มา ทำ เหยียบ ญะราปณ์ ขึ้น ได้ กระทำให้
ราษฎร มีความ เชื่อ ถือ มั่น คง ยั่งยืน นั้น ก็ ช่วย ส่ง เสริม ความ สดวก
ใน การ ค้าขาย ให้ มาก ขึ้น อีก ช่น หนึ่ง ด้วย

ต่อไปนี้ ยัง จะ มี เรื่อง ที่ จะ ชี้แจง ยก เหตุผล มา ให้ เห็น ว่า เขต
ชน ของ การ ทำเงิน ออก ใช้ หมุนเวียน ใน บ้านเมือง ไม่ เลือกว่า
เหยียบ ญะราปณ์ ธนบัตร หรือ จำนวน เงิน เชื่อ หนี้ อย่างใด นั้น
รวม ทั้ง สิ้น จะ มี จำนวน พอ ดี พอ สมควร กับ ความ ต้อง การ ใช้ ใน
การ แลก ทรัพย์สิน ดี เพียง ไหน ถ้า เงิน ใช้ หมุนเวียน มี น้อย ไป
หรือ มาก เกิน ไป กว่า ความ ต้อง การ จะมี ผล ดี ร้าย อย่างใด บ้าง
แต่ ความ อธิบาย ช่น จะ ต้อง ยก ไว้ พอสอง ก่อน, จำ จะ ต้อง ชี้แจง
ลักษณะ และ ผล ดี ร้าย ซึ่ง จะ เกิด ขึ้น จาก เหยียบ ญะราปณ์ ที่ ตก
ค่า มี น้อย หรือก มี เนื้อ เงิน และ ทอง ใน เหยียบ ญะราปณ์ นั้น น้อย ไป

กว่าราคาที่จริง หรือราคาตลาด ของ ชาติเงิน และ ทอง ที่เป็น
อยู่ใน ขณะเดียวกัน นั้น เสียก่อน คือไป จึง จะ ด้ แรง ผลดี และ
ร้าย ของจำนวนเงิน หมุนเวียน ที่จะมี มากไป หรือ น้อยไป กว่าความ
ต้อง การใช้นั้นได้ทันที

ลักษณะเหรียญกระด้างที่ตกต่ำ

รัฐบาลมีอำนาจ แต่ฝ่ายเดียว ที่จะทำ เหรียญ กระด้างขึ้นใช้
ในบ้านเมือง แต่การ ที่ทำ เหรียญกระด้างนี้ จะไม่คิด เอาค่าทำ
หรือ จะคิด เอาค่าทำ หรือจะ เหย หาค่า ไรใน การ ทำ เหรียญ
กระด้างนั้น คือไป อีกสักเท่าใดก็ได้ อำนาจ ของ รัฐบาลนี้ จะ
มีที่ สุด สุด หรือมี เหตุขัดขวาง ขึ้นได้ก็ คือ เมื่อ ความ เชื่อถือ ของ
ราษฎรใน รัฐบาลนั้น จะน้อยไป ถ้าราษฎร ยัง เชื่อถือ มัน คง
อยู่แล้ว แม้ว่า รัฐบาล จะคิด ค่าทำ เหรียญ กระด้างนี้ ถึง
กับ จะเอาค่า ไร ๑๐๐ ละ ๑๐๐ เช่น กับ ทำ ธนบัตร ออก จำหน่าย
แทนเงินได้

ใน พงษาวดารของโลก แต่ก่อน มาเคยมี เชียง อย่าง ชั่ว ว่า เมื่อ
ถึง สมัยใด เกิดการ คึก สงคราม หรือ การ ฉิบหาย อย่าง หนึ่ง อย่างใด
ในบ้านเมือง พระเจ้า แผ่นดิน ชาติเงินใช้ ใน ราชการ เข้าเมื่อใด
บาง คราว บาง สมัยก็ หัน ลง เบี่ยง แวง เอาค่า ไร ใน การ ทำ เงิน นั้น

เป็นที่เห็นว่าเงิน ปอนด์ ของ ประเทศอังกฤษ แต่ชั้น เดิม มีน้ำหนัก
เต็ม ๑ ปอนด์ น้ำหนักนี้ ค่อยลดถอยลงทีละเล็กน้อย จน
เท่ากับ น้ำหนัก ของ เนื้อเงินใน ๒๐ ชติลลิงที่ใช้กัน อยู่ทุกวันนี้
แต่ถ้าถึงกับ จะยก พงษาวดาร ของแผ่นดินอังกฤษ และ ประเทศอื่น ๆ
ในยุโรป มากกล่าวในที่นี้ว่า เมื่อครั้งไหน แผ่นดินใด มีตรว้ย
ของการ ที่เหี้ยมฤ กระสาปณ์ ตกต่ำลง จะมีอย่างใดบ้าง นั้น ก็
จะเป็นความเลื่อยด เกินความต้องการของการ คึกษาทวีปศาสตร์แต่เพียง
ในชั้น ประถมนี้ไป จะย่อแต่ใจความมากกล่าว พอให้เห็นเท่านั้น

เงิน บาทที่ใช้อยู่ใน กรุงสยามทุกวันนี้ แต่ก่อน มีราคา
ใกล้เคียง กับ ความจริงของ ราคาธาตุเงิน ที่มีอยู่ในตลาด มาบัดนี้
รัฐบาลเปลี่ยน มาตรฐานเงิน เป็น มาตรฐานทอง ตั้งเหี้ยมฤ กระสาปณ์
เงิน ๑ บาท เป็น หน่วยของ มาตรฐานสยาม และให้สมมติว่า ราคา
เงินตราบาท ๑ นั้น เท่ากันกับทองบริสุทธิหนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม
แต่ น้ำหนักเงิน แท้ ของเงินบาทนั้น มีอยู่เพียง ๑๓ แกรมครึ่ง ซึ่ง
ที่แท้จริง ต่ำกว่า ราคาทอง ๕๕.๘ เซนติแกรมในขณะนี้มาก เศษ
ที่ต่ำกว่านี้ เป็นกำไรของรัฐบาลใน การทำเหี้ยมฤกระสาปณ์ ส่วน
ของ ทองราคา ๑๐ บาทนั้นไม่เขากำไร เกิน ค่าทำที่แท้จริงไป

เมื่อรัฐบาลยังใช้นาตราเงิน อยู่ ราคา ชาติเงินในตลาดไม่
 จะห่างไกลกันกับราคาเงินในเหรียญบาทนั้น พวกช่างเงิน
 ช่างทองทั้งหลาย เมื่อจะทำของรูปพรรณขึ้นใช้ พึงจะยุบ
 เงินบาทลง ทำเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นพื้น การที่รัฐบาล
 ต้องลงทุนซื้อ ชาติเงิน มาพิมพ์เป็นเหรียญกระด่าป็นขึ้นนั้น ก็
 เป็นอันว่าช่วยการไปมาก ทำขึ้นแล้วมีคนเอาไปยุบเสีย ก็ต้อง
 หมั้น ทำขึ้นเรื่อยไป ครั้นมาภายหลัง เปลี่ยนเป็น นาตราทอง
 ขึ้น แลหน้าหนักเงิน บาทคง มีอยู่ตามเดิม แต่รัฐบาลให้สัมมุ
 ราคาสูงขึ้น เท่ากับน้ำหนักทอง ๕๕.๘ เซนติกรัม ราคาที่แท้
 จริงในเงินบาทจึง สูงเกินไปกว่า ชาติเงิน ที่ขายกัน อยู่ในตลาดมาก
 การนี้ก็เป็นอันต้องกันไม่ให้พวกช่างทั้งหลาย เอาเหรียญกระด่าไป
 ไปยุบหลอมได้ต่อไป เพราะเหตุที่จะซื้อ เนื้อเงิน ขายได้ถูก
 กว่าเงินในเหรียญกระด่าป็นนั้นเป็นอันมาก ขรรคมา ราคา
 ดินค้าสารพัด อย่างอาจขึ้น ๆ ลง ๆ เป็นคราวเป็นสมัย อยู่เสมอ
 ถ้ายังเ็นราคาชาติเงินในตลาดสูงเกินราคาเงินบาทไปเมื่อใด พวก
 พ่อค้าคงจะต้องรวบรวมเงิน บาทนี้ยุบหลอม ออกไปขายในทันที
 เมื่อถึงคราวเช่นนี้ ถ้ารัฐบาลไม่ทำเงิน ที่น้ำหนักเบาถึงไปกว่า
 ออกใช้แทนแล้ว เงิน บาททั้งขึ้น ที่มีอยู่คง จะไหลออกไปนอก

ประเทศ หมด เหตุที่รัฐบาลไม่เต็ม น้ำหนักเงิน บาท ขึ้น อีกนั้น
ก็เพื่อจะ บั๊ง กัน ทางนี้ ด้วย

แต่ใน ขณะ เมื่อ เงิน ที่มี อยู่ใน เหรียญกระด่าป็น ยัง ตกห่าง
ไต่กัน กับ ราคา ชาติเงิน ใน ตลาด นั้น ถึง จะ อย่างใด ก็ไม่มี
ใคร จะ เห็น ดี ที่ จะ ยุบเงิน ออกไป ขาย ต่าง ประเทศ เพราะ เหตุ
ว่าเงิน นั้น ถึง จะ เบน น้ำหนักอย่างไร ก็ยัง ซื้อ ของได้ ราคา เท่า
กัน กับ ราคา ของ ที่ รัฐบาล สมมติ ตั้งไว้

ราคาเหรียญกระด่าป็น จะตกต่ำไป กว่าราคาของ ที่ รัฐบาลสมมติ
ไว้ ได้ ก็ จะ เป็น เมื่อ รัฐบาล ทำเหรียญ กระด่าป็น เช่น นั้น ออก
จำหน่าย ใช้ สรรบเพิ่มเติมจำนวนเงินหมุนเวียน ซึ่งต้องการ ใช้สำหรับ
การค้าขายนั้น จนมากเกินไป แต่ จะ เห็น ปรากฏได้ว่า
เงิน ที่ ใช้ หมุนเวียน กัน ใน บ้าน เมือง จะ มากเกิน ส่วน ที่ สมควร ไป
ก็ เมื่อ ขณะ ที่ ราคาสินค้าทั่วไป ใน บ้าน เมืองจะแพง ยิ่งขึ้น กว่าปกติ
เป็น ต้น ว่าถ้า ของ บริสุทธิ หนัก ๕๕.๘ เซนติกรัม ซึ่ง รัฐบาล
กำหนด ให้ เท่า ราคา กับ เงิน ๑ บาท นั้น จะ ซื้อ ของ นอก ประเทศ
ชนิด หนึ่ง ได้ แต่ ใน ประเทศสยาม จะ ต้อง ซื้อ ของ ชนิด เดียว
กัน นั้น แพง ขึ้น ไป ถึง ๑ บาท ๕๐ สตางค์ โดยที่ ไม่ คิดทำไร แต่
ค่าส่ง ของ ชนิด นั้น ด้วย เปง ต้น แล้ว ก็ เปง ชัน เห็น ได้ ครัง

ว่าเงินหมุนเวียนในบ้าน เมือง มีมาก เกินจำนวน ที่ควรไป ถึง ๑๐๐
 ๕๐ เงิน หมุนเวียนใน บ้าน เมือง จึง ตก ราคาตาม ส่วน นั้น
 เป็น การ ตรง กัน กับ กฎ ธรรมดา ที่ว่า ของ ใด มี มาก เหลือ
 เกินไป กว่า ความ ต้อง การ แล้ว ของ ใด นั้น จำเป็น ต้อง ตก ราคา
 เงิน หมุนเวียนใน บ้าน เมือง มี มาก เกิน ต้อง การไป เงิน
 นั้น ก็ ต้อง ตก ราคา เมื่อ เงิน ตก ราคา สินค้า ก็ ต้อง แพง ขึ้น
 เป็น เครื่อง ถ่วง กัน อยู่ เช่น นี้ เสมอ

เงิน หมุนเวียนใน บ้าน เมือง ซึ่งมี ธนาคาร ที่ รัฐบาล ทำ ออก
 จำหน่าย ไป อยู่ ด้วย อีก ส่วน หนึ่ง นั้น ก็ เหมือน กัน จำหน่าย ธนาคาร
 ออก มาก เกินไป หรือ จำหน่าย เหรียญ กระดาษ ไป ออก มาก เกินไป
 ก็ เป็น อย่าง เดียว เติบ เต็ม เงิน หมุนเวียน ขึ้น ด้วย กัน ทั้ง ๒ อย่าง จะ
 แกะ ไข ให้ ราคา สินค้า ทั่วไป ถูก ลง จน เท่า กับ ราคา สินค้า นอก ประเทศ
 ได้ ก็ มี ทาง เดียว ที่ รัฐบาล จะต้อง ถอน เงิน กระดาษ ไป แล ถอน บัตร
 ที่ จำหน่าย เกิน ไป นั้น ขึ้น เก็บ ไว้ เสีย ถอน ออกจาก เงิน หมุนเวียน จน
 กว่า จำนวน นั้น จะ ลด น้อย ถอย ลง เมื่อ ลด น้อย ถอย ลง แล้ว
 ราคา เงิน ต้อง กลับ แพง ขึ้น หรือ ราคา สินค้า กลับ ถูก ลง ตาม เดิม
 ความ ข้อ นี้ เป็น ข้อ สำคัญ อัน ใหญ่ ยิ่ง ที่ รัฐบาล จำ จะต้อง คอย

ระวัง อยู่อย่าง กวดขัน เต็มอ ถ้ารัฐบาลไม่ คอย ระวัง รักษาการ
 อยู่เช่น นั้น ขึ้น จำหน่าย ธนบัตร หรือ เหรียญ กระดาษป่น ออกใช้
 ยิ่ง มาก เกินไป ราคา สิ้น ค่ำ ใน บ้าน เมือง ก็ ยิ่ง จะ แพง หนัก ขึ้น
 รัฐบาล จะ ได้ ทำ ไร ที่ พินิจ กระจ่าง อัน ไม่ มี ราคา ออก ใช้ แทน เงิน
 หรือ ได้ ทำ ไร ใน การ พินิจ เหรียญ กระดาษป่น ที่ ราคา ต่ำ ออก จำหน่าย
 ฝ่าย เดียว แต่ ราษฎร ทั้ง แผ่น ดิน จะ ต้อง ขาด ทอน เพราะ ต้อง ชื้อ
 ของ แพง ตาม ส่วน ที่ รัฐบาล ได้ ทำ ไร ถ้า การ เป็น เช่น นี้ เหรียญ
 กระดาษป่น จะ ตกต่ำ ราคา ไป จน ถึง กับ ว่า ถ้า ยบ ลง เป็น ทอง แท่ง
 เงิน แท่ง ส่ง ออก ไป แลก สิ้น ค่ำ นอก ประเทศ ได้ มากกว่า ที่ จะ แลก
 สิ้น ค่ำ ใน ประเทศ เมื่อใด เหรียญ กระดาษป่น ทั้ง สิ้น จะ ต้อง ละลาย
 ไหล ออก ไป นอก ประเทศ หมด จะ เหลือ อยู่ แต่ ธนบัตร ซึ่ง
 จำ ต้อง ตกราคา ลง ตาม ส่วน เงิน หมุนเวียน ที่ เกิด จากการ นั้น อยู่ เต็ม อ
 ถ้า ธนบัตร มี มาก เกิน ส่วน ถึง ๑๐๐ ละ ๕๐ ธนบัตร นั้น ก็ ต้อง
 ตกราคา ลง ถึง ๑๐๐ ละ ๕๐ เป็นต้น ถ้า เป็น เช่น นี้ ราคา
 ธนบัตร ๗๕ บาท จะ เท่า กับ ราคา ๕๐ บาท ที่ สมมุติ ตั้ง ไว้ ใน
 มาตรการของ

ความจริง อาจ เป็น ได้ เช่น กล่าว มา นี้ เหตุ นี้ จึง เป็น เหตุ
 หนึ่ง ซึ่ง จะ เป็น เศรษฐกิจ กัน กัน ทาง ไม่ ให้ รัฐบาล ทำ เหรียญ กระดาษป่น ที่

ค่าราคา หรือที่เต็มราคาก็ดี หรือ ธนบัตรก็ดี ออกใช้มาก
เกินไป ก่อให้เกิดความต้อง การใช้หมุนเวียนในบ้านเมือง

เพื่อจะชี้แจงความข้อนี้ให้ชัดเจน จะอุปมาว่ามีเมือง
ค้าขายอยู่ ๒ เมือง คือเมือง ก. กับเมือง ข. ใช้เงินอย่างเดีย
วกัน แต่ต้อง การ จำนวนเงิน หมุนเวียน ใช้เป็น ส่วนที่พอจะ
กระทำให้เกิดราคาสินค้าเหมือนกัน ทั้ง ๒ ฝ่าย อุปมาเสียว่า
ลักษณะ การใน ๒ เมือง นี้ คงเป็นดังที่กล่าวมาปรกติ อยู่เสมอไป

ครั้น อยู่มาบังเอิญ เมือง ก. มีเงินใช้มากขึ้นกว่าเก่าใน
ปัจจุบันทันที เช่น กับไป พบชุมทรัพย์ หรือ บ่อ ทอง ขึ้นใหม่
ขุดได้ทอง เป็น ความ มั่งมี ขึ้นเป็นอัน มาก เมื่อมีโชคดีเกิดขึ้น
เช่นนี้ทันที จำนวนเงินใช้ก็จะมีมากขึ้น แต่จำนวนสิน
ค้าในพื้นเมืองมีคง ที่ อยู่เท่าเดิม ไม่มีเวลาพอที่จะมีสินค้าเพิ่ม
เติมเข้ามาทัน เหตุที่เงินมีมากขึ้น จึงกระทำให้สินค้าในเมืองนั้น
แพงขึ้นตามส่วน ทุกอย่าง

ข้าง ฝ่าย เมือง ข. รู้ว่า ราคาสินค้าในเมือง ก. สูง กว่าราคาสิน
ค้าในเมือง ข. ก็ขนสินค้าเมือง ข. เข้าไปขาย ในเมือง ก. บ้าง
ได้กำไรเท่าใด ก็ขนเอาเงินทองของเมือง ก. กลับออกไปเมือง ข.

ข้างฝ่ายราษฎร เมือง ก. เห็นว่าสินค้าในเมือง ข. ราคาถูกกว่า
 สินค้าในเมือง ก. ก็ช่วยขนเงินทองของเมือง ก.ออกไปแลกสินค้าเมือง
 ข. ในที่นี้เปนอันร่วมคิดกันขนเงินทองของเมือง ก. ไปให้เมือง ข.
 แลกสินค้าเมือง ข. ไปให้เมือง ก. ไม่ช้านานสักเท่าใดเงินทอง
 ในเมือง ข. ก็จะมีมากขึ้น เพราะการแลกเปลี่ยนนั้นจนเท่าเทียม
 เสมอกัน เมื่อมีจำนวนเงินเสมอกันแล้วราคาสินค้าทั้ง ๒ ฝ่าย
 ก็คงถ่วงกันลงเสมออยู่เท่าลักษณะที่เป็นอยู่แต่เดิมมาทั้ง ๒ เมือง
 เงินที่มีใช้ในเมืองพอเท่าเทียมกันกับราคาปรกติของสินค้าดังที่
 เปนอยู่แต่ก่อน การค้าขายในระหว่างนา ๆ ประเทศเป็น
 อยู่เช่นนี้ เมืองใดมีเงินใช้มาก ราคาของในเมืองนั้นแพง
 เมืองอื่นก็ส่งสินค้าเข้าไปแลกเอาเงินของเมืองนั้นไปเป็นประโยชน์
 ถ้าเมืองใดมีเงินน้อย ราคาสินค้าในเมืองนั้นต่ำ เมืองที่มีเงิน
 มากก็ส่งเงินเข้าไปซื้อ หรือแลกเอาสินค้าที่ราคาค่านั้นไป ขรรพดา
 การค้าขายจึงจะยุติระเบียบแต่ลำพังตัวเองได้ จนราคาของ
 ทั้งปวงจะพอสมน้ำเสมอกันลงทั่ว ไปดังที่กล่าวมานี้เป็นต้น

สินค้าที่ทำด้วยฝีมือช่างต่างประเทศโดยมากอย่าง ที่ขายกัน
 ถูกกว่าราคาสินค้าที่จะทำได้ในกรุงสยามนั้น เราต้องการ
 มากมายเพียงใด ไม่มีเงินทองจะส่งออกไปซื้อก็ส่งเขาที่ทำ

ได้ ใน บ้าน เมือง ออกไป แลก เขา มา เข้า เป็น สิ้น คำ ที่ มี มาก
 เหลือ เกิน กว่า พด เมือง จะ บริ โภค เป็น อัน มาก ถ้า ไม่ เอา เขา
 ออก ไป แลก สิ้น คำ อื่น เข้า มา ไซ้ ราคา เขา ใน เมือง จะ ตก ต่ำ ลง
 กว่า เดียว นี้ เป็น อัน มาก ข้าง ฝ่าย นา ๆ ประเทศ จะ ต้อง การ
 เขา ซึ่ง เหลือ ไซ้ ของ เรา นั้น ไป บริ โภค บ้าง ก็ ส่ง สิ้น คำ ที่ เหลือ ไซ้ ของ
 เขา เข้า มา แลก เขา ไป

ความ เจตนา ของ การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ก็ เป็น อัน ว่า ถ้อย ทัก จะ
 แลก สิ้น คำ ซึ่ง มี เหลือ ไซ้ อยู่ ทั้ง ๒ ฝ่าย ซึ่ง กัน แลก กัน เมือง
 อังกฤษ มี เครื่อง เหล็ก เหลือ ไซ้ การ งาน ใน บ้าน เมือง แต่ ไม่ มี ไม้
 ที่ ดี อย่าง ไม่ ดี ก็ ไซ้ ต่อ เวล ก็ ต้อง ส่ง เครื่อง เหล็ก หรือ สิ้น คำ
 อย่าง อื่น ที่ เหลือ ไซ้ นั้น มา ขาย แลก เขา ไม่ ดี ไป ข้าง ฝ่าย เรา
 ต้อง การ เครื่อง เหล็ก มากกว่า ไม้ ที่ มี อยู่ ใน พน เมือง ถึง ไม่
 ดี ก็ จะ หา ยาก อยู่ บ้าง ก็ ยิง หา ได้ ง่าย กว่า เครื่อง เหล็ก ที่ เรา ยิง
 ทำ ไม่ เป็น การ แลก เปลี่ยน จึง มี ประโยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย

ราคา ของ กระดาษ ปณิ เงิน กระดาษ ปณิ แด ราคา ชาติ ของ ชาติ เงิน ตาม
 ราคา ตลาด ใน พระราชบัญญัติ มาตรา ของ คำ ร.ศ. ๑๒๗ ที่ ได้
 กล่าว มา แล้ว ข้าง ต้น นั้น รัฐบาล บัญญัติ ตั้ง ไว้ ว่า จำนวน หนึ่ง
 แห่ง วิถี เงิน ตรา สยาม ให้ สัมมุติ ว่า เป็น เหรียญ บาท ของ

ซึ่งมีส่วนขาดของคั้วบริสุทธ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม แดเหรียญบาทเงิน ซึ่งมีเนื้อเงิน บริสุทธ์ หนัก ๑๓ แกรมครึ่งนั้น ให้มีราคาเท่ากับเนื้อทอง บริสุทธ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติแกรมที่ได้กล่าวมาแล้ว

เนื้อความเป็นดังนี้ ก็เป็นอันเห็นได้ชัดว่าเงินตราสยามเป็นเหรียญบาททอง มีราคาแท้จริงเท่ากับทอง บริสุทธ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม แต่ส่วนเหรียญบาทเงิน ซึ่งมีเนื้อเงินบริสุทธ์ อยู่ ๑๓ แกรมครึ่งนั้น สักแต่จะให้สัมมุติเอาว่าเป็น ราคาเท่ากับเหรียญบาททองเท่านั้น น้ำหนักทอง กับเงินที่ได้กำหนด ลงสำหรับเหรียญบาททอง แดเหรียญบาทเงินนี้ และ ที่หมายความว่าให้เรียกว่า ราคาทองกระสาปน์ เงินกระสาปน์ เมื่อรัฐบาลเปลี่ยน มาตราเงิน มาเป็น มาตราทอง และได้กำหนด น้ำหนักทอง ลงเป็น ราคาเช่น ที่กล่าวมานั้น ก็เป็นอันว่าเหรียญบาททองของเราจะซื้อหรือแลกเงินค่าสั้วรพิต อย่างได้เท่ากับที่ขาดของ บริสุทธ์ ที่มีได้ ตราเป็น เหรียญ กระสาปน์ จะ แลกเงินค่านั้น ในตลาดได้ ส่วนเหรียญบาทเงิน ซึ่ง สักแต่จะให้ เป็น เครื่องหมาย ราคาของเหรียญบาททองใน มาตราทองนั้น น้ำหนักเงิน บริสุทธ์ มีอยู่เท่าใด ก็

แลกเงิน ค่าได้เพียงเท่ากับ ที่ ชาติเงินทั่วไป จะแลกได้เท่านั้น ไม่ใช่
ว่าจะบังคับให้ ชาติเงิน หนัก ๑๓ แกรม ครั้ง ซึ่งยังมีได้ ที่ตราเป็น
เหรียญ กระดาษนี้ แลกเงินค่าทั่วไปได้เท่ากับ ที่ ชาติของ หนัก
๕๕.๘ เซนติแกรม จะแลกได้

ราคาทอง กับ ชาติเงินใน ตลาด จะขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่แน่นอนอยู่ได้
ในเวลานี้ราคา ชาติเงินใน ตลาดก็ต่ำกว่า ราคาเนื้อเงินใน เหรียญ
กระดาษนี้ มาก เพราะฉะนั้น ถ้า หดอม ยูนเหรียญ บาทเงิน ลง แล้ว
คง จะ แลกเงิน ค่าได้น้อย กว่า ทอง หนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม

ราคา ชาติทอง แดง กับ ชาติ นิเกิลด์ ที่มี อยู่ใน เหรียญ ดังกล่าว
แต่เหรียญ นิเกิลด์นั้น ก็ต่ำกว่าราคา ชาติทองแดง แดงชาตินิเกิลด์ใน
ตลาดประเทศเดียวกันกับราคาเงินที่มีใน เหรียญบาท เหรียญกระดาษนี้
ที่เป็น เหรียญ ปลั๊กต่าง ๆ นี้ ดีก็ แต่ว่า เป็น เครื่องหมายการารส่วนแบ่ง
ย่อย ของ เหรียญทอง ซึ่งเป็นหลัก อยู่ใน วิชเงินตรา สยามเท่านั้น

เหรียญกระดาษนี้ที่ลึกลงบนดิน

ในประเทศใดมี เหรียญกระดาษนี้ทอง เงินที่ลึกลงโดยอาการ
ที่ใช่ หรือโดยเหตุใดเหตุหนึ่ง ซึ่งนำ หนักตกต่ำไปกว่ากำหนดที่ได้
ตั้งไว้ ในกฎหมาย และถ้ารัฐบาลทำเหรียญกระดาษนี้ใหม่ที่มี

เหรียญ กระดาษเงิน ที่เล็ก หรือ บบฉลาย ๓๒๔

น้ำหนักเดิม บริบูรณ์ ซึ่งใช้เพิ่มเติม ประปนกันอยู่กับเหรียญที่เล็กหรือ
นั้นด้วย แล้ว ถ้าลักษณะการ เช่น นั้นเป็น อยู่ใน ประเทศใด ก็คงจะมี
ผลเกิดขึ้น เพราะเงินตราที่ดี แลชั่ว ประปนกันอยู่นั้นได้ ๒ ประการ
๑ ผู้ขายของ อาจมีความรังเกียจที่จะรับเงิน ซึ่ง บบฉลายเล็กหรือรับ
เอาแต่เงิน ใหม่ที่มีน้ำหนักเดิม อัตรา หรือ ถ้าได้ เงิน ที่ บบ
ฉลาย ก็ จะ ขายของ ให้ แต่ น้อย ถ้าเงิน ดีเดิม น้ำหนัก ก็ จะ ขาย
ของ ให้ มาก ทั้งราคาของขายต่างกันไป สุดแล้วแต่ว่าผู้ซื้อจะเอาเงิน
บบฉลาย หรือเอาเงินเดิมน้ำหนักมาซื้อ เป็น อัน ว่า ราคาเงิน ที่ บบ
ฉลายนั้นคงต่ำกว่าราคาเงินที่มีน้ำหนักเดิม ๒ หรือ อีกประการหนึ่ง
ถ้ากฎหมาย แผ่นดิน บังคับ ไม่ ให้ผู้ใด ตี ราคาเงิน เก่า ใหม่ ให้ผิด
กันไป พวกที่ค้าขายเงิน ทองเห็น จะได้เปรียบ ก็ จะ เลือกรับ
เอาแต่ตัว เหรียญ กระดาษเงิน ใหม่ ที่ เดิม น้ำหนักนั้น เขาก็ได้ เสีย
หรือ ยุบหลอมลง เป็น สัมปนกันอื่น ส่ง ออกไป ขายต่าง ประเทศ จนถึง
เมื่อเงินบบฉลายกับเงินเดิมน้ำหนักซึ่งใช้ ประปน อยู่มีผลเช่น เช่นนี้ แล้ว
ก็ จะ เป็น ความตรงกัน กับกฎธรรมดา ซึ่ง นักปราชญ์ได้ ชี้แจง
ไว้ว่า เงิน ซึ่ง อาจจับได้เงินก็สูญหายไปจากการใช้ หมุนเวียนใน
บ้านเมือง หรือ จับได้ เงิน ดี ออกไป เสีย นอก ประเทศได้หมด

ในพระราชบัญญัติ มาตราของคำรวัน โกสินทร ศก ๑๒๗ ยังมี
ความสำคัญข้อใหญ่ที่ จะพิจารณาอีกข้อหนึ่ง ซึ่ง เกี่ยวด้วยหลักอันเป็น
ที่ตั้ง ของมาตราของ คือในหมวดที่ ๓ มาตรา ๑๑-๑๒, มีความ
ว่า ผู้ใดนำ ของคำไป ส่งยังกระทรวง พระคลังมหาสมบัติ จะขอรับ
แลกเปลี่ยนเงินกระสาปน์ทอง ถ้าให้ กระทรวงพระคลัง มหาสมบัติ จ่าย
เหรียญ กระสาปน์ ทองให้ตาม พิกัดเนื้อ ของคำ บริสุทธิ หนัก ๑๐๐
บาท เป็นราคา ๒,๖๘๐ บาท ถ้วน แต่ไม่จำเป็น จ่ายในขณะที่ได้
รับเนื้อทองไว้ ต้องให้มีเวลาอันสมควร ที่พอจะทำ เนื้อทองคำนั้น
ให้เป็น เหรียญ กระสาปน์ ขึ้นได้ จึงจ่าย หรือ ถ้าผู้ที่ นำ เนื้อ ทอง
คำมา สิ่งนั้น ยอมรับ แลกเงินตรา ซึ่งเจ้าหนี้ จำต้องรับ ตามกฎหมาย ไม่
เลือกกว่าชนิดใด ถ้าสะดวกก็ให้ กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ จ่าย
ให้ทันที แต่ใน หมวดที่ ๗ มาตรา ๒๓ มีความว่า ให้ กระทรวง
พระคลัง มหาสมบัติ จัดตั้ง เงินทุน ดำรงขึ้น กันเป็น ส่วนไว้ แลก
หนึ่ง สำหรับ รักษาราคา แลกเปลี่ยน ระหว่าง เงิน ตราสยาม กับเงินตรา
ต่างประเทศไว้ ให้ ยืน ที่ มั่น คง

ยังมีประกาศเพิ่มเติม แก่ มาตรา ๑๑-๑๒ ที่กล่าวมาแล้ว ข้ออีก
ว่า ในขณะที่รัฐบาล ยังรับทอง ในกรุงเทพฯ ไม่ได้ นั้น ให้จัด
ความ ใน มาตรา ๑๑-๑๒ ที่อ้าง ไว้ครั้ง หนึ่ง ตราว่า หนึ่ง ก่อน

แต่ให้กระทรวงพระคลัง รับเนื้อทองได้ ในเมืองต่างประเทศ ถ้าเป็น
เช่นนี้ รัฐบาล ได้รับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๑๐๐ บาท ก็ให้
กระทรวงพระคลังจำหน่ายเงินตราให้ ที่ในกรุงเทพฯ ๒,๖๖๒ บาท
หรือถ้าได้รับทองคำ ๑ ปอนด์ ให้จ่ายเงินให้ ๑๓ บาท

รัฐบาลหยุดการ ทำเหรียญ กระดาษเงินบาทมาตั้งแต่ปี ๑๒๖
จนถึงปี ๑๓๔ นี้ หดายนับแล้ว ก็ยังไม่ได้ ทำเหรียญกระดาษเงิน
เพิ่มเติมขึ้นใหม่เลย เหตุนี้เพราะเงิน เหรียญบาทเก่า ยังมี
ใช้หมุนเวียน อยู่ในบ้านเมืองเป็นอันมาก และ ถ้าหากว่าเงิน
เหรียญบาทนั้น จะไม่เพียงพอ กับความต้องการใช้ก็ยังมี
ธนบัตรที่รัฐบาลพิมพ์ ออกจำหน่ายใช้แทนเงินเหรียญ กระดาษเงินเพิ่ม
เติมหมุนเวียน อยู่ในบ้านเมืองมากขึ้นเสมอไป

เชื่อกันที่รัฐบาล จะจำหน่าย ธนบัตร แด่เหรียญ กระดาษเงิน ออก
ใช้ เป็นจำนวน เงินหมุนเวียน อยู่ได้สักเพียงใดนั้น จะต้องดู
แล้ว แต่ความต้องการใช้ ของมหาชนในแผ่นดินเป็นใหญ่ ถ้าจำ
นวนเงินใช้หมุนเวียน มีเงิน ตรา ธนบัตร รวมทั้งเงิน เศษ หนี้ต่าง ๆ
ด้วย ยังไม่พอ กับความต้องการใช้ เหตุที่ไม่พอนี้ อาจจะทำให้
ราคาสินค้า ฝักร่วงลงอย่างในบ้านเมืองตกราคาไปได้ และการที่จะเห็น
ว่าสินค้าตกราคานั้น ก็จะได้เห็นได้จากราคาเงินบาทหนึ่ง ซึ่งกำหนด

ว่าเท่ากับราคาทอง ๕๕.๘ เซนติแกรมนั้น จะซื้อของในกรุงสยาม ได้มากกว่าที่จะซื้อของ อย่าง เดียว ชนิดเดียวกัน นั้น ข้างฝ่ายนอกประเทศ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะมั่งผลว่าสินค้านอกประเทศจะเข้ามาในเมือง น้อยไปกว่าปรกติ เพราะเหตุที่สินค้าในเมือง ตกราคา ส่วนสินค้า ขาออกนอกประเทศ อันเป็น ผลที่สร้างขึ้นในบ้าน เมืองนั้น เมื่อราคาตกไป ชาวต่างประเทศก็จะนำทอง มาตั้ง รัฐบาล แลกเงินตรา หรือ ธนบัตร ของ รัฐบาล ออกจำหน่าย ซื้อสินค้า ใน เมือง ที่ราคาต่ำ ออกไปขาย เขากำไร นอกประเทศ เป็นการ ช่วยจัดการ ในตัวเอง ให้มีเงิน หมุนเวียนเพิ่มเติมขึ้นใช้ ในบ้านเมืองได้อีก จนกว่าเงิน หมุนเวียนนั้น จะมีมาก พอที่จะทำให้ สินค้า ฝักระพืด อย่างในเมือง มีราคาสูงขึ้น เป็นปรกติ ตามสมควร การ ที่เงิน หมุนเวียนมีใช้ น้อย ไปนั้น จึงไม่สู้จะมีอันตรายไปได้ ยึดยืนช้านานสักเท่าใด แต่อีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าหากว่า รัฐบาล ทำธนบัตร แลกเงิน เหรียญ กระดาษ ออกจำหน่าย โดย อาการ ฝูมฟาย มากเกินไป กว่าความ ต้องการ ใช้ หมุนเวียน ในบ้าน เมือง เหรียญ กระดาษ เงิน มี เนื้อต่ำกว่า ราคาทอง ที่กำหนดไว้ อยู่แล้ว ยังมีหน้า ธนบัตรนั้น เป็นแต่กระดาษ ที่มีชื่อสัญญาว่า รัฐบาล จะใช้ เหรียญ กระดาษ นั้นเอง เป็นเครื่องถ่าย ถอน ธนบัตร อยู่แล้ว ถ้าเงิน หมุนเวียน ใน แผ่น ดิน มีจำนวน มาก

เกินไปกว่าความต้องการใช้แล้ว ราคาสินค้าจะแพงขึ้นใน
บ้านเมือง ก็อาจสูงขึ้นกว่าปรกติได้ ตาม ส่วนจำนวนเงินหมุนเวียนที่
มีมาก กว่าความต้องการ เมื่อสินค้าในบ้าน เมือง แพงขึ้น ชาวต่าง
ประเทศเห็นว่า เขาสินค้าต่างประเทศเข้ามาขายจะมีกำไรดี ก็จะมี
สินค้าที่ถมเข้ามา ขายใน บ้านเมือง มากขึ้น กว่าปรกติแต่มากขึ้นไป
จนกว่าสินค้าเหล่านั้น จะเหลือเกิน ความต้องการใช้ของราษฎรใน
พื้นเมือง ถ้าถึงเช่นนั้นของในตลาด มีเกิน มากเกิน ส่วนไป ของนั้น
ก็ต้องตก ราคาอยู่เอง แต่ถึงเช่นนั้นก็ดี สินค้าต่างประเทศที่
เข้ามาขายในบ้าน เมือง เมื่อเวลาที่ ราคาสินค้ายังสูงอยู่กว่าปรกติ
ทั่วไปนั้น ชาวต่างประเทศ ขายของได้เงินตราสยามไปแล้ว จะเอา
เงินนั้น ซื้อสินค้าอื่นเป็นผลที่เกิดขึ้น แผ่นดิน สยาม ส่งออกไป ขายต่าง
ประเทศไม่ได้ เพราะเหตุว่าราคาสินค้าที่กล่าว นั้นแพงเกินไป เมื่อ
ชาว ต่าง ประเทศเอาสินค้าออกไปไม่ได้แล้ว ก็มิอยู่ทางเดียว
แต่ที่ จะเอาเงิน ตราสยามที่ ขายของได้นั้น มาส่ง กระทรวง พระคลัง
มหาสมบัติ ขอแลกเอาทอง ของรัฐบาลไป ตามกำหนด ราคาปอนด์
ละ ๑๓ บาทที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ แต่ถ้าหากว่ารัฐบาลไม่เก็บ ธน
บัตร แลกเงินบาท ที่มี ใช้ อยู่มากเกินไปนั้น กลับคืน เขาก็ได้ เสียใน
พระคลัง หรือยังขึ้น จำหน่าย ธนบัตร ออกใช้ เรื่อยไป อีก แล้ว

ชาวต่างประเทศ จะต้อง ขนเอาทอง ซึ่งเป็น ส่วน ที่รัฐบาลจัดตั้ง เป็น
 เงินทุน ดำรงขึ้นไว้สำหรับ รักษา ราคา แลกเปลี่ยน ระหว่าง เงินตรา
 ด้วยกับเงินตราต่างประเทศ ให้ ยืนที่มั่นคง ยั่งยืนไปเสีย
 จนหมดสิ้น และ ทุนสำรอง เพียงเท่าที่ ที่มีอยู่เดี๋ยวนี้ อาจหมดไป
 ได้ โดยรวดเร็ว เพราะ เหตุว่า เป็น จำนวน ทุนน้อย ส่วน กว่าเงิน
 ที่ใช้ หมุนเวียน อยู่หลายเท่าตัว ความ อันตรายใหญ่ อาจเกิดขึ้น
 เพราะการ ที่เงินใช้ หมุนเวียน ในบ้านเมือง จะมีมาก เกินส่วนความต้อง
 การไปได้เช่นนี้ ถ้าทอง ที่เป็นทุนสำรอง ของรัฐบาล หมดไป และ
 เพื่อจะรักษา ราคา แลก เปลี่ยนเงินตรา ด้วยกับเงินตราต่างประเทศให้
 ยืนที่มั่นคง อยู่ให้ ได้ตาม พระราชบัญญัติ รัฐบาลจำเป็นจะต้อง
 กู้ของต่างประเทศ มาเพิ่มเติม ทุนสำรอง ขึ้นอีก ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ราคา
 เงินตรา ด้วยาจะตกต่ำลง ยวบยับได้ทันที จะต่ำลง จน กว่า ราคา
 เนื้อเงิน ที่มี อยู่ใน เงินบาท นั้น จะ กลายเป็น ราคา ชาติเงินใน
 ตลาด หรือ ยิ่ง ต่ำ ไป กว่า นั้น เป็น อัน หมด ราคา ทอง ที่ ได้ สัมมุติ ตั้ง
 ขึ้นไว้ สำหรับ เงินบาท เป็นแน่แท้ เมื่อราคาเงินหมุนเวียน ในบ้านเมือง
 ตกต่ำ ลงเช่นนี้ ราคาสินค้า จะระพัด อย่าง ก็อาจแพง ขึ้น ตามส่วน
 ราคาเงิน ที่ตกต่ำ นั้นไป ความ อันตราย อาจมีได้ ดังความ ที่กล่าว
 เช่นนี้ ความสำคัญ มีอยู่ที่ ที่ ตรง ว่ารัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ทำ เงินตรา

เหรียญ กระดาษป่นที่ฉีก หรือ บบ ฉลาย ๓.๓๑

แต่ธนบัตร ออกจำหน่ายได้แต่ฝ่ายเดียว นั้น จะต้องคอยระวังที่
จะมีให้ความ พลัง เผลอใน การจำ หน่ายเงินตราธนบัตร มากเกิน
ส่วนที่ควรไป ความระวัง จะต้องไปเพ่งเล็ง อยู่ ที่ตรง ราคาสินค้า
เข้าออก ซึ่งจะขึ้น ๆ ลง ๆ เพราะเหตุอื่น ๆ ได้อีกหลายประ
การนั้น เป็นต้น

วิธีเงิน ตราสยาม ที่เปลี่ยน จาก มาตรฐานเงิน มาเป็น มาตรฐานทอง
โดยที่รัฐบาลให้สัมมุติว่า เหรียญบาททอง เป็นจำนวน หน่วย
แห่งวิธี เงิน ตราสยาม แต่ยังไม่ มี เหรียญ กระดาษป่นทอง ใช้ใน
บ้านเมือง จึงบังคับให้ ใช้เหรียญบาทเงิน เป็นเงินตราสยาม ซึ่งเจ้า
หนี้ จำต้อง รับโดยไม่จำกัดจำนวน แต่โดยที่รัฐบาลให้สัมมุติ
ว่าเหรียญบาทเงินมีราคา เท่าทองคำบริสุทธิ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติกรัม
ซึ่งเป็น การ ยกราคาเงิน ที่ มีอยู่ใน เหรียญบาทให้สูง กว่า ราคา
ราคาเงินตายที่ซื้อขายกันอยู่เป็นสินค้าอย่างหนึ่งใน ตลาดของ โลกนั้น
เพื่อ จะ รักษา ราคา แลก เปลี่ยน ระหว่าง เงิน ตราสยาม กับเงิน ตรา
ต่างประเทศ ไว้ ให้ ยืนที่ มั่นคง อยู่ได้ รัฐบาล เข้ารับ เขา หน้าที่ ๆ
จะ รับ แลก ทองใน เมือง ต่าง ประเทศ เป็นราคา ๒,๖๖๒ บาท

ค่อทองบริสุทรีหนัก ๑๐๐ บาท หรือวันแดงทองปอนด์อังกฤษ ๑ ปอนด์
 เป็นราคาเงิน ๑๓ บาท ลักษณะ การใช้เงิน หมุนเวียนในกรุง
 สยามที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ก็คือปรกติเรียบร้อยอยู่ได้ตามความปรารถนา
 ของรัฐบาลทุก อย่าง ราคา ค่า แลก เปลี่ยน เงิน ตรา สยามกับ
 ต่าง ประเทศ ไม่ขึ้น ๆ ลง ๆ ห่างไกลกันโดยรวดเร็วได้เหมือน
 เมื่อ ยังใช้ มาตราเงิน อยู่แต่ก่อน ก็เป็น อัน ว่า รัฐบาล ช่วย การ
 ค้ำ ขยาย ใน บ้าน เมือง แต่ ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ ต่าง ประเทศ ให้
 สดวก ดี ขึ้น ยิ่ง กว่าเก่า เป็น อัน มาก ดัง ที่ จะ ได้ ยก ข้อ สำคัญ
 บาง ข้อ มา ชี้แจง ให้ เห็น ว่า ใน การ ที่ รัฐบาล เข้า แบก หาม รับ
 จัด ตั้ง ค่า แลก เปลี่ยน เงิน ตรา สยาม กับ เงิน ตรา ต่าง ประเทศ ให้
 ยั่งยืน อยู่ ได้นั้น รัฐบาล ทำคุณ ให้แก่ ชาติ อย่างไร บ้าง ก็ คือ—

๑. แต่เดิม มา เมื่อ ราคา เงิน ใน ตลาด มี ส่วน แลก กับ ทอง
 เป็น ส่วน ๑๕ หนัก ถึง หรือ ราว ปอนด์ ละ ๔ บาท โดย ที่ เปรียบ
 กับ เงิน ตรา อังกฤษ ราคา ของ ใน กรุง สยาม สดวก อย่าง ไม่ แพง
 เหมือน อย่าง ทุก วัน นี้ อาหาร การกิน ออกม ทั่ว ไป เจ้า สัว ไม่ กิน
 ถึง ละ ๒ ถึง ถึง เป็น ต้น แม้ ว่า ใน ขณะ นั้น ราษฎร จะ หา เงิน ได้
 ยาก ก็ จริง แต่ ความ อึด คัด ใน การ เลี้ยงชีพ น้อย ความ คู้ ขก
 ต้อง มี มาก ตาม ส่วน กัน

เหรียญกระด่าเงินที่ลี้ภัยหลบหนีตาย ๓๓๓

๒. มาภายหลัง ชาติเงินใน ตลาดตก ราคาสูงเรื่อยไปไม่มีใคร
จะมีเวลา กลับตัวสูง ขึ้นได้ ตกต่ำลงมาจนถึง ส่วน แยกเปลี่ยน
เงิน กับทองเกือบถึง ๕๐ บาท เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้มีทรัพย์สิน
สมบัติ จะ ดึงเก็บเป็นเงิน คราวใด ใน กรุงสยาม ก็ต้อง ยากจนลงตาม
ส่วน นั้น เพราะว่าราคาเงินตกต่ำลงเพียงใด ราคาสินค้าสารพัด
อย่างก็ แพงขึ้น ตามกัน เป็น ขรรพตา • แต่ก่อนเงิน ๒ สลึงซื้อ
เข้าได้หนึ่ง มาขึ้นหลัง ต้องใช้เงินมากขึ้นไปถึง ๖ สลึงจึงจะ
ซื้อเข้าได้เท่านั้น อำนาจของเงิน บาทที่จะ แลก ของได้ค่าไป
เพียงใด เจ้าของเงิน ก็จนลงเพียงนั้น จนลงโดยไม่ใช้ความ
ผิดอะไร ของ ตัวเลย

๓. การที่ราคาเงินกับทองหม่นขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ นั้นเป็นความ
ผิด ซึ่ง แลเป็น ความไม่แน่นอน สำหรับการ คำขายเป็น อัน มาก
เป็นต้น ว่าพ่อค้าลงทุนซื้อของ ต่างประเทศเป็น ราคาของ ๑ ปอนด์
ซึ่งใน ขณะนั้น มีค่า แยกเปลี่ยน กับเงิน คราว สยามเท่า ๑๕ บาท
ครึ่ง ขายไปแล้ว ถึงเวลาจะใช้หนี้ บังเอิน ราคาเงิน บาทตก
ต่ำไปเป็น ๑๗ บาทครึ่งปอนด์ พ่อค้าจะต้องใช้หนี้เขาเป็น
ทอง ปอนด์ ก็ต้องเสียค่า แลกถึง ๑๗ บาท ขายของได้ ๑๕

บาทเท่านั้น ก็เป็นอันว่าขาดทุนไป ๒ บาทเปล่า ๆ อีก
 ประการหนึ่ง ถ้าพ่อค้าในกรุงเทพ ฯ ซื้อเข้าเพื่อจะส่งไปขาย
 ประเทศยุโรปเป็นราคาหาบละ ๘ บาท ซึ่งในขณะนั้นค่าแลก
 เงินปอนด์เป็น ๑๖ บาทต่อปอนด์ เข้าหนึ่งหาบจะขายได้ราคา
 ครึ่งปอนด์ ครั้นส่งเข้าออกไปถึงยุโรป ขายได้ราคาเป็นทอง
 ถั่งค์ บังเอินในระหว่างเวลานั้นเงินบาทในกรุงเทพ ฯ ขึ้นราคา
 ไปถึง ๑๕ บาทต่อปอนด์เป็นต้น ค่าแลกเปลี่ยนผิดไปบาท ๑
 พ่อค้าเขาจะแลกเงินได้ค่าเขาที่ขายไป กลับคืนแต่เพียงราคาหาบ
 ละ ๗ บาท ๒ สตึงเท่านั้น ขาดทุนไป ๒ สตึง ในค่าแลก
 เงิน (ในคำเปรียบนี้ไม่คิดกำไร ขรรพดาแต่ค่าใช้สอยในการขาย
 เขานั้นเข้าด้วย) เมื่อการซื้อ ขาย ค่ากำไร เป็นอันไม่แน่นอน
 ได้ตามคาดหมายเช่นนั้นแล้ว การค้าขายก็คล้ายกับการพนันไป
 พ่อค้าเพื่อจะกันความขาดทุนในค่าแลกเงินที่อาจขึ้น ๆ ลง ๆ ได้
 โดยรวดเร็ว นั้น ก็มีทางเดียวแต่ที่จะกะราคาซื้อสินค้าใน
 เมืองให้ต่ำ และกะราคาขายสินค้าไว้ให้สูง มากกว่าส่วน
 กำไรที่ควรจะได้ตาม ขรรพดา ทั้งราคาซื้อไว้เป็นส่วนที่เห็น
 ว่าพอจะคุ้มกันกับการขาดเหลือที่อาจเป็นไปได้ เพราะค่าแลกเงิน เมื่อ

การเป็นเช่นนี้ พลเมืองก็ต้องขายของราคาถูก แต่ซื้อของ
ราคาแพงเกิน ส่วนที่ควรอยู่เสมอ ส่วนที่เกินนั้น พ่อค้าเขา
ไว้สำหรับทดแทนค่าแลกเปลี่ยน

๔. พวกที่ส่งสินค้าออกไปขายนอกประเทศพึงจะได้เปรียบ
พลเมืองในราคาของที่ซื้อส่งออกไปนั้นเนื่อง ๆ เพราะค่าแลก
เงินในขณะที่จะเงินบาทตก ราคา แต่พวกพ่อค้าที่เอาของต่าง
ประเทศเข้ามาขายในเมือง ก็อาจได้เปรียบพลเมืองผู้ซื้อด้วย เป็น
คັນว่าในขณะหนึ่งค่าแลกเงินเป็นราคา ๑๖ บาทต่อปอนด์ ประมาณ
เสียว่าราคาข้าวในขณะนั้น เกวียนละ ๕๖ บาท เป็นราคา
ทอง ๖ ปอนด์ ซึ่งราษฎรชาวนาขายให้แก่โรงสีเป็นราคาปกติ
อยู่ชั่วครั้งชั่วคราว มาภายหลังเงินบาทตก ราคาเป็นปอนด์
ละ ๑๘ บาท พวกโรงสีในชั้นคัน เมื่อราษฎรยังไม่รู้ตัว
ก็คงจะซื้อเข้าราษฎรขึ้น ราคาเต็มอยู่เพียง เกวียนละ ๕๖ บาท
เต็มอ แต่ที่จริง เมื่อเงินตก ราคาถึงถึงปอนด์ละ ๒ บาท
เช่นนั้น ถ้าคิดตามราคาทอง เกวียนละ ๖ ปอนด์ ราคาข้าว
ก็คงจะขึ้นไปถึง ๑๐๘ บาท ผิดเงินกัน ๑๖ บาท ซึ่งจะเป็น
ค่าของโรงสีได้เรื่อยไปจนกว่าโรงสีคือโรงสีด้วยกันจะประมณ
ราคาเข้าขึ้นให้แก่ชาวนาจนถึง ๑๐๘ บาทตามที่เขาคงจะได้

ตามราคาของ กำไร ของโรงสี รายนี้ ได้จากเนื้อขาว นาคกร ๆ

อีกประการหนึ่ง ข้างฝ่าย พวก พ่อค้าต่าง ของ ต่าง ประเทศ
เข้ามาขาย พดเมือง ถ้าขณะใดเงิน บาทขึ้น ราคา พวกพ่อค้า
ขาย ของ ต่าง ประเทศ ก็ อาจมีกำไร ได้ มากเป็น ล้านของ เดียว กันกับ
การ ขาย ออกนอกประเทศ เมื่อ เวลาเงิน บาทตก ราคา เป็น
ต้นว่าใน ขณะหนึ่ง ค่า แลกเงิน เป็น ราคาปอนด์ ละ ๑๘ บาท
พ่อค้าซื้อ ผ้า ราคา ๑ ปอนด์ เข้ามาขาย ใน กรุงเทพฯ ฯ เป็น ราคา
เงิน ๑๘ บาท ตรงกัน (โดยที่ไม่ได้ คิดไปถึงกำไร แลค่าใช้สอย
บวกเข้าด้วย) มาภายหลัง เงิน บาทขึ้น ราคาเป็น ปอนด์ละ
๑๖ บาท แต่ราษฎรเคยซื้อผ้า พันดะ ๑๘ บาท มาแล้ว เมื่อ
ไม่รู้ว่าราคา ค่า แลกเงิน ขึ้นถึงเมื่อใด ก็ยังต้อง หักซื้อราคา
๑๘ บาท อยู่ นั่นเอง แท้จริง ราคาของผ้า พันนั้นเป็นแค่ ๑๖ บาท
ผู้ขายสินค้าต่าง ประเทศ ได้กำไร เงิน ๒ บาท เพิ่มกำไร รวมตา
ขึ้นอีกเปล่า ๆ พดเมือง ต้อง เสียเปรียบ ทั้ง การ ซื้อ แล การ ขาย
ดังที่กล่าวนี้

๕. ราคา ขายเงิน ตกต่ำลงเพียงใด ประเทศที่มี มาตรฐานเงิน
ซึ่งเป็น หนึ่งประเทศที่ใช้มาตรฐาน นั้น พึง จะ ต้อง เบียดเงิน
ใช้ หนึ่ง มากขึ้น ตามส่วนกันเสมอไป ได้ความ จำบากเช่นประเทศ

เหรียญกระด่าป็นที่ลึกลับจนจดาย ๓๓๗

คืน ทุกวันนี้ แลเช่น ประเทศอินเดียเมื่อยังใช้มาตราเงิน อยู่ นั้น
เป็น ต้น รัฐบาลสยามในขณะนี้ เป็น หินต่าง ประเทศอยู่ ๘
ล้าน ปอนด์ แลจะ ต้อง ตั้ง ดอกเบี้ย แลต้นทุน คืนให้เจ้าหนี้ รว
บ ๓๕๐,๐๐๐ ปอนด์ แลถ้าประมาณว่านอกจากนี้ รัฐบาล
ยังต้อง ชื้อ ของ ต่าง ประเทศเข้ามาใช้ มีเครื่อง รถไฟ แล อาวุธ
ต่าง ๆ กับให้เงินเดือน ข้าราชการ ที่อยู่ต่าง ประเทศเป็น ต้นนั้น
ราวสักปีละ ๒๐๐,๐๐๐ ปอนด์ รวมเป็นเงิน ๕๕๐,๐๐๐ ปอนด์
ถ้าค่า แลกเงิน ตามราคา ราคาเงินใน ตลาดในขณะนี้ต่ำลง ถึง ปอนด์
ละ ๒๐ บาท รัฐบาลจะ ต้อง จ่ายเงิน ถึง ปีละ ๑๑ ล้าน บาท
แต่ ถ้าต้องใช้เงิน ตามค่า แลกเงิน ซึ่งรัฐบาลตั้งไว้เป็น ปอนด์ละ ๑๓
บาท แล้ว รัฐบาลจะ เสีย เพียง ปีละ ๗,๑๕๐,๐๐๐ บาท เสีย
น้อยลง ถึง ปีละ ๓,๘๕๐,๐๐๐ บาท รายนี้ เป็นแค่ส่วนรัฐบาล
จะ ต้อง เสีย ถ้าคิดไปถึง ส่วน คน ตำมัญ ที่ จะ ต้อง ใช้ หินเป็น
ราคาของ อีกทั่วไป ซึ่งรวมทั้งสิ้น คง จะ มากกว่า ส่วน ที่ รัฐบาล
ต้อง เสีย อีก หลายเท่า นั้น ก็ เป็นอัน เห็นได้ว่า การ ที่ เปลี่ยน
มาตราเงินเป็น มาตราของ กระทำ คุณให้ แก่ แผ่นดิน ได้ เพียง ไต บ้าง
ส่วน การ เสียเปรียบ ที่ ตรง ว่า ชาวต่าง ประเทศเป็น หิน ไทย นั้น แทบ
จะไม่มี เพราะ ว่า เราไม่ ค่อย จะมี หิน ต่าง ประเทศ ค่าเปรียบ

ที่กล่าวนั้นไม่ได้คิดรวมความไปถึงราคาสินค้าเข้าแต่อย่างใด
ขายกันอยู่ทุกวันนี้ การค้าขายเช่นนี้ ผิดกันกับการกู้หนี้ยืม
มีสัญญากำหนดเวลาอันยาวนาน การซื้อขายสิ่งใดจะตั้งราคา
กันตามค่าแท่งเงินที่ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่เป็นปกติธรรมดา จะผิด
เพี้ยนกันไม่ได้บ้างก็ไม่ยาวนานได้

๖. เมื่อเวลาใช้มาตราเงิน แต่ราคาขาดเงินหมั้นขึ้น ๆ
ลง ๆ อยู่เช่นนั้น ชาวต่างประเทศจะเอาทุนเข้ามาลงทุนในบ้านเมือง
หาสะดวกไม่ เพราะราคาเงินกับทองไม่ยังยืนอยู่ได้นั่นเอง การ
ขาดทุนอาจเกิดขึ้นได้เพราะค่าแท่งเงินไม่ยังยืนนั้นต่าง ๆ ดังที่
กล่าวมา

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับค่าแท่งเงินนั้น ยังจะได้กล่าวใน
หมวดอื่นโดยเนาะต่อไปอีกต่างหาก แต่เมื่อได้ชี้แจงวิธี
เงินตราสยามมาถึงเพียงนี้แล้ว ก็ควรจะยกวิธีใช้เงินตรา
ของนา ๆ ประเทศมากล่าวพอเป็นเรื่องสำหรับจะได้พิจารณา
เปรียบเทียบกันบ้าง ในหมวด ๔ ต่อไปจะได้รวบรวมใจความ
ในวิธีใช้เงินตราของนา ๆ ประเทศมากล่าว

หมวด ๔ ว่าด้วยวิธีเงินตรา ของนาๆ ประเทศ ๓๓๕

ใน หมวดก่อนได้ ชี้แจง ลักษณะ เงินตรา ของ กรุงสยามมาโดย
ละเอียดแล้ว เพื่อให้เห็น ว่าวิธีเงินตราของไทยจะผิดเพี้ยน
กัน กับวิธีเงินตรา ของ นาๆประเทศเพียงใดบ้าง นั้น ใน หมวดนี้
จะ ขยาย ความ ของ วิธีต่าง ๆ นั้น มา กล่าว พอ เป็น เครื่อง เปรียบ
เทียบ กัน บ้าง

ประเทศ อังกฤษ เป็น ประเทศ ที่ มี มั่งมี บริบูรณ์ ทรัพย์สมบัติ ยัง อยู่
ใน โลก ปัจจุบัน นี้ วิธีเงินตรา ของ เขาก็ เป็น ความ สรรเสริญ ของ
นักปราชญ์ ว่า มี หลัก ตาม มัน คง เป็น ปึก แผ่น ดี ควร จะ เอา แบบ
อย่าง ได้ เพราะ ฉะนั้น ใน ที่ นี้ จึง จะ ยก วิธีเงินตรา ของ อังกฤษ มา
กล่าว เป็น ต้น ไป

ประเทศอังกฤษ

๑. ประเทศ อังกฤษ ใช้ ชาติ ทองคำ อย่าง เดียว เป็น มาตรา มา แต่
ยุคศักราช ๑๘๑๖ แล้ว จำนวน หน่วย แห่ง วิธีเงินตรา อังกฤษ
ตาม ที่ ใช้ กัน นั้น เรียกว่า ปอนด์ สเตอริง (Pound Sterling)
ซึ่ง มี เนื้อ ทอง บริสุทธิ์ ๑๑ ส่วน เป็น ทองแดง ๑ ส่วน หรือ มี เนื้อ
ทอง บริสุทธิ์ ๙๑๖.๖๖ เศษ ส่วน ใน ๑,๐๐๐ และมี น้ำหนัก
๗๙.๘๘๐๕ แกรม

๒. การที่พิมพ์เหรียญ กระดาษปอนด์ทองเป็นจำนวน มากน้อยเท่าใด นั้น สุดแล้วแต่ ความต้องการ ของบุคคล เป็นใหญ่ ผู้ใดจะ นำทองไปให้กรม กระดาษปอนด์อังกฤษ ทำเหรียญ กระดาษปอนด์ให้สักเท่าใดก็ได้ ถ้า นำทองคำเนื้อ บริสุทธิ์ $\frac{๑๑}{๑๒}$ หนัก ๑ เอานซ์ ไปส่ง กรม กระดาษปอนด์ ๆ จะต้องพิมพ์ ทองตราให้เท่าราคา ๓ ปอนด์ ๑๗ ชิลลิง ๑๐ เพนซ์ ครึ่ง โดยไม่คิด ค่าจ้าง แต่ เพื่อ จะไม่ ต้อง คอย ซ้ำไปจน กว่า กรม กระดาษปอนด์ จะ พิมพ์ เหรียญ สำเร็จ จะ นำทองไปแลกธนบัตรได้ ที่แบงก์ ออฟอิงแลนด์ (Bank of England) แบงก์ ได้รับ ทอง หนัก ๑ เอานซ์ จะต้อง ออก ธนบัตร ของ แบงก์ ให้เป็น ราคา ๓ ปอนด์ ๑๗ ชิลลิง ๙ เพนซ์ ผิด เงินกัน เอานซ์ ละ ๑ เพนซ์ ครึ่ง ซึ่ง พอ จะ เรียก ได้ว่า เป็น ส่วน ค่าจ้าง พิมพ์ ทองนี้ ตรง ๆ ได้ ธนบัตร ไป แล้ว ก็ จะ แลก เหรียญ ทอง ต่อไป ได้ทันที

๓. เหรียญ ปลั๊กเงิน แด่ เหรียญ ปลั๊กทองแดง ทุก ชนิด มี เนื้อ ราคา ใน ราคา ที่ กำหนด ลง เป็น ส่วน เหรียญ ปลั๊กย่อย ของ ทองปอนด์ต่ำกว่า ราคา เนื้อ ธาตุ ที่ ซื้อ ขาย กัน ใน ตลาด เพราะ ฉะนั้น กฎหมาย จึง บังคับ ให้ เป็น เงินตรา ซึ่ง เจ้า หั้น จำ ต้อง รับ เหรียญ ปลั๊กเงิน แต่เพียง ราคา ๔๐ ชิลลิง หรือ ๒ ปอนด์ เหรียญ เป็นนี้ ทองแดง

แต่เพียง ๑ ชิลลิง เหรียญปลั๊กเงิน แด ทองแดง รัฐบาตมีอำนาจทำ
แต่ฝ่ายเดียว

อินเดียน

เมืองอินเดียนแต่เดิมมาใช้มาตราเงิน อย่าง ที่ กรุงสยาม
ใช้อยู่ก่อน จน ถึง ปี ร.ศ. ๑๑๒ เมื่อ ราคา ชาติเงิน ตกต่ำ
มาก ราคาเงิน รูเบีย พลดอย ตกต่ำ ไปตาม กัน รัฐบาต อังกฤษ จึง ต้อง
หยุด การ พิมพ์ เหรียญเงิน รูเบีย เสีย ชั่ว ครั่ง หนึ่ง แล้ว บังคับให้
ตั้ง ราคา ค่า แลกเงิน ๑ รูเบีย เท่ากับ ทอง บริสุทธิ์ หนัก ๗.๕๓๓๔๔
เกรนส์ ซึ่ง ตรงกัน กับ ราคา ๑ ชิลลิง ๔ เพนซ์ หรือ ๑๕ รูเบีย
ต่อ ๑ ปอนด์ ต่อมา เมื่อ ร.ศ. ๑๑๘ จึง ได้ ออก กฎหมาย ตั้ง มาตรา
ทอง ลง เดิม ที่ บังคับให้ ใช้ เหรียญ กระดาษ ปอนด์ และ
เหรียญ ครั่ง ปอนด์ อังกฤษ เป็น เงิน ตรา ที่ เจ้า หน้ จำ ต้อง รับ โดย ไม่
จำกัด จำนวน ส่วน เงิน เหรียญ รูเบีย ก็ ให้ ใช้ เป็น เงิน ตรา ที่ เจ้า หน้
จำ ต้อง รับ โดย ไม่ จำกัด จำนวน ทั้ง ให้ คง มี ราคา เท่า ๑ ชิลลิง ๔ เพนซ์
อยู่ ตาม เดิม ด้วย แต่ ไม่ ให้ เหรียญ เงิน มี หน้ หนัก ตก ต่ำ ลง ถึง ร้อย
ละ ๒ ได้ เหรียญ รูเบีย มี หน้ หนัก เดิม ตาม กฎหมาย ๑๑.๖๖๔ แกรม
แต่ มี เนื้อ เงิน บริสุทธิ์ อยู่ ๙๑๖.๖๖ ส่วน ใน ๑,๐๐๐ หรือ มี เนื้อ
ผสม กัน กับ เหรียญ เงิน ชิลลิง อังกฤษ

วิธีนี้ ก็ต่าง กันไปจากวิธี อังกฤษที่ตรงว่า ใช้เหรียญเป็นราคาเงิน
เป็น เงินตรา ที่เจ้าหน้าที่จ่ายรับโดยไม่จำกัดจำนวนปณนัย กับเหรียญ
กระด่าปณ์ ทอง คิว

ประเทศ ยูไนเตดสเตตส์ ออฟอเมริกาเหนือ

วิธีเงิน ตรา ประเทศอเมริกาเหนือเป็น มาตรา ของ รัฐบาล
เปิดโรง กระด่าปณ์รับ พิมพ์เหรียญ ทองให้ราษฎร แต่ใน ประเทศ นั้น
ถึงไม่มีใคร มี เหรียญ กระด่าปณ์ ทอง ใช้ หมุน เวียน อยู่ใน การ ซื้อ ขาย
สักเพียงใดก็ จริง แต่ใน คลัง แลของก็มีทองเก็บสะสม สำรอง
ขึ้นไว้ราว ราคา ๑๓๒ ล้านปอนด์ มีเงิน เหรียญดอลลาร์ (Dollars)
สำรอง อยู่ ๘๒ ล้าน ปอนด์ (จำนวน เดวที่กล่าวมานี้ คัด ออกจาก
รายงาน กรรมการทำขึ้น รัฐบาลอังกฤษ เมื่อคริสต์ศักราช ๑๘๙๓)
ในจำนวน เงินเหรียญ ดอลลาร์ที่เก็บสำรองไว้นั้น รัฐบาลทำธนบัตร
ออก จำหน่ายใช้หมุน เวียน แทน คิด ราคาเงิน กับ ทองเป็น ส่วน
๑๖ หนัก แต่ยังมี เงิน แท่งที่ยังไม่ได้ พิมพ์ เหรียญ กระด่าปณ์ เก็บ
อยู่ในคลัง เป็น ราคา ๑๗ ล้าน ๘ แสนปอนด์ เงินแท่ง เหล่านี้
รัฐบาล พิมพ์ ธนบัตร ออก จำหน่าย ใช้ หมุน เวียน แทน เงิน ตราเป็น
ราคา ๑๖ หนัก เหมือนกัน ใน ประเทศ ยูไนเตดสเตตส์ มีเงิน กระดาด

ใช้อยู่รวม ทั้งสิ้น ประมาณ ราคา ๒๑๐ ล้าน ปอนด์ ส่วนเงิน
กระดาษที่รัฐบาลพิมพ์ขึ้นใช้หมุนเวียน อยู่แทน ธาตุเงินตัว
ที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ทั้งเหรียญ กระดาษเงิน ทั้ง ๒ อย่าง นั้น
ก็ใช้แทนเงินตราที่เจ้าหนี้จำต้องรับตาม กฎหมาย โดยไม่จำกัด
จำนวน ด้วย ราคาเงิน กระดาษเหล่านี้ก็ไม่ต่ำกว่า ราคา ธนบัตร
ที่รัฐบาลทำ ออกจำหน่าย แทน ธาตุทองที่เก็บไว้ในคลัง ราษฎร
นิยมใช้เป็นราคาเสมอกัน แต่ถึงโดยว่า รัฐบาลตั้ง ราคาเงินกับ
ทองถึง ๑๖ เท่า ซึ่งเกินกว่าราคา ธาตุเงินในตลาด อยู่มาก
ก็ไม่มีใคร ระวังจะจะใช้ ธนบัตร เงิน แต่เหรียญ กระดาษเงิน นั้น
เลย รัฐบาลรักษาราคา แลกเปลี่ยนเงินกับ ทองให้คงเป็น ๑๖ เท่า
อยู่ได้เสมอ

เมืองแคนาดา

เมืองนี้เป็นเมืองใช้มาตราทอง แต่ไม่มีเหรียญ กระดาษทอง
ใช้ แต่ถึงโดยว่ามีกฎหมาย ตั้งไว้ว่าให้ทำเหรียญ กระดาษทอง
คองดา ขึ้นใช้เป็น ราคา ๔.๘๖ $\frac{๒}{๓}$ เหรียญ คือ ๑ ปอนด์ อังกฤษ
ซึ่งเป็นส่วน แรกทอง ๑๖ เท่า นั้น ก็ได้ แต่ไม่มีเหรียญกระดาษทอง
ที่กล่าวนี้ ออกใช้กัน เลย แม้แต่โรง กระดาษเงินก็ไม่ได้ตั้งขึ้นไว้
เงินเหรียญ ปลั๊กที่มีใช้ อยู่ก็ทำจาก ประเทศอังกฤษ เหรียญกระดาษเงิน

ทองอื่นก็ไม่สู้มี แต่ในคลังมีทองคำสำรองอยู่ ๒ ล้าน ๔ แสนปอนด์
 ส่วนเงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่นั้น นอกจากเงินปลั๊กก็ล้วนแต่เป็น
 ธนาคารทั้งสิ้น ในเมืองนี้จะเอาเหรียญเงินไปแลกเป็นทองคำตามส่วน
 ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายไม่ได้ รวบรวมใจความว่า ในเมืองนี้
 ลึกแต่ว่าตั้งกฎหมายไว้ว่าเป็นเมืองใช้มาตราทองคำ แต่แท้
 ที่จริงก็ไม่มียกทองคำเลย เงินหมุนเวียนที่ใช้ในเมืองล้วนแต่
 เป็นเงินกระดาษ มีเงินเหรียญดอลลาร์อเมริกันใช้อยู่บ้าง แต่
 รัฐบาลบังคับให้ใช้กันได้เพียงคราวละ ๑๐ เหรียญ แต่เหรียญ
 นั้นให้มีเศษย่อยเพียง ๘๐ เซนต์ ถึงฉนั้นราคาเงินที่กล่าว
 กันนี้คงมีค่าแตกต่างออกไปอยู่ได้ ๑๖ หนักเสมอ

ลักษณะเงินตราในประเทศแคนาดาเป็นอยู่อย่างเดียวกับ
 เงินตราของไทยทุกวันนี้ คือไม่มีเหรียญกระด่าปนทองคำ แต่
 เหรียญกระด่าปนเงินดอลลาร์ แลธนบัตร ซึ่งเป็นราคาเงินดอลลาร์ แต่
 ก็ยังรักษาค่าแตกต่างเงินดอลลาร์กระดาษเงินนั้นเป็นราคาเท่ากับทอง
 ที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

ประเทศเยอรมันนี

ประเทศเยอรมันนีได้คงตนเปลี่ยนจากมาตราเงินมาเป็นมาตรา
 ทอง เมื่อคริสต์ศักราช ๑๘๗๓ ประมาณ ๔๐ ปีมาแล้ว

ในการใช้มาตราทองนี้ ก็ทำตามเยี่ยงอย่างวิธีทองตราอังกฤษ
เป็นพื้น ข้อสำคัญผิดกันแต่ที่ตรงว่า ในประเทศเยอรมันนี้
มีเหรียญกระด่าปน์เงินทาเลอ (Thalers) เก่า ประมาณ ราคา
๒๐ ล้าน ปอนด์ ใช้เป็นเงินหมุนเวียนอยู่ในบ้านเมือง แต่มีส่ว
แลกทองเป็นส่ว ๑๕ หนักกึ่ง ทั้งกฎหมายก็บังคับให้เจ้า
หนี้จำต้องรับโดยไม่จำกัดจำนวนด้วย

แบงก์ในประเทศเยอรมันนี้มีทองเป็นทุนสำรอง อยู่ราว ราคา
๓๔ ล้าน ๒ แสน ๕ หมื่นปอนด์ ยังมีทองที่รัฐบาลเก็บ
ไว้ในบ่อนเมือง สเปนเดา อีก ๖ ล้านปอนด์ รวมเป็นจำนวน
๔๐ ล้าน ๒ แสน ๕ หมื่นปอนด์ (๔๐,๒๕๐,๐๐๐) แต่ส่ว
จำนวนเงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในเมือง นั้น ประมาณกันว่ามี อยู่ในระ
หว่าง ๖๕ ล้าน ถึง ๗๐ ล้านปอนด์ ยังมีเงินกระดาดที่ใช้
จำหน่ายออกไปแล้ว รวมทั้งสิ้นเป็น ราคา (๖๘,๗๔๐,๐๐๐) ปอนด์
๖๘ ล้าน ๗ แสน ๒ หมื่นปอนด์

ประเทศสแกนดิเนเวีย (Scandinavia)

ประเทศสวีเดนนอร์เวย์ ๒ ประเทศนี้ ใช้มาตราทอง มา
พร้อมกันกับประเทศเยอรมันนี้ เมื่อคฤศศักราช ๑๘๗๓ แต่มี
เหรียญกระด่าปน์ทองใช้หมุนเวียนอยู่น้อยที่สุด มีแค่ธนบัตร ซึ่ง

ผู้ถือ มีอำนาจ แยกเอา ทอง กัดบิ คืบได้ แม้งก็ต่าง ๆ มีทอง
เป็นทุนสำรองเป็นทุน อยู่ ๕ ล้าน ๕ แสนปอนด์ แต่มีธนบัตร
ใช้เป็นราคาอยู่ประมาณ ๑๓ ล้านปอนด์

ประเทศที่อยู่ในสมาคมละติน (The Latin Union)

๑. ประเทศฝรั่งเศส ในประเทศฝรั่งเศสผู้ใดจะนำทองไปส่งให้กรม
กระด่าปณ์พิมพ์เหรียญ กระด่าปณ์ทอง ให้ก็ได้ ส่วนเหรียญกระ
ด่าปณ์เงิน ที่ใช้เป็นเงินตราตาม มาตราเงินนั้น สัญญาของสมาคม
ละติน ห้ามไม่ให้ พิมพ์ขึ้นใช้มาตั้งแต่เมื่อ ศกศคศักราช ๑๘๗๘
จนถึงบัดนี้ อนุญาตให้พิมพ์ได้ แต่เหรียญเงิน ปลัดเท่านั้น ในประ
เทศฝรั่งเศส มีเหรียญ กระด่าปณ์ ทอง ใช้หมุนเวียน อยู่มาก แต่
ถึงฉนั้น ก็ยังมีเหรียญ กระด่าปณ์เงิน ๕ แฟรง เปน อัน มากใช้
หมุนเวียนอยู่ตาม ราคา ค่า แดก ทอง ๑๕ หัก ถึง ซึ่งได้ กำหนดไว้
แต่เก่าก่อน มา เหรียญเงิน เหล่านี้ เจ้าหนี้ จำต้อง ยอมรับโดยไม่
จำกัดจำนวน แล้ว ก็ยอมรับกัน โดย สดวก ประดุจเดียวกันกับ
เหรียญ กระด่าปณ์ ทอง ด้วย ใน ประเทศฝรั่งเศส มีเงินใช้ หมุน
เวียน เปน จำนวน ทอง ประมาณ ราคา ๑๗๑ ล้านปอนด์
เป็นเงิน ประมาณราคา ๑๔๐ ล้านปอนด์ เป็นธนบัตรประมาณ
๑๓๒ ล้านปอนด์

ธนบัตร ของ แบงก์ ประเทศฝรั่งเศสนั้น แบงก์ มีอำนาจที่จะ
 เลือกรับ หรือ เงิน แลกได้ ตามชอบใจ แต่ฝ่ายเดียว แบงก์
 ไม่มีความรังเกียจที่จะจำหน่าย ทอง ออกใช้ ในบ้านเมือง แต่
 ถ้าผู้ใด จะต้องการ ทอง สิ่ง ออกไป นอกประเทศแล้ว จะต้องไป ทำ
 ความตกลง กับ แบงก์ เสีย ก่อน แต่ถึงฉนั้น การ แลกเหรียญ
 กระดาษเงิน แล ธนบัตร กับ ทอง ก็ยัง แลกได้ ขึ้น อยู่ ตาม ราคา
 ทอง ที่ ได้ กำหนด ลง ไว้ เสมอ วิธี ใช้ เงิน ตรา ใน ประเทศ ฝรั่งเศส
 ตาม ที่ กล่าว มา แล้ว นี้ ก็ เปน อัน รวบรวมใจ ความ ได้ ว่า วิธี ของ เขา
 ถึง อย่างไร ก็ ดี แต่ ตาม ความ ที่ เปน อยู่ จริง ทุก ฉะนั้น นี้ ก็ เปน อัน
 เชื่อ ได้ ว่า มี หลัก ตาม นั้น คง พอ ชาว ฝรั่งเศส บาง ที่ ให้ ชื่อ วิธี ใช้
 เงิน ตรา ฝรั่งเศส ว่า เปน มาตรา เติม กระแตก (Etalon Boiteus)
 ซึ่ง เนื้อ ความ จริง เปน อยู่ ว่า ใคร จะ ให้ กรม กระดาษ พิมพ์ เหรียญ
 ทอง ก็ พิมพ์ ได้ แต่ ห้าม ไม่ ให้ พิมพ์ เหรียญ เงิน นั้น วิธี ใช้
 เงิน ตรา ของ ฝรั่งเศส ก็ เปน มาตรา ของ ยู่เอง แล ส่วน เหรียญ
 กระดาษ เงิน ที่ มี อยู่ เปน อัน มาก นั้น จะ เปลี่ยน เปน ทอง ไม่ได้
 แล ส่วน ธนบัตร นั้น จะ เปลี่ยน เปน เงิน หรือ ทอง ได้ ก็ คง สุด แล้ว
 แต่ ความ ขอม ของ แบงก์ เปน ใหญ่ พัก แลก เงิน เปน ทอง ตาม
 ส่วน ๑๕ หนัก ก็ ยัง ขึ้น ขึ้น อยู่ ได้ เสมอ

๒. ประเทศเบตเยียม ประเทศนี้ ใช้ เงินตราซึ่งมี ลักษณะเช่นเดียวกัน กับ ประเทศฝรั่งเศส ทุก อย่างไป โดยเหตุที่อยู่ในสมาคมเดียวกัน ในเมืองเบตเยียมนี้มี ทองใช้ หมุนเวียน อยู่ ราวราคา ๕ ล้านปอนด์ มีเหรียญกระด่าป็นเงิน ๕ แฟรง ราคา ๘ ล้านปอนด์ มีธนบัตรราคา ๑๕ ล้านปอนด์ ธนบัตรนี้ถ้าจะแลกก็ต้องดูแล้ว แต่ ว่า แบนกจะ ยอมให้ทอง หรือให้เงิน

๓. ประเทศอิตาเลีย ในประเทศนี้ ก็มี ลักษณะ การใช้เงินตราเหมือนกัน กับประเทศฝรั่งเศส นิด ก็น แต่ ว่า ความเชื่อ หัน ในประเทศนี้ มีน้อย แลเป็น ประเทศที่ อัดคักเงิน ทอง อยู่ด้วย เหรียญ กระด่าป็นทอง แลเงิน ซึ่ง ใช้ หมุนเวียน อยู่ในบ้านเมือง จึงไม่สู้จะมี ประเทศอิตาเลียมี่ทุน สำรอง เป็น ทองประมาณ ๒๓ ล้าน ๖ แสนปอนด์ เหรียญกระด่าป็นเงิน ๕ แฟรง ๔ ล้านปอนด์ ธนบัตร ๕๗ ล้านปอนด์

ประเทศฮอลแลนด์แลเมืองขึ้นของเขาข้างทิศตะวันออก

ประเทศฮอลแลนด์กับเกาะ ฮวาใช้ มาตราทอง ปันอยู่กับเหรียญกระด่าป็นเงินแล ธนบัตร ราคาเงิน แลกกำหนดไว้ใน ประเทศนี้เป็น ๑๕ ๕๕ หนก ตั้ง แต่เมื่อ เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตราทอง มาแต่ยุคศักราช ๑๘๗๕ ได้พิมพ์ เหรียญ กระด่าป็นทองขึ้นไว้

เป็นอันมาก แต่หาได้เอาออกจำหน่ายใช้หมุนเวียนไม่ เป็นแต่เก็บสำรองไว้เท่านั้น ใช้แต่เหรียญเงิน กุลเดน (Guldens) ซึ่งสมมุติให้มีราคาเท่ากับ $1\frac{1}{2}$ บาท แต่ให้ใช้หนี้กันได้โดยไม่จำกัดจำนวน ธนบัตรก็ให้มีราคาของเหมือนกัน แต่เหรียญเงิน ธนบัตรนั้น จะแตกเอาทองไปจริง ๆ ไม่ได้ ส่วนทอง ซึ่งต้อง การ ใช้ ในการ ค้าขาย สำหรับ ส่งออกไปนอกประเทศนั้น แบงก์เนดเธอร์แลนด์ (Netherlands Bank) ยอมแลกให้ โดยง่าย จำนวนเงิน หมุนเวียน มีเป็น ทอง อยู่ในเมืองฮอลแลนด์ราว ๕ ล้าน ๒ แสนปอนด์ ในเกาะชวา ๕ แสนปอนด์ มีเงินใน เมือง ฮอลแลนด์ ๑๑ ล้านปอนด์ ในเกาะชวา ๒ ล้าน ๘ แสนปอนด์ มีธนบัตรใน เมือง ฮอลแลนด์ ๑๖ ล้านปอนด์ ในเกาะชวา ๔ ล้าน ๒ แสน ๕ หมื่นปอนด์

วิธีใช้เงิน ตราใน ประเทศ ฮอลแลนด์ กับเกาะชวา ดังที่กล่าวมานี้ ก็ มี ใจความว่า ใช้มาตรา ทอง แต่มีเหรียญ ทอง ใช้ น้อย หรือแทบไม่มีเลย ส่วน เหรียญ กระดาษ เงิน ก็ ตั้ง ราคาไว้ สูงกว่าราคาธาตุเงินใน ตลาด มาก มี ธนบัตร เป็นราคาเงิน แต่เงินเหรียญ กระดาษ กับ ธนบัตร นั้น จะแตก เป็น ทอง ไม่ได้ ที่จริง แต่ถ้าจะ ต้อง การ ทอง ส่งออกนอก ประเทศ แล้ว แบงก์เนดเธอร์แลนด์

ก็ยอมแลกทองให้ ได้ โดยสะดวก เพราะฉะนั้น จึงรักษาค่าแลก
เงินไว้ ได้ตาม ราคาทอง ที่สมมุติ ตั้งไว้แต่ต้น มาเสมอ

ออกเตรียม ยังการ

ออกเตรียม ยังการ ได้ใช้มาตราเงิน มาจนถึงยุคศักราช
๑๘๗๙ จึงได้เปลี่ยนเป็น มาตราทอง วิธีเงินตราของประ
เทศนี้ เงิน ฟลอริน เป็นจำนวน หน่วยแต่เดิมมา มีน้ำ
หนัก $\frac{๑}{๔๕}$ ในธาตุเงินหนัก ๑ ปอนด์ เมื่อยังใช้มาตราเงินอยู่
ผู้ใดจะต้องการเงิน เหรียญ กระดาษฟลอริน เท่าไร ก็นำราคา
เงิน ไปให้ กรมกระดาษพิมพ์ให้ ได้ เหรียญ กระดาษเงินฟลอ
รินและธนบัตร ที่เป็นจำนวนเงิน ฟลอริน นั้น ใช้หนักันได้ตาม
กฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน ค่าแลกเงิน ฟลอริน กับเหรียญ
ทองปอนด์อังกฤษ เป็นราคาเช่น ๆ ลง ๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ใน
สารบัญชี่ของ ประเทศนั้น ก็อั้งแต่ ยุคศักราช ๑๘๖๑
เงิน ฟลอริน ๑๔๑.๗๘ แลกทอง อังกฤษได้ ๑๐ ปอนด์ แล้ว
สูงขึ้นไปจนถึง ยุคศักราช ๑๘๗๓ ค่าแลกทอง ๑๐ ปอนด์
เป็นเงิน ๑๑๑ ฟลอริน

ในระหว่างเวลานั้น ราคาธนบัตร ตกต่ำ กว่าราคา ราคาเงินที่
ซื้อขายกันในตลาดอยู่มาก เพราะเหตุ นั้นจึง ไม่มีผู้ใดนำ

เงินไปให้กรมกระต๊อปน์พิมพ์เงินเหรียญ กระต๊อปน์ขึ้นได้ ใน
 ศกศคศักราช ๑๘๗๓ เงินหนัก ๑ เซนต์มีราคาตลาด ๕๙ $\frac{๑}{๕}$ เพนซ์
 ครั้น มาเมื่อศกศคศักราช ๑๘๗๙ ราคาตลาดเงิน ตกต่ำลงไปถึง
 ๕๑ $\frac{๑}{๕}$ เพนซ์ ราคา ธนบัตร ที่ใช้อยู่ใน เมืองก็แพงขึ้น ว่ามีราคาเสมอ
 กันขึ้น เพราะฉะนั้น จึง มีผู้นำ ราคาเงินไปส่งให้ โรงกระต๊อปน์พิมพ์
 เหรียญ กระต๊อปน์เงินขึ้นได้ ในระหว่าง ศกศคศักราช ๑๘๗๘
 กับ ๑๘๗๙ ปีเดียวนั้น กรุงลอนดอนได้พิมพ์เหรียญเงินขึ้นใช้
 หมุนเวียน เพิ่มขึ้นจำนวน เก้าขึ้นเป็นราคาถึง ๗ ล้านปอนด์ จน
 มากเกิน ความต้องการไป รัฐบาลจึงไม่ยอมให้ราษฎร นำเงิน
 ไปให้ โรง กระต๊อปน์พิมพ์ต่อไป รัฐบาลพิมพ์ใช้ ได้แต่ฝ่ายเดียว
 จำนวนเงินที่รัฐบาลพิมพ์ขึ้นใน ระหว่าง ศกศคศักราช ๑๘๘๐
 กับ ๑๘๘๑ นั้น มีจำนวนถึง ๑๒๕ ล้าน ๕ แสน
 (๑๒๕,๕๐๐,๐๐๐) ฟลอริน รัฐบาลได้ตกลง เปลี่ยนมาตรา
 เงินเป็น มาตราทองในศกศคศักราช ๑๘๘๒ คิดค่า แลกเงิน
 ฟลอรินกับทอง ปอนด์อังกฤษ ตามสารบาญชี ดังได้ หยุดการ
 พิมพ์เงิน มาแต่เมื่อศกศคศักราช ๑๘๗๙ นั้น ค่าแลกเงินในปี
 ๑๘๘๐ ถึงขึ้น ถึง ๑๑๗.๘๓ ฟลอรินต่อ ๑๐ ปอนด์ กลับตก
 ลงเป็น ๑๒๖.๖๑ ในปี ๑๘๘๗ แล้ว กลับถึงขึ้น ถึง ๑๑๙.๒๐

ในปี ๑๘๙๒ เมื่อรัฐบาลตั้ง มาตราทองขึ้น จึงได้คิดเฉลี่ยเอา
ราคาปานกลาง ของค่าแลกเปลี่ยน ที่กล่าวมานี้ เป็นประมาณ กำหนด
ราคาลงเป็นครั้ง ที่สุดว่าเงิน ๑๒๐.๑ ให้เท่ากับราคาของฟลอรีน
อังกฤษ ๑๐ ปอนด์ หรือเหรียญกระสุนปืนทอง ให้มีราคาเท่า
เงินฝรั่งเศส ๒ แฟรง ๑๐ เซงติม์ ซึ่งตรงกันกับทอง ๑
หนัก แลกเงิน ฟลอรีนได้ ๑๘.๒๒ หนัก

รัฐบาลตั้ง แคเบ็ตต์ วิศวกรกระสุนปืน ให้พิมพ์เหรียญทองขึ้น แล้ว
มีทุนสำรองประมาณเงิน ๓๕๑ ล้าน ฟลอรีน (คิดเป็น ราคาทอง
ประมาณ ๓๐ ล้านปอนด์) และตกลงกันว่าจำนวน เงินเหรียญ
ฟลอรีน แลกจำนวน ชนบัตร ซึ่งมี ใช้หมุนเวียน อยู่ในบ้านเมือง
เป็นอัน มากนั้น รัฐบาลจะ ถอนขึ้นเสียบ้าง ยังเหลือ ชนบัตร
เท่าใด ค่อยไปขายหน้า จะให้ แลกเป็น ทองได้เต็มจำนวน

ลักษณะ การ ที่ เป็น อยู่ใน ประเทศ ฮอลันดา ยังการเป็นดัง
ที่ได้กล่าวมานี้ ก็เก็บใจความได้ว่า ประเทศที่ใช้ มาตรา
เงิน แดมีเงิน กระสุนปืน ที่ สมมุติ ตั้ง ราคาเกิน อยู่กว่าราคา
เงินในตลาด ทั้งที่เงิน กระสุนปืน ที่ แลกเงิน ทองคืนไม่ได้ ใช้ อยู่
เป็น ส่วน มากใน เงิน หมุนเวียน ของ บ้าน เมือง นั้น สามารถที่
จะ รักษา ค่า แลกเงิน กับ ทอง ให้ ยืน ที่ อยู่ ได้ โดยวิธีที่ได้ หยุด การ

วิธีเงินตราของนา ๆ ประเทศ ๓๕๓

พิมพ์เหรียญ กระดาษเงิน เงิน ชั่ว ครึ่ง ชั่ว คราว เมื่อหยุดพัก
การพิมพ์เหรียญ กระดาษเงิน แต่ได้จำกัด การจ่าย ธนาคาร
ออกใช้ หมุนเวียนให้น้อยลงแล้ว ราคาเงินที่ต้อง การใช้ หมุน
เวียน อยู่ในเมือง ก็อาจสูงขึ้น และมีค่าแลกเปลี่ยนเท่าเทียมกัน
กับราคาทองได้ โดยยังขึ้นตามกำหนดราคาที่ได้สัมฤทธิ์ขึ้นไว้
ในเหรียญ กระดาษเงิน

ประเทศบราซิล

เมือง ซึ่ง อยู่ใน ทวีปอเมริกาใต้เมืองหนึ่งที่พอจะยกขึ้นเป็นตัวอย่าง
แทน ประเทศอื่น บางแห่งใน ทวีปนั้น ได้บ้าง ก็คือประเทศ
บราซิล ในประเทศนี้ใช้วิธีเงินตราแตกต่างจากประเทศต่าง ๆ
ที่กล่าว มาแล้วทั้งสิ้น เงินตราของประเทศบราซิลมีชื่อว่า มิลไร
(Milreis) ซึ่งรัฐบาล สัมมติให้ มีราคาทอง ค่าเท่ากับ ๒ ซิตถึง
๓ เพนซ์ อังกฤษ ในขั้นต้นก็ได้พิมพ์เหรียญ ทองขึ้นใช้บ้าง
แต่เหรียญทองเหล่านั้นไหลออกไปเสีย นอกประเทศสิ้นเชิงตั้งแต่
เมื่อศตวรรษที่ ๑๘๖๔ แล้ว ยังเหลืออยู่แต่ ธนาคาร ซึ่ง จะเรียก
เอาทอง กลับคืนไม่ได้ ประเทศนี้ต้อง ยากจนลงเพราะ การสงคราม
และการฉ้อฉลในบ้าน เมือง เกิด มีอยู่เนือง ๆ ความเชื่อถือของคน

น้อยไป ราคาเงินมีดไรต์ที่กำหนดไว้แต่เดิมว่า เท่ากับ ๒๗ เพนซ์
อังกฤษ นั้น มาตอน ปลายนี้ ตกต่ำลงไปถึง ระหว่าง ๑๐ เพนซ์
กับ ๑๔ เพนซ์ เมื่อ ศกศคศักราช ๑๘๙๒ ประมาณกัน
ว่ามีธนบัตร ที่แตกทองเงินไม่ได้นั้น ใช้หมุนเวียนอยู่ในบ้าน เมือง
เป็นราคา ๕๑ ล้าน ๓ แสน ๗ หมื่นปอนด์ (๕๑,๓๗๐,๐๐๐)
ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินส่วน สำมะโนครัวแสดงเกินส่วน ความต้องการ
ของการค้าขาย นัก จึงเป็นเหตุที่ได้ กระทำให้ราคา ตกต่ำไป
ธนบัตรเหล่านี้ สัมมุติกัน ขึ้นใช้แทนเงินเฉย ๆ โดยที่ไม่มีทุน
เป็น ทองหรือ เป็น เงิน ดำรงไว้เป็นที่ตั้ง ของวิธีใช้ เงิน คราวเมืองนั้น
เฉย แต่เมื่อ คน ยังมี ความ เชื่อถืออยู่ ในการ ปกครอง ของรัฐบาล
บ้าง แล้วกระ คาค ธนบัตร นั้น ก็ ยัง ใช้ แลก ทอง ต่าง ประเทศ ได้ โดย
ราคาที่ยังยืน อยู่บ้าง

เมื่อได้เก็บ ความ เรื่อง วิธีใช้เงิน คราวของ นา ๆ ประเทศ ที่มี
ต่าง กันไป ตาม ลักษณะ การ ที่ เป็น อยู่ใน บ้าน เมือง ต่าง ๆ กัน นั้น
มาเปรียบกัน กับวิธีใช้เงิน คราวของ กรุงสยามใน สมัยนี้ ก็ไม่ผิด
เพี้ยนไป จน ถึง จะ กระทำให้ มีความ สงสัย เกิด ขึ้นได้ ว่า ความแน่นอน
ของ วิธีใช้เงิน คราวสยาม จะไม่ ยั่งยืน อยู่ได้

ที่
ห
ที่
ใน
มี
ป
ป
เป

เป
น
ถ
(S
(T
เงิน
ทุน

ประเทศต่าง ๆ ที่ได้อาศัยราคาทอง อย่างเดียว เป็นที่ตั้งโดย
 ที่มหัทธิธานอันมั่นคงว่าเหรียญ กระดาษเงิน ทอง ที่มีอยู่นั้น ย่อมหลอม
 หรือจะแลกเปลี่ยน กับเนื้อทอง ที่คงได้เท่าราคากันจริง แลชนบท
 ที่ได้ทำขึ้นโดยอาศัยจำนวนทอง ที่มีสำรองไว้คอย แลกชนบท
 ได้เต็มจำนวน เช่น วิธีใช้เงินตราในประเทศอังกฤษเป็นต้นนั้น
 มีน้อยกว่าบรรดาประเทศที่แม้แต่ใช้มาตราทองแล้ว ก็ยังมีเงิน
 ประปรายอยู่เป็นส่วนใหญ่ เช่น ประเทศอเมริกา (United States)
 ประเทศฝรั่งเศส (France) ประเทศเยอรมันนี (Germany)
 เป็นต้น

ยังมีประเทศที่ใช้ราคาเงิน เป็นพื้น อยู่ในบ้านเมือง แต่สมมุติว่า
 เป็นมาตราทอง โดยไม่มีเหรียญทองใช้เลย หรือมีบ้างก็แต่
 น้อย เช่น ประเทศแคนาดา (Canada) ประเทศอิตาลี (Italy)
 แลประเทศออสเตรีย (Austria) เป็นต้น ยังมีประเทศสเปน
 (Spain) ปอตกัต์ (Portugal) รัสเซีย (Russia) เติร์ก
 (Turkey) แลอื่น ๆ ซึ่งยังไม่ได้ออกว่านั้นอีกหลายประเทศ ที่ใช้
 เงินแทนทอง ทำนองเดียวกัน จนถึงแม้แต่จะไม่มีทอง หรือเงิน
 ทุนสำรองไว้เป็นที่ตั้งของวิธีใช้เงินตรา มีแต่ชนบท ซึ่งเป็น

การใช้ กระดาษแทนเงินทองแท้ เช่น เมือง บราชิต นั้น ก็ยัง
อยู่สำหรับรักษา ค่า แลก เงิน ใน เมือง กับ เมือง ต่าง ประเทศ ให้ยัง ยืน อยู่
ได้ชั่ว คราว คราว ใน ขณะ เมื่อ การ บ้าน เมือง เรียบร้อย ปรกติ
อยู่ โดย ปราศ จาก การ สงคราม หรือ ปราศ จาก ความ เสี่ยง หาย
ต่าง ๆ ซึ่ง จะ เกิด ขึ้น เพราะ การ ใช้ เชื้อ หิน ใน การ ค้าขาย มาก เกิน
ส่วน ไป เปน ต้น

เมื่อ เปรียบ กัน กับ วิธี ใช้ เงิน ตราสยาม เมื่อ เปลี่ยน เปน มาตรา
ทอง แล้ว หลั กถา ณ ที่ มั่น ของ เรา ก็ ยัง ดี อยู่ มาก ใน ชั้น ต้น
ใน ขณะ นี้ รัฐบาล สยาม มี ทอง เก็บ สำรอง ไว้ ใน เมือง ต่าง ประเทศ
อยู่ มาก ถึง ใน บ้าน เมือง ที่ สันมุติ ว่า ใช้ มาตรา ทอง แต่ ว่า ไม่
มี เหรียญ กระดาษ ปับ ทอง ใช้ มี แต่ เหรียญ บาท เงิน เปน พัน กับ
ธนบัตร ที่ จะ แลก กัน ได้ แต่ เงิน นั้น ก็ จริง หาก ว่า รัฐบาล เครียม
พร้อม อยู่ เสมอ ที่ จะ ให้ ชาว ต่าง ประเทศ เอา เงิน บาท แลก ธนบัตร แด
ทอง ออก ไป นอก ประเทศ ได้ โดย สดวก แล้ว ก็ เปน อัน เชื่อ ได้
ว่า ค่า แลก เงิน ตราสยาม กับ เงิน ต่าง ประเทศ คง จะ ยัง ยืน อยู่ ได้ ตาม
ราคา ทอง ซึ่ง รัฐบาล ให้ สันมุติ ว่า มี ใน เหรียญ บาท ทอง นั้น
เสมอ ไป

เงิน
ที่ได้
ต้อง
อย่า
ที่
ร
ห
ร
ด
ด
พ
ห
ย
ก
จ
ที่
จ
ม
ร
ห
น
แ

เมื่อรัฐบาลสยามยังใช้มาตราเงินถ้วนอยู่ ผู้ใดจะนำราคาเงินไปส่งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติให้พิมพ์เป็นเงินบาทเท่าใดก็ได้ มาภายหลังราคาธาตุเงินในตลาดตกต่ำหนักลง รัฐบาลต้องพิมพ์เงินบาทออกจำหน่ายใช้หมุนเวียนช่วยในการค้าขายอย่างฉับขึ้นจนแทบจะพิมพ์เงินบาทออกไม่ทัน เพราะเหตุที่ราคาธาตุเงินตกต่ำนั้นเอง เมื่อมีเงินตราออกจำหน่ายใช้หมุนเวียนมากขึ้น ราคาเงินบาทก็ยิ่งต่ำหนักลง กระทำให้ราคาสินค้าในเมืองแพงขึ้นกว่าปรกติโดยรวดเร็วดังเช่นที่เปนมาแล้ว รัฐบาลเห็นว่าเงินบาทมีมากเกินไป จึงได้หยุดการพิมพ์เงินบาทตั้งแต่ ร.ศ. ๑๒๖ มาจนถึงทุกวันนี้ (ร.ศ. ๑๓๒) หยุดการโรงกระดำนั่นแล้วจึงได้เปลี่ยนมาตราเงินเป็นมาตราของยกราคาเงินบาทให้สูงขึ้นตามสมควร กับกำลังของรัฐบาลที่มีอยู่ในจำนวนทองซึ่งเก็บไว้เป็นทุนสำรองนั้นได้ เมื่อรัฐบาลคอยระวังที่จะไม่ทำเหรียญกระดำนเงิน แต่ทำธนบัตรออกจำหน่ายให้มากเกินไปกว่าความต้องการใช้หมุนเวียนในบ้านเมืองเท่านั้นแล้วเราก็น่ามีความไว้วางใจได้แน่นอนว่า วิธีใช้เงินตราทำนองนี้คงจะยั่งยืนถาวรอยู่ได้ โดยที่ได้เห็นเยี่ยงอย่างในพงษาวดารแต่จดหมายเหตุเรื่องเงินของนา ๆ ประเทศมาแล้ว

ใน บรรดาเงิน ซึ่ง เปน ที่ ต้อง การ ใช้ หมุน เวียน อยู่ ใน การ ซื้อ ขาย แลก ทวีย นั้น ได้ กล่าว ลักษณะ เงิน ตรา ที่ เปน เหรียญ กระดาษ ของ เงิน มา ใน หมวด นี้ แล หมวด ก่อน พอ เปน ทาง ที่ จะ ให้ พิจารณา ใน เรื่อง เงิน ตรา ได้ บ้าง แล แต่ ยังมี เรื่อง ที่ จะ ต้อง ชี้แจง ถึง เงิน กระดาษ ต่าง ๆ มี จน ตรี โป ลึงค์ จำย ตัว เงิน กับ สัญญา ทั้ง ปวง ที่ ใช้ แทน เงิน หมุน เวียน อยู่ ด้วย ใน การ ค้าขาย แล ที่ เปน ส่วน มี จำนวน มากกว่า การใช้ เงิน ตรา หลาย เท่า นั้น แต่ โดย เหตุ ที่ เงิน หมุน เวียน เช่น ที่ กล่าว นี้ เกิด ขึ้น เพราะ ความ เชื่อ ซึ่ง ภาษา อังกฤษ เรียกว่า เครดิต (Credit) แล หัก (Debt) เปน ต้น เหตุ นั้น ใน หมวด หน้า จำ จะ ต้อง ชี้แจง ลักษณะ การ เชื้อ หัก เสีย ก่อน แล จึง จะ ชี้แจง ถึง เรื่อง เงิน กระดาษ ทั้ง หลาย ที่ กล่าว นั้น เข้า เปน เรื่อง เดียว กัน ต่อไป

หมวด ๕ ว่า ด้วย การ เชื้อ หัก (Credit)

การ ซื้อ ขาย เชื้อ แล การ กู้ หัก ยืม ดิน ซึ่ง กัน แล กัน นั้น ย่อม จะ อาศัย ใช้ เปน ประโยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ไป ใน หมู่ ประชุม ชน ไม่ เด็ด กว่า คน ๒ ชาว บ้าน นอก หรือ ชาว เมือง. ถึงแม้ คน ชน คำ คลอด ขึ้น ไป จน คน ชน สูง ใน ประเทศใด ที่ พลเมือง ถ้า หลง อยู่ ใน ความ จำ เริญ การ เชื้อ หัก พึง จะมี น้อย ยิ่ง เปน ประเทศ

ใน บรรดาเงิน ซึ่ง เป็น ที่ ต้อง การ ใช้ หมุน เวียน อยู่ ใน การ ซื้อ ขาย แลก ทรัพย์ นั้น ได้ กล่าว ลักษณะ เงิน ตรา ที่ เป็น เหรียญ กระดาษปณิ ของ เงิน มา ใน หมวด นี้ แล หมวด ก่อน พอ เป็น ทาง ที่ จะ ให้ พิจารณา ใน เรื่อง เงิน ตรา ได้ บ้าง แล้ว แต่ยัง มี เรื่อง ที่ จะ ต้อง ชี้แจง ถึง เงิน กระดาษ ต่าง ๆ มี ฉบับ ตรี โป ละ สี่ จำพวก ตัว เงิน กับ สัญญา ทั้ง ปวง ที่ ใช้ แทน เงิน หมุน เวียน อยู่ ด้วย ใน การ ค้าขาย แล ที่ เป็น ส่วน มี จำนวน มากกว่า การ ใช้ เงิน ตรา หาย เท่านั้น แต่ โดย เหตุ ที่ เงิน หมุน เวียน เช่น ที่ กล่าว นี้ เกิด ขึ้น เพราะ ความ เชื่อ ซึ่ง ภาษา อังกฤษ เรียกว่า เครดิต (Credit) แล หัก (Debt) เป็น ต้น เหตุ นั้น ใน หมวด หน้า จำ จะต้อง ชี้แจง ลักษณะ การ เชื้อ หัก เสีย ก่อน แล้ว จึง จะ ชี้แจง ถึง เรื่อง เงิน กระดาษ ทั้ง หาย ที่ กล่าว นั้น เข้า เป็น เรื่อง เดียว กัน ต่อไป

หมวด ๕ ว่า ด้วย การ เชื้อ หัก (Credit)

การ ซื้อ ขาย เชื้อ แล การ กู้ หัก ยืม สิ้น ซึ่ง กัน แล กัน นั้น ย่อม จะ อาศัย ใช้ เป็น ประโยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ไป ใน หมู่ ประชุมชน ไม่ เด็ดอก ว่า คน บ้าน ขาว บ้าน นอก หรือ ชาว เมือง. ตั้งแต่ คน ชน คำ คลอด ขึ้น ไป จน คน ชน สูง ใน ประเทศใด ที่ พลเมือง ถ้า หลัง อยู่ ใน ความ จำ เริญ การ เชื้อ หัก พึง จะมี น้อย ยิ่ง เป็น ประเทศ

ใหญ่ยังมีวิธีปกครองพลเมือง ด้วยความเชื่อเพื่อไปในการ
 ทำมาหากินมาก การค้าขายแลกเปลี่ยนทรัพย์สินซึ่งกันและกัน
 ยิ่งสะดวกแน่นนอนมั่นคง พันความอันตรายมากขึ้น การกู้
 หนี้ยืมสินเชื่อเชื่อขายเชื่อหนี้มีแพร่หลายกว้างขวางออกไปโดย
 คืบคลานโดยสะดวกเพียงใด ประเทศนั้นก็มีความเจริญและความ
 ปลอดภัยในทรัพย์สินสมบัติรวดเร็วขึ้น ในทรัพย์สินส่วนตัว การเชื่อหนี้
 จึงเป็นสิ่งสำคัญข้อหนึ่ง ซึ่งเมื่อใดวินิจฉัยมาถึงการที่เป็น
 อยู่ในโลกปัจจุบันนี้แล้ว ก็จะได้เห็นประจักษ์ได้ว่า การเชื่อ
 หนี้ซึ่งตามธรรมชาติไม่ใช่เป็นความปรารถนาของบุคคลโดยมากที่ไม่
 ได้ทำการค้าขาย เพราะเห็นว่าเป็นความอับระยัยอยู่ข้างนั้น
 แต่ที่จริงเมื่อเรามองไปถึงการใหญ่ในการลงทุนรอนโดยมาก
 ที่เป็นผู้ใหญ่ในโลกนั้น เป็นไปแต่ทำไปได้โดยอำนาจของการ
 เชื้อหนี้เป็นพัน การตั้งคลังเงินที่เป็นที่รวบรวมทรัพย์สินอย่าง
 มั่งคั่งบริบูรณ์เกินส่วนที่เศรษฐกิจแม้แต่มั่งมีที่สุดในโลกที่จะทำ
 ไปได้แต่ถ้าเพียง ถ้าไม่ได้อาศัยการเชื่อหนี้แล้ว คลังเงิน
 ทั้งหลายในโลกนี้คงตั้งอยู่ไม่ได้ การสร้างรถไฟทั่วไปในโลก
 การสร้างเรือรบคนโดยล้านแต่สินค้าซึ่งเป็นสมบัติบริษัทใหญ่ซึ่ง
 นับพันล้านแต่เป็นล้าน ๆ ขึ้นไปนั้น ถ้าไม่ได้อาศัยการเชื่อ

หนี้ ก็เป็นอันพ้นอำนาจที่ผู้ใดจะทำได้แต่ถ้าพินทุของตัว
แม้แต่รัฐบาล ไม่เลือกว่าประเทศไหน แต่ไม่เลือกว่ามีอำนาจแต่
เดชา นุภาพใหญ่โตเพียงใด ก็ยังต้องกู้หนี้ยืมสินเขามาใช้เป็น
กำลัง เมื่อผลของการเชื่อหนี้มีอยู่หนี้ ก็พึงเป็นที่น่าพิศวง
ได้ว่า ในเชิงการทำผลประโยชน์เช่นนี้คงจะเป็นปฤษฎางค์
จะแก้เงื่อนไขได้โดยยาก

อันที่จริงเรื่อง การเชื่อหนี้ นั้นก็มีอยู่ตรง ๆ ว่าความเชื่อ
อย่างเดียวกันเป็นเหตุเป็นประธาน แต่เป็นต้นเงื่อนไขของความ
เจริญทั้งหลายที่ได้ยกมากล่าวนี้ทั้งสิ้น เพื่อจะอธิบายความ
ให้เข้าใจได้โดยง่ายจะขอแปลคำเชื่อแต่หนี้ในเรื่องนี้ให้ชัดเสียก่อน
การเชื่อและการหนี้เป็นความที่ต่อเนื่องอยู่ในข้อเดียวกัน ถ้า
มีเจ้าหนี้ก็ต้องมีลูกหนี้ชนพร้อมกัน . ความที่ว่านาย ก. ไป
ซื้อของเชื่อเขามาได้ นั้น ต้องแปลว่าผู้ขายของมีความเชื่อ
นาย ก. ไม่ใช่ นาย ก. มีความเชื่อเจ้าของ เหตุที่เจ้าของ
จะเชื่อนาย ก. นั้นก็โดยที่เขาคงเห็นว่านาย ก. สามารถจะ
ใช้หนี้เขาได้ตามสัญญา ความสามารถของนาย ก. ที่กระทำ
ให้เขาเชื่อนาย ก. นั้นแหละเป็นอำนาจซึ่งนาย ก. จะเขามาใช้
เป็นทรัพย์สินของนาย ก. ได้ ถ้า นาย ก. ไปกู้เงินผู้ใดมา

เงิน นั้น ก็ เป็น กรรมสิทธิ์ ของ นาย ก. โดยเต็ม บริบูรณ์ ตาม กฎหมาย
 นาย ก. จะ เอา ไป กำนัน ใคร เสีย หรือ จะ เอา ไป เชื้อ หนี้ ทำ ประโยชน์
 อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ต่อ ไป ก็ ไม่ มี ข้อ ขัดข้อง ของ ที่ เชื้อ เชื้อ มา แด
 ททรัพย์ ที่ กู นั้น จะ เป็น กรรมสิทธิ์ ของ นาย ก. แด นาย ก. จะ
 ใช้ เป็น ประโยชน์ ได้ จน กว่าจะ ถึง กำหนด สัญญา ที่ จะ ใช้ หนี้ เขา
 กลับ คืน อำนาจ ที่ นาย ก. จะ ยืม เงิน แด เชื้อ ของ เชื้อ เขา ได้
 นี้ แด เป็น ความ เชื้อ ซึ่ง ผู้ ชื่น มี อยู่ ต่อ นาย ก. ข้าง ฝ่าย นาย ก.
 จะต้อง ถือ ความ ศักดิ์ ต่อ สัญญา ที่ ได้ ทำ ไว้ ให้ แก่ เจ้า หนี้ อย่าง มั่น
 คง มิฉะนั้น นาย ก. ก็ จะต้อง รับโทษ ตาม กฎหมาย ซึ่ง จะ
 บังคับ ให้ นาย ก. ทำ ตาม สัญญา โดย สุด กำลั กที่ นาย ก. จะ ทำ
 ได้ ถ้า ทำ ไม่ ได้ จะต้อง ตก อยู่ ใน สถาน ที่ ต้อง ต้ม ละลาย ตาม
 กฎหมาย เมื่อ ใด คน ทั้ง หดาย หหมด ความ เชื้อ หนี้ นาย ก. ลง
 เพราะ นาย ก. ไม่ สามารถ จะ ใช้ หนี้ เขา ได้ อำนาจ ที่ จะ เอา
 ความ เชื้อ มา ใช้ เป็น ททรัพย์ ได้ เหมือน แด ก่อน นั้น ก็ เป็น อัน สัญ ฐาน
 ลง แด เพียง นี้ ถ้า นาย ก. สามารถ ที่ จะ ใช้ หนี้ เขา ได้ อยู่ คราบ
 ใด ความ สามารถ อัน นี้ ก็ เปรียบ ประดุจ ดัง ว่า เป็น อำนาจ
 ที่ นาย ก. จะ บันดาล ให้ เกิด ททรัพย์ ขึ้น ได้ จาก สิ่ง ที่ ไม่ มี เนื้อ ตัว
 อะไร เพราะ ความ เชื้อ แด ความ สัญญา นั้น อาศัย คือ ความ

สามารถที่ นาย ก. จะหาทรัพย์สินซึ่ง นาย ก. คาดคะเนว่าจะหา
มาใช้หนี้เขาได้ ใน ภายหน้านั้น อาจพลาดพลั้ง ไม่สมความ
หวังใจไปได้ด้วย ทรัพย์สินที่ คาดคะเนว่าจะได้มานั้น ยังไม่ถึงมือ

ธรรมดาการกู้หนี้ที่ดีการซื้อของเชื่อที่ดี บางคนเสียตอก
เบี่ยนน้อย บางคนเสียตอกเบี่ยนมาก บางคนซื้อของเชื่อได้
ราคาถูกกว่าบางคน เหตุที่ต่างกันนั้นก็เพราะเจ้าของทรัพย์สิน
ผู้เป็นเจ้าของหนี้และเจ้าของสินค้าผู้ขายของเชื่อ มีความเชื่อถือ
ไว้วางใจในถ้อยคำสัญญาของผู้กู้และผู้ซื้อเชื่อว่าจะมีความ
สามารถใช้หนี้ได้ โดยความแน่นอนนั้น คงมากน้อยต่างกัน ตาม
ฐานะและชื่อเสียงของบุคคลซึ่งฟังจะมีต่างกันอยู่เสมอ ความ
สามารถที่จะใช้หนี้ได้แต่ถ้าฟังยังดูความสามารถประกอบเข้ากับ
ความซื่อสัตย์ด้วยไม่ได้ ลูกหนี้จะเป็นคนมีมโนกรรมโดย
มีผลประโยชน์ที่ได้มากมายอยู่แล้วเท่าใดก็ตาม ถ้ายังไม่ปรากฏ
แก่คนทั้งหลายว่าคนผู้นั้นมีความซื่อตรงต่อถ้อยคำสัญญาดีอยู่
เสมอแล้ว ผู้ใดจะให้กู้หนี้ยืมเงินไปก็จะต้องตรึกตรอง
เป็นความพะยั้งพะเยิดถึง การเสียหายอยู่บ้าง โดยที่สุดถ้า
เชื่อว่าผู้นั้นมีความสามารถจะใช้หนี้ได้จริง แต่ยังไม่สงสัยอยู่
ในความซื่อตรงของเขาบ้าง ถ้าจะให้กู้เงินไปก็จำต้องคิด

ดอกเบี้ยให้แรง หรือที่ราคาของขายเชื่อให้แพงขึ้นไว้เมื่อ
 ความเสียหายซึ่งอาจเป็นไปได้ในภายหน้าด้วย เพราะเหตุนี้
 ความเชื่อจึงมีราคาต่างกันตามตัวบุคคล ค่าแปลของความ
 เชื่อกินไปถึงความสัตย์อยู่ในตัวแล้ว เพราะเหตุนี้ การ
 เชื้อหนี้ทั้งหลายที่ใ้กันอยู่ในการค้าขายทั่วไป จึงต้องอาศัย
 ความสัตย์เป็นหลักเป็นประธานอยู่เสมอ ผู้ทำของขายห่อค้า
 ลูกค้าทั้งปวงที่ทำการไปได้ จนมีความเจริญรุ่งเรืองถาวรนั้น
 ต้องถือความซื่อสัตย์สุจริตต่อพวกเจ้าจำนำเป็นคติอันสำคัญใหญ่
 อยู่เสมอ. ถ้าจะมีคนทุจริตปลอมเข้าไปปะปนอยู่บ้าง แต่คน
 ซื่อสัตย์บางคนจะเจริญขึ้นได้โดยรวดเร็ว เพราะใช้ฉันทายประกอบ
 การล่อลวงฉ้อบังในชั้นเชิงหาเงินก็จริง แต่ผลของความ
 ทุจริตนั้นถ้าไม่ให้โทษทันทีก็คงจะเป็นเครื่องกระทบกระเทือน
 ใจของตัวและผู้อื่นซึ่งเป็นเหตุที่จะกระทำให้ความสุขสำราญใจ
 ที่เกิดจากทรัพย์สินสมบัติของตัวนั้นน้อยไปกว่าที่ควรจะได้รับเท่า
 เทียมกันกับผู้ที่ทำ การเลี้ยงชีพมาโดยชอบธรรมแท้ ความ
 สัตย์จะรักษาได้โดยง่ายก็จริง แต่ที่จะรักษาไปจนกว่าจะ
 มีข้อเลี้ยงปรากฏแผ่ไพศาลกว้างขวางออกไปได้นั้น จำเป็น

จะต้อง มีเวลา ช้า นาน แต่ จำ เปน จะ ต้อง ใช้ ความ อุด้า หัก ทน
 ทรมาร กาย แดใจ แดด้วย อม เสียด ประโยชน์ ต่าง ๆ นา ๆ เพื่อ
 ความ เจตนา ที่ จะ รักษา ความ สักย นั้น ให้ คัด ดัด ไป ได้ ความ
 เจริญ ของ พวก พ่อค้า แด พวก แคว้น ทรัพย์ ทำ ถึง ของ ขาย สวรรค์ อย่าง
 นั้น ไม่ใช่ ว่า จะมี ขึ้น ได้ แต่ ถ้า พัง ความ กล้า หาญ ความ ฉลาด
 ไหว พริบ แต่ ความ ขยัน ขัน แขนง เท่า นั้น ความ เจริญ ต้อง
 อาศัย บัญญา ภูมิ ฤๅ ผิด แด ชอบ ต้อง อาศัย ความ มัธยม แต่ ต้อง
 อาศัย ความ ซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อ เดียว นี้ เปน ใหญ่ ยิ่ง กว่า อื่น ทั้ง สิ้น
 พลเมือง ประเทศใด มี คุณ ภูมิ เปน ความ ดี ปรากฏ ขึ้น ได้ ถึง ที่ กล่าว
 แล้ว ชาติ ของ ชาว ประเทศ นั้น ก็ จะ รุ่งเรือง ยิ่ง ขึ้น ได้ เสมอ ไป
 ถ้า ละทิ้ง ความ ดี เหล่า นั้น เสีย เมื่อใด. ความ เชื่อ ของ คน ทั้ง
 หลาย หมด ขึ้นไป การ คำ ขาย ของ ประเทศ นั้น ก็ นับ วัน แต่ จะ
 ร่อยหรอ เสื่อม ทรมาน คำ ข้าง ลง จน ไม่ เท่า เทียม กับ เพื่อน ได้ การ
 คำ ขาย เปน การ ที่ ต้อง ทด ถอง นิธิย ดี แด ชั่ว ของ คน อย่าง เข้มงวด
 กวดขัน ยวด ยิ่ง กว่า การ เติบงชีพ อย่าง อื่น โดย มาก ถ้า ผู้ใด
 รักษา ความ สักย ความ ยุติธรรม แด ความ ซื่อ ตรง ไป ได้ คัด ดัด โดย
 ปราศ จาก มดทิน แล้ว ผู้ นั้น ก็ ควร ได้รับ ความ สรรเสริญ แทน

เป็น แผ่นดิน ที่บริบูรณ์ไปด้วย อาหาร การเลี้ยงชีพ เพราะฉะนั้น
 ชาตินี้จึงยังไม่ถึงแก่ความจำเป็นที่จะต้องใช้อุบายฉ้อโกงใน
 ความที่จะต้องตะเกียกตะกาย ในการเลี้ยงชีพโดยเขม็งวดลักเท่า
 ไตนัก พลเมืองจึงจะต้องเสียเปรียบแก่ชาวต่างประเทศชนิด
 ที่เข้ามา อาศรัยหากินในบ้านเมืองด้วยความกระวนกระวายรีบ
 ร้อน ขวนขวายหาทรัพย์เป็นใหญ่ ยิ่งกว่าที่จะรักษาชื่อเสียงและ
 ความดีความชอบของเรา โดยที่ความระอายมีน้อยกว่ากันนั้นเป็น
 ต้น ความเจตนาของคนพวกนี้มิได้คิดจะฝังรกรากอยู่ใน
 บ้านเมืองช้านานนั้นก็มี การรีบแสวงหาทรัพย์เป็นใหญ่อยู่อย่าง
 เดียว จะหาได้โดยทางชอบธรรม หรือมิชอบก็สุดแล้วแต่
 ความสะดวกเป็นใหญ่ คนพวกนี้ถ้าจะเลยให้ประพฤติกุศล
 ฉ้อโกงต่าง ๆ ได้โดยไม่มีที่กีดขวางที่เป็น การซึ่งจะต้องรับ
 โทษของกฎหมายโดยเขม็งวดอยู่แล้ว นอกจากที่จะเห็นคน
 ไทยเป็นเหยื่อแล้ว ยังมีหน้าซ้ำจะทำเยี่ยงอย่างชั่วร้ายได้
 ให้คนไทยประพฤติกุศลตามด้วย คงปลายจะกลับถือเอาความ
 ใหลพริบ ในชั้นเชิงหากินด้วยความทุจริตนั้นเป็นความฉลาด
 แต่เป็น คติอันดีไปเสีย

คนต่าง ประเทศอีกจำพวกหนึ่ง ซึ่งแม้แต่ว่าเมื่อเข้ามา
อาศัยทำผลประโยชน์ในบ้านเมือง มีความเจตนาที่จะรับชวณ
ร่วยให้มัน มีบริบูรณ์ขึ้น โดยรวดเร็วก็จริง แต่หากว่าคน
จำพวกนี้ ได้ลงทุนตั้งห้างร้านก่อการหาเงินอย่างหนึ่งอย่างใดที่
มีลักษณะจะให้ถาวร อย่างนั้นดำรงอยู่ได้ โดยหมายหากำไร
และผลประโยชน์ ย้ายถิ่นต่อไปในวันหน้าโดยช้านาน เช่น การ
ตั้งแบงก์คลังเงิน การเดินเรือสำเภาน้ำ หรือการตั้งห้างร้านใหญ่
ต่าง ๆ ที่จะต้องฝังรากอยู่ไปยัดยินนั้น ความเจริญของ
คนจำพวกนี้ จะได้อยู่ได้ก็โดยที่ จะรักษาความดีความชอบที่จะกระทำ
ให้ราษฎรในพื้นเมืองมีความเชื่อนั่นคงอยู่เสมอ คงปลอดภัย
พวกนี้คงจะมีประโยชน์ต่อพวกทุจริตที่กล่าวมาก่อนเป็นมั่นคง
ทั้งจะวางแผนแบบแผนที่ดีควร จะถือเอาเป็นเยี่ยงอย่างได้นั่นเอง ให้พล
เมืองประพฤติตามด้วย

ตามธรรมชาติราคาเงินกู้หนี้ในบ้านเมืองย่อมจะมีดอกเบี้ยสูง
ต่ำต่างกันไปตามหลายชั้น ดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำที่สุด คงเป็นเพราะ
ความเชื่อนี้ในชั้นนี้มีอย่างสูงที่สุด โดยที่มันประกันมั่นคงแน่
แท้ เช่นกับพวกเงินในกรุงลอนดอนว่า ดอกเบี้ยในเงินกู้ที่
ประกันมั่นคง อย่างดีเป็น ๑๐๐ ถึง ๒ ครั้งต่อปีในขณะหนึ่งขณะใด

เป็นต้น แต่ใน ขณะเดียวกัน นั้น ยังมี ดอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๔-๕-๖-๗
 แลตั้งขึ้นไปอีกเป็นต้นว่า เงิน หนึ่ง ที่ คง เงิน คิด เอา ดอกเบี้ย แก่
 เจ้าจำนำ ที่ ตั้ง ของ เขา เพียง ๑๐๐ ละ ๓ รัฐบาล อังกฤษ ก็ เพียง
 ๑๐๐ ละ ๒ ครั้ง พวก พ่อค้า ต่าง ๆ ซื่อ ซื่อ ขาย เชื้อ กัน เพียง คิด
 ดอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๔, ๕, ๖, ต่อปี หรือ เงิน กู้ ของ รัฐบาล ต่าง ๆ
 ใน ขณะ นั้น มี ดอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๓, ๔, ๕, ๖, ขึ้นไปเป็นต้น ดอกเบี้ย
 ที่ สูง ต่ำ กว่า กัน ใน ระหว่าง บุคคล ต่อ บุคคล ก็ ย่อม กัน หรือ ใน
 ระหว่าง รัฐบาล กับ ประชาชน ก็ ย่อม กัน นั้น สุด แล้ว แต่ ความ เชื่อ
 ใน ความ สามารถ ที่ จะ ใช้ หนี้ ได้ ต่าง กัน นั้น เป็น ข้อ ใหญ่ ใจ ความ ถ้า
 เป็น ที่ รัฐบาล นา ๆ ประเทศ ก็ สุด แล้ว แต่ ความ บึกแผ่น ของ ประเทศ
 ต่าง ๆ นั้น ประกอบ กัน ด้วย เป็น ต้น ว่า เคอร์ก็ ใน สมัย หนึ่ง มี หนี้
 เหลือ ต้น พัน ถ้า ตั้ง ที่ จะ ใช้ ดอกเบี้ย ได้ ต้อง หยุด การ ใช้ ดอกเบี้ย
 เลี้ยวคราว หนึ่ง ราคา เงิน กู้ ของ เคอร์ก็ ตก ต่ำ ลง กว่า ครั้ง ด้ว เมื่อ
 เป็น เช่น นั้น ดอกเบี้ย ของ ผู้ ที่ กู้ ได้ ๒๕ ๖ เงิน กู้ ของ เคอร์ก็ ได้ เช่น
 ถ้า เคอร์ก็ กลับ ใช้ ดอกเบี้ย ได้ เมื่อใด ก็ อาจ ได้ ดอกเบี้ย สูง กว่า เก่า
 เกิน ๒ เท่า แต่ ถ้า ใช้ ดอกเบี้ย ไม่ได้ เลย ราคา ตัว เงิน กู้ จะ ตก
 ต่ำ ลง ตั้ง แต่ ๑๐๐ ไป ถึง ๒๕ ก็ แทบ จะ ไม่มี ผู้ ต้อง การ ผิด กัน
 กับ ประเทศ ที่ มีความ บึก แผ่น แน่น หนา มาก เช่น กรุง อังกฤษ

หรือ
 เงิน กู้
 จะ ไม่
 เป็น ๑
 เพียง
 ยัง ๕
 เงิน ๑
 แล ต
 ของ ๑
 บ้าน ๑
 ๑
 เงิน ๑
 ได้ ผิด
 ๑ มา
 เงิน ๑
 เมื่อ ๑
 ตาม ๑

หรือฝรั่งเศษ เป็นต้น แม้แต่รัฐบาลได้ประกาศ ออก มา แล้ว ว่า
เงินกู้บาง คราว ที่รัฐบาลได้กู้ ไป นั้นจะใช้ แต่ ดอกเบี้ย เสมอไป แต่
จะไม่ใช้ เงิน เสีย เลย เหตุที่ผู้ถือตัวเงิน กู้ เช่นนี้ ได้รับ ดอกเบี้ย
เป็น อันแน่นอน ใจ ได้ เสมอ แม้แต่ ดอกเบี้ย นั้น จะมี พัก
เพียง ปี หนึ่ง ๑๐๐ ละ ๓ ราคาตัว เงิน กู้ ที่ ซื้อ ขาย กัน ใน ตลาด ก็
ยัง สามารถ คง เค็ม จำนวน ๑๐๐ อยู่ ได้ เงิน เสีย แต่ เป็น คราว เมื่อ
เงิน ใช้ ใน บ้าน เมือง ขัดสน ไม่ พอดี กับ ความ ต้อง การ ราคาเงิน
แต่ ดอกเบี้ย ต้อง แพง ขึ้น ทั่ว ไป เมื่อ เป็น คราว นั้น ราคาตัว เงิน กู้
ของ รัฐบาล ที่ กล่าว นั้น จึง จะ พลดอย ตกต่ำ ลง ตาม ส่วน ราคา เงิน ใน
บ้าน เมือง ที่ แพง ขึ้น นั้น ด้วย

เมื่อ พุดถึง ราคาเงิน แด ดอกเบี้ย ของ นา ๆ ประเทศ แล้ว ราคา
เงิน แด ดอกเบี้ย ใน ประเทศ หนึ่ง ๆ ยัง จะ ผิด กัน กัน ไป ได้ อีก ไม่
ได้ ผิด กัน เพราะ ความ สามารถ ที่ จะ ใช้หนี้ หรือ เพราะ ความ เชื่อถือ
ที่ มาก น้อย กว่า กัน เป็น เหตุใหญ่ ดอกเบี้ย ที่ ผิด กัน นั้น เป็น เพราะ
เงิน ใน ประเทศ นั้น หายาก หรือ มีจำนวน น้อย ไป กว่า ความ ต้อง การ
เมื่อ เป็น หนี้ ราคาเงิน ใน บ้าน เมือง จึง แพง ดอกเบี้ย ก็ ต้อง แพง ขึ้น
ตาม กัน จะ แพง ไป จนกว่า ประเทศ อื่น ที่มี เงิน ใช้ มาก แด ดอกเบี้ย

ค่านี้นะ จะเงินไปให้ประเทศที่ขัดเงิน เพื่อประสงค์จะได้ดอกเบี้ย
มากขึ้นกว่าเก่าเป็นต้น

การเชื่อหนี้ซึ่งต้องอาศัยความดีแต่ความสามารถที่จะ
ใช้หนี้ได้เป็นที่สุดดังที่ใด ซึ่งจริงมาแต่เวลานี้ จะยอใจความดังต่อไปนี้
ได้โดยตรงว่า การเชื่อเป็นอำนาจที่จะกู้ยืมทรัพย์สินกันได้
แต่เมื่อความเชื่อซึ่งผู้อื่นมีอยู่ในตัวเรานั้น จะเอาไปแลกทรัพย์สินที่
มีราคามาได้แล้ว ความเชื่อของผู้อื่นที่มีอยู่ในตัวเรานั้น ก็อาจ
เป็นทรัพย์สินของเราได้จริงตามที่ได้กล่าวไว้ในลักษณะทรัพย์สินว่า
ความเชื่อก็นับว่าเป็นทรัพย์สินได้อย่างหนึ่ง

การเชื่อหนี้หรืออำนาจกู้ยืมเงินนี้ พึงจะกระทำคุณประโยชน์
ที่สำคัญให้แก่บุคคลแต่ละชาติของบ้านเมืองโดยประการต่าง ๆ ดัง
ที่จะได้กล่าวต่อไป

๑. การเชื่อช่วยส่งเสริมในการสร้างทรัพย์สินให้เกิดขึ้นมากขึ้น
ได้โดยที่ช่วยกระทำให้มี การสะสม ประหยัด ทรัพย์สินเป็นทุนมาก
ขึ้นแล้ว ยังช่วยให้มีทางใช้ทุน ทำกำไรได้มาก อย่างขึ้นด้วย

ในประเทศใดที่มีการเชื่อหนี้กันน้อย หรือแทบจะเชื่อกันไม่ได้
เพราะไม่ไว้วางใจกันในความสัตย์สุจริตเป็นต้นนั้น แน่แล้วเงินทุน
ที่มีอยู่ในบ้านเมืองเท่าใดเป็นของผู้นั้นผู้นั้น จำจะต้องใช้เงินทุน

ทำ

หรือ

จะ

ขึ้น

โดย

รักษ

ถ้า

ซึ่ง

คือ

ก

การ

หรือ

หรือ

ขึ้น

เพ

ทำการ หา ผล ประโยชน์ แต่ จำ พัง ตัวเอง โดย ที่ ใจ ใจ อื่น ไม่ ได้
หรือ ไม่ เชื้อ ผู้ใด ผู้ ที่ มี ทพย เก็บ สละ สม ชื่น ไว้ ได้ แต่ ไม่ ปรากฏา
จะ เอา ทพย นั้น ไป ใช้ เป็น ทุน ทำ การ หา ผล ประโยชน์ ให้ อัง กาม
ขึ้น ต่อ ไป โดย เหตุ ที่ ไม่ ยาก จะ มี ความ กัง วาด ขวน ขวาย ให้ มาก ขึ้น
โดย เหตุ ที่ เชื่อ ว่า ตัว ไม่ มี ความ สามารถ พอ ที่ จะ ทำ แล ระวัง
รักษา การ งาน นั้น ไป ได้ แต่ จำ พัง ตัว หรือ โดย เหตุ อื่น ๆ เป็น ต้น นั้น
ถ้า ไม่ มี การ เชื้อ หนี้ กัน ได้ แล้ว คน นั้น ก็ ไม่ ถ้า จะ ทรอง เงิน ให้ ผู้ อื่น
ซึ่ง มี ความ สามารถ พอ ที่ จะ คุ้ม ทพย นั้น ไป ใช้ ทำ ทุน ให้ อัง กาม ประโยชน์
ต่อไป ได้ ทพย ที่ เก็บ สละ สม ชื่น ไว้ ได้ เพียง ใด ใช้ ทำ ทุน ไม่ ได้ ก็ ต้อง
กลายเป็น เงิน ดาย เสียด หนึ่ง ที่ แท้จริง ไม่ เลือ ก ว่า แห่ง ไหน คำน ติ
การ เชื้อ หนี้ คง ต้อง มี อยู่ เสมอ แม้ แต่ ใน ระหว่าง คน ชาว ป่า
หรือ ชาว นา ที่ ยาก จน ขัด สัน ด้วย กัน ก็ ยัง จะ มี ความ เชื้อ หนี้
หรือ ความ กรุณา เชื้อ เพื่อ ให้ เพื่อน ที่ ขัด สัน มากกว่า ได้ คุ้ม เงิน หรือ
คุ้ม เขา ไป ทำ การ เติง ทรัพย์ ได้ ทั่ว ครัง ทั่ว คราว บาง

แต่ ใน ประเทศ ที่ ใช้ การ เชื้อ หนี้ กัน แพร่ กระจาย อยู่ ได้ โดย สดวก
เพราะ มี ความ ใจ ใจ ใน ความ สติ ย์ แล ความ สามารถ ซึ่ง กัน แล กัน

ได้เป็น ส่วน มาก นั้น ทรัพย์สินสมบัติ ของ บุคคล มี ๓ ระดับ อยู่เท่าใด คงได้ เอา ออกใช้ เป็น ทุน ทำ ผลประโยชน์ ให้ เกิด ถ้า ไร ค่ะ ไม่ได้ อีก เสมอ

ตาม เมือง หลวง แด่เมืองใหญ่ น้อย ของ นา ๆ ประเทศ ใน ยุโรป เกือบ จะ ว่า ได้ ว่า ผู้ที่ มี เงิน เหลือ ใช้ สรรพ สำหรับ ชุระ ส่วน คัว ชั่ว วัน หนึ่ง เดือน หนึ่ง นั้น ย่อม จะ เอา เงิน ที่ เหลือ ใช้ ไป ฝาก คลัง เงิน ต่าง ๆ ให้ ช่วย เก็บไว้ ให้ แทบ ทุก คัว คน ถ้า เงิน ฝาก นั้น สัญญา ฝาก กัน มี กำหนด ชำ ดั่ง แต่ หนึ่ง ชัน ไป พวก คลัง เงิน ก็ คิด คอก เบี้ย ให้ ตาม สัมควร กับ เวลา ถ้า ฝาก เป็น ราย วัน คือ ผู้ ฝาก จะ ถอน เงิน ไป เสีย เมื่อ ไร ก็ จะ ถอน ได้ แล้ว โดย มาก คลัง เงิน ทั้ง หลาย ไม่ ค่อย จะ ให้ คอก เบี้ย ใน ต้น เงิน ชนิต นี้ เพราะ ถือ ว่า การ ที่ เขา ช่วย เก็บไว้ ให้ เขา ต้อง เป็ด อด แรง จด บัญชี เงิน นั้น อยู่ แล้ว ตาม ขรรมดา แด่ ตาม ความ คั้น เกย ของ แบงก์ ต่าง ๆ ที่ ได้ ตั้ง เกิด มา นั้น เมื่อ คิด เอา ส่วน มาก เข้า ว่า กัน ผู้ ที่ ฝาก เงิน แก่ แบงก์ ไม่ ได้ ถอน เงิน ไป จน สิ้น เชิง พร้อ มกัน ใน ครั้ง เดียว คราว เดียว แม้ แต่ เป็น เงิน ฝาก ราย วัน หนึ่ง ๆ ผู้ ฝาก ทั้ง สิ้น คง จะ ไม่ ถอน เงิน คืน ไป เกิน จำนวน หนึ่ง ส่วน ใน สาม ส่วน เงิน ที่มี ประจำ อยู่ ใน คลัง เงิน ถึง ๒ ส่วน นั้น พวก คลัง เงิน เอา

ออกจำ หน่ายใช้ เป็น ทน หมน เวียน ทำ ผล ประโยชน์ ต่อ ไป ได้ อีก
เป็น อัน มาก ที่ แท้จริง วิธี หา ผล ประโยชน์ ของ คลัง เงิน ทั้ง
หลาย นั้น ก็ได้ ออกราย เงิน ฝาก ที่ กล่าว นี้ เป็น กำลัง ใช้ คำ กำไร
ใน การ ซื้อเงิน ขายเงิน หรือ ซื้อ หนี้ ขาย หนี้ เป็นใหญ่ ยิ่ง กว่า อย่าง
อื่น เงิน ส่วน นี้ ถ้า ไม่ มี คลัง เงิน ตั้ง คอย รวบรวม อยู่ คน
ทั้งหลาย ไม่ มี ที่ ฝาก เงิน จะ ต้อง เก็บ เงิน ของ ตัว เอง ไว้ แล้ว ก็ เป็น อัน
เห็น ได้ ว่า เงิน ที่ เหลือ จำ รายวัน ทั้ง สิ้น นี้ จะ ต้อง ไป นอก บัวยการ
อยู่ ใน ถู หรือ หีบ เปด่า ๆ ไม่ ได้ ทำ ประโยชน์ อะไร ต่อ ไป ได้

พวก พ่อค้า นาย ห้าง ตั้ง แต่ ขึ้น ส่ง คดอด ลง มา ถึง ชั้น คำ เมื่อ ขาย
ของ ได้ เงิน แล้ว แต่ ยัง ไม่ ต้อง การ ใช้ ให้ สิ้น เงิน นั้น ในทันที คง
จะ เอา ไป ฝาก ให้ แบน กั ช่วย เก็บ ไว้ ให้ เสมอ ผู้ ที่ ได้ รับ เงิน เดือน
เงิน ปี ตั้ง แต่ ขึ้น คน ราชการ คดอด ลง ไป ถึง ลูกจ้าง คน สำนัญ แม้
แต่ เงิน เดือน นั้น จะ พอ ใช้ ใน การ เลี้ยงชีพ ได้ ชั่ว เดือน หนึ่ง ๆ
เท่านั้น ก็ ดี คน พวก นี้ คง จะ ต้อง ผ่อน ใช้ ตาม ความ ต้อง การ
เป็น รายวัน ไป ตั้ง แต่ วันที่ ๑ จนถึง สิ้น เดือน พอ หมด จำนวน เงิน
ที่ได้ มา แต่ เมื่อ กำลัง ผ่อน ใช้ รายวัน เป็น ลำดับ ไป นั้น ถ้า
ได้ ฝาก เงิน ไว้ ใน แบน กั เงิน ที่ เหลือ จำ รายวัน มี เท่าไร แบน กั
คง จะ เอา ไป ใช้ ทำ ประโยชน์ ได้ ๒ ส่วน ใน ๓ เสมอ ถ้า จะ

เงิน ส่วน นี้ไว้พอ แล้ว ยัง เหลือ เงิน ฝาก อีก เท่าไร เงิน ฝาก นี้
ก็ เท่ากับ ว่าเป็น กรรมสิทธิ์ ของ แวง ก็นั่น ครึ่งหนึ่ง คราว เหน่ง เสนอ ไป
แต่ วิธี ทำ ผล ประโยชน์ ของ แวง ก็นั่น มี เรื่อง รว ค่าง ๆ นา ๆ อีก
เป็น หลาย ข้อ จำ จะ ต้อง งด การ ชี้แจง ความ เลือย ดไว ใน ที่
นี้ ก่อน เมื่อ ถึง หมอ ด ที่ จะ กล่าว เรื่อง แวง ก โดย เฉพาะ แล้ว
จึง จะ ยก ทรัพย์ ของ เขา มา ชี้แจง ได้ โดย สดวก

๒. ความ เชื้อ อาจ กระทำให้ ทรัพย์สิน ใน แผ่นดิน ที่ เก็บ สัก
ถ่ม อยู่ นั้น เป็น ผล ประโยชน์ ขึ้น ได้

แปล กัน ว่า ผู้ มี บรรดา ศักดิ์ หนึ่ง ได้รับ พระราชทาน เงิน เดือน
รวม ทั้ง ค่าเช่า ที่ดิน เวล ก่อ ดิน ไร่ นา ที่ เก็บ ได้ เป็น จำนวน ปีละ ๔๐,๐๐๐
บาท แต่ ท่าน ผู้ นี้ ใช้ จ่าย เพียง ปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท ก็ พอ เพียง
กัน กับ ความ คุ้ม ค่า หนี้ บังคับ ของ ท่าน ยัง เหลือ เงิน อยู่ อีก ๒๐,๐๐๐ บาท
ถ้า ท่าน จะ เอา เงิน นี้ ไป ลง ทุน ทำ การ อย่าง อื่น แต่ ถ้า พัง ตัว เอง ไม่
ได้ โดย ความ รับผิดชอบ อย่าง หนึ่ง อย่างใด ถ้า ท่าน ไม่ มีความ
เชื่อ ผู้ อื่น ใน การ ที่ จะ ให้ คุ้ม ยืม เงิน ที่ เหลือ จ่าย นั้น ไป ทำ ทุน แด
ถ้า ท่าน ไม่ มีความ เสน่หา รักใคร่ ผู้ใด ที่ พอ ควร กับ จะ ต้อง อด ด้
ทน อด เงิน ที่ เหลือ นี้ ไว้ ให้ เป็น นร ฎก ตก ค่อ ไป แล้ว ก็ ยัง เหลือ
ทาง ที่ จะ จำหน่าย เงิน นี้ ให้ หมด สิ้น ไป ได้ อย่าง เดียว ก็ แต่ ที่ จะ ใช้

บำรุง บำเรอความสุข ส่วนตัว จนเป็น การ ผลอเวธ อดาศ เดีย เทเลียม
ไปเปล่า ๆ หรือมิฉะนั้น ถ้าเป็นผู้ อยู่ใน พระพุทธ ศาสนาก็จะ
เอาเงิน ที่เหลือนี้ ออกใช้ เป็น การ สร้าง กุศล ให้ มี อานิสงส์ อัน ต่อก
ไปใน ปรโลก ได้เป็น ต้น ถ้าเป็น เช่น นี้ จะ มี เงิน จำนวน นี้ เป็น
ทุน ไม่ ใ้ อยู่เอง เพราะ คำ ที่ ใช้ ว่า ทุน นั้น ต้อง เป็น จำนวน เงิน ที่ จะ
ได้ จำหน่าย ออกไป ทำ ผล ประโยชน์ ให้ ออก กำไร ขึ้น อีก

แต่ ถ้า ท่าน ผู้ นี้ มีความ เชื่อถือ ใน ความ ซื่อตรง แดก ความ บกแผ่น
ของ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ที่ สามารถ จะ ยืม ทุน ของ ท่าน ไป ทำ ผล ประโยชน์
พอที่จะ ใช้ ชดเชย ให้ ท่าน ได้ ตาม สมควร แล้วยัง มี กำไร กับ ค่า เห็น จ
เห็นชอบ ของ ผู้ ยืม นั้น อีก ถ้า ท่าน เชื่อ เขา แล ให้ เขา กู้ เงิน นี้
ไป ก็ เป็น อัน ว่า เงิน นั้น จะ เป็น ทุน ที่ จะ ทำ ประโยชน์ ให้ แก่
บ้าน เมือง ได้ อีก ยิ่ง มี ทุน อยู่ เช่น นี้ มาก ก็ ยิ่ง จะ ได้ ยง คน ทำงาน
ใน บ้าน เมือง ได้ มาก เป็น ต้น

อีก ประการ หนึ่ง ผู้ ที่ มี เงิน เหลือ ใช้ สรรย อยาก จะ เอา เงิน
นั้น ไป ทำ ทุน หา กำไร ต่อก ทุน ขึ้น อีก แต่ ถ้า พัง น้ำ แรง ของ ตน เอง ก็
ทำ ไม่ได้ โดย เหตุ หนึ่ง เหตุ ใด แล ถ้า มี บริษัท ใหญ่ น้อย ที่ ไหน
ซึ่ง ควร เป็น ที่ เชื่อ ถือ ได้ ก็ น่า จะ เอา เงิน ที่ เหลือ ใช้ นั้น ไป เข้า
หุ้น ส่วน กับ เขา ได้ ความ จริง ที่ เห็น ปรากฏ อยู่ ทุก วัน นี้ มี เป็น

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

พยาน อยู่เป็น อัน มากว่า บริษัท ทำการ ใหญ่ต่าง ๆ ที่ต้อง ใช้ทุน
มากมายเกิน กำลัง เศรษฐกิจ จะ ทำได้ โดย ลำพัง เช่น การ สร้าง
รถไฟเป็น ต้น ซึ่ง บาง บริษัท ที่มี ทุน เป็น ก่ายเป็น กอง ขึ้นได้
ก็โดย อาศัย ระเบียบ ราย ทุน จากผู้ เจ้า หนี้ ส่วน แห่ง ละ เล็ก ละ น้อย มา
รวม รวม เข้าเป็น กอง เดียวกัน ได้ แม้ ทุน ของ บริษัท นั้น จะ นับ
กัน ตั้ง หลาย สิบ ล้าน ขึ้นไปก็ได้ แต่โดย เหตุ ที่ แบ่ง ทุน ย่อย ออก
ตั้ง หมื่น ตั้ง แสน หนี้ จน เป็น หนี้ ละ ๕๐ บาท เป็น ต้น คน
ขึ้น ถูก จำ หมาย ของ ก็ ดำรงไว้ จะมี หนี้ แต่ มี ชื่อ ว่าเป็น เจ้า
ของ บริษัท ใหญ่นั้น อยู่กับ เขาด้วย ผู้ หนึ่งได้ บริษัท ใหญ่ ทั้ง หลาย
โดย มากได้ อาศัย เงิน ย่อยต่าง ๆ เช่น ที่ กล่าว มา นี้ เป็น ทุน

รัฐบาล บาง ประเทศ ที่ ต้อง การ ใช้เงิน มาก ต้อง ก็ เงิน
เขา มา นับ ครั้งหนึ่ง ตั้ง ๑๐๐ ล้าน บาท ขึ้นไป นั้น เป็น อัน พ้นวิสัย
ที่ เศรษฐกิจ จะ มี เงิน ให้ รัฐบาล ทั่ว ได้ ครั้ง เดียว ถึง เท่านั้น แต่เมื่อ
จะ ตาม ตำรา ราช ธรรมนูญ ของ เขา ๆ ประเทศ ใน ยุโรป ว่า ประเทศ หนึ่ง
รัฐบาล มี หนี้ เท่าใด แล้ว ก็ จะ เห็น ได้ ชัด ว่า ราย หนี้ ต่าง ๆ ที่
ราษฎร ระเบียบ ราย กัน ออก เงิน ให้ รัฐบาล กับ คน ละ เล็ก ละ น้อย ตั้ง แต่
๕๐ บาท ขึ้นไป เป็น ต้น นั้น เป็น เงิน ส่วน เหลือ ใช้ สรรพ ของ ราษฎร พวก
นั้นทั้งสิ้น รัฐบาล ทั่ว เงิน ราษฎร ได้ มาก แล ได้ ราคา อย่าง ถูก แล กับ

ได้ โดยสะดวก ด้วย นั้น ก็เป็น เพราะ ว่า ราษฎร มีความเชื่อ อยู่
 ใน ความ ศักดิ์ ศัญญา ของ รัฐบาล เป็น ข้อใหญ่ใจความ อยู่ ข้อเดียว
 เท่านั้น รัฐบาลสยาม รัฐบาลจีน แลญี่ปุ่น ซึ่ง อยู่ห่างไกล ประ
 เทศยุโรป มาราว ซีกโลก หนึ่ง นั้น ชาวยุโรป ยัง มีความ เชื่อ
 ถือ อุด้าห์ ออกเงิน ให้ รัฐบาล เหล่า นี้ ก็ ได้ เป็น ดอก เบี้ย ปาน กลาง
 เพียง ปี หนึ่ง ๑๐๐ ละ ๕ แม้ แต่ เป็น คน ต่าง ชาติ ศาสนา กัน ด้วย
 ก็ ยัง เชื่อ ถือ ความ ศักดิ์ ศัญญา กัน

เงิน ที่ รัฐบาล กู้ ไป นั้น ถ้า ไม่ เอา ไป ใช้ สัก เสีย เทเสียด ใน
 การ ทำศึก สงคราม เป็น ต้น ก็ คง จะ ได้ ใช้ ในการ โยธา ก่อสร้าง
 สถานที่ ต่าง ๆ แล ทำ ทางรถไฟ ถนน หรือ ขุด คลอง ให้ พัด เมือง
 ไป มา ค้าขาย กัน ได้ โดย เร็ว โดย สะดวก หรือ ทำ ทำ นบพศ น้ำ ขึ้น
 แล ไซ ออก บำรุง การ เพาะ ปลูก ให้ ที่ ดิน ไร่ ถิ่น ส่วน ไร่นา ของ
 พัด เมือง เกิด ผล ประโยชน์ น่ง ออก มา ยิ่ง ขึ้น เป็น ต้น ใน ที่ สุด ถ้า
 ความ เชื่อ ซึ่ง กัน แล กัน ไม่ มี ดัง ที่ กล่าว มา นี้ แลแล้ว การ ค้าขาย
 แลก ทวีย ซึ่ง เป็น ผล ของ แรง ทำการ ที่ ต่างคน ต่างชาติ แล ต่าง ประ
 เทศ ต่าง ก็ ทำ ขึ้น มา แลก กัน ตาม ความ ถนัด นั้น คง ไม่ เป็น ส่า
 ขารณะ ประโยชน์ ได้ ใหญ่ ไต ถึง การ ที่ เป็น จริง อยู่ ใน โลก ทุกวัน นี้

ได้
 ได้ ว่า ก
 ทุน รอน
 ได้ บ้าง
 ราย แ
 มา ใช้ ต
 ถึง ถึง
 หนึ่ง ถึง
 ว่า มี
 กับ บาน

ตาม
 ไม่ สาค
 ถก หนึ่ง
 ย่อย เทำ

โดย ชำแจง ถึงรพคุณของการซื้อ หน มาในหมวด หน พอกับที่จะเห็น
ได้ว่าการ ซื้อ หน มีอำนาจที่จะช่วยทำระดังเสริมการทำมาค้าขายต่อ
ทุน รอน ของ บุคคลแถบบ้านเมืองให้ทำการกว้างขวางออกไปได้อย่าง
ไต่บ้างแล้ว ใน หมวด หน นี้ยัง จะ ชำแจง ต่อไปว่า ในการ ค้า
ขาย แล การ ทำ มาหากิน ใน บัจจุบันนี้ คน ทั้งหลายเอา ความซื้อ หน
มาใช้ต่าง เงินทองเป็นรูป หรือโดยวิธีอย่างไต่บ้าง ก็จะได้กล่าว
ถึง ลักษณะใบ คำคัญ สัญญา ของ การ ซื้อ หน ต่าง ๆ เช่น ขนบัตร
หนังสือ สัญญาใช้เงิน ใบคำคัญสั่งจ่ายเงินที่ ภาษาอังกฤษเรียก
ว่า บิลออฟเอกซ์เชนจ์ (Bill of Exchange) แลเชก (Cheque)
กับบัญญัติ การ ซื้อ หน เป็น เครื่องหมายใช้กันไต่แทนเงินตรา]

หมวด ๒

ว่าด้วยใบ คำคัญ ต่าง ๆ ของ การ ซื้อ หน ที่ใช้ไต่ต่างเงินตรา

ตาม ขรรรตาใน ระหว่างเจ้า หน นั้น เจ้า หน คง จะ ต้อง ขอ
ใบ คำคัญ สัญญาเป็น ค่มื่อไว้ โดย รูป หนึ่ง รูปไต่ลักษณะหนึ่งจาก
ลูก หน ว่า ลูก หน เป็น หน เงิน ซึ่ง จะ ต้อง ใช้ ให้เจ้า หน มาก
น้อยเท่าใดใน กำหนดเวลา ชำนานเพียงไหน เป็นต้น หนังสือ

โดย ชำแจง ถึงรพคุณของการซื้อ หน มาในหมวด หน พอกับที่จะเห็น
ได้ว่าการ ซื้อ หน มีอำนาจที่จะช่วยทำระดังเสริมการทำมาค้าขายต่อ
ทุน รอน ของ บุคคลแถบบ้านเมืองให้ทำการกว้างขวางออกไปได้อย่าง
ไต่บ้างแล้ว ใน หมวด หน นี้ยัง จะ ชำแจง ต่อไปว่า ในการ ค้า
ขาย แล การ ทำ มาหากิน ใน บัจจุบันนี้ คน ทั้งหลายเอา ความซื้อ หน
มาใช้ต่าง เงินทองเป็นรูป หรือโดยวิธีอย่างไต่บ้าง ก็จะได้กล่าว
ถึง ลักษณะใบ คำคัญ สัญญา ของ การ ซื้อ หน ต่าง ๆ เช่น ขนบัตร
หนังสือ สัญญาใช้เงิน ใบคำคัญสั่งจ่ายเงินที่ ภาษาอังกฤษเรียก
ว่า บิลออฟเอกซ์เชนจ์ (Bill of Exchange) แลเชก (Cheque)
กับบัญญัติ การ ซื้อ หน เป็น เครื่องหมายใช้กันไต่แทนเงินตรา]

หมวด ๒

ว่าด้วยใบ คำคัญ ต่าง ๆ ของ การ ซื้อ หน ที่ใช้ไต่ต่างเงินตรา

ตาม ขรรรตาใน ระหว่างเจ้า หน นั้น เจ้า หน คง จะ ต้อง ขอ
ใบ คำคัญ สัญญาเป็น ค่มื่อไว้ โดย รูป หนึ่ง รูปไต่ลักษณะหนึ่งจาก
ลูก หน ว่า ลูก หน เป็น หน เงิน ซึ่ง จะ ต้อง ใช้ ให้เจ้า หน มาก
น้อยเท่าใดใน กำหนดเวลา ชำนานเพียงไหน เป็นต้น หนังสือ

สำคัญ สัญญาเหล่านี้ทำกันเป็น รูป แลเป็น วิธี ต่าง ๆ ทั้งที่จะได้กล่าวต่อไป

๑. หนังสือสัญญาใช้เงิน ซึ่ง ภาษาอังกฤษ เรียกว่า พรอมิสซารีโนต (Promissory Note) หรือใบสำคัญ สั่งจ่าย ที่เรียกว่า บิลของฟอกสเชน (Bill of Exchange) หนังสือสำคัญ ๒ อย่างนี้ ตาม ขรมนิยม การ ค้าขาย ใช้แทน เงิน โดยวิธีโอนกรรมสิทธิ์ขาย จำนวนเงิน หนึ่ง ซึ่งมี อยู่ใน หนังสือสำคัญ นั้น ต่อ ๆ ไปได้ หนังสือสัญญา ใช้เงิน ตาม ขรมนิยม ก็มี ความ ว่า ถูก หนังสือสัญญาจะใช้เงิน ให้เจ้าหนี้ หรือ ตาม คำสั่ง ของ เจ้าหนี้ หรือ ผู้ถือสัญญานั้น ใน กำหนด เวลา หนึ่ง เวลาใดเป็น จำนวน เงิน เท่าใด และ ถ้าไม่ใช้ หนังสือ สัญญา รูปนี้ เจ้าหนี้ จะ เขียน คำ สั่ง ให้ถูกหนี้ ของตัว ใช้เงิน ให้ตัวเจ้าหนี้เอง หรือ ตาม คำสั่ง ของ เจ้าหนี้ หรือ ให้ ใช้เงิน ให้แก่ผู้ใด ๆ ตาม คำสั่ง ของ ผู้นั้น หรือ ให้ ใช้ ให้แก่ผู้ถือใบสั่งจ่าย นั้น เท่า จำนวน เงิน ที่เป็น หนี้ ตาม กำหนด เวลา ที่ ได้ สัญญาไว้ กับ เจ้าหนี้ ก็ได้ ใบสั่งจ่าย เช่นนี้ เรียกว่า บิลของฟอกสเชน (Bill of Exchange) ซึ่งเป็น รูป สัญญา ใช้เงิน ที่ ใช้กัน อยู่ เป็นส่วน มาก เพราะ เมื่อ เจ้าหนี้ เขียน ใบสั่งจ่าย ถึง ถูกหนี้ แล้ว ถูก

ใบ

หนี้ได้ใช้

ได้เป็น

เวลา ก

แห่ง ใบ

ไว้บน

ต้องรับ

นั้น ผู้

จำนวน

แล้ว ก็

นั้นจะ

สั่งจ่าย

ขึ้นแรก

เช่น ชื่อ

ทุกคน

ใบสั่ง

กำหนด

ใบ

ที่เรียก

ใบสำคัญต่าง ๆ ของการซื้อหนี้ที่ใช่ได้ต่างคืนตรา ๓๘๑
หนี้ได้เช่นชื่อ ขอมรับลงไว้เป็นสำคัญแล้ว เจ้าหนี้ผู้ถือใบสั่งจ่าย
ไว้เป็นสำคัญ มีอำนาจที่จะเรียกเงินคืนได้จากลูกหนี้เมื่อถึงกำหนด
เวลา กฎหมายของมา ๆ ประเทศโดยมากก็ยอมให้ โอนกรรมสิทธิ์
แห่ง ใบสั่งจ่ายเช่นนั้นต่อ ๆ ไปได้ ผู้ใดได้ลงลายมือรับใช้หนี้
ไว้บนหลังใบสั่งจ่ายนั้นแล้ว ก็เป็นอันเข้าใจกันว่าผู้นั้นจะ
ต้องรับใช้หนี้ตามจำนวนและกำหนดเวลาในคำสั่งให้แก่ผู้ถือคำสั่ง
นั้น ผู้ถือใบสั่งจ่ายไว้เป็นสำคัญนั้น ถ้าจะโอนกรรมสิทธิ์เงินใน
จำนวนนั้นให้ผู้อื่นต่อไป ได้เช่นชื่อของตัวลงบนหลังใบสั่งจ่าย
แล้ว ก็เป็นอันโอนกันได้ตามกฎหมาย ผู้ถือใบสั่งจ่ายคนหลังที่สุด
นั้นจะได้รับโอนมากที่สุดแล้วก็ได้ เมื่อถึงกำหนดเวลาในใบ
สั่งจ่ายนั้นแล้วคงจะมีอำนาจไปเอาเงินกับผู้รับคำสั่งใช้หนี้ใน
ชั้นแรกนั้นได้เสมอ บันทึบผู้ที่ได้รับโอน กรรมสิทธิ์ต่อมาแต่ได้
เช่นชื่อลงไว้ต้องเป็นประกันรับใช้หนี้รายนั้นแก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์
ทุกคนไป เมื่อกฎหมายยอมให้เป็นไปได้ดังที่กล่าวนี้แล้ว
ใบสั่งจ่ายนั้นก็เป็อันว่าจะใช้แทนเงินได้ ไปจนตลอดเวลาที่
กำหนดไว้ในใบสั่งจ่าย

ในการค้าขายที่มีการขายเหมาส่งสินค้ากันครั้งละมาก ๆ
ที่เรียกกันว่าขายส่งนั้น โดยมากผู้ซื้อกับผู้ขายไม่ค่อยจะได้เอา

เงิน ทอง ออกมา นับใช้หนี้กัน ผู้ซื้อได้รับของไปแล้ว พึงจะเขียนใบส่งจ่ายไปถึง ลูกหนี้ ของ ผู้ซื้อคน หนึ่งคนใด ว่าให้ ใช้เงินให้แก่ผู้ขาย ตาม คำสั่ง ของใน กำหนด เวลาหนึ่ง เวลาใด ผู้ขายของ เมื่อได้รับใบส่งจ่ายนี้แล้ว ก็ นำใบส่งจ่ายไป สอนกับผู้ที่จะต้องใช้เงิน ว่า จะ ยอม รับใช้ตาม คำสั่ง หรือไม่ ถ้ายอมแล้วได้ลงลายมือ ลงไป เป็น สำคัญ แล้ว ผู้ที่ ขาย สินค้า นั้น จะ คอยไป จนกว่าจะ ถึง กำหนด สัญญา แล้ว จึง จะไป ถอน เงิน มาจากผู้ที่รับจะใช้เงิน รายนั้น ก็ได้ หรือ มิฉะนั้น ถ้าผู้ขาย ของไม่ ยากจะ คอยไป จน ถึง กำหนด สัญญา เพราะ ปรารถนา จะ ได้เงิน สดไปทำธุระอื่นในทันที จะ เอา คำสั่ง จ่าย คือ จำนวน เงิน หนี้ ที่มีอยู่ ใน ใบส่งจ่ายไป ขาย ให้แก่ผู้อื่น ต่อไปอีกก็ได้ สุดแล้ว แต่จะ ตก ลง ราคา กัน ว่าผู้ที่ รับ ซื้อ หนี้ นั้น จะ คิดเอา ค่า นำ เงิน ซึ่ง เป็น ค่า บัวย การ เงิน ที่ ได้ ทด รอง ถ่วง หน้า ไป ให้ผู้ขาย นั้น ๑๐๐ ละเท่าใด เมื่อ ตก ลง กัน แล้ว ผู้ขาย ก็ ต้อง เขียนชื่อ ลง ลายมือ สักหลัง หนึ่งชื่อ นั้น มอบไว้ ให้แก่ผู้ซื้อ หนี้ ค่อยไป แต่คน ผู้นี้ ถ้าจะ ต้อง การ เงิน ก่อน กำหนด สัญญา เมื่อใด จะ ขาย โอนกรรมสิทธิ์ ใบส่งจ่าย นั้น ต่อๆ กัน ไป ตาม ทำนอง นี้ สักกี่ ครั้ง ก็ หน ก็ได้ ใบส่ง

จ่ายที่
ก็เป็น
เงินคร
ครั้งห
ส่งจ่าย
ไม่ได้
๒
ได้โต
ผู้รับใ
ถ้าคับไ
จะได้
ของแ
จนบัตร
รัฐบาล
รัฐบาล
สะดวก
ได้

น
น
ย
น
ม
ป
ที่
จะ
ไป
เม
แต่
จน
ละ
สัก
จะ
ดัง
ดัง

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ต่าง เงินตรา ๓๕๓
ง่ายที่ ผลัดเปลี่ยน เจ้า ของ เป็น ผู้ถือ กรรมสิทธิ์ คือเนื่อง กัน ไป นั้น
ก็ เป็น อัน ว่า ได้ ใช้ จำนวน เชื้อ หนี้ หมุนเวียน ได้ ประจุ เดียว กัน กับ
เงินตรา เมื่อ ต้น กำหนด สัญญา เมื่อใด ผู้ถือ กรรมสิทธิ์
ครั้ง หลัง ที่ สุด ได้ รับเงิน จาก ผู้ที่รับ ใช้ หนี้ ซึ่ง ได้ สัก หลัง ไว้ ในใบ
ส่งจ่าย นั้น แล้ว ก็ เป็น อัน ว่า จะ ใช้ ใบส่งจ่าย นั้น ช้อ ขาย กัน
ไม่ได้ คือไป

๒. ใบส่งจ่าย ที่กล่าว มา แล้ว นั้น ใช้ หมุนเวียน แทน เงินตรา
ได้ โดย ลักษณะ ที่ผิด กัน กับ ธนบัตร ที่ ตรง ว่า ผู้ถือ กรรมสิทธิ์ และ
ผู้รับ ใช้ หนี้ จำเป็น ต้อง มีชื่อ เขียน ปรากฏ อยู่ ในใบส่งจ่าย นั้น เป็น
สำคัญไป ทั้ง จะ ต้อง มีกำหนด เวลา ลงไว้ว่า ผู้ถือใบส่งจ่าย
จะ ได้รับเงิน เมื่อไร ด้วย ส่วน ธนบัตร ซึ่ง เป็น หนังสือ สัญญา
ของ แบงก์ คดังเงิน หรือ ของ รัฐบาล ว่า จะ ใช้ หนี้ ให้แก่ ผู้ถือ
ธนบัตร ตาม จำนวน เงิน ที่กำหนด ไว้ ในทันที เช่น ธนบัตร ของ
รัฐบาล สยาม เป็น คั้น นั้น เหตุ ที่คน มีความเชื่อ ต่อ แบงก์ และ
รัฐบาล มัน คง มาก ก็ไม่ มีความ รังเกียจ ที่ จะ รับธนบัตร นั้น โดย
สะดวก ใน กรุง สยาม รัฐบาล ผู้เดียว ใน สมัยนี้ เป็น ผู้ออกธนบัตร
ได้ แต่ มีกฎหมาย บังคับให้ ใช้ หนี้ กัน แทน เงินตรา ได้ ด้วย ใน

เมือง อังกฤษ และ ฝรั่งเศส เปน คั่น ก็ บังคับให้ รับ ธนบัตร ของ
 แบล็ก กรุง อังกฤษ และ กรุง ฝรั่งเศส แทน เงินตราได้ เพราะ รัฐบาล
 ใน ๒ ประเทศนี้ ไม่ ออก ธนบัตร ของ และ ตาม ประเทศอื่น ๆ ก็
 เปน เช่น เดียว กัน ยังมี คดง เงิน หรือ แบล็ก ต่าง ๆ ที่ รัฐบาล
 ยอมให้ ออก ธนบัตร ได้ เฉพาะ ใน บริเวณ ท่าเด ที่ แห่ง หนึ่ง แห่งใด ที่
 มี เซอร์ ชัน บัน แตน ไว ธนบัตร เหล่านี้ กฎหมาย แผ่นดิน ไม่ บังคับให้
 ใช้ หนึ่ง กัน แทน เงินตราได้ ก็ จริง แต่ เมื่อ ราษฎร มีความ เชื่อ ชยู่ ต่อ
 ถ้อย คำ สัญญา ของ แบล็ก ต่าง ๆ นั้น ยอม รับ ธนบัตร ใช้ แทน เงิน
 ตรา แล้ว ก็ เปน อัน ว่า ใช้ ได้ อย่าง เดียว กัน กับ ธนบัตร ที่ รัฐบาล
 บังคับ ตั้ง ที่ กล่าว มา ผิด กัน แต่ ว่า ถ้า แบล็ก ชัน หตง นั้น ถ่ม จม ใน
 รัฐบาล ไม่ พดอย รับ ความ เสีย หาย ด้วย. ราษฎร ต้อง รับ ความ
 เสีย หาย เอง ประคุด เดียว กัน กับ ที่ ผู้ รับ ชื้อ หั้น จาก หั้น ชื้อ สัญญา
 ใช้ หั้น หรือ จาก ไบ ตั้ง จำย ที่ กล่าว มา ใน ข้อ ต้น ซึ่ง แม้ ว่า ผู้
 รับ ใช้ หั้น หาย นั้น ถ่ม จม ถง ผู้ ชื้อ หั้น ก็ ไม่ได้ เงิน คั้น อยู่ เอง
 ขรรมตา ธนบัตร ซึ่ง แบล็ก และ รัฐบาล ออก จำหน่าย ใช้ ต่าง เงิน ตรา
 นั้น โดย เหตุ ที่ ได้ สัญญา ไว้ ว่า ผู้ ถ้อ ธนบัตร นำ ไป ชื้อ เ
 เงิน ตรา เมื่อใด จะ ใช้ เงิน ตรา ให้ ใน หั้นใด นั้น แบล็ก แด

ของ
ภค
โก
ภค
คที่
ให้
ขอ
เงิน
ภค
มไป
วาม
ญา
ผู้
เอง
ตรา
เขา
และ

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หื้อ ที่ ใช้ ได้ต่าง เงินตรา ๓๘๕
รัฐบาลผู้ ออก ขนบัตร จำเป็น จะต้อง มีเงิน ตราสำรอง ไว้คอย แลก
ขนบัตร ที่ ราษฎรจะนำมาขึ้นเอาเงินให้ ได้ จริงตามสัญญา รัฐบาล
สยามใน ชั้น ต้น บังคับให้ กระทรวง พระคลัง มีเงินตราสำรองไว้คอย
รับ แลก ขนบัตร แต่ ๓ ส่วนใน ๔ ส่วนจำนวนเงิน ที่ได้ ออกขนบัตร
ไป เหลือ อีกส่วน หนึ่ง อนุญาตให้ กระทรวง พระคลัง เอา ออก
จำหน่ายใช้ทำ ผล ประโยชน์ ได้ มา ตอน หลัง ที่ ผู้คน เห็น ว่าจำนวน
เงิน ที่ สำรองไว้ คอยรับ แลก ขนบัตร มี มาก เหลือ เกิน ไปกว่า กำหนด
ที่ ราษฎร นำขนบัตร มา แลก นัก เงิน ที่ เก็บสำรองไว้ เกิน นั้น บัวย
การ คอกเบี้ยไปเสียเปล่า มา ชัน หลัง นั้น จึง ได้ ตัด จำนวน เงิน
สำรอง ลง แค่ ครึ่ง หนึ่ง เหลือ อีก ครึ่ง หนึ่ง อนุญาตให้ กระทรวง
พระคลัง เอา ออกใช้ทำ ผล ประโยชน์ แต่ แท้ ที่ จริง ตามความ
รู้ ความ ชำนาญ ของ แบงก์ ทั้งหลายในยุโรป ซึ่งรับเงินฝากของราษฎร
นั้น เชื้อ ถือกัน ว่าเงิน ฝากมี ๓ ส่วน เอา สำรองไว้ คอยให้
เจ้า ของเงิน แค่ ส่วน เดียว เท่านั้น ก็ เหลือ พอ ยัง เหลือ อีก ๒ ส่วน
จะเอาไปใช้ทำ ประโยชน์ ได้ โดยดี. เมื่อ ความจริง เป็น เช่น นี้
ก็ พึง เห็น ได้ ชัด ว่า โดย อำนาจ ความ เชื่อ ของ ประชาชน ใน
แบงก์ แล รัฐบาล ที่ ก่อตั้ง มา แล้ว แบงก์ แล รัฐบาล สามารถ จะ

ใช้เงินได้เปล่า ๆ มากถึง $\frac{๒}{๓}$ ของจำนวนเงินที่เชื่อไป เงิน
เหล่านี้ อาจใช้เป็นทุน ทำผลประโยชน์ให้สูงขึ้นได้อีก ประการ
เดียวกันกับทุนเงินแท้ เมื่อคะเนดูว่าใน ประเทศหนึ่ง ประเทศ
หนึ่ง มีชนบัตร์ใช้หมื่น เวียน อยู่เท่าใด ก็จะได้ความชัดว่า
ประโยชน์ซึ่งเกิดจาก ความเชื่อใน ชนบัตร์นั้น อาจออกมาขึ้น
ได้เพียงใด เป็นต้นว่าใน กรุงสยาม ขณะนี้ รัฐบาลจำหน่าย
ชนบัตร์ ออกได้ ใน น้อยปี ทั้งนี้ ครัวเรือน ออกชนบัตร์ มาเป็นจำนวน
ราคาสิน ถึง ๒๕ ล้าน บาท แล้ว ถ้ากระทรวง พระคลัง ทำตาม
กฎหมายที่ได้ อนุญาตไว้ ให้เอาเงินใน จำนวนชนบัตร์ ออกจำหน่าย
เป็น ทุน ทำผลประโยชน์ได้เต็มจำนวน ครั้ง ของ ชนบัตร์แล้ว กระทรวง
พระคลัง จะมีทุนใช้ ได้เปล่า ๆ ถึง ๑๒ ล้าน ๕ แสน บาท
ถ้า กระทรวง พระคลัง ไม่เอาเงินรายนี้ ส่งไป ทำผลประโยชน์ในยุโรป
แล้ว จะใช้แต่ เงิน ครั้ง ส่วน ของ จำนวน ชนบัตร์ ทำทุน พอ คง ต้น ก่อ
รากตั้ง แบงก่ สำหรับชาติ หรือ แบงก่ แผ่นดินไป พดาง ก่อน ก็จะได้
ได้ เงินจำนวนนี้ จะ ได้เอา ออกช่วย เกื้อกูล การ ค่าขาย และ
การ เพาะ ปลูก เติมเงิน ทุน ที่มี อยู่ใน บ้าน เมือง นั้นได้เป็นแท้ ผล
ประโยชน์ที่จะได้ จากทุนนี้ โดยทาง ตรง แต่ทาง อ้อม คง จะมี

ใบดำ

ดีกว่าที่

สิ่งใดก็

วิธีใช้

กล่าว

ใช้ไว้

อันตะ

ทั้งใดนี้

เห็นได้

ไป

ใช้เห็น

เป็นเค

ผลเงิน

เงินที่

แบ่งก

ให้

แบ่ง

เงิน
ยุค
เทศ
เก่า
ขึ้น
นาย
เวน
คาม
นาย
กระ
บาท
โรป
นักอ
ก็จะ
และ
ผล
จะมี

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ต่าง เงินตรา ๓๘๗
มากกว่าที่รัฐบาลได้อยุ่ จากต่าง ประเทศคุณ วัน นี้ เบน แน้ ถึง
อย่างใดก็ คงได้ ดอกเบี้ย เท่ากัน หรือ มากกว่าที่รัฐบาลไปกู้เขา มา
วิธีใช้ หนี้กัน โดยใบสั่งจ่าย ยังมี รูปอีกชนิด หนึ่ง ที่ภาษาอังกฤษ
เรียกว่า เชก (Cheque) คนต่าง ๆ ที่มีเงินไปฝากให้แบงก์
เก็บไว้ให้ โดยที่ไม่อาจเก็บไว้ใน บ้านเรือน ของตัวเองเพราะ
กลัวอันตราย หรือเขาไปฝากแบงก์ไว้เพื่อเปน การ ฝาก อย่างหนึ่ง
อย่างใด นั้น เมื่อเวลา จะ ต้อง การใช้สักเท่าใดแน่แล้ว ก็ จะถอน
เงินคืนได้ตามชอบใจ แต่ในวิธีใช้คำสั่งจ่ายโดยใช้ เชก (Cheque)
นั้น ผู้ฝากเงิน จะใช้หนี้ผู้ใดไม่จำเป็น จะ ต้อง บัญการ เสีย
เวลา ไปเบิกเงิน จากแบงก์ มาเสีย หนึ่ง ก่อน แล้ว จึงเอาเงินนั้น
ไปใช้หนี้ จะใช้หนี้ใคร เมื่อใดก็ เขียน แต่คำสั่งจ่ายให้เจ้าหนี้
ไปเบิกเอาเงิน ที่ แบงก์ นั้นเอง ถ้าหากว่า เจ้าหนี้ ผู้มีแบงก์
ที่ฝากเงิน ของเขาด้วย แห่ง หนึ่ง เหมือนกัน เขาก็ไม่ต้อง จะไป
เบิกเงิน ที่ แบงก์ เอง สักแต่ตัว เชก (Cheque) ของถูกหนี้ไป
ให้แบงก์ ของเขา แบงก์ ของเขาก็ จะ จดบัญชี รับเงิน ฝาก รายวันดัง
ได้ ให้ ประคุด ตั้ง ว่า ได้เบิกเงิน จากแบงก์ หนึ่ง ไปสั่ง ให้แบงก์ หนึ่ง
หัก แบงก์ คือ แบงก์ เดียวกัน คน ก็ ต่าง จะไป รับใบสั่งจ่าย ของผู้ฝาก

ให้ ไปเบิกเงินจากกันทั้ง ๒ ฝ่าย แยกต่อบงก์เมื่อถึงเวลาต่าง
คนต่างก็จะนำ เชก (Cheque) ที่เขาได้รับนั้นไปหักลบชำระ
หนี้สินกัน อีกครั้งหนึ่ง

แปลกันว่า นาย ก. ไปซื้อของ นาย ข. มาแล้วจะต้องใช้เงิน
นาย ข. ตามราคาของเป็นเงิน ๑๐๐ บาท นาย ก. ก็เขียนคำ
สั่งจ่ายไปถึง นาย ค. เจ้าของแบงก์ผู้รับฝากเงินของ นาย ก.
ฉบับหนึ่งเป็นรูปตัว เชก (Cheque) ว่าให้นาย ค. ใช้เงิน
ให้แก่ นาย ข. ๑๐๐ บาท แล้ว นาย ก. ก็ส่ง เชก (Cheque)
นั้นให้นาย ข. ฝ่าย นาย ข. ได้รับ เชก (Cheque) แล้วก็ส่ง
เชก (Cheque) นั้นไปให้นาย ง. เจ้าของแบงก์อีกคนหนึ่งซึ่ง
เป็นผู้รับฝากเงินของ นาย ข. นาย ง. ได้รับ เชก (Cheque) ฉบับ
นี้แล้วก็จดจำนวนเงินลงในบัญชีรายได้ของ นาย ข. ว่าได้รับ
เงิน นาย ข. ๑๐๐ บาท นาย ง. ส่งตัว เชก (Cheque) นั้น
ไปหักบัญชีกับ นาย ค. ซึ่งเป็นผู้รับฝากเงินของ นาย ก. ต่อไป
โดยที่ นาย ค. เจ้าของแบงก์คงจะได้รับตัว เชก (Cheque)
จากผู้หนึ่งผู้ใดที่จะให้ไปเอาเงินกับแบงก์ นาย ง. บ้างเหมือนกัน
ถ้าเงินรายนี้เป็นเงิน ๑๐๐ บาทเท่ากัน นาย ง. กับ นาย ค.

ใบ
ไม่ต้อง
หักกันก็
ใน
ใช้หนี้ก็
ต้องใช้
เงิน
จึงจะมี
ข้อ ๗
ตัว เชก
นั้นมาหัก
ใน
โดยเฉ
กันอย่าง
๑๕
ก็เกี่ยว
ผู้ถูกหัก
ของพ้องแต่

นาง
ระ
เงิน
คำ
ก.
เงิน
e)
ตั้ง
ซึ่ง
นับ
รับ
นั้น
ไป
e)
กัน
ค.

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ต่าง เงินตรา ๓๘๙
ที่ไม่ต้องใช้เงิน ตราให้แก้กัน เลย เป็น แต่ส่ง เช็ก ต่อเช็กคืนให้
แก้กัน ก็ ถม ถ้าง หนี้ คืน กันได้

ใน ความ ที่กล่าว นี้ ก็ พึง จะ เห็น ชัด ได้ แล้ว ว่า ลักษณะการ
ใช้ หนี้ คืน กัน ด้วยวิธี ใช้เช็ก เช่น ที่กล่าว มา นี้ ไม่จำเป็น จะ
ต้อง ใช้เงิน ตราสัก นิดเดียว ใช้แต่ ความเชื่อ ซึ่ง กัน แลกัน
ถอน เงิน ได้ โดยดี ใน การ หัก ถม หนี้ กัน เช่นนี้ พวกแบงก์ ต่าง ๆ
พึง จะมีกำหนด วัน สัญญาที่จะ ชำระ หนี้ กัน เช่น ๓ วัน ครั้งหนึ่ง
หรือ ๗ วัน ครั้ง หนึ่ง เป็น ต้น. เมื่อ ถึง เวลา นัดต่าง คน ต่าง ก็ นำ
ตัวเช็ก (Cheque) แลใบสั่งจ่าย ซึ่ง ถึงกำหนดชำระ เงิน แล้ว
นั้น มา หัก หนี้ คืน กัน

ใน กรุง ลอน ดอน มีที่ กกลาง แห่ง หนึ่ง สำหรับไว้ชำระ หนี้ กัน เช่น
นี้โดย เฉพาะ แลจำนวน ที่ หัก ถม กัน โดยวิธี ใช้คำ สั่งจ่าย แทน
เงิน อย่าง เดียวนี้ บาง อาทิตย ก็ เป็น จำนวน เงิน มาก มาย นับได้
ถึง ๑๕๐ ล้านปอนด์ ขึ้นไป ใน การ นี้ไม่ ต้อง ใช้ทอง เงิน เลย สัก
นิดเดียว เมื่อชำระ บัญชี กัน แล้ว ตก ลง ว่า แบงก์ ไต เป็น เจ้า
หนี้ ถูก หนี้ แก่ แบงก์ ไต เท่าไร ก็ จด ลง ใน บัญชี กกลาง ของแบงก์
ขอพ้อง แลนัด ไว้ เป็น พยาน เท่านั้น

วิธีใช้ การ เชื้อ หนี้ กัน โดยทาง ภาษี อีก อย่าง หนึ่ง ซึ่ง สามารถ เชื้อ ที่
จะ ยกเว้น การใช้ เงิน ตรา ได้ บ้าง เป็น ต้น ว่า ชาว นา ชื้อ เชื้อ เติบ ด้ว
อาหาร จาก แม่ ค้า ไป บริโภค เมื่อ เวลา ทำ นา ยัง ไม่ได้ ผล ด้ว
ถึง ฤดู เกษ ด้ว เข้า ชาว นา ก็ เอา เข้า ไป ขาย ให้ แม่ ค้า เป็น การ หัก
ลบ ภาษี หนี้ สิ้น กัน ได้ เติบ ด้ว อาหาร ที่ ชาว นา ชื้อ เชื้อ ไป แต่ ด้ว
ซึ่ง แม่ ค้า ชื้อ จาก ชาว นา เพียง เท่า ราคา สิ้น ค้า ที่ ขาย เชื้อ ไป นั้น ไป
ต้อง ใช้ เงิน ตรา เติบ การ ชื้อ ขาย เช่น นี้ ก็ เป็น อัน ว่า ประค
ติ ด้ว กัน กับ การ แลก ของ ค่ำ กัน การ เชื้อ หนี้ ทำ ของ นี้ ถึง ด้ว
ว่า จะ ใช้ ความ เชื้อ แทน เงิน ตรา ไม่ได้ กว้าง ขวาง มาก มาย เท่า กับ
กับการ ใช้ ธนบัตร หรือ การ ใช้ ใบ สั่ง จ่าย ซึ่ง มี ลักษณะ ที่ จะ ด้ว
กรรมสิทธิ์ จำนวน เงิน หนี้ ใช้ หนี้ แทน เงิน ตรา ค่ำ ๆ ไป ได้ หลาย ชื้อ
หลาย ชื้อ น แต่ โดย ที่ การ เชื้อ หนี้ กัน ทาง ภาษี ซึ่ง เป็น ไป ได้ ด้ว
เฉพาะ บุคคล ค่ำ บุคคล จ้ง โอน กรรมสิทธิ์ ชื้อ ขาย จำนวน เงิน หนี้ ไป
ภาษี หนี้ ไม่ได้ โดย สด ด้ว เท่า กัน กับ ใบ สั่ง จ่าย เพราะ ฉะนั้น
จำนวน เงิน เชื้อ หนี้ ซึ่ง ใช้ แทน เงิน ตรา ทาง ภาษี หนี้ จ้ง เป็น
ส่วน น้อย อยู่ ก็ จริง แต่ ถึง เช่น นั้น เมื่อ คิด ดู ตาม ความ ที่ เป็น
จริง ว่า การ เชื้อ หนี้ ทาง ภาษี หนี้ มี อยู่ แพร่ หลาย ทั่ว ไป แล้ว ก็นั้น ก็นั้น

มารก
ดิมยง
กรณ
ารหัก
เลเข้า
ไม่
ระตุ
จึงโดย
ทำกัน
จะโชน
ลายชั้น
ไปได้แต่
หนี้ใน
ระณ
จึงเป
งที่เป
กา

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ต่างเงินตรา ๓๙๑
เชื้อ หนี้ ทาง นั กั เปน จำนวน มาก แต่สำคัญ พอ กับ ที่ ควร จะ ยก มา
กล่าว ใน เรื่อง การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ กัน ได้ แทน เงิน ตรา นั้น ด้วย

ลักษณะ การ เชื้อ หนี้ ทาง บาญชี ใช้ว่า จะมี แต่ใน บรรดา คน ชน
ชาวนา ที่ กล่าว นั้น หมู เดียว แม้ แต่ คน ชน สูง แด่เศรษฐี ที่ มี
ทรัพย์สิน มาก อยู่แล้ว ก็ ยัง เว้น ที่ จะ เชื้อ เชื้อ เขา ไม่ ได้ ดัง ที่ เห็น
ปรากฏ อยู่ ตาม ธรรมเนียม ที่ พ่อ คำนาย ห้าง แด่ชาว ราน ทำ
ตัว แด่ บาญชี ไป เทียบ เก็บเงิน ตาม ลูก หนี้ ผู้ เชื้อ เชื้อ ที่ เปน หนี้ ทาง
อยู่ ชั่ว ครั่ง ชั่ว คราว นั้น ทัวไป ผู้ ที่ เชื้อ เชื้อ ส่วน มาก ใน การ เช่น
นี้ ถ้า ใน ขณะ เมื่อ เชื้อ ของ นั้น แม้ จะ ยัง ไม่ มี เงิน อยู่ กับ ตัว
เลย หาก ว่า เจ้า ของ สินค้า มีความ เชื่อ ใน ความ สามารถ ของ
ผู้ เชื้อ ว่า ใน วัน หน้า คง จะ หาเงิน ไป ใช้ หนี้ เขา ได้ ผู้ เชื้อ เชื้อ ก็ได้ ของ
ไป ใช้ โดย ไม่ ต้อง ใช้ เงิน ใน ทันใด ถ้า ไม่ มี การ เชื้อ หนี้ กัน เช่น นี้
บ้าง เลย และ ถ้า จะ ต้อง ใช้ เงิน สด เชื้อ ของ กัน ทุก ครั้ง ไป จนถึง
ที่ สด. แม้ แต่ การ จำ แกร่ง ทำ การ ดำรง พัด อย่าง ก็ ต้อง ใช้ เงิน สด กัน
เปน ราย วัน ไป แล้ว จำนวน เงิน ตรา ของ ตรา ซึ่ง จะ ต้อง มี ไว้ ใช้
ใน บ้าน เมือง จำ เปน จะ ต้อง มี มาก ขึ้น อีก หดาย เท่า จึง จะ พอ เพียง
กัน กับ ความ ต้อง การ ของ การ เชื้อ ขาย แลก เปลี่ยน ทรัพย์สิน ทุกวัน

ได้พิจารณาถึงลักษณะ การ เชื้อหนี้ ซึ่งใช้กันเป็น รูปแลกเปลี่ยนกันของ
ต่าง ๆ ดังที่กล่าว มาแล้ว ก่อนนี้ไป ก็ จะ ชี้แจงได้ โดย สดวก
ว่า การ เชื้อหนี้ ทั้งหลาย นั้น จะมีอำนาจ ทั่วถึง ราคาสินค้าทั้งปวงให้
มัน แปร สูงต่ำไปได้ โดย สดวกใดบ้าง

หมวด ๗

การเชื้อหนี้ อาจทั่วถึง ราคาสินค้าให้ มันแปรไปได้ ต่างๆ

ใน หมวดที่ ได้ กล่าว ถึงลักษณะเงิน ครานั้น ได้ ชี้แจงไว้ว่า
ถ้าจำนวน เงินตราที่ใช้ หมุนเวียน กันอยู่ในบ้าน เมือง เวลาใด มีมาก
เกิน ส่วนที่ จะ ต้อง การ สำหรับซื้อ สินค้าใช้ ใน บ้าน เมืองไปแล้ว
สินค้าทั้งปวง อาจมีราคา สูงขึ้น ตามส่วน เงินตราที่มากนั้นได้ หรือ
มีเงินนั้นสินค้าต่าง ประเทศจะทุ่มเทเข้ามา แลกเปลี่ยน เอาเงิน คราที่
เกิน ส่วน อยู่ นั้น ออกไปเสียนอก ประเทศ จนกว่าจำนวน เงินตรา
จะลด น้อยลง พอเท่าเทียม กับจำนวน สินค้าที่ ต้อง การ ใช้ ถ้าเงิน
ครานั้น เป็น ทอง หรือ เป็นเงิน แดทอง จะต้องไหลออกไป แลกกับ
สินค้าที่ไหลเข้ามา เพราะ เหตุที่ ราคาสินค้าในเมืองนั้น แพงขึ้น แล
จะเป็น การ ตรงกันข้าม ถ้าหากว่า ในขณะใด เงินตราที่ใช้ หมุน
เวียนอยู่ในบ้านเมือง ลดน้อย เกินส่วนที่ควรไป ราคาสินค้าที่มีอยู่

การ

ในเมือง

ประเทศ

ราคา

ถ้าจะมี

เงินทอง

อัน

(Bill of

สินค้า

สินค้าได้

ออกไป

ถ้าใน

ส่วนไป

ต่างประ

ของตรา

เงินทองจะ

ลดน้อย

จะเกิด

แล้วขึ้น

ได้พิจารณาถึงลักษณะ การ เชื้อหนี้ ซึ่งใช้กันเป็น รูปแลกเปลี่ยนกันของ
ต่าง ๆ ดังที่กล่าว มาแล้ว ก่อนนี้ไป ก็ จะ ชี้แจงได้ โดย สดวก
ว่า การ เชื้อหนี้ ทั้งหลาย นั้น จะมีอำนาจชักจูง ราคาสินค้าทั้งปวงให้
ผันแปร สูงต่ำไปได้ โดย สดวกใดบ้าง

หมวด ๗

การเชื้อหนี้ อาจชักจูง ราคา สินค้า ให้ ผันแปร ไปได้ ต่างๆ

ใน หมวดนี้ ได้ กล่าว ถึงลักษณะเงิน ทรานซ์ ได้ ชี้แจงไว้ว่า
ถ้าจำนวน เงินตราที่ใช้ หมุนเวียน กันอยู่ในบ้าน เมือง เวลาใด มีมาก
เกิน ส่วนที่ จะ ต้อง การ สำหรับซื้อ สินค้าใช้ ใน บ้าน เมืองไปแล้ว
สินค้าทั้งปวง อาจมีราคา สูงขึ้น ตามส่วน เงินตราที่มากนั้นได้ หรือ
มีเงินนั้นสินค้าต่าง ประเทศจะทุ่มเทเข้ามา แลกเปลี่ยน เอาเงิน ตราที่
เกิน ส่วน อยู่ นั้น ออกไปเสียนอก ประเทศ จนกว่าจำนวน เงินตรา
จะลด น้อยลง พอเท่าเทียม กับจำนวน สินค้าที่ ต้อง การ ใช้ ถ้าเงิน
ทรานซ์ เป็น ทอง หรือ เป็นเงิน แดทอง จะต้องไหลออกไป แลกกับ
สินค้าที่ไหลเข้ามา เพราะ เหตุที่ ราคา สินค้าในเมื่อนั้น แพงขึ้น แล
จะเป็น การ ตรงกันข้าม ถ้าหากว่าในขณะใดเงินตราที่ใช้ หมุน
เวียนอยู่ในบ้านเมือง ลดน้อย เกินส่วนที่ควรไป ราคาสินค้าที่มีอยู่

การ

ในเมือง

ประเทศ

ราคา

ถ้าจะมี

เงินทอง

อัน

(Bill of

สินค้า

สินค้าได้

ออกไป

ถ้าใน

ส่วนไป

ต่างประ

ของตรา

เงินทองจะ

ลดน้อย

จะเลิกกฎ

แล้วขึ้น

ของ
รก
ให้

ๆ
ว่า
มาก
แล้ว
หรือ
าที่
ครา
เงิน
เก็บ
แต่
จน
มอยู่

การ เชื้อหนี้ อาจชักจูง ราคาสินค้าให้ผันแปร ไปได้ต่าง ๆ ๓๙๓
ในเมือง จะต้องตกต่ำลง จนกว่าสินค้าในเมืองจะไหล ออกไป ต่าง
ประเทศ แลกเอาเงิน ทอง เข้ามา เพราะ เหตุ ที่ สินค้า ใน เมืองตก
ราคา พวกพ่อค้าก็จะซื้อส่ง ออกไป ขายต่าง ประเทศ มากขึ้น จน
กว่าจะมีเงินตราใน บ้าน เมือง ใช้น้อย มากขึ้น พอคักกัน ลักษณะ ราคา
เงิน ทอง กับสินค้าย่อมจะทยอยถ่วง กัน อยู่เป็น ธรรมดาเช่น นี้เสมอ
ธนบัตร แต่ การ เชื้อหนี้ โดยวิธีใช้ธนบัตร ใช้ ไปได้ง่าย
(Bill of Exchange) ใช้เช็ค (Cheque) แลหนังสือสัญญาใช้
เงินต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาในหมวด ๖ นั้น ก็มีลักษณะใช้แทน
เงินตราได้ด้วย ผิดกัน ที่ตรงว่าหนังสือสัญญาทั้งหลายนี้จะชนเอา
ออกไปขาย ต่างประเทศอย่างสินค้าขาดเงิน ทองนั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้น
ถ้าในขณะใด ใน บ้าน เมืองใช้ การ เชื้อหนี้กัน แทนเงิน มากเกิน
ส่วนไป ราคาสินค้าทั้งปวง ก็อาจสูงขึ้น ชักจูงเอาสินค้า
ต่าง ประเทศ ที่มเทเข้ามา ขายใน บ้าน เมือง แลกเอาแต่เงินตรา
ทอง ตรา ซึ่ง จะ เอาไป ยืม ขายเป็น สินค้าได้นั้น ออกไป อย่างเดียว
เงินทองจะไหล ออกไปจนหมดสิ้น ถ้าหากว่าการ เชื้อหนี้นั้น ไม่
ลดน้อยลง หนักกัน เป็นต้นว่า ถ้าใน ขณะหนึ่ง ขณะใด รัฐบาล
จะเลิก กฎหมายบังคับการออกธนบัตร เสียชั่วคราวหนึ่งคราวหนึ่ง ไม่
ออกธนบัตร ฐานว่าจำนวน ธนบัตร ที่ออกนั้น จะต้องม่เงินทอง มา

แตกเปลี่ยนไปให้เต็มจำนวน รัฐบาลพิมพ์ธนบัตรขึ้นจำหน่าย
ก็เสียว่า มากขึ้น กว่าจำนวนเงินตราที่ใช้ อยู่ใน บ้าน เมือง อีกเท่าหนึ่ง
และเงินตราที่ใช้ หมุนเวียนอยู่ ก็ไม่เอาเข้าไปเก็บเสีย ถ้าเป็น
เช่นนั้น ราคาสินค้า ทั้งปวง อาจสูงขึ้น อีกเท่าตัว ตามส่วน ที่ธนบัตร
นั้น มากขึ้นได้ ถ้าเป็นเช่นนั้น แต่ รัฐบาลไม่เก็บ ธนบัตร ที่เกิน
ส่วนคืนเข้าคลังเสีย ราคาสินค้า จะแพงอยู่เรื่อยไป คนต่าง ประเทศ
เห็นราคา สูงจะตั้ง สินค้า นอก ประเทศ เข้ามาขาย เอากำไร แล้ว เอาแต่
เงินตรา กลับคืนไป ส่วน เงินตรา ของตราที่ใช้ หมุนเวียน อยู่ใน
บ้าน เมืองจะไหล ออกไปต่าง ประเทศ จนสิ้นเชิง เงิน ที่ใช้ หมุนเวียน
อยู่ ก็จะเหลือ แต่ธนบัตร ที่ตก ราคา เท่านั้น

ตาม กฎ หมาย ใน กรุงสยาม ทุกวันนี้ รัฐบาลพิมพ์ ธนบัตร ออก
จำหน่ายเท่าใดก็ต้องแลกเอาเงินตราเข้าเก็บไว้ ในพระคลังเท่านั้น เป็น
การ บังคับ อยู่ใน ตัวเอง ว่า จะจำหน่าย ธนบัตร ออกเกินส่วน ที่ควร
ไม่ได้ แต่ตาม กฎหมายนี้ จำนวนเงิน ซึ่ง เอา ธนบัตร ออกออกมาได้
ได้นั้น มีมากน้อยเท่าใด รัฐบาล จะยืมไปใช้ ทำประโยชน์ อย่าง
อื่นได้ครั้ง หนึ่ง ,เหลือดำ ร่องไว้ ในพระคลัง ครั้งหนึ่ง เมื่อผู้ถือ
ธนบัตร จะได้ แลกเงินตราคืนไปใช้ ได้ตาม ชอบใจ แต่เมื่อคิด
ไปถึงว่าทุน ในบ้านเมืองมีน้อยออกเบียดเบียน จนต้องกู้เงินต่างประเทศ

การ เชื้อ
เข้ามาใช้
ครั้งหนึ่ง
ในเวลานี้
คือ ธนา
บัตรจึง
คนจีน
ต้องใช้
เงินได้
กไฟนั้น

ตาม
ถ้ารั
เอาเงิน
กระทรวง
ธนบัตร
มีความ
ไม่ลึก

การ เชื้อหนี้ อาจชักจูง ราคาสินค้าให้ผันแปร ไปได้ ต่าง ๆ ๓๙๕
เข้ามาใช้ ในการ ทำรถไฟเป็นต้นแล้ว ถ้ารัฐบาลจะเอาเงินราย
ครั้งหนึ่ง ที่กฎหมาย อนุญาตให้ ใช้นั้นออกใช้ทำทุน หาประโยชน์เสีย
ในบ้าน เมืองก็ได้ ถ้าเป็น เช่นนี้ ก็เป็นอันว่ารัฐบาลจะเอาเงินตรา
หรือ ธนาบัตร ออกเพิ่มเติม จำนวน เงินที่ใช้หมุนเวียน กันอยู่ในเมือง
เท่าครั้ง จำนวนของ ธนาบัตร ที่ได้จำหน่ายไป เงินหมุนเวียน ที่เพิ่ม
ขึ้นเพราะ มีการใหม่ เกิดขึ้นเช่นทำทางรถไฟด้วยดียาวออกไป อีก
ต้องใช้ค่าแรง ทำการ ค่าสิ่งของ แล เครื่องเหล็กเครื่อง ไม้เพิ่มเติม ขึ้น
เป็นต้น นั้น ไม่มีลักษณะ ที่จะทำให้ ราคาสินค้าทั่วไป พลดอย สูง
ขึ้นได้ ถ้าหากว่ามีคน ทำงาน แลสิ่งของ ที่ต้องการใช้ ในการ ทำทาง
รถไฟนั้น เพิ่มเติมเข้ามาในบ้าน เมือง เท่ากับ ที่จะ ต้องการ

ตามที่ใด กล่าวมานี้ จะเห็นผลของธนาบัตร ที่จะมีได้ต้องประการ
๑ ถ้ารัฐบาลจำหน่าย ธนาบัตร ออกจำเพาะเท่ากับที่จะ แลก
เอาเงินตราที่ใช้หมุนเวียน กัน อยู่ก่อนนั้น เข้าเก็บไว้ ในพระคลังแล
กระทรวง พระคลังไม่พิมพ์เงิน ตรา ออกจำหน่าย มาก เกิน ที่ควรไป
ธนาบัตร นั้น ก็จะไม่ทำให้ ราคาสินค้า ผัน แปรไปได้ ฝ่ายราษฎร
มีความสะดวกที่ได้ ใช้ธนาบัตร แทน เงินตรา ๆ ที่ แลกไปเก็บหนึ่งไว้
ไม่สึก หรือขาด เนื้อ เป็นการ ประหยัด ทรัพย์ ได้อย่างหนึ่ง

๒ ถ้าหากว่ารัฐบาลเด็ก กฎหมายที่ตั้งขึ้นบังคับเป็นเขตอำนาจกันไม่ให้จำหน่ายธนบัตรเกินจำนวนเงินตราที่จะออกมาเก็บหนี้เสีย แล้วจำหน่ายธนบัตรออกใช้เพิ่มเติมจำนวนเงินตราที่มีย่อยแล้วเป็นเงินใช้หมุนเวียนมากเกินส่วนที่ควรไปในบ้านเมืองมากเมื่อใด ราคาสินค้าทั้งหลายในเมืองคงต้องสูงขึ้นตามกันเป็นแน่ ราคาสินค้าจะสูงขึ้นเพราะราคาเงินตราและธนบัตรจะตกต่ำลง โดยเหตุที่มีเงินใช้กันมากเกินส่วนที่ต้องการใช้ไป

ส่วนการเชื่อหนี้ โดยใช้หนังสือสัญญา มีกำหนดเวลาใช้เงินให้แก่เจ้าหนี้ (Promissory Note) ใบสั่งจ่ายที่เรียกว่าบิลออฟเอ็กซเชนจ์ (Bill of Exchange) หรือที่เรียกว่าเช็ค (Cheque) ก็ดี การเชื่อหนี้โดยทางจดหมายที่ดี การเชื่อหนี้เหล่านี้ก็เป็นอันว่าได้แทนเงินตราได้ ในชั่ววาวที่ยังไม่ได้ใช้หนี้กัน ถ้ามีมากก็เท่ากับเติมเงินตราที่ใช้หมุนเวียนกันอยู่ในบ้านเมืองให้มากขึ้น เมื่อเงินที่ใช้หมุนเวียนกันอยู่ในเมืองมากเกินส่วนที่ควรไปเมื่อใด ราคาสินค้าจำจะต้องสูงขึ้นตามกัน หรือจะว่าอีกทางหนึ่งก็คือเงินหมุนเวียนที่ใช้อยู่ในขณะใด มีมากเกินส่วนที่ต้องการใช้ไป เงินนั้นย่อมจะต้องตกราคา เมื่อเงินตกราคา คืออำนาจเงินที่จะซื้อของได้นั้นน้อยลง ราคาสินค้าทั้งปวงก็จะสูงขึ้นเป็นธรรมดาอยู่เอง

การเชื่อ

อีก

หนึ่งเหตุ

ที่ไป

ที่มี

ค่าไม่

คงที่

ใน

อยู่ใน

ถ้า

ตรา

อยู่

ขึ้น

ใน

เมื่อ

เมื่อ

ทั้ง

เขาก็

ค่า

ไม่
แล้ว
เงิน
ราคา
สินค้า
ตก
เงิน
เอฟ
re)
นั้นว่า
กับ
เงิน
ราคา
แมน
เนน
ของ
ง

การซื้อหนี้ อาจชักจูงราคาสินค้าให้ผันแปรไปได้ต่าง ๆ ๓๙๗
อีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าในขณะใด การซื้อเชื่อ ขายเชื่อ น้อยลง เพราะเหตุ
หนึ่งเหตุใด ที่จะทำให้เกิดระแวง ระวัง กันขึ้น ในระหว่างพ่อ
กับพ่อ เพราะความเชื่อถือไว้วางใจต่อกันจะลดน้อยลง กว่าเก่า
ที่มัน ทดลองให้ ก็ ย่อมไม่ยอมปล่อยทุนให้คนเอาไปค้า หรือ
การค้าไม่ยอมขาย ของ เชื่อ แต่เมื่อการซื้อหนี้ก็ใช้แทนเงินตรา
ที่คงที่ได้กล่าวมาแต่นั้น คนทั้ง หลาย หยุดการ ซื้อเชื่อ ขายเชื่อ
นี้เสียมากเท่าใด ก็เท่ากับได้ชักถอนเอาเงิน ที่ใช้หมุนเวียน
ไปอยู่ในบ้าน เมือง ออกเสียเท่านั้น
ถ้าการ เป็น ดัง ที่กล่าว นั้น ใน ขณะใด แต่ใน ขณะนั้น ก็ ไม่มี
เงินตราเพิ่มเติม ออกมาใช้ หมุนเวียน แทน จำนวนเงิน ที่ซื้อหนี้
ไปอยู่กัน เงิน หมุนเวียน ในบ้าน เมือง มีใช้น้อยลงไม่พอกับ
ที่ซื้อสินค้าที่มีอยู่ ใน ขณะ นั้น ตามเวลาที่ต้องการใช้ ราคา
สินค้า ใน ขณะ นั้น ก็ต้อง ตกต่ำลงไปเอง จะ ตกต่ำไป จนกว่า
ตามเชื่อถือไว้วางใจกัน จะ กลับมีขึ้นดังเก่า หรือจนกว่าพ่อ
ค้าต่าง ประเทศจะส่งเงินเข้ามาซื้อสินค้าที่ตก รลานั้น ออกไป
ขายเอากำไร ที่นอก ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็เป็นอันว่า ราคาสินค้า
ตกต่ำลงมากเมื่อใด เงิน ของ ต่าง ประเทศ จะต้องไหลเข้ามา แลก

เปลี่ยนเอาสินค้านั้น ออกไป จนกว่าสินค้าในเมืองจะน้อยลง และ
กลับคืนราคาสูงขึ้น อย่างเดิม ราคาสินค้าที่ว่าจะสูงขึ้น หรือ
ตกต่ำลง เพราะจำนวนเงินหมุนเวียนที่ใช้กันอยู่ในบ้านเมือง
ในขณะใดจะลดน้อยไป หรือจะมีมากขึ้นนั้น ในที่นี้หมาย
ความว่า เปนราคาสินค้าโดยทั่วไปจะพลอยสูงขึ้น หรือตกต่ำ
ลงตามกัน แต่ในขณะเดียวกันนั้น ถ้าจะมีราคาสินค้าเป
นอย่าง ที่จะไม่พลอยสูง หรือตกต่ำลงตามกัน เช่น
หมาก หรือมะพร้าว ของส่วนชราราคา เปน การ ตรง กันข้ามกับ
สินค้า โดยทั่วไปเปนต้น ถ้าเปน อย่าง นี้ ก็ จะ เปน เพราะ
อื่น ที่ เกี่ยว ข้อง กับหมากมะพร้าวโดยจำเพาะ คิดเสียว่าเปนเพราะ
เหตุที่ในป็นนี้ หมากมะพร้าว ตามส่วน บังเอิญ ออกผลน้อยไป
กว่าธรรมดา เพราะเหตุที่ฝน พายุอากาศผันแปร ผลไม้ ออกไม่พอ
กับความต้องการ ของชาวเมือง ราคาหมากมะพร้าว จึงแพงขึ้น
โดยตัวของตัวเอง ราคาไม่พลอยสูงขึ้น หรือต่ำลง เพราะ
เงินมีมาก หรือน้อย

หมวด ๑

การเชื่อหน้ในการค้าขาย (Commercial credit)

ในหมวดนี้ จะว่าด้วยวิธี การเช็ดหัว ในการ ขัด ข่าย สิ้นค้า

แต่ ใช้ ในการ ทำสินค้าให้เกิดขึ้น
 หรือ ความธรรมดา นั้น สินค้าโดยมาก ย่อมจะต้อง เปลี่ยนเจ้าของกัน
 เมือง ตามลำดับกันไปดังนี้
 หมายถึง ๑ ผู้ปลูกเพาะ ผู้ทำสินค้า หรือถ้าเป็น สินค้าต่างประเทศก็
 ตกค่า เป็นผู้ที่ได้อำนาจสินค้านั้น เข้ามาในเมือง (Foreign Importer)
 ว่าเป็น ๒ ผู้ขายเหมา ขายส่ง ที่ละ มาก ๆ
 เช่น ๓ ผู้ขายย่อย
 งามกับ ๔ ผู้ที่ซื้อเอาไป ใช้ หรือ บริโภค
 าวเวต สินค้าเมื่อ ตกลงมาถึง มีคนชั้น แรก ลำดับนั้น นั้น คง นับว่า เป็น
 เพราะ คนเพราะ คนลำดับจำพวก หนาสำหรับ จะขายเอา กำไร แต่คน
 น้อยไป ผู้ที่ซื้อไป ลำดับ จะ ใช้ หรือ จะ บริโภค ราคา ของ ชั้นหลัง ที่
 กไม่พอ ผู้ที่ซื้อ จะต้อง ให้คุ้มกับค่าทำ แต่ค่ากำไร ของ คนชั้น ก่อน
 แพงขึ้น ผู้ปลูกเพาะชั้นต้น หรือผู้ที่ส่งสินค้าเข้ามา จากต่างประเทศ
 าวเวต หรือผู้ทำสินค้านั้น จะได้มาอย่างไรแต่เดิม ในที่นี้ ไม่ใช่เรื่อง
 จะเอา มากกล่าว แต่ ถ้าเขา ขายสินค้านั้น ให้แก่ ผู้ขายเหมาเป็น เงิน
 ดิต) เพื่อค่าชั้นต้นนี้ ก็ จะเอาเงิน นั้น ไป ลงทุน สร้าง หรือ ส่งสินค้า
 อย่าง นั้น เขามา ดำรงไว้ ขาย แทน สินค้า ที่ ได้ขาย ไป แล้ว นั้น ได้ ออก
 หนักว่า ราง ฝ่ายผู้ขาย ย่อยก็ เหมือน กัน ถ้าขายของ ย่อยได้ รับ เงิน สด มา

ก็จะเอาเงินนั้นไปซื้อสินค้าจากผู้ขายเหมาใหม่ ผู้ขายเหมา
ไปซื้อจากผู้ตั้งเข้ามาแต่ต้น ย้อนหลังเป็นลำดับกันขึ้นไป
ถ้าใครใช้เงินสักทุกชั้น อย่างที่กล่าวมาแล้ว มันต้องการซื้อ
สินค้าอย่างนั้นใช้เท่าใด ก็คงมีผู้ทำผู้ตั้ง อยู่เรื่อยไป

แต่ตามธรรมชาติการหาเงินเช่นนี้ไม่ เพราะน้อยคนจะมีเงินสด
ใช้ซื้อของที่จะต้องการ ทุกครั้งไป พ่อค้าแต่ละคนได้โดยมาก
ไม่มีทุนพอที่จะเอาเงินสดไปซื้อของมากกักไว้ จนกว่าจะขาย
ปลีกขายย่อยได้เงินสดไปใช้ซื้อของมาใหม่ ถ้าจะต้องคอยรับเงิน
เสียก่อน แล้วจึงจะไปสร้างสินค้าอย่างนั้นขึ้นอีกได้แล้ว การทำ
สินค้าจะไม่ดำเนินเรื่อยไปได้ โดยสะดวกแน่นอน สินค้าอย่างนั้นก็
จะต้องลดน้อยไป ผู้ขายเหมาถึงจะเห็นว่า ถ้าได้สินค้าเดิมมา
ใหม่จะขายได้ทันที แต่ยังไม่รู้เงินสดจะให้ผู้ทำหรือผู้ตั้ง ก็ต้อง
หยุดทำหยุดตั้ง จนกว่าจะได้เงินสดมา ข้างผู้ขายย่อยเมื่อซื้อของ
ยืมไม่ได้ ของนั้นก็ขายตัวไปจนกว่าจะมีเงินไปให้ผู้ขายเหมา
และผู้ขายเหมาได้เงินไปให้ผู้ทำผู้ตั้ง ในเวลาที่ต่างกันก็ต่างคอย
กันอยู่นั่น คนที่จะต้องการของไปใช้หาซื้อไม่ได้ทันที ก็
ต้องคอยต่อไป หรือมีเงินนั้นก็จะต้องไปแสวงหาของอื่นมาใช้แทน
ถ้าผู้ทำผู้ขายเหมาผู้ขายย่อย ควรจะได้เป็นผลประโยชน์

สินค้า
ใน
กัน
ราคา
การใช้
ขายเห
สินค้า
พ ๑๔
ส่วน
ใช้เง
กัน
กัน
เห็นกัน
ได้
ไม่ต้อง
มาได้
รวมจำ
พันบาท

เหมมา ในสินค้าอย่างนั้น ก็จะถูกตัดสูญไปชั่วคราวคราว
 หนีไป ในวิธีซื้อขายกัน ด้วยเงินสดตามที่ได้เปลี่ยนมือกัน เป็นลำดับ
 เรื่อยๆ สินค้าของเดี๋ยวของ โอนครั้งใด ก็ต้องใช้เงินตราครั้งนั้น
 ในราคาสินค้า ๑๐๐๐ บาท โอนกัน ๕ ครั้ง ก็ต้องมีทุนเป็นเงิน
 ๕๐๐๐ บาท แต่ถ้าคิดทำไร เดิมเข้าด้วย ก็ถือว่าผู้ทำ
 ขายเหมาขายย่อย จะต้องเอาทำไร คนละ ๒๐๐ บาท ในราคา
 ของสินค้านั้น ขึ้นต้น ๑๐๐๐ บาท ขึ้นที่สอง ๑๒๐๐ บาท ขึ้นที่
 สาม ๑๔๐๐ บาท ขึ้นที่สี่ ๑๖๐๐ บาท ขึ้นที่ห้า ๑๘๐๐ บาท
 รวมเงินทำไรขึ้น ทุกชั้นไปรวมเป็นเงิน ๗๐๐๐ บาท ซึ่งจะ
 ต้องใช้เงินตราถ้วน
 เมื่อมา ถึงจะตั้งเรื่อง ว่าคน ๕ จำพวกนั้น มีความไวเนื้อเชื่อใจซึ่งกัน
 และกัน ยอมให้ซื้อเชื่อขายเชื่อกันได้ เป็นแค่จดจำนวนเงิน ที่
 ของกันถึงไว้ในบัญชีแล้ว แต่จะสัญญา กัน ว่า จะชำระหนี้กัน
 เหมมา เมื่อใด คิดเสียว่า พวกเจ้าหนี้เป็นต้นว่า ผู้ส่งของ จากต่างประเทศ
 คอย ไม่ต้องการ เงินไปซื้อของมาเดิม หรือเงิน ของเขาที่ขายของอย่าง
 ก็ จะ เหมมาได้ยังมีใช้พออยู่ ถ้ายอมเชื่อหนี้กัน เป็นลำดับไปดังนี้ แต่
 แทน รวมจำนวนเงิน ราคาของ ที่ซื้อขายกัน มาห้าครั้ง เป็นเงิน
 ยี่หมื่น บาท การเชื่อหนี้ โดยวิธี จดบัญชีกันนั้นก็เหมือนกันว่า ไม่ต้อง

ใช้เงิน คราดักบาทเดียว สิ้นค่านั้นก็จะซื้อขายโอนกันต่อ ๆ ไป จนถึงมือคนหลังที่สุด ที่เขาของนั้นไปใช้ได้ตามปรารถนาใช้บาญชี แทนเงิน ๗๐๐๐ บาทได้โดยดี

ในวิธีจดบาญชีนี้ เจ้าหนี้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกร้องเอาเงินจากลูกหนี้ได้เต็มที่ จำนวนเงินที่จดไว้เท่าใด เป็นสมบัติของเจ้าหนี้ ประดุจเงินตราแท้ก็จริง แต่เมื่อเวลาจะต้องการเงินใช้ จะหักโอนหนี้บาญชีไปขายให้แก่ผู้อื่น หาดูก็ไม่ เพราะไม่รู้ว่าคนอื่นจะเชื่อถือลูกหนี้ ที่มียชื่อในบาญชีนั้นหรือไม่ ถ้าเขาไม่รู้จักหรือไม่เชื่อ ก็เปลี่ยนโอนหนี้กันไม่ได้ จำนวนเงินในบาญชีนั้น ก็ได้แต่เป็นเงินตายอยู่ชั่วคราว แต่ก็ยังค้าขายกัน ได้สะดวกกว่าวิธีใช้เงินสด ถัดมาที่ไม่ได้ซื้อเชื่อขายเชื่อกัน โดยเหตุที่เชื่อหนี้กันได้ ผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องเก็บเงินให้พอเสียก่อน แล้วจึงจะไปเอาของมาเติมใหม่ เมื่อมีของมาชำระแล้วขายในร้าน แล้วจะผ่อนใช้หนี้กันทีละน้อย หรือค่อยเก็บหนี้จากสินค้ารายอื่น ที่ลูกหนี้จะส่งเงินตามกำหนดเวลามาให้ นั่นผ่อนใช้หนี้กันก็ได้ ของอย่างนั้นไม่ขาดห้างร้าน ผู้ต้องการซื้อใช้คงมาซื้อได้เสมอ ถ้าใครต้องมีเรื่องไป ทุกลำดับตั้งแต่ผู้ทำสินค้าตลอดถึงผู้ขายย่อย จนที่สุดแม้แต่ชาวบ้านที่บังเอิญขาดเงินสดใช้ ก็

การซื้อ
ถ้าจะซื้อ
ก็ไปได้
ก็ต้องไป
ถ้าถ้า
คือนี้
ด้วยวิธี
ใช้หนี้
โนด (1
ก็ขาย
เงินตรา
มาใน
วิธีซื้อ
นั้นก็
จะซื้อ
จะขาย
ได้
จะทำ

การซื้อหนี้ อาจชักจูงราคาสินค้าให้มันแปรไปได้ต่าง ๆ ๔๐๓
ไป การจะต้องการของ ถ้าไปซื้อเชื่อเราได้อีกเป็นอันหมดความกังวล
ไปได้อีกหนึ่ง เช่น ขาดเข้าดำรงไม่มีเงินสดใช้ ถ้าซื้อเชื่อไม่ได้
ก็ต้องไปเที่ยวยืมเงินเพื่อน หรือ ข่ายของอื่น ของตัวลงเอาเงินไปซื้อ
หรือ ถ้าดำรง ไม่ฉะนั้น ก็จะได้เข้าดำรงกัน

สมบัติ คือเงินไป ถ้าพวกพ่อค้าทั้งหลายนั้น จะทำให้การค้าขายสินค้า
การเงิน ด้วยวิธีเชื่อกันต่อกันอีก ก็จะต้องซื้อเชื่อขายเชื่อกันโดยที่
ภาระไม่ใช้หนี้สัญญารับใช้เงิน ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่าโปรมิสซอร์
โนต (Promissory Note) หรือจะต้องใช้ใบสั่งจ่าย (ที่
เงินในภาษาอังกฤษเรียกว่า บิลออฟเอ็กซเชนจ์ (Bill of Exchange)
ขายกัน เงินตรา ดังที่ได้อธิบายลักษณะหนังสือสัญญา แต่ใบสั่งจ่าย
โดยที่นำมาในหมวด ๖ ก่อนนั้นแล้ว

แล้ว วิธีซื้อขายกัน ด้วยการซื้อหนี้ อย่างนี้ ถ้าจะให้มันประโยชน์
ในร้านของตน ก็จะต้องจัดการให้เจ้าทำนองที่จะเขาขายหนี้ นั่นเองออกขาย
คำขาย เพราะฉะนั้นว่าหนี้ นั้น เป็นสินค้าอย่างหนึ่งจะขายเอาเงินสดมาใช้
หนี้กัน หรือจะขายแลกเปลี่ยนกับหนี้รายอื่น ซึ่งเป็นจำนวนที่จะขายต่อไป
หรือได้เงินสดอีกว่า แต่ซึ่งจะไปแลกเอาเงินสดมาใช้ได้ทันที ในที่
นี้จึงจะทำให้หนี้ นั้น กลายเป็นตัวเงินขึ้นได้

การซื้อหน้จากขักราคาหุ้นค่าให้มันปรไปไดต่าง ๆ ๔๐๕

ชายเหมาเมื่อเห็น ตกต้อง ยอม รับ ทำตาม คำสั่งในใบสั่ง
จ่ายนั้น แล้ว ก็ ชนต ซื่อ ตง ข้าง หลัง ใบสั่งจ่ายนั้น การ ที่ชนต ซื่อ
ตง เป็น อน เจ้า ใจกัน ว่า ผู้ ชายเหมา รับ จะ ใช้ หนี้ เท่า จำนวน เงิน
เมื่อถึง เวลา ที่ พ่อค้า ได้ เขียน กำหนด ตงไว้ คือ นี้ ไป พ่อค้า ก็
เอา ใบสั่งจ่าย ฉบับ นั้น ไป ขาย ให้ แก่ แบงก์ ยอม ให้ แบงก์ ชัก ดอก
เบี้ย ต่ วง นำ ตาม ส้มควรว ภาษา อังกฤษ เรียกว่า ดิสเคานต์ (Discount)
ในการ ที่ ชาย ใบสั่งจ่าย นี้ พ่อค้า ของ ชนต ซื่อ ตง บน หลัง ใบสั่ง
จ่าย ด้วย การ ชนต ซื่อ ตง นี้ เป็น การ โอน กรรมสิทธิ์ ใน จำนวน
เงิน นั้น ให้ แก่ แบงก์ แต่ เป็น การ ที่ พ่อค้า รับ ประ ก็น ลง ด้วย ว่า
เมื่อถึง กำหนด เวลา แล้ว ถ้า แบงก์ ไป ทวง เงิน จาก ผู้ ชายเหมา ไม่ได้
พ่อค้า จะ ต้อง รับ ใช้ เงิน รายนั้น แทน ข้าง ฝ่าย แบงก์ เมื่อ ได้ ซื่อ ใบ
สั่งจ่าย แต่ มี ผู้ รับ ประ ก็น อยู่ ชนตง เห็น เป็น การ มั่นคง แล้ว ก็ จด
บัญชี ของ แบงก์ ลง ว่า พ่อค้า เป็น เจ้า หนี้ แบงก์ อยู่ เท่า จำนวน เงิน
ใน ใบสั่งจ่าย เงิน เชื้อ หนี้ รายนี้นี้ เป็น เงิน ที่ พ่อค้า ผู้ สั่งจ่าย
ได้ ฝาก ไว้ ใน แบงก์ ภาษา อังกฤษ เรียกว่า “ดีโพสิท” (Deposit)
ตั้งแต่ เวลานั้น ค่อยไป พ่อค้า ผู้ นั้น มี อำนาจ จะ ถอน เงิน ไป จาก
แบงก์ เท่าใด แต่ เมื่อ ไร ก็ ได้ ตาม ชอบใจ แต่ ไม่ เกิน จำนวน
เงิน ใน ใบสั่งจ่าย เดิม

ธรรมนิยมเป็นเช่นนี้เห็นได้ชัดว่า เมื่อแบ่งได้ ชื่อนั้น
รายหนึ่งไป แล้ว ก็ทำหนังสือรายหนึ่งขึ้นในบัญชีของแบ่ง
ซึ่งเป็นทรัพย์สมบัติที่มีค่าเหมือนกัน แล้วก็เป็นประจักษ์ว่า
พอค่านั้นมีเงินสละให้ขึ้นด้วย ชื่อขายหนึ่งตามวิธีนี้เป็น
การแลกเปลี่ยนทรัพย์ที่มีค่ากันโดยตรง ไม่ใช่เป็นการหักหน
ลบถ้างกันให้สูญกันไป

ผู้ที่เป็นพ่อค่านั้นตามธรรมดา มักจะมีหนี้เช่นที่กล่าวมา
แล้วหลายแห่งมีลูกหนี้มาก เพราะได้ขายของเข้าไปตามบรรดา
ผู้ขายเหมาหลายคน เมื่อมีหนี้เช่นนั้นขึ้นก็พึงจะเข้าไปขายแก่
แบ่งทำนองเดียวกับที่ได้ยกตัวอย่างมากแล้ว พ่อค้าจะต้อง
เช่นนี้ซื้อสักหลังใบส่งจ่ายทุกใบ ส่งไปให้แบ่งเป็นการโอน
หนี้ของลูกหนี้ทุกคนที่ได้ เช่นนี้ซื้อสักหลังส่งบนใบส่งจ่ายนั้น
ด้วย พ่อค้าเป็นผู้รับประกันลูกหนี้นั้นทุกคนไป เป็นต้นว่าแบ่ง
รับซื้อใบส่งจ่ายของพวกลูกหนี้สืบราย แบ่งก็เป็นเจ้าหนี้
พวกเหล่านี้ขึ้นทั้งสืบคน พวกลูกหนี้ทุกคนจะต้องใช้หนี้ให้
แก่แบ่งตามกำหนดเวลาในใบส่งจ่าย ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ก็จะถูก
ทำโทษตามกฎหมายที่จะต้องล้มละลายลง ตามธรรมนิยมแบ่ง
มักจะให้พ่อค่านำเงินของตัวแข็ง ผักไว้ในแบ่ง พ่อเป็นประ

ภาว

คนอีก

หนึ่ง

บัญชี

ขึ้นใน

นอกจ

จึงจะ

ด้วย

แบ่ง

ประกัน

คือ

ในอีก

ใบส่ง

ด้วยตัว

แบบนี้

พามา

ละมี

ป

ผู้ขาย

นั้น

การเชื่อ หนี้ อาจ ชักจูง ราคาสินค้าให้ ฝน แปร ไป ได้ต่าง ๆ ๔๐๗
หนี้ ออก ชน หนึ่ง ด้วย เพราะ ถ้า หาก ว่า บรรดา ลูก หนี้ ขึ้น คน
งก หนี้ ถ้า หนี้ ใด ตม ตระทาย ลง สัก คน หนึ่ง แบน ก จะ ได้ หัก
งว่า หนี้ เอา เงิน ของ พ่อค้า ที่ ฝาก ไว้ ณ ชน หนึ่ง แทน ผู้ ตม ตระทาย แล้ว
เงิน ไป ส่ง จ่าย ให้ พ่อค้า ไป แบน ก ทำ เช่น เบน การ ระวาง ตัว สอง ชน
หนี้ นอกจาก ที่ มี เงิน สัก ของ พ่อค้า ฝาก อยู่ เบน ประกัน บาง แล้ว แบน ก
ยัง จะ มี อำนาจ ใน ทพย สัมบัติ ของ ลูก หนี้ ทง หลาย นั้น อีก ทาง หนึ่ง
ด้วย และ ถ้า หาก ว่า ทพย สัมบัติ ของ ลูก หนี้ นั้น ไม่ พอ ใช้ หนี้
งก แบน ก ยัง มี อำนาจ ที่ จะ เอา ทพย สัมบัติ ของ พ่อค้า ผู้ รับ
ราคา ประกัน นั้น มา ใช้ หนี้ แบน ก ได้ อีก ด้วย
งก ค่อย ไป ผู้ ชาย เหมมา เมื่อ ได้ ขาย สินค้า เชื่อ ให้ แก่ ผู้ ชาย ย่อย ค่อย
ของ ไม่ อีก แล้ว ผู้ ชาย เหมมา อยาก จะ ได้ เงิน สัก มา ใช้ ทน ท ก็ เขียน
ชน ไป ส่ง จ่าย ให้ ผู้ ชาย ย่อย เช่น ค่อย รับ ใช้ หนี้ ทำนอง เดียว กัน
ชน ผู้ ชาย ได้ ทำ มา กับ พ่อค้า ใน ชน คน ผู้ ชาย เหมมา นำ เอา ไป ส่ง จ่าย
งก ไป ขาย ให้ แก่ แบน ก อีก แบน ก ก็ จด มา หนี้ ตั้ง ว่า ผู้ ชาย
หนี้ เหมมา เป็น เจ้า หนี้ ประคุด ดัง ว่า ผู้ ชาย เหมมา ได้ ฝาก เงิน ไว้ ใน แบน ก
ให้ ให้ มี อำนาจ ที่ จะ ถอน เงิน นั้น ออก ไป ใช้ ทำ ผด ประโยชน์ ได้ ค่อย
ลูก ไป ใน ชน นี้ ก็ เหมือน กัน กับ ชน ก่อน ผู้ ชาย เหมมา ขาย หนี้
งก ผู้ ชาย ย่อย ได้ รับ ว่า จะ ใช้ เงิน นั้น ให้ แก่ แบน ก ผู้ ชาย เหมมา ได้
ประ ทน ท ค่อย ถอน ไป ส่ง จ่าย รับ ประกัน ใช้ เงิน ราย น ค่อย แบน ก ด้วย

ข้อขาย หนี้ กัน ตาม ทำนองนี้ ก็เห็นได้ชัดว่า ทำให้จำ
นวนเงิน หนี้ ในการ ค้ำขาย กลับกลายเป็น เงิน ทุน สำหรับที่จะ
ทำผล ประโยชน์ต่อไปได้อีก พ่อค้าและผู้ขาย เหนียวจะ เรียกเงิน
จากแบงก์ไปใช้ ช้อสินค้าได้ตามปรารถนา ถ้าทำการ ค้ำขาย
เรื่อยไป มีใบสั่งจ่ายไปขายแก่แบงก์เสมอ ใบสั่งจ่ายเก่าสิ้น
อายุแบงก์เก็บเงินดुक หนี้มาได้แล้ว ก็รับซื้อ หนี้ใหม่ต่อไป ต่าง
คน ก็ต่างได้ผล ประโยชน์ด้วยกัน

ที่ได้กล่าวมานี้ สิ้นค้ารายเดียว เกิด มีใบสั่งจ่าย ขึ้น ต่อ

ฉบับ เป็น ราคาสินค้าต้องเท่า แต่ ถ้าสิ้นค้าราย นั้น ถ้ายืม
ผู้ซื้อผู้ขาย ค่อยกันไปมาก มีอีกว่านั้น ใบสั่งจ่ายและจำนวนเงิน
ก็ รวบรวมมากจน ตามกันทุกชั้นไป แต่ถึงจะ ถ้ายเทกันก็ ครั้งก็หน
เป็น จำนวนเงินใช้ หมุน เวียน กัน อยู่เท่าใดก็ได้ ถ้าเป็น แต่ การ
ซื้อ ขายสินค้ากัน ครั้ง ๆ แล้ว รายหนี้ ทั้งปวง ที่เกิดขึ้น เพราะการ
ซื้อสินค้านั้น คง ต้อง มีเวลาครบถ้วน หมดยุติกันไปได้ ตาม
กำหนดเวลาที่ มี อยู่ในใบสั่งจ่ายนั้น เสมอ แต่สินค้านั้นเมื่อไป
ถึงมือคน หลบ ที่สุดก็ได้ ช้อ ไปใช้แล้ว เงิน ค่าสินค้านั้น คง ต้องได้
กลับคืนอยู่เช่น

ส่วน ชะระของแบงก์ที่รับซื้อ หนี้ นั้นจะได้ ทุนมา ทางไหน จะได้
ชัดเจน ต่อไป ใน เรื่อง การ แบงก์ ซึ่ง จะ อธิบาย ใน หมวดหนึ่ง ต่างหาก

๒๑

ภาค ๑

ทรัพย์

การค้า

ทุน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

เงิน

การเชื่อหนี้ใช้ ในการสร้างทรัพย์สิน

จำ

จะ

เงิน

ตาย

สิ้น

ร่าง

ของ

มือ

เงิน

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

แบ่งกันแต่พอคำ ชื้อหนี้ขายหนี้กันในการค้าขาย โดยความ
 ถัดที่เขาหนี้ถืบมาใช้ทำทุนแทนเงินตราได้จริงอย่างไร ได้
 ในใจ มาใน หมวด ก่อน แต่เพียง ที่ว่ามีสินค้าเกิดขึ้น แล้ว พวก
 ทุกคำทั้ง หายซื้อเชื่อสินค้านั้น คือ ๆ กันไปโดยวิธีใช้ ไปส่งจ่าย
 แทนเงิน จนได้ขายถึงมือคน หลังที่สุด ที่ต้อง การสินค้าไปใช้
 จึงจะได้ทุน ถืบคืน มาใช้หนี้กัน เปน การ งบประมาณ ทำลายจำนวน
 สินค้า ในใบส่งจ่ายทุกฉบับที่ได้เกิดขึ้น เพราะสินค้าของ
 หนี้ไปได้เสร็จสิ้น

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

เมื่อเขาขายหนี้ในการค้าขายสินค้าที่มีอยู่แล้ว มาซื้อขาย
 กัน แลใช้แทนเงินตราได้จริง ชั่ว ครึ่ง หนึ่ง คราว หนึ่งได้แล้ว จะใช้
 ความเชื่อหนี้เช่นนั้น เปน เงิน ทุน ในการ สร้าง ทรัพย์สิน ใหม่นั้นก็จะ
 ได้เหมือนกัน

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

หนี้

กล่าวตัวอย่างก็รัฐบาลเห็น เปน คุณ ประโยชน์ที่จะทำทาง
 รถไฟขึ้นใหม่สายหนึ่ง คาดคะเนเห็นว่าคงจะเก็บค่าระวาง
 แลค่าโดยสารได้ทุนคืนได้หมดสิ้นในกำหนด ๓๐ หรือ ๔๐ ปี

เป็นต้น แล้ว ยังมีกำไร โดย ทางตรง และทางอ้อม ที่รถไฟสายนั้น
 จะช่วย การ ค้าขาย แล การ เพาะ ปลูก ให้เจริญ ชนกว่าเก่า ราษฎร
 ตามทาง สาย นั้น จะ ขายสินค้าที่เขาทำได้ราคาดีขึ้น เพราะ ฉะนั้น
 ค่าแรง หรือที่ดิน ที่ทำสินค้า นั้น จะมีราคา มากขึ้น กว่าเก่า โดยที่
 ไปมา สดวก แล ภาษี อากร ผลประโยชน์ แผ่นดิน ก็ จะ พดอยงอก
 งาน ขึ้น ด้วย เป็น ต้น แต่โดยเหตุที่ รัฐบาล ไม่อยาก จะ เอาเงิน
 แผ่นดิน ออกใช้ ใน การ ทำ ทาง สายนี้ เพราะ จะไม่มีเงินพอใช้
 สรรพ ใน การ อย่างอื่น ที่จำเป็น จะต้อง ทำ ด้วย แล คิด ว่า ครั้น
 จะ เรี่ย ราย กู้ยืมเงิน ของ ราษฎร ใน พื้น เมือง ไป ทำทุน ใน การ ทำ
 ทางนี้ ก็จะเป็น อัน ว่า รัฐบาล ชัก ทุน ใน บ้าน เมือง ไปใช้ การ เสีย
 ทาง เดียว ถ้า มี ทาง หา กิน อย่างอื่น เกิด ขึ้น ชาว เมือง จะ หา
 ที่ กู้ยืม ชั่งกัน และ กัน ยากไป ดอกเบี้ย จะ แพง เพราะ ทุน ใน เมือง ที่
 มี จำรอง อยู่ สำหรับ ทำ ผลประโยชน์ อย่างอื่น จะ น้อย ไป เป็น ต้น
 ถ้า ความคิด ของ รัฐบาล จะ เป็น ดัง ที่ กล่าว นี้ และ ถ้า จะ ทำ ทาง
 รถไฟ สาย นั้น ให้ ได้ เพราะ เห็น จะมี ประโยชน์ เป็น กำไร มาก
 รัฐบาล ก็มี ทาง ที่จะ หา ทุน มาทำได้ โดย สดวก โดย ที่ จะ กู้เงิน
 ชาว ต่าง ประเทศ ดัง ที่ ได้ ทำ มา แล้ว สัญญา ใช้ ดอกเบี้ย เขา ตาม

ควร
 ขึ้น กำ
 รัฐบาล เอ
 หนึ่ง
 จะ ให้ ผู้
 ทุน เจ
 ใจ ไป ส
 อย ฌม บ
 ด้ เห็น ว่า
 อยากร จะ
 ำเก็บไว้
 าคา ตัว ไม่
 อกเบี้ย คร
 ทรัพย์ มา
 ัก ย่อย น
 ักษณะ เป
 ามี ราคา จ

การ เชื้อหนี้ใช้ ในการ สร้างทรัพย์สิน

๔๑๑

ใน
วิ
ณ
น
ก
น
ใช้
ใน
จำ
รับ
ก
ใน
ใน
าม

แต่กำหนดเวลาผ่อนคืน เงิน กับดอกเบี้ยใช้เขา จนกว่า
เกิน กำหนดสัญญาใน ตามสืบ สืบหรือ หาสืบเป็นต้น เป็น อันว่า
รัฐบาลเขาหนีไป ขยายเอาเงินมา ทำทุน ในการ สร้าง ทำรถไฟ ขึ้นใหม่
หนึ่ง หนึ่งสัญญา เงินนี้ ต้อง ทำขึ้น เป็นรูปใดรูปหนึ่ง
จะให้ ผูก เอาจำนวน เงิน หนี้ใน สัญญานั้น ไป ช้อ ขยาย กัน
ให้ แทน เงิน ให้ สดวกด้วย เพราะ ฉนั้น จึง จะต้อง พิมพ์เป็นรูป ตัว
หรือ ใบสัญญา รับใช้เงิน แด่ดอกเบี้ย แก่ผู้ถือ เป็น จำนวนเงิน
โดย ฉบับละ ๑๐๐ บาท ๕๐๐ บาท หรือ ๑๐๐๐ บาท เป็น ต้น โดยที่
คิด เห็นว่า ผู้ที่ มีเงิน เหลือใช้ สรรย อยู่แต่ น้อย เพียง ๑๐๐ บาท
ก็ ยาก จะ ได้ ดอกเบี้ย ก็ จะ เอา เงิน นั้น ไป ช้อ ตัวเงิน กู้ ของ รัฐบาล
มา เก็บไว้ ได้ หรือ จะ ขาย เมื่อใด ก็ จะ ขาย ได้ โดยง่าย เพราะ
ที่ ราคา ตัวไม่ มาก มายนัก ถึง กำหนด ๖ เดือน รัฐบาล สัญญาใช้
ดอกเบี้ย ครั้ง หนึ่ง เมื่อใด ก็ จะ ได้ ไป รับ ดอกเบี้ย มาใช้ ถ้าผู้
มีทรัพย์สินมาก มี เงิน เหลือใช้ มาก จะ ต้อง การ ดอกเบี้ย มาก ก็ ช้อ
ตัว ย่อย หนี ไป หลาย ฉบับ จน พอ ความ ปรารถนา ตัวเงิน ก็ ซึ่ง มี
ลักษณะ เป็นแต่ ความ เชื้อ หนี้ ซ้ำกัน ก็ เป็น ทรัพย์สิน มค อย่าง หนึ่ง
ที่มี ราคา จะ ช้อ ขยาย หรือ แลก เปลี่ยน กัน กับ ของ ที่มี ราคา อย่างอื่น

ได้ แล้วก็จะใช้ความเชื่อหนี้หนี้เป็นทุนสำหรับสร้างทรัพย์สินใหม่ เช่น ทางรถไฟหนี้หนี้ได้ โดยแน่นอนด้วย

การกู้หนี้ยืมสินกัน โดยทำนองถูกหนี้ทำหนังสือสัญญาให้ เจ้าหนี้ ตามธรรมเนียมที่ชาวบ้านทำกันนั้น ไม่มีลักษณะ ที่จะโอนกรรมสิทธิ์เงินรายหนี้กันได้ ความชอบใจของเจ้าหนี้ ๆ จำ จะต้องคอยไปกว่าจะสิ้นกำหนดสัญญาจึงจะได้คืนเงินกลับคืน มาใช้ หนี้เช่นนั้นก็เป็นอันว่าเป็นเงินตายนิ่งอยู่เปล่า ๆ ผิดกัน กับใบสัญญากู้เงินของรัฐบาลที่จะเอาไปโอนกรรมสิทธิ์กัน แลก เงินสดมาใช้เมื่อใดก็ได้ ผิดกันที่ตรงว่า ความเชื่อถือในรัฐบาล นั้นมีราคามากกว่ากัน แม้แต่จะสัญญาใช้หนี้ช้านานถึง ๕๐ ปี ก็เชื่อรัฐบาลได้

ในการกู้เงิน ชาวต่างประเทศมาทำทุนเช่นนั้น เราจะ วนเอาทองเงินเข้ามาทำเงินตราใช้ ในเมืองได้เท่าจำนวนเงินที่ กู้แล้ว ชาวต่างประเทศที่ได้อำนาจของรัฐบาลไปนั้น ก็ยัง เอาตัวกู้เงินของรัฐบาลไปใช้ แลกเปลี่ยนกันกับเงินของได้อีกชั้น หนึ่งด้วย

ถ้ารัฐบาลจะทำตัวกู้เงินบ่อยเช่นนั้น ออกจำหน่ายในบ้าน เมือง ราษฎรคนใดที่มีเงินเหลือใช้ อยากจะได้ดอกเบี้ย ก็คง

จะซื้อ
รัฐบาล
กู้ของ
ส่วน
ที่รัฐบาล
ยืมไป
ก็คงมี
บ้างเป
ต้องกา
เงินกู้
ลง ๆ
ไปข้าง
ก็โดย
ของ
ให้ชด
เมื่อเห
ที่เต็ม
หมุน

ใหม่
ให้
นะ
จำ
กิน
กัน
ตก
บาท
๐.๖๖
จะ
วันที่
โย่ง
าชน
บ้าน
โคก

จะซื้อ ไปบ้าง เป็นการ ช่วยราษฎร ในการ ออมสินได้ โดยดี แล้ว
รัฐบาลยังจะได้เงิน ทุนไปใช้ทำผล ประโยชน์อีก ส่วน ตัวเงิน
ก็ของ รัฐบาล นั้น ถ้าผู้ต้องการ ซื้อ แต่ ถ้าไม่ มี มาก มาก เกิน
ส่วน คน ต้องการ ไป ตัว นั้น คง จะ ขายได้ ราคาเต็ม จำนวน เงิน
ที่ รัฐบาล ตัด จะใช้ อยู่ เสมอ จะมี กำหนด เวลา ใช้ หนี้ ใน สิบ บ
ปี หรือ สามสิบ ปีก็ได้ ถ้า ผู้ถือ สบ ได้ ดอก เบี้ย โดย สดวก แล้ว
ก็ คง มี ผู้ ต้องการ เรื่อย ไป ถ้า ราคา ตัว นั้น จะมี เวลา ตกต่ำ ลง
บ้าง เป็น ครั้ง เป็น คราว ก็ จะ เป็น เพราะ ผู้ถือ ตัว รับ ร้อน จะ
ต้องการ เงิน สด ใช้ โดย เหลือหนึ่ง เหลือใด จึง จะ ต้อง ขาย ชาติ ทุน ตัว
เงิน ที่ หนี้ เช่น นั้น จะ ไม่ ผิด กัน กับ สินค้า อย่างอื่น ซึ่ง จะมี ราคา ขึ้น ๆ
ลง ๆ ตาม เหตุ ที่ จะมี ผู้ ต้องการ ซื้อ มาก หรือ ต้อง การ ขาย มาก เกิน ส่วน
ไป ข้างใด ข้าง หนึ่ง น่า กลัว จะมี อันตราย เกิด เป็น ความ วิตก ขึ้น ได้
ก็ โดย ที่ จะ ออก ตัว เช่น นั้น มาก มาก เกิน ไป จน ตก ราคา ผู้ถือ ตัว
ต้อง ชาติ ทุน มาก การ ที่ หา ทุน ได้ ง่าย ๆ นั้น เป็น การ ยั่ว ยวน
ให้ ชาติ ใจ อยู่ บ้าง แต่ ถ้า คอย ระวัง คุม เจริญ ราคา ขึ้น ลง อยู่ เสมอ
เมื่อ เห็น ว่า ราคา ตัว นั้น จะ ตก มาก ไป รัฐบาล จะ ให้ ราคา คง เต็ม
ที่ เสมอ อยู่ ก็ ต้อง ซื้อ ตัว นั้น กลับ คืน เข้า เก็บ ไว้ เสีย ให้ มี ใ
หมู่น เวียน อยู่ น้อย ลง จน กว่า ราคา จะ กลับ สูง ขึ้น เพราะ ราษฎร

จะต้อง การซื้อตัวคนนั้น มากขึ้นอีก เมื่อได้เอาทุนเงินที่
นี้ไปทำการ มีกำไรเก็บทุนคืนได้ ก็จะเล็กน้อยเท่าใด ก็เอา
กำไรนั้นซื้อตัวคนให้หนีไปจนกว่าจะสิ้นจำนวนเงินที่ อำเภ
เมืองต่าง ๆ ในยุโรป มักจะใช้เงินทำนองนี้ เพื่อจะเอาทุน
ไปสร้าง การโยธาอย่าง หนึ่ง อย่างใด ที่จะเก็บกำไรผ่อนใช้หนี้
คืนได้ โดยแน่นอน มีการ สร้างตลาด ขายของสด การ ประปา
หรือการใช้ ไฟฟ้าไฟฟ้าค่านี้อย่างที่อำเภอต่าง ๆ เป็น ต้น ถ้าเลือก
ทำแต่ส่วน การที่จะ ออกประโยชน์มีกำไรไปใช้หนี้นั้นได้แน่นอน
แล้ว ก็ไม่น่าวิตกอย่างไร แม้แต่ ชนบทของรัฐบาลที่ไม่มี
ดอกเบี้ย ก็ยังมีคนเขาไปเก็บ สละส้ม เป็นทรัพย์สินอยู่ได้

หมวด ๑๐ ค่าขายเกินตัว และการ ทำสินค้า

ขึ้นขายมากเกินไป

พ่อค้าแทบทุกคน ที่ทำการ ค้าขาย อยู่ นั้น คงต้อง มีน้ำที่
อย่างใด อย่าง หนึ่ง ซึ่ง จำเป็น จะต้อง ทำตามที่ได้สัญญา กับเขา
ไว้ มีการ สัญญา รับใช้หนี้เป็น ต้น ได้เช่นนี้ซื้อหลัก หลัง ลงใน
ใบสั่งจ่าย หรือใน หนังสือ สัญญา รับใช้เงิน ฉบับใด เมื่อถึง วัน
กำหนด ตาม สัญญานั้น แล้ว จำ จะต้อง ใช้หนี้เขาให้ ได้ ถ้าใช้ ไม่

ได้

ค่า

แป

แป

ที่

ขอ

ทั้ง

พอ

ขอ

ขอ

หรือ

การ

ก็

ใช้

ใช้

เมื่อ

จะต้อง การซื้อตัวคนนั้น มากขึ้นอีก เมื่อได้เอาทุนเงินที่
นี้ไปทำการ มีกำไรเก็บทุนคืนได้ ก็จะเล็กน้อยเท่าใด ก็เอา
กำไรนั้นซื้อตัวคนไ้หนีไปจนกว่าจะสิ้นจำนวนเงินที่ อำเภ
เมืองต่าง ๆ ในยุโรป มักจะใช้เงิน ทำนองนี้ เพื่อจะเอาทุน
ไปสร้าง การโยธาอย่าง หนึ่ง อย่างใด ที่จะเก็บกำไรผ่อนไ้หนี
คืนได้ โดยแน่นอน มีการ สร้างตลาด ขายของสด การ ประปา
หรือการใช้ ไฟฟ้าไฟฟ้าคในท้องที่อำเภอต่าง ๆ เป็นต้น ถ้าเลือก
ทำแต่ส่วน การที่จะ ออกประโยชน์มีกำไรไปไ้หนีนั้นได้แน่นอน
แล้ว ก็ไม่น่าวิตกอย่างไร แม้แต่ ชนบทของรัฐบาลที่ไม่มี
ดอกเบี้ย ก็ยังมีคนเอาไปเก็บสะสมเป็น ทรัพย์สินอยู่ได้

หมวด ๑๐ คำ ข่ายเกินตัว และ การ ทำสินคำ

สิน ข่าย มากเกินไป

พ่อค้าแทบทุกคน ที่ ทำ การ คำ ข่าย อยู่ นั้น คง ต้อง มี น้าที่
อย่างใด อย่าง หนึ่ง ซึ่ง จำเป็น จะต้อง ทำตาม ที่ ตัว ได้ สัญญา กับเขา
ไว้ มีการ สัญญา รับไ้หนี เป็นต้น ได้เช่น ค้ซื้อ ลัก หลั่ง ลงใน
ใบสั่งจ่าย หรือใน หนังสือ สัญญา รับไ้หนี้ ฉบับใด เมื่อถึง วัน
กำหนด ตาม สัญญานั้น แล้ว จำ จะต้อง ไ้หนี เขาให้ ได้ ถ้าไ้ไม่

ได้
คำ
เป
เป
ที่
ขอ
ทั้ง
พอ
ขอ
ขอ
หรือ
การ
ก็
ใช้
ใช้
เมื่อ

ค่าขายเกินตัวและ การ ทำสินค้าขึ้น ขาย มากเกินไป ๔๑๕

ที่ ๒
ได้ การ ค่าขาย ของ ตัว จะ ต้อง ต้ม ละลาย เพราะ เจ้า หนี้ จะ พ้อง
ใจ เขา ค่าแรง เขา เงิน คืน

า เกอ
พ้อคำ มี ทวพย สมบัติ สำหรับ ที่จะ ใช้ หนี้ ต้อง อย่าง อย่าง หนึ่ง
วาทน เป็น จำนวน เงิน หนี้ ที่ ผู้ อื่น ยัง เป็น ลูก หนี้ ตัว อยู่ อีก อย่าง หนึ่ง
๒ หนี้ เป็น สินค้า ที่ ตัว เป็น เจ้า ของ พ้อคำ จำ จะ ต้อง ขาย หนี้ ของ ตัว
ระปา ที่ ติด อยู่ กับ ผู้ อื่น นั้น ให้ แก่ แบล็ก หรือ ต้อง เอา สินค้า ที่ มี อยู่ นั้น
เลือก ออก ขาย ใน ตลาด

นอน ถ้า เป็น เวลา ที่ ความ เชื่อ กัน ยัง มี นคง ต้อย คือ เวลา ที่ แบล็ก
ไม่มี ทั้ง หาย ยัง มีความ เชื่อ พ้อคำ อยู่ แบล็ก ยอม รับ หนี้ หนี้ ของ
พวก พ้อคำ โดย สดวก พวก พ้อคำ นั้น ก็ จะ กัก สินค้า ของ ตัว ไว้
คอย หา โอกาส ที่ จะ ขาย สินค้า ให้ ได้ ความ ราคา ที่ สิ้นควร ถึง กำหนด
เวลา จะ ต้อง ใช้ หนี้ แบล็ก เมื่อใด พ้อคำ ก็ จะ เอา ไป สัญญา ใช้ เงิน
หรือ ไป ตั้ง จ่าย ที่ ลูก หนี้ ของ ตัว ได้ รับ ใช้นั้น ไป ขาย ให้ แก่ แบล็ก เป็น
หน้าที่ การ ลงถ้าง หนี้ กัน ไม่ได้ ถ้า ความ เชื่อ ต้อย เช่นนี้ การ ค่าขาย
มัน เขา ก็ จะ ดำเนิน เรื่อยไป ได้ ต่ เสมอ ไม่ จำเป็น ที่ จะ ต้อง มี เงิน สด ไป
ลง ใน ใช้ หนี้ กัน หรือ ไม่ ต้อง มี เงิน สด ไว้ ใช้ เลย ก็ได้ ถ้า จะ ต้อง
ถึง วัน ใช้ เงิน สด บาง ก็ จะมี ไว้ แค่ เล็ก น้อย สำหรับ ใช้ สรรย ใน การ
๒ ไม่ เบ็ดเตล็ด ชีวิต วัน หนึ่ง ๆ เท่านั้น

ธรรมดา แแบ่งย่อมจะคั่งมีทุนมาก เพราะฉะนั้น คนทั้งหลาย
จึงมีความเชื่อถือ ใน ความมั่นคง แน่นหนา ของ แบ่งมาก
ใคร มีเงินเหลือใช้ สรรพ ยากจะได้ดอกเบี้ย ก็เอาเงินไปฝาก
ไว้กับแบ่ง เป็นเงินฝากประจำปี สักแล้ว แต่จะสัญญากันว่า
จะฝากไว้กี่ปี หนึ่ง สอง ปี หรือสามปีเป็นต้น แบ่งก็สัญญาให้
ดอกเบี้ยมาก น้อย ตามกำหนด เวลาที่ฝากนั้น จะช้านาน หรือเร็ว
ถ้าฝากไว้สักแต่ทำให้แบ่งเป็นผู้เก็บรักษาเงิน ผู้ฝากจะถอนเงิน
ที่ฝากนั้นไปในวันใดก็ได้ จะถอน ออกหมดในครั้งเดียว หรือจะ
ถอนไปใช้ ทีละน้อย เมื่อเวลาต้องการใช้เป็นรายวัน ก็ตาม ถ้า
เป็นเช่นนั้น แบ่งก็ไม่ให้ดอกเบี้ยเลย หรือถ้าจะให้บ้างก็อย่าง
ต่ำที่สุดเพียง ๒-๓ ร้อย ละหนึ่ง เป็นต้น ไม่ให้ดอกเบี้ยเพราะเขา
ต้อง บวช การ เก็บรักษาเงิน หรือ บวช การ ทำมาบัญชีให้เปล่า ๆ
หรือถ้าให้ดอกเบี้ยบ้าง ก็เป็น การ ที่จะชวนให้คน เอาเศษเงินที่
เหลือใช้ชั่วคราว หนึ่ง ๆ นั้นไปฝาก เงินฝากประจำปีแบ่งก็เอา
ไปใช้ทำประโยชน์ได้นาน เงินฝากประจำวันแบ่งก็ไม่กล้าเอา
ไปใช้หมดทีเดียว เพราะไม่รู้ว่าเจ้าของ จะต้องการ ถอนไปเมื่อใด
แบ่งจึงไม่ให้ดอกเบี้ย หรือถ้าให้บ้างก็ อย่าง น้อยที่สุด เงินฝาก

ผู้ฝากที่
ฝากไว้
กับคน
ของตัว
จากแบ่ง
ผู้ฝากได้
ค่ารับ
เงินเช่น
รายนี้
ไปฝาก
เจ้าจำ
ให้แบ่ง
แบ่งช
ผู้ขอ
ใบเสร็จ
เรื่อง
กล่าวมา

คำ ข่าย เกิน คัว และ การ ทำ สิ้น คัว ขัน ข่าย มาก เกิน ไป ๔๑๗

ย ผู้ และ ที่ แบน ก์ เอา ไป ใช้ เติม ทน ของ คัว สำหรับ รับ ช้อ หั้น หรือ รับ
ก ช้อ ใบ สั่ง จ่าย ใบ สัญญา กเงิน ของ พ่อ คัว ลูก คัว ทั้ง ปวง แบน ก์ ไค
ก ก็ คน เชื่อ ถือ มาก แบน ก์ นั้น ก็ มี เงิน ฝาก มาก มาก จน เกิน เงิน ทน
ว ของ คัว หตาย เท่า ผู้ ไค เขา หั้น ไป ข่าย กับ แบน ก์ หรือ ไป กู้ เงิน
ห จาก แบน ก์ ๆ คง คิด เขา ตอก เบี้ย สูง กว่า ที่ แบน ก์ ต้อง เสีย ให้ แก่
ไค ผู้ ฝาก เติม ขอ ไม่ ฉะนั้น ก็ จะ ไม่มี ทำไร แต่ ความจริง นั้น แบน ก์
ไค ได้ อาศรัย ใช้ เงิน ฝาก ที่ เหลือ ประจำ วัน อยู่ นั้น เป็น กำดัง มาก เพราะ
จ จะ เงิน นั้น ไม่ มี ตอก เบี้ย หรือ มี ตอก เบี้ย น้อย ที่ สุด ได้ ใช้ เงิน
ว ราย นี้ เป็น ประโยชน์ มาก โดย อาศรัย เหตุ ธรรมดา ซึ่ง ผู้ ที่ นำ เงิน
จ ไป ฝาก นั้น โดย มาก ไม่ ได้ ถอน เงิน ไป หมด ใน ครั้ง เดียว พร้อม กัน
ว เจ้า จำ นำ ผู้ นั้น ถอน ออก ผู้ นั้น ส่ง เขา คง มี เงิน เหลือ สำหรับ
ก ให้ แบน ก์ เอา ไป ใช้ คำ ข่าย ช้อ หั้น ข่าย หั้น เอา ทำไร ได้ เติม ขอ กวร ที่
ก ที่ แบน ก์ ข่าย หั้น นั้น ก็ คือ ข่าย ความ เชื่อ ที่ คน ทั้ง หลาย มี อยู่ ต่อ แบน ก์
อ ผู้ ช้อ ความ เชื่อ ของ แบน ก์ ก็ คือ ผู้ ที่ นำ เงิน ไป ฝาก แล้ว ได้ รับ แต่
อ ใบ เดี่ยว รับ เงิน ของ แบน ก์ แลก เปลี่ยน ไป ให้ ไค เป็น สำคัญ เท่านั้น
ไค เรื่อง ชระ ของ แบน ก์ จะ ไค กล่าว คือ ไป ใน หมวด หั้น ต่าง หาก
ก กล่าว มา เพียง นี้ แต่ พอ จะ ให้ เห็น ว่า เมื่อ แบน ก์ คำ ความ เชื่อ ของ

ตัว เป็นใหญ่ ได้ อัครัยเงินฝาก ของ ผู้อื่น ไซ้ ซื่อหนั ของคน คำขาย
จน เกิน ทุน ของ ตัวเอง อยู่ มากมาย เสมอ ไป เช่น นั้น แล้ว แบนก
จำ จะต้อง ทำ การ โดย ความไหว พริบ ระวัจ ระไวบ อยู่ โดย กวดขัน
เสมอ ต้อง อุดาห์ สอดส่อง ดู ให้ รู้จัก ความ ซื่อตรง แล ถานะ ความ
บึกแผ่น ของ เจ้า จำ นำ ทุก คน ว่า จะ เชื่อ เขา ได้ สัก เพียง ไต แล้ว ยัง
จะต้อง คอย ระวัจ พัง เหตุ การ ต่าง ๆ ที่ จะ เกิด ขึ้น หรือ เป็น อยู่
ทุก วัน ใน การ คำ ขาย ทั่ว ไป ด้วย ราคา สิ้น คำ อย่าง ไต จะ ขึ้น ลง
เพราะ เหตุ ไต ต้อง หนั้น สอดส่อง สัก เหตุ ดู เป็น การ คุม เชิง เจ้า
จำ นำ แล คุม เชิง คลาด สิ้น คำ ทั่ว ไป อยู่ เสมอ ถ้า แบนก ี่ มีความ
สงสัย ใน ความ บึก แผ่น ของ เจ้า จำ นำ คน ไต หรือ มี เหตุ ที่ จะ นึก
เกรง ความ วิต ใน การ คำ ขาย ทาง ไต ขึ้น แบนก ี่ ไม่ เชื่อ เจ้า จำ นำ
ไม่ ยอม รับ ซื่อหนั ใน ไบ สัก จ่าย แล ไบ สัก ญญา กู เงิน ของ พ่อ คำ เมื่อ ไต
พ่อ คำ นั้น จำ จะต้อง เอา สิ้น คำ ของ ตัว ออก ขาย ใน คลาด ตาม แต่ จะ
ได้ ราคา ถึง จะ ขาด ทุน ก็ ต้อง ขาย เขา เงิน ไป ไซ้ หนั ไม่ ณะ หนั ก็
จะต้อง ถม ะถาย เมื่อ เป็น เช่น นั้น สิ้น คำ อย่าง นั้น จะ มี มาก หนั เมื่อ
ใน คลาด มาก จน เกิน ส่วน ผู้ ที่ จะต้อง การ ซื่อ ไป เมื่อ ไต ราคา
สิ้น คำ นั้น จะ ต้อง ตก ต่ำ ลง ที่ ้น คำ คอก เบี้ย ที่ แบนก ี่ จะ คิด เขา

คำ ขา

ใน มา เหน้

ต้อง ตั้ง

อยู่ ลง ห้

แนก ต่าง

เข้า ตก ๘

ลาด นั้น

แต่ เมื่อ

ไต ไม่ มี

เมื่อ เวลา

ไม่ ะถาย

สัก ตัว จะ

ใคร ที่ จะ

น้อย ๕

พอ ช่วย ต่

เมื่อ

พอ

พอ

พอ

ค้าขายเงิน ตัว และการ ทำสิน ค่าขึ้น ขาย มากเกินไป ๔๑๙

ขาย เห็น บำเหน็จ ในการ ซื้อ หนี้ ค่าๆ คือ คัสเคาน์ต์ (Discount)
บงก ต้อง สูง ขึ้นไป ทุก ที่ จะ สูง ขึ้น เพราะ ความ ใจ เชื่อ ถิ่น
ขึ้น ย่อย ลง หรือ จะ สูง ขึ้น เพราะ จะ มี ผู้ คง การ ขาย หนี้ มาก ขึ้น
ความ บงก ต่าง ๆ ไม่ ถ้าว รับ ซื้อ เหมือน แต่ ก่อน ราคา สิน ค่า ใน ตลาด
ยัง ยัง ตก ค่า ลง เป็นการ ขาดทุน เสีย หาย มาก จน กว่า สิน ค่า ใน
อยู่ ตลาด นั้น จะ ค่อย หมด ขึ้น ไป กลับ มี ความ เชื่อ ถิ่น ขึ้น ดัง เก่า อีก
ลง แต่ เมื่อ เวลา ราคา สิน ค่า ถ้าว ตก ค่า อยู่ มาก นั้น ถ้า พ่อค้า
เจ้า คนใด ไม่มี ทุน ของ ตัว เอง พอดี จะ ใช้ หนี้ ก็ เขา สิน ค่า ไว้ ค่อย ขาย
ความ เมื่อ เวลา ราคา จะ กลับ สูง ขึ้น ไม่ได้ แล้ว พ่อค้า นั้น ต้อง หนี หาย
ระนัก หมด กระจาย เบน แน่ ราคา เงิน ใน ตลาด จะ แพง ขึ้น เพราะ ผู้ ร่อน เงิน
จำนำ ถ้า ถ้าว จะ หมด กระจาย ก็ จำ เบน จะ คง ยอม เสีย ดอก เบี้ย อย่าง สูง เกิน
ฮิด ใคร ก็ จะ ได้ ใน การ ค้า ขาย พ่อค้า ดัง จะ คง เสีย ดอก เบี้ย ถึง
เค้จะ ว่าย ๕๐ ก็ คง ยอม ถ้า หาก ว่า จะ ได้ เงิน สด ไป ใช้ ทัน เวลา ฉุกเฉิน
นั้น ก็ พ่อ ช่วย ตัว ให้ หนี ความ หนี ไปได้
กขึ้น เมื่อ การ ค้า ขาย ขณะ ใด ใน ท่า เล ที่ ไหน เบน เช่น นั้น โดย มาก
ราคา พวก ลูก กำ มัก จะ พุด กัน ว่า เป็น เวลา ที่ เงิน หนี ไป แต่อัน ที่ จริง
คเขา

หาเป็นเพราะเงินในท่าเดที่นั้นจะขัดเงินไม่ เป็นเหตุเพราะขาดตัวที่
ความเชื่อกันไปเช่นนั้นเอง ถึงในเวลานั้นจะมีเงินอยู่มาก แต่ตัวนั้นก็
ความเชื่อในขณะนั้นไม่มี เจ้าของเงินก็ไม่กล้าจะทรงให้ไม่ได้ เพ
ผู้ใดก็ขยับไป แต่ในการค้าขายพูดกันว่า ลักษณะการเช่นนั้นขาด ก
เป็นเวลา "ขัดเงิน" หรือเวลา "หาเงินยาก"

การที่พ่อค้าต้องขาดทุนเสีย หาย ถ่ม กระจายลง เพราะใช้เงินโดยที่
หนี้ไม่ทัน หรือเพราะการเชื่อหนี้กัน ต้องหยุดยั้งไปชั่วคราวหนึ่งคำเพ
เช่นนั้นเรียกกันว่า ค้าขายเกินตัว ใน

ในการค้าขายสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใดก็ดี ถ้าหากว่าความเชื่อเพ
เชื่อในการค้าขายทางนั้นหยุดยั้งไปเมื่อไร ผลของการทางเดียวกันจะค้ำ
นั้น อาจกระทบไปถึงดอกเบี้ย หรือราคาเงินก็ในท่าเดที่นั้นได้เพราะเห
ทั่วไป โดยเหตุที่มีผู้ต้องการเงินใช้มากขึ้นในขณะเดียวกันได้อีก

ราคาเงินก็ต้องสูงขึ้นเอง แต่ก็ไม่เป็นเหตุที่จะชักจูงให้ราคามาก ๆ
สินค้าอย่างอื่นในตลาด หรือราคาสินค้าทั่วไปตกต่ำลงได้เสมอราคาขอ
กัน ราคาสินค้าชนิดใดจะสูงขึ้นหรือตกต่ำลงได้ ก็จะเป็นเพราะเมื่อเวลา
เหตุทั้งปวงที่เกี่ยวข้องแต่จำเพาะสินค้าชนิดเดียวกันเอง เป็นต้นต้องถาม
ว่าพ่อค้าสินค้าชนิดอื่นนั้นมีทุนของตัวพอ แลอุปสรรคจะบังมาถึง

ค้าขายเกินตัว และการทำสินค้าขึ้นขายมากเกินไป ๔๒๑

ขาดทั้งตัวที่จะไม่ทำสินค้าอย่างนั้นให้เกินกำลังของตัวไป ราคาของ
แต่เดิมนั้นก็จะไม่พอขายตกต่ำไปได้มากนัก ไม่ตกต่ำลงมากตาม
องให้ไม่ได้ เพราะพอค้าขายจะไม่ค่อยเอาของชนิดนั้นทอดตลาดขายใน
ชั้นนี้ราคา กระทำให้สินค้าขึ้นมีจำนวนมากมายเกินความต้องการ การ
ไปในขณะเดียว แต่ถึงอย่างนั้นก็ได้เพราะเหลือที่ราคาเงินแพง
จะใช้เงินโดยที่การซื้อหน่น้อยไป ราคาของต่าง ๆ ก็คงจะพอขาย
หนึ่งตกต่ำเพราะเรื่องเงินนั้นได้บ้าง

ในเวลาที่สินค้าอย่างหนึ่งอย่างใดต้องตกราคาเสียหายนลง
ความขึ้น เพราะการค้าขายเกินตัวนั้น จะเพราะอะไรเป็นเหตุซึ่งผู้
โดยมากจะต้องระวังตัว ไม่กล้าซื้อสินค้าอย่างนั้นด้วย ไม่กล้าซื้อ
นั้นได้เพราะเห็นว่า ราคาของที่กำลังตกต่ำอยู่นั้น อาจจะต้องต่ำลงไป
อีกก็ได้ อีก ไม่ควรที่จะซื้อของที่ถอยราคาเช่นนั้นเก็บไว้ขายที่
ราคาขึ้นมาก ๆ ตามที่เคยทำมา หรือมีเวลานั้นก็จะรอคอยไปจนเห็นว่า
ได้เพิ่มราคาของนั้นตกต่ำลงถึงที่สุดแล้ว จึงจะซื้อขึ้นไว้หมายหากว่าไร
เพราะเมื่อเวลาสินค้านั้นจะกลับขึ้นราคาอย่างเดิมต่อไป ไหนยังจะ
เป็นต้น ต้องถนอมทุนไว้เพื่อการฉุกเฉินในการค้าขายซึ่งอาจจะพอขายตาม
ฉบับใจมาถึงตัวทางหนึ่งทางใด เพราะเกิดเหตุวิปริตขึ้นในการค้าขาย

ขณะ นั้น ด้วย เหตุต่าง ๆ ที่กล่าว มานี้ กลับซ้ำร้าย ทำให้ราคา
สินค้าที่ตกต่ำ อยู่มาตลอดนั้น ยิ่งต่ำลงไปอีก

อีกประการ หนึ่ง ถ้าในคราวใด มีผู้ทำของ อย่างใหม่ขึ้นขาย
หรือทำของ อย่างใหม่อะไรขึ้น อย่างหนึ่ง ซึ่งค่าขายมีกำไร มาก
เกิน ส่วนกำไร ขรรคมคาไป คนทั้งหลาย เห็น ดีมาก ต่างคน ก็ต่าง ตาม
ริอ่าน ทำตาม เียง อย่าง บาง มีทุน อยู่เท่าใด ก็ทุ่มเทลง ไป ที่ไม่
มีทุน พอ ก็ ยืม ทุนผู้อื่น มา ลง ผู้ที่ ริอ่าน คิด ทำ ขึ้น ใน ชั้นแรก
ก็มีกำไร มาก แต่ ครั้น มีผู้เอา เียง อย่าง กัน มาก ขึ้น ทำ ของ
อย่าง ใหม่ นั้น ออก ขาย ทุ่ม เท เขา ไป ไว้ ใน ตลาด จน มาก จน เหลือ
ความต้องการ ไป ผู้ที่ อยาก จะ ขาย ของ ให้ ได้ เงิน คืน ก่อน ก็ต้อง
ขาย ลด ราคา ลง เมื่อ ร้อน เงิน หนัก ขึ้น เพราะ ถึง กำหนด ใช้ หนี้
จะ ไม่ได้ เงิน ใช้ ขาด ฝ่าย แบน ก็ ไม่ เชื้อถือ ต่อ ไป จะ ขาย ทุน เท่าใด
ก็ต้อง จำใจ ขาย เมื่อ การ ทำ ของ ขาย ขึ้น มาก เกิน ความ ต้องการ
จน ถึง เหลือ ไป เช่น นี้ ความ นิย หาย ก็ จะมี มา ประจวบ เดียว กัน
กับ ที่ พ่อค้า เกิด ตัว มี ทรัพย์ พดอย ให้ ผู้อื่น ต้อง เสีย หาย ไป ด้วย

การ สร้าง โรงสี สร้าง เรือ แล การ ค่า ขาย สวรรค์ อย่าง ถ้า เกิด
มี ขึ้น มาก เกิน ส่วน ที่ ควร ไป ก็ คง ต้อง ขาย ทุน เช่น นี้ เสมอ

ไว้คา

หมวด ๑๑

วิธีทำใบสั่งจ่าย ส่งเคราะห์กัน

ในขาย

Accommodation Bills

รมา

ก็ต่าง

ที่ไม่

ในแรก

ว่าของ

เพื่อ

ก็คง

ให้

เท่าใด

องการ

ยวกัน

ด้วย

ถ้าเกิด

เอ

การซื้อเชื่อขายเชื่อกันโดยวิธีใช้ใบสั่งจ่ายในการค้าขายนั้น
ความธรรมดาที่เป็นอันเชื่อกันไว้ เพราะมีจำนวนสินค้าเท่าราคา
ที่ใบสั่งจ่ายจริง ผู้รับใช้หนี้ของตนจึงได้เช่นนี้ซื้อสักหลังยอม
รับใช้เงินโดยที่ผู้รับได้รับสินค้าไปแล้ว คาดคะเนเห็นว่าเมื่อ
ขายสินค้าได้คงจะมีเงินไปใช้หนี้กัน เมื่อเกิดความวิตกกังวล
เพราะค่าขายเกินตัวไปจึงใช้หนี้ไม่ทันกำหนด หรือเพราะสร้าง
สินค้าขึ้นขายมากเกินไปเกิดความต้อง การ สินค้าตกราคาเงินขาดทุน
ไม่มีเงินจะใช้หนี้ตามที่ได้กล่าวมาในหมวดก่อนนั้น หากเป็น
คราวเคราะห์ร้ายเพราะขายของไม่ได้ ผู้ที่จะรับซื้อหนี้ใบ
สั่งจ่ายไม่เชื่อจึงไม่รับซื้อใบสั่งจ่ายนั้น พวกถูกหนี้ไม่ได้เงิน
ไปใช้หนี้ก็ต้องถูกฟ้องล้มละลาย โดยที่มิได้มีความคิดข้อโกง
อย่างใดเลย
แต่พวกพ่อค้าที่ทุจริตนั้น เมื่อเวลาขาดเงินใช้แต่ถ้าพึ่งตัว
จะไปกู้ยืมใครไม่ได้ ก็คบคิดกันทำใบสั่งจ่ายปลอมขึ้น ประ

ตกลงว่าได้ มีสินค้าขาย กัน จริง ผู้ส่งจ่ายกับผู้รับใช้หนี้
 สมบูรณ์ ทว่าใบส่งจ่ายนั้นไปลงขายเขาเงินจากแบงก์ ใบ
 ส่งจ่ายเช่นนี้ภาษาอังกฤษเรียกกันว่า “แอคคอมโมเดชั่นบิล”
 “Accommodation Bills” เป็นใบส่งจ่ายที่ผู้ขายยอมกันโดย
 การช่วยเหลือเพราะเห็นแก่กัน เมื่อถึงเวลาจะต้องใช้หนี้ผู้
 ไม่มีเงินใช้ ผู้รับซื้อหนี้ค่อย ๆ ไปมีก็กัน ก็ต้องพลอยช่วย
 ตามกัน

ใบส่งจ่ายชนิดนี้ย่อมจะเกิดมีขึ้นมาก เมื่อใกล้เวลา
 ฉุกเฉินจะเกิดความวิตกขึ้น ในการค้าขาย พวกถูกหนี้
 นั้นคิดถึงก็สมบูรณ์ พอจะได้มีเงินใช้หนี้กันความล้มละลาย
 ไปได้ชั่วคราวหนึ่ง พวกอื่นให้หวังหาเงินทางอื่นมาใช้ต่อไป

อันที่จริง การช่วยเหลือกันเช่นนี้ ไม่มีความผิดอะไรต่อ
 กฎหมาย เป็นต้นว่านาย ก. อยากจะได้เงินไปทำทุน หรือ
 เขาไปใช้ทำอะไรอย่างหนึ่ง นาย ก. ไปหา นาย ข. ซึ่งแจ้ง
 ว่า นาย ข. เป็นผู้มีชื่อเสียงดี แบงก์คงมีความเชื่อมั่น นาย ข.
 นาย ก. ขอให้ นาย ข. ช่วยส่งเช็คหรือรับใช้หนี้ใบส่งจ่ายของนาย ก.
 เมื่อ นาย ข. ยอมช่วยด้วย นาย ข. เซ็นชื่อลงบนใบส่งจ่ายนั้น แล้ว

นาย ก.
 เป็น ๑
 ก็ได้
 นาย
 ละหา
 ช่วย
 แบงก์
 การ
 สรร
 ประ
 ทำไป
 ไปหา
 แล้ว
 หรือ
 ที่รับ
 ให้ทำ
 คน
 เวลา

นาย ก. ก็เอาใบสั่งจ่ายนั้นไปขายแก่แบงก์ เห็นมีชื่อ นาย ข.
เป็นประกันอยู่ มีความเชื่อ นาย ข. รับซื้อไว้ นาย ก.
ก็ได้อะไรไปใช้ เมื่อ นาย ก. ได้อะไรไปทำทุนค้าขายมีกำไร
นาย ก. ก็คงมีเงินไปใช้หนี้แบงก์ตามกำหนดสัญญา นาย ก.
จะหาทุนโดยวิธีนี้สักกี่ครั้งก็หนักได้ สุดแล้วแต่จะมีคน
ช่วยส่งเคราะห์เป็นประกัน ถ้าถึงกำหนดสัญญาได้อะไรไป
แบงก์แล้วก็ เป็นแล้วกัน การค้าขายของ นาย ก. คงจะดำเนิน
ถาวรไปได้เสมอ ผู้ที่สัมพันธ์กับ นาย ก. มีความดีควรได้รับความ
ส่งเสริมว่า ส่งเคราะห์แก่เพื่อนจริง แต่ถ้าผู้ส่งเคราะห์เป็น
ประกันนั้นพลอยได้ผลประโยชน์ด้วย นาย ก. ต่างคนต่างก็
ทำใบสั่งจ่ายผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ เอาใบสั่งจ่าย
ไปขายกับแบงก์ โฉนดบางแบงก์นี้บ้าง ขายพ่อค้าอื่นบ้าง สุด
แล้วแต่จะได้อะไรไปใช้ โดยสะดวก ถ้าการค้าขายขาดทุน
หรือเอาเงินไปใช้สัญญาสิ้นไปเสียทางใด พวกพ่อค้าหรือแบงก์
ที่รับซื้อใบสั่งจ่ายนั้นไว้ก็ต้องขาดทุนเปล่า จะฟ้องโรงศาล
ให้ทำโทษผู้สัมพันธ์เป็นความอาญาอันโง่งก็ไม่สมคิด เพราะ
ฉะนั้นคนทุจริตจึงได้กล้าทำใบสั่งจ่ายชนิดนี้อยู่เสมอ ซึ่งเป็น
เวลาขาดเงิน เมื่อการค้าขายขาดทุนก็ยิ่งทำกันมากขึ้น เป็น

วิธีทำใบสั่งจ่ายส่งเคราะห์กัน

๔๒๗

ใบ
ร
น
ร
ใน
ลึง
เว
ทำ
อา
ใบ
จ่าย
ใบ
จ่าย
เนต

การส่งเคราะห์กันเช่นนี้ ถ้าส่งเคราะห์แก่ผู้รักสัตย์ ซื่อตรง
ผู้มีทรัพย์สินสมบัติของตัวเอง เป็นหลักฐาน มันคงอยู่บ้างก็ไม่สู้
ตัวนัก ถึงอย่างไรคนเช่นนี้คงจะเสียตายชื่อ แลทรัพย์สิน
ของเดิมของตัวอยู่บ้าง แต่ถ้าไปส่งเคราะห์แก่คนทุจริตที่
ไม่มีสมบัติอะไรเลยแล้ว คนจำพวกนี้จะค้าขายขาดทุนเป็น
อันสูง สักสิบบาทหรือสักสิบแสนบาทก็รู้สึกเสื่อมถอย เพราะ
สมบัติเดิมของตัวไม่มีเลย จะกลับจนลงไปยิ่งกว่าเก่าไม่ได้
ละ เมื่อก่อนเวลาที่ศาลจะชำระหนี้ ยึดทรัพย์สินมาลงขายทอด
ตลาด ถ้าคนทุจริตนั้น ยักยอกทรัพย์สินไว้ได้บ้าง ก็กลับ
ได้อยู่ดี ถิ่นดีส่งขายไปเสียกว่าเมื่อยังทำการค้าขายเสียอีก เพราะ
จะหมดความกังวลไปใน การที่ต้องทำ การสืบค้น กระวนกระวาย
อยู่เสมอ

หมวดที่ ๑๒

คอกเบี้ย

คอกเบี้ยนั้น ต้องถือว่าเป็นภาระอย่างหนึ่งของการประหยัด
ทรัพย์ ที่เจ้าของทุน ควรต้องได้ เพราะความอดำห์สว้าง สมน
ควรรวมเก็บออม ถนอมเศษเงินที่เหลือใช้ อันได้ จนเป็น

วิธีทำใบสั่งจ่ายส่งเคราะห์กัน

๔๒๗

ใบ
ร
น
ร
ใน
ลึง
เว
ทำ
อา
ใบ
จ่าย
ใบ
จ่าย
เนต

การส่งเคราะห์กันเช่นนี้ ถ้าส่งเคราะห์แก่ผู้รักสัตย์ ซื่อตรง
ผู้มีทรัพย์สินสมบัติของตัวเอง เป็นหลักฐาน มันคงอยู่บ้างก็ไม่สู้
ตัวนัก ถึงอย่างไร คนเช่นนี้คงจะเสียตายชื่อ แลทรัพย์สิน
ของเดิมของตัวอยู่บ้าง แต่ถ้าไปส่งเคราะห์แก่คนทุจริตที่
ไม่มีสมบัติอะไรเลยแล้ว คนจำพวกนี้จะค้าขายขาดทุนเป็น
อันสูง สักสิบบาทหรือสักสิบแถมบาทก็รู้สึกเสียดกัน เพราะ
สมบัติเดิมของตัวไม่มีเลย จะกลับจนลงไปยิ่งกว่าเก่าไม่ได้
ละ เมื่อก่อนเวลาที่ศาลจะชำระหนี้ ยึดทรัพย์สินมาลงขายทอด
ตลาด ถ้าคนทุจริตนั้น ยักยอกทรัพย์สินไว้ได้บ้าง ก็กลับ
ได้อยู่ดี ถิ่นดีส่งขายไปเสียกว่าเมื่อยังทำการค้าขายเสียอีก เพราะ
จะหมดความกังวลไปใน การที่ต้องทำ การสืบค้น กระวนกระวาย
อยู่เสมอ

หมวดที่ ๑๒

คอกเบี้ย

คอกเบี้ยนั้น ต้องถือว่าเป็นภาระอย่างหนึ่งของการประหยัด
ทรัพย์ ที่เจ้าของทุน ควรต้องได้ เพราะความอดำห์สร้าง
ทุนรวมเก็บออม ถนอมเศษเงินที่เหลือใช้ อันได้ ทุนเป็น

กองทุนให้ผู้อื่นกู้ยืมไปทำผลประโยชน์ ได้ชั่วคราวกำหนดเพลา หรือ ย
สัญญาที่ผู้กู้จะได้สัญญาใช้เงิน กลับคืน

กองทุนในบ้าน เมือง ก็เป็นเช่นเดียวกัน กับสินค้า อย่างหนึ่ง
มีราคาสูง หรือต่ำ สุดแล้ว แต่ ว่าจำนวนทุนที่มีอยู่ สำหรับให้กู้ยืม
กันนั้น จะมีผล ต้อง การเอาไปใช้ มากหรือน้อย ถ้ามี
ต้อง การใช้มาก แต่คนมีน้อย ราคาทุน หรือ ดอกเบี้ย ก็ต้อง สูง
ถ้ามีทุน อยู่ มากมีผล ต้อง การใช้น้อย ดอกเบี้ย หรือ ราคาทุน
นั้นก็ต่ำ

ผู้ที่มีทุน จะให้กู้ ปรารถนา ดอกเบี้ย อย่างสูง ที่ สุดแต่ที่มีประกัน
มันคงดีที่ สุด ผู้จะ ต้อง การ กู้ก็ ปรารถนา จะ หาผู้ ที่เต็มใจ จะ
เอาดอกเบี้ย อย่างต่ำ ที่ สุด เป็น ความ ปรารถนา ตรงกันข้าม
อยู่เช่นนี้ อีกฝ่ายหนึ่ง เจ้าของทุน คือ เจ้าของทุน จะ ต้อง ประม
กันลดดอกเบี้ยให้ต่ำลง ผู้กู้คือผู้จะ ต้อง ประมอดกันขอให้
ดอกเบี้ยให้สูงขึ้น มิฉะนั้น เจ้าของทุน จะไม่ได้ดอกเบี้ย แต่
ผู้กู้ก็จะได้ทุน

ดอกเบี้ย หรือ ราคาเงิน จะสูง ๆ ต่ำ ๆ ได้ โดยเหตุที่ กลา
มานั้นแล้ว ยังจะ ต้อง มีพิบัติ สูง ๆ ต่ำ ๆ ไปตาม ลักษณะ การ
ประกันมันคงมากน้อย ว่าทุนนั้น อาจเสียหายไปได้ โดย

เพลา หรือ ยาก ท่าน จะใกล้ หรือไกล ความอันตราย มาก น้อย กว่า

อีก ถ้าเกิด อันตราย เสีย หาย ดอก เบญ จะ ต้อง ถก ถ้า

หนึ่ง อันตราย จะ แพร่ ดอก เบญ มี พัก ดึง แต่ บหนึ่ง รอย ตะ หนึ่ง

กั ยม ขึ้น ไป ถึง รอย ตะ หาดับ หอดับ เปน ต้น ที่ ถก มาก ก็ คือ มี

าม ผู้ กัน มี คน ว่า คน ท่าน จะ ไม่ สูญ เสีย ง่าย ที่ แพร่ มาก ก็ เปน

ถึง ถึง คน ท่าน นั้น ใกล้ แก่ ความอันตราย จะ สูญ เสีย ไป ได้ โดย ง่าย เจ้า ของ

กา ทน จึง ต้อง เรียก เขา ดอก เบญ ให้ ส่ง ใจ เพื่อ จะ ได้ คน กัน กับ อันตราย ที่ น่า

ด้วย อยู่ เสมอ แต่ ถึง อย่าง ไດ ก็ คง จะ มี พัก ดึง ปาน กลาง อยู่

ระ กัน ธรรม ตา พัก ดึง จะ สุด แล้ว แต่ ถ้า ไโร ใน การ ทำ ผล ประ โยชน์

ใจ จะ ใจ ไป เปน ใหญ่ ถ้า การ ทั้ง ปวง โดย มาก อย่าง มี ถ้า ไโร มาก ดอก

น งาม ก็ ต้อง แพร่ เพราะ จะ มี ผู้ ต้อง การ กั ยม ไป ทำ ประ โยชน์ มาก

ระ มด ภา ของ ทน ต้อง พลอย ได้ ส่วน แบ่ง บัน มาก ขึ้น ตาม กัน

ขอ ให้ พัก ดึง ดอก เบญ ปาน กลาง ยัง จะ ส่ง คำ ผิด กัน ไป ใน ระหว่าง นา ๆ

แต่ ประเทศ อื่น ต้อง สุด แล้ว แต่ ว่า นา ๆ ประเทศ ที่ ต่าง กัน นั้น

จะมี กอง ทน อยู่ มาก หรือ ทน อยู่ น้อย การ ทำ ผล ประ โยชน์ ใน การ

ก กลา ะ ผล ธรรม, หัก ธรรม แต่ พาน ธรรม จะมี ผล เปน ถ้า ไโร มาก น้อย

น การ ทำ กัน เพียง ไດ แต่ ยัง ต้อง สุด แล้ว แต่ นิสัย ของ พล เมือง ที่ ย่อม

ค โดย ะ ต่าง กัน นั้น อีก พล เมือง บาง ชาติ มี ความ มัธยม ประ หัย

ทรัพย์สินตระหนักรู้เห็นยาว แน่น มากไม่เผอเรอ อยู่ถ้าให้เก็บเล็กผสม
น้อยวันไ้เป็นทุน ถึงจะได้ดอกเบี้ยน้อยก็พอใจใจง่าย ดึกแต่
ว่าได้ผลประโยชน์งอกขึ้น จากทุน นั้น บ้าง แล้วก็ แล้วก็ กัน จะเอา
ดอกเบี้ย สูงไม่ได้ก็ ต้อง เอาให้ต่ำลง พดเมือง บาง ประเทศมี
นิสัยเผอเรอไร้ยักรวยเงินทองด้วย ความ มัธยม น้อย ไม่ค่อย
จะ คิด ถึง ความจำเป็น ที่ จะต้อง ประหยัด ทรัพย์ เพราะ ฉะนั้น
จึง มี ทุน น้อย พักคดอกเบี้ย จึง แพง ข้าง ฝ่าย พดเมือง บางประเทศ
ที่ ทำ การ หา ผล ประโยชน์ ได้กำไร มากโดย สดวก ต้องการ ทุน
ทำ การ ค่อย เต็ม กว้าง ขว้าง ออกเสมอไป เช่น การ เกษะ ปลูก การ
หักกรรม หรือ การ ค้ำ ขาย จำเวญ ขึ้น เป็น ต้น มีกำไร งอกเป็น
ทุนเพิ่มเติมขึ้นเท่าใดก็ไม่พอใช้ ต้อง กู้ยืม ทุน อื่น มาเติมอีก ราคา
ทุน ใน ประเทศ นั้น ก็ ต้อง สูง มี ดอกเบี้ย แพง ขึ้น ตาม กัน อยู่เอง
ใน ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็น ประเทศ ที่ มั่งมี ทุน มาก ที่ สุด เพราะ
การ หักกรรม แล พานิชกรรม จำเวญ มาก ดอกเบี้ย บ้าน กลาง
ที่มี ประกัน ทุน มัน คง มาก นั้น ค่า อยู่ ข้านาน เสมอ มา เพียง บิ
หนึ่งร้อย ละ สอง ครั้ง เท่านั้น ไม่ต่ำลง อีกได้ เพราะ เมื่อ ทุน ใน
บ้าน เมือง งอก มาก ขึ้น เจ้า ของ ทุน ก็ ไป ลง ทุน ทำ การ หา ผล
ประโยชน์ ใหม่ เลี้ย ตาม ประเทศราช หรือ เมือง ขึ้น ของ อังกฤษ ที่มี

แม่ไฟ
ต่าง
นั้น อีก
ใน
ขยับ ก
มาก
นั้น จึง
?
คิด ว่า
เกาะปะ
ละตาม
ใน
ซึ่ง มีทำ
มาก กา
?
ดอกเบ
บ้านเม
อยู่ จน
ด
๒๒

แม่ไฟศาลอยู่ทั่วโลก ไหนจะมีชาวต่างประเทศแสวงหา
ค่า ๆ คอยก็ขึ้นไปเล่นทุน ทำผลประโยชน์ในประเทศต่าง ๆ
นั่นอีก ที่กรุงลอนดอนจึงเป็นตลาดเงินใหญ่อยู่เสมอ

ในประเทศชอแดนตั้งเป็นประเทศเล็กน้อยก็จริง แต่พลเมือง
ขยันทำงานแลประกอบด้วยความมัทยัตถ์ถ้วนเข้มงวดกวดขัน
มาก การประหยัดทรัพย์ก็ ทุนจึงมีมาก คอกเบยในเมือง
นั้นจึงค่า

ในประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่มั่งมีรืองต มาตามส่วนแผ่นดิน
ดินกว้าง แต่ตามส่วนล้ามะโนครัว พลเมืองมัทยัตถ์และขยันทำการ
เกาะปลูกแผ่นดิน เงินทุนมีมากคอกเบยปานกลาง เพียงมีหนึ่งร้อย
ทะลัมเป็นธรรมดา

ในประเทศอเมริกาเห็นพิภพคอกเบยก็คล้ายกันแต่บางประเทศ
ซึ่งมีทำเลที่ใหม่ทำการเกาะปลูกดี เพราะมีที่ดินใหม่เกิดผล
มาก การเกาะปลูกและบ่อแร่มีกำไรมาก ต้องการใช้ทุนมาก
คอกเบยก็ต้องแพง ๆ เพราะที่ดินยังมีมาก ทุนจะออกชนใน
บ้านเมืองเท่าใดก็ไม่พอแผ่นดิน ถ้าเป็นเช่นนั้นคอกเบยก็ต้องแพง
อยู่จนกว่าการทำผลนั้นจะมีกำไรน้อยลง

คอกเบยปานกลางของประเทศต่าง ๆ ต้องผิดกันตั้งแต่ร้อยละ
๒ ๑ ถึงร้อยละ ๘ เป็นต้น คอกเบยชั้นนี้ในเมืองใหญ่ ๆ ในยุโรป

ยุโรป และอเมริกา ทราบกันได้ง่าย โดยที่ ราคาสินค้า ที่ซื้อขายกันในตลาด
ปรากฏ อยู่เสมอ ตัวเงินกู้ ของ รัฐบาล ซึ่งนับถือ กันว่าเป็นสิ่งที่มีประ
กันมั่นคงแน่นอนนั้น ซื้อขายเปลี่ยนมือ กันทุกวัน ราคาส
สิน ๕ ๆ ลง ๆ บางทีใน วันเดียว ก็ผิดกันได้หลาย ราคา แต่ถึงจะ
สินลง อย่างใดก็ตาม เมื่อคิด รวมเฉลี่ย เอาเป็น ราคา ปาน กลางแล้ว
ก็จะเห็นได้ ว่า ราคาสินค้า แด่ดออก เบี่ยน ๕ ๕ ๕ คงที่เสมออยู่คงหลาย ๆ
ปี แม้ ดอกเบี้ย จะมี เวลา สูงมาก ขึ้น เกิน ธรรมดา บางที จะเป็น แต่
ชั่วครั้งคราว โดยที่ เหตุร้าย อย่างใด เกิดขึ้น ในการ ค้าขาย แด
อื่น ๆ พอเมืองใด ใจรับขายตัวสินค้านั้น หรือใบสำคัญ หุ่นส่วนอย่าง
ใดลงเพื่อจะคืนเอาเงินทองไปเก็บไว้ เช่น มีการ สงคราม เป็นต้น
ราคาสินค้า แด่สินค้า สิ้นพัคอย่าง จะต้อง แพงขึ้น แด่เคยตามกระหนไปได้
ทั่วโลก อย่างที่เรารู้ ดีก็อยู่ใน บ้างอันแถบนี้ (พ.ศ. ๒๔๕๘).

พิบัติ ดอกเบี้ย ปานกลาง ซึ่งจะคงที่ ประจำอยู่ได้ชั่ว สมัยหนึ่ง ๆ
ในบ้าน เมืองใดนั้น ประกอบด้วยเหตุ สอง ประการ เป็นใหญ่ เหตุ
ต้นเป็นอยู่ ที่ความ สามารถ แด่ความ ปรากฏา ของ พอเมือง ที่อยากจะ
ประหยัด ทรัพย์สินสิ่งสมชิ้นไว้เป็น กองทุน นั้นแก่ ก่อตั้งเพียงใด แด
เหตุที่ สอง เป็น เพราะ เหตุที่ จะมี ต้อง การ ใช้ กอง ทุน ที่ตั้ง สมชิ้นไว้
ได้นั้นมาก หรือน้อยเป็นส่วน ประกอบ กันเพียงใด

พอเ
กต่า
และ
ว่าเ
ลง
กัน
เปรี
จำ
คือ
ดอ
ไป
มี
กา
สิน
ค
ช
เห

นั้นจะต้องตกต่ำลง ที่บังคับสองทางนี้ลงปลายคงจะต้องถ่วงกันลง จนกว่าจำนวนทุนที่มีไว้สำหรับให้กู้ นั้น จะพอ ตีกัน กับจำนวนเงิน ที่จะมีอยู่ ของ การ กู้ยืม กระทำให้ ดอกเบี้ย มีพิกัดเป็น กลาง คงที่ อยู่ได้

สินค้าทุกชนิด ที่เหมือนกัน แต่ว่าราคาซื้อขาย สูงกว่ากันไป

ตามภูมิประเทศต่าง ๆ นั้น ถ้าคิดหักค่าแรง ขนส่งไปมาถึงกันแล้ว

ค่ากำไรปานกลาง ของพวกพ่อค้า ถูกตัวกับค่าใช้ สรรพเบ็ดเตล็ด ออก

เสียแล้วราคา สินค้า นั้นช้านานไป คงจะต้องเท่าเทียมกันอยู่เสมอ ไม่

เลือกที่จะห่างไกล จากที่ขาย สัก เพียงใด เพราะเหตุว่ากำไร ในการ

ค้าขาย สินค้า อย่างนั้น จะมาก เกินส่วนไป นานนักไม่ได้ คนอื่น

รู้ความ คงจะค้าสินค้า อย่าง นั้นบ้าง ลงปลาย จะแข่งแย่ง กันค้าจน

กำไร จะตก ลง คงที่ เป็น กำไร ปานกลางอยู่เสมอ เว้นเสียแต่จะเป็น

สินค้า ที่จะมั่ว ใด บิดประคุด ใด ฝ่ายเดียว ตลอดไป

ดอกเบี้ย ซึ่ง เป็น ราคา ของ ต้นเงิน กู้ยืมกันนั้น ก็เป็น เช่นเดียวกัน

กับราคา สินค้า ขรรพมา ในเมืองใด ประเทศใดให้ ดอกเบี้ยสูง โดย

เหตุที่ทำผล ประโยชน์มีกำไรมาก เงินทุน ประเทศอื่นคงจะค่อย ๆ

ไหล ห่อเหี่ยว เข้าไป จนกว่า ดอกเบี้ย ใน ประเทศ นั้น จะ ตกต่ำลงตาม

สมควร เสมอ พิกัด ดอกเบี้ย ที่ สูงต่ำ ผิด กัน อยู่ได้ตามภูมิ

ประเทศ นั้น เป็นเหตุ เพราะ ความ อันตราย ด้วยโจรผู้ร้าย และ

อื่นๆที่

กฎหมาย

ทางไทย

คำในท

เหล่านี้

อีกเป็น

การค

จึงไม่ส

อย่างว

ร้อยละ

เดียวก็

ทะเล

พิกัดค

ผู้สวด

:

เพียงร

ซึ่งยัง

แห่งเด

เหตุที่ดอกเบญจผดกับดอกเบญจรัฐบาลอังกฤษต้องเสียนั้น ก็เพราะ
 คนอังกฤษเชื่อถือไว้วางใจในความมั่นคงของรัฐบาลเขามากกว่า
 ประเทศอื่น พักที่ผดกันอยู่เพียงร้อยละ ๑ ถึง ๒ นั้น ก็เป็นค่า
 อันตราย แลความเสียหายของเงินทน ซึ่งคนอังกฤษคาดคะเนว่าอาจ
 มีมากกว่าใน ประเทศ อังกฤษ นั้นได้

เมื่อแข็งแรงถึงเรื่องกำไร ได้กล่าวไว้ว่ากำไรปานกลางนั้น
 อาจตกต่ำหรือสูงขึ้นได้ เพราะค่าแรงทำการจะสูงขึ้นหรือตกต่ำลง
 แลต้นทุนค่าแรงจะตกต่ำหรือสูงขึ้นได้ ก็เป็นเพราะเหตุที่ราคาอาหาร
 สำหรับเลี้ยงคนทำงานจะแพงขึ้นหรือถูกลงด้วย เพราะฉะนั้นถ้าใน
 ขณะใด ราคาอาหาร ตกต่ำลง ค่าแรงทำการตกต่ำลง ถ้าไร่มาก
 ขึ้นแล้ว พักที่ดอกเบญจก็พลอยสูงขึ้นตามถ้าไร่นั้นด้วย แลถ้าจะต่ำลง
 ก็เพราะ ราคาอาหาร แพงเป็นการตรงกันข้าม ราคาอาหาร จึงเป็น
 เหตุอย่างหนึ่งที่จะกระทบไปถึงพัก ดอกเบญจได้

ราคาที่ดินนั้นก็ต้อง พาดพิงอยู่คือ พัก ดอกเบญจ นอกจากนั้น
 ยังมีราคาทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ เช่นราคาตัวเงินกู้ของรัฐบาลแลบริษัท
 รถไฟแลอื่น ๆ ซึ่งให้ ดอกเบญจประจำอยู่เป็นต้น ถ้าบังเอิญในขณะ
 ใด การทำผลประโยชน์อย่างใดจำเริญขึ้นมาก คนทำการอย่างนั้น
 มีกำไร มากจึง สามารถที่จะใช้ ดอก เบญจ คำนวณเงินกู้ ยืมได้ มากขึ้น
 ราคาที่ดิน ซึ่งได้ค่าเช่าประจำ แลทรัพย์สินสมบัติ ซึ่งมีดอกเบญจ ประจำ

เหตุ
การ
ดอก
เขา
ราคา

ผล ๑

จะต

ผล ๒

เจ้า

๑๐:

มาก

ราคา

เต็ม

เป็น

เงิน

เบญ

เพย

เหล่านั้ คงจะคง พดอย ตกต่ำลง เพราะเหตุที่ดอกเบญทาง
การ อย่างอื่น สูงขึ้น เจ้าของที่ดิน แดทพย ด้มบดินนอยากจะได้
กว่า ดอกเบญ มากขึ้น กว่าเก่า ก็จะมี ชาย ทพย นันลงถอน เอาทุนไปให้
นค่า เขากู้ หรือเอะ ไป เปนทุน ทำการอย่างใหม่ มีผู้ขายทพย มากขึ้น
อาจ ราคาทพยนั้น ก็คง ตกต่ำลง

ราคาที่ดิน ที่จะตกต่ำลง เพราะ พักติ ดอกเบญ จะสูง ขึ้นนั้น ถึง
งนั้น ผลประโยชน์ที่เสียได้ ในที่ดิน จะมากกึ่ง ที่อยู่อย่างเก่า ราคาที่อาจ
ต่ำลง จะตกต่ำไปได้

หาร จะยกตัว อย่าง มากกล่าวว่า ที่ดิน แห่งหนึ่ง เจ้าของ เคยได้
้าใน ผลประโยชน์ คิดเท่าดอกเบญปานกลาง ในดินทุนร้อยละ ๕ ถ้ามี
มาก เจ้าของ นั้นได้ ผลประโยชน์ ๕๐๐ บาท ราคาที่ดินก็ต้อง เปนเงิน
ต่ำลง ๑๐,๐๐๐ บาท แต่มาภายหลัง การทำ ผลประโยชน์ต่าง ๆ ี่ถ้าไร
เปน มากขึ้น ก็เสียว่าดอกเบญปานกลางพดอย สูงขึ้น ถึงร้อยละ ๑๐

ากิน ราคาที่ดินแผ่นเดียนั้น ถึงจะคงได้ ผลประโยชน์อยู่บ้ละ ๕๐๐ บาท
วิษั แต่เมื่อไปก็จริง แต่เหตุที่ดอกเบญปานกลางแพงขึ้นกว่าเก่าร้อยละ ๕
ขณะ เปนร้อยละ ๑๐ ราคาที่ดินนั้น ก็จะ ตกต่ำลงตามส่วน เปนราคา
เงินแต่เพียง ๕๐๐๐ บาท เท่านั้น ถ้าหากว่า พดเมียง จะปรารถนา ดอก
เบญ ร้อยละ ๑๐ ตามกัน เปนอัน เห็นได้ ว่า ดอกเบญ สูงขึ้น กว่าเก่า
กขึ้น เพียง ร้อยละ ๕ เท่านั้น ราคา ที่ดิน คงตกต่ำลง ถึงร้อยละ ๕๐

ระจำ

หมวด ๑๓

การค้าขายระหว่างประเทศ

การ บัน หน้าที่ กัน ทำงาน ตาม ความ สัน ทัด ตาม ความ สดวก
ของ บุคคล ใน ทำ เล ที่ ๆ เหมะ แห้ง หนึ่ง แล้ว มี คน ถาง คือ
พ่อค้า มา จน เขา ของ ต่าง ๆ ที่ ทำ นั้น ไป แลก เปลี่ยน เขา ของ
ต่าง ชนิด ซึ่ง คน ใน ทำ เล ที่ อื่น ได้ ทำ ขึ้น ตาม ความ สัน ทัด แล
ความ สดวก ของ เขา เหมื่อน กัน มา เทียบ แลก จำย ให้ คน ที่
สอง ฝ่าย ได้ ของ ไป ใช้ หรือ บริโภค ได้ ตาม ความ ต้อง การ ของ
บุคคล ต่าง ๆ นั้น และ ที่ เรียก กัน ว่า การ ค้าขาย

การ ค้าขาย เกิด จาก ความ ปรารถนา ที่จะ แลก เปลี่ยน สินค้า
ต่าง ชนิด ซึ่ง กัน แลก กัน เป็น ผล เหตุ ไม่ได้ เกิด จาก ความ ปรารถนา
ที่ ต่าง คน ก็ ต่าง จะ อยาก ได้ ราช เงิน แล ทอง ทั้ง สอง ฝ่าย ก็ จึง
เอา โดย ที่ เงิน ทอง เป็น เครื่อง วัด กระ ราคา สิ่ง ของ ที่ แลก เปลี่ยน
กัน เป็น ของ ถาง แล เป็น คะ แนน ดำหรับ ใช้ ใน การ แลก เปลี่ยน
ด้วย นั้น คน ทั้ง หลาย จึง ได้ นิยม กัน รับ เงิน แล ทอง ซึ่ง ได้ กระ
ว่า เท่า กับ ราคา สิ่ง ของ ที่ ให้ ไป แลก นั้น ขึ้น น้อย ใจ ก่อน เมื่อ
ภายหลัง จะ ต้อง การ ของ อย่าง ไใด ไป ใช้ หรือ จะ ต้อง การ แร่

ผู้ใด

แลก

ก

เคย

นา

ราคา

นับ

นั้น

ได้

ด

กว่า

จะ

ได้

ทำ

ขึ้น

ส

คน

ได้

สิ่ง

ประ

เมื่อ

ผู้ใดไปทำงานให้ ก็จะได้เอาเงินทอง ซึ่งได้เป็นคะแนนไว้นั้นออก
แลกเปลี่ยน มาใช้ ได้ตาม ความ ปราดณา

การแลกเปลี่ยนสินค้าโดย จะไม่ต้องใช้ เงิน ทอง เป็น ของกลาง
เลยก็ได้ เช่น แม่ค้าชาว ส่วน เขา ผลไม้ ไป แลก เข้า จาก ชาว
นาเป็น ต้น แต่ใน การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ก็ คล้าย กัน รวม
ราคาสินค้า ที่ แลก เปลี่ยน กัน ใน ระหว่าง ประเทศ ต่อ ประเทศ
นับได้ตั้ง ร้อย ล้าน บาท ขึ้นไป ถ้า ราคาสินค้า ที่ แลก กัน
นั้น เท่า กัน ก็ไม่ต้องใช้ เงิน ทอง เพิ่ม เติม อีก หัก หั่น สิ้น
ลบ ดัง กัน ไป ได้ โดย ถ้า พัง คติ บาญชี. หรือ ถ้า จะมี ราคา มาก
กว่า กัน ข้าง หนึ่ง ถ้า ข้าง ที่ เป็น ลูก หั้น ไม่มี เงิน ทอง จะ ดัง ไป ใช้
จะ ดัง สินค้า เพิ่ม เติม ไป ใช้ หั้น แทน เงิน ทอง ก็ได้ เหมือน กัน
วิธี ที่ พด เมือง ๆ เดียว กัน บัน หน้า ที่ กัน ทำ การ แฉฉเอา ผล ที่
ทำ ขึ้น ได้ ต่าง ชนิด ไป แลก กัน มา ใช้ เป็น ประโยชน์ ได้ โดย
สะดวก ทั้ง สอง ฝ่าย โดย ที่ อาศรัย แรง ทำ การ ของ พวก พ่อค้า เป็น
คน กลาง สำหรับ นำ สินค้า ซึ่ง มี เหลือ ใช้ ข้าง หนึ่ง ไป แลก กับ
สินค้า อย่าง อื่น ที่ มี เหลือ ใช้ อยู่ อีก ข้าง หนึ่ง นั้น ทำให้ ออก ผล
ประโยชน์ ขึ้น ได้ อีก เพียง ใด ได้ ช้ แรง มา ใน หมวดย ที่ ๑ แล้ว
เมื่อ การ แลก เปลี่ยน นี้ ได้ ขยาย ตัว กว้าง ขวาง ต่อ ออก ไป ถึง

นา ๆ ประเทศได้ ก็ยิ่งจะมีประโยชน์มากขึ้นแก่ผู้ทำสินค้า
นั้นอีก ชาวต่างประเทศต้องการสินค้าชนิดใดของเรามากขึ้น
ราคาสินค้านั้นก็จะมีราคาสูงขึ้น แต่จะไม่ตกต่ำลงจน
กว่าพลเมืองเดียวกัน หรือพลเมืองประเทศอื่น จะทำสินค้า
อย่างเดียวกันนั้นส่งไปขายจนมากมายเกินความต้องการไป

ถ้าผลิตสินค้าในบ้านเมืองที่มีมากเหลือเกิน เหลือใช้ก็
ล้มภาระทั้งปวงที่มีอยู่แต่เราใช้ทำประโยชน์ได้น้อยราคาจึงต่ำ
หรือถ้าทำขึ้นเป็นประโยชน์ได้มาก แต่ต้องลงทุนลงแรง
มาก ราคาของตัวนั้นจะแพงเกินไปจนมีคนต้องการน้อย
แต่ล้มภาระทั้งปวงที่มีอยู่ แต่เราไม่รู้จักใช้หรือไม่ทำให้เกิด
เป็นประโยชน์ขึ้นได้ตามสมควรเหล่านี้ ถ้าชาวต่างประเทศ
ต้องการซื้อ ให้ราคาพอมีกำไรที่จะจัดทำหรือหาส่งได้ ก็
เป็นอันว่าการค้าขายกับต่างประเทศ เกิดตลาดให้ของเหล่านี้
นั้นออกไปขาย เป็นประโยชน์แก่พลเมืองของเราได้กว้างขวาง
ออกไปอีก

อีกฝ่ายหนึ่งสินค้าถ้าผลิตอย่างที่ไม่ดีในบ้านเมืองแต่ที่เรา
ทำเองในบ้านเมืองไม่ได้ หรือถ้าทำได้ก็จะต้องลงทุนลงแรง
เบ็ดเตล็ดมาก เพราะไม่มีความรู้วิธีทำดีพอ หรือไม่ดีนัก

โดย ๑
ทุน แด
ไป ก
โดย ๓
ทางปร
ศา ศ
มาใช้
องไม่
ได้ ใด
ทำการ
สมอไป
กับของ
ค
เปลี่ยน
ชาติ เด
ทาง ชา
เป็น เพ
แต่
ต้อง ผิด

โดย ปราศจากความชำนาญ หรือในท่าเดที่ ๆ ทำนั้นไม่เหมาะ
คน แดแรง ที่จะเอาไปลงในการ ทำของ เหล่านี้เอง จะได้ผล
เปน ถ้าไรไม่เท่ากัน กับ การ อย่างอื่น ที่เรา ทำอยู่ โดยซ้ำ ของ
โดย สดวก แลโดย ที่ อยู่ ใน ท่าเดที่ เหมาะ แต่ ของ เหล่านี้ ชาว
ต่างประเทศ ทำได้ ดีนัก ดีกว่าเรา แลทำ แล้ว ส่ง เข้ามาขาย เปน
ราคาต่ำ พอที่ เรา จะ ซื้อ ใช้ ได้ แล เรา เอา ของ ต่าง ประเทศ
มาใช้ จะมี คุณ ประโยชน์ กว่า ที่ จะ ไม่มี ใช้ เลย หรือ ที่ จะ ทำ
เอง ไม่ได้ เปน ราคาต่ำ เท่ากัน ใน ที่ สุด ถ้า เรา ทำ การ ไ้ สำ เร็จ
ได้ โดยง่าย ทั้ง ได้ บำ เน็จ ค่า แรง ใน การ นั้น มาก แล สดวก กว่า
ทำการ อย่างอื่น นั้น แล้ว เรา ก็ ควร จะ ทำ แต่ การ อย่าง เดียว นั้น
ส่งมอบไป มุ่งหมาย เอา ผล ของ การ ที่ เรา ทำ ได้ นั้น ไป แลก
กับ ของ อย่างอื่น ที่ เรา จะ ต้อง การ ใช้ หรือ บริโภค
ต้น เหตุ ซึ่ง จะ ชักชวน ให้ คน ใน ประเทศ เดียวกัน วิจารณ์ แลก
เปลี่ยน ผล ของ แรง ทำการ ที่ เปน สิ้น ค่ำ ใน ระหว่าง คน พวก เดียว
ชาติ เดียวกัน มี อย่าง ไ้ การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ซึ่ง คน ต่าง เมือง
ต่าง ชาติ ได้ วิจารณ์ แลกเปลี่ยน สิ้น ค่ำ ต่าง ประเทศ กัน ขึ้น ด้วย ก็
เปน เพราะ เหตุ อย่าง เดียว กัน นั้นเอง
แต่ ทำนอง การ แลก เปลี่ยน ใน ระหว่าง ประเทศ ต่อประเทศ จำจะ
ต้อง ผิด พี้ยน กัน ไป โดย เหตุ ที่ หนทาง ซึ่ง จะ ชน สิ้น ค่ำ ไป แลก

กันนั้น เป็นทางไกลต้องเปิดช่อง ค่าขนส่งสินค้ามากขึ้นเป็นสำคัญ
แต่ก็ยังมีความสะดวกน้อยกว่าการค้าขายในบ้านเมืองเดียวกัน
เพราะพูดเมืองพูดภาษาต่างกัน ใช้ธรรมเนียม กฎหมายต่างกัน
ใช้ระเบียบการปกครองต่างกัน เป็นต้น เหตุต่าง ๆ เหล่านี้ประจักษ์
ถึงว่าเป็นจริงอย่างหนึ่งซึ่งจะกันทางไม่ให้ทุนแต่ละคนทำงานต่าง
ประเทศนั้น เตือนไปมาหากันได้โดยสะดวก ถ้าไม่มีรัฐบาล
เขตรแดนอยู่เช่นที่กล่าวมาแล้ว การค้าขายต่างประเทศ
จะไม่เกิดขึ้นไปจากการค้าขายในประเทศเดียวกันนั้นเลย

การค้าขายต่างประเทศ เป็นการเปิดตลาดเพิ่มเติมทำเล
ที่ขายสินค้าของประเทศต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไปได้แทบจะ
ทั่วโลก การขนส่งสินค้าไปและเปลี่ยนกันทางทะเลยิ่งสะดวกมาก
ขึ้น เพราะค่าระวางบรรทุกสินค้าต่ำลงโดยเหตุที่บริษัทเจ้าของ
เรือกำปั่นแข่งขันประชันกันลดค่าระวางเรือลงเสมอไป ยัง
มีทางรถไฟคอยรับสินค้าจากเรือ ส่งแพร่หลายต่อเข้าไปใน
แผ่นดินที่อยู่ห่างไกลจากชายทะเลออกไปนั้นอีก ในที่สุดการ
แลกเปลี่ยนยิ่งสะดวกขึ้น และยังแผ่ห่างไกลออกไปได้อีกเท่าใด
มนุษย์ที่อยู่ต่างประเทศต่างชาติต่างศาสนา ก็ยังจะได้เอาไครย

ทรัพย์สิน

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

ทรัพย์

บ. ได้แรง ทำการ ชี้ กัน แรกกัน เป็น ประโยชน์ ส่วน ตัว แต่ชาติ มาก
 น. เพราะ การ บั่น หน้าที่ กัน ทำงาน นั้น มาก อย่าง ค้าง ชนิด ชน
 ณ. ที่ พดเมือง อยู่ใน ภูมิประเทศ ชนิดใด ถ้าได้ทำการ แต่ ถ้วน ที่
 ร. สันติ สันติ ใน กิจ อย่างใด ที่ จะได้ ผล ประโยชน์ มาก ที่ สุด โดย
 ง. ทำ พัก น้ำ แรง ของ ตัว อยู่ เสมอ ไป แล้ว ผล ของ การ อย่าง นั้น
 ๕. จะ เกิด มี มาก ขึ้น ตาม ถ้วน ที่ การ แลก เปลี่ยน สินค้า กัน
 ๖. จำ เจริญ ขึ้น เป็น แน่

ก. การ แลก เปลี่ยน สินค้า กัน ใน ระหว่าง ทั่ว ประเทศ มี คุณ
 ๗. ผล ที่ ตรง ว่า สินค้า ชนิด ที่ เรา ทำ ไม่ได้ เอง หรือ ถ้า ทำ ได้ เอง
 ๘. จะ ต้อง เปิด ช่อง แร่ง เปิด ช่อง ทน เพราะ การ ไม่ สดวก อย่างใด อย่าง
 ๙. หนึ่ง นั้น เรา จะ มี ใช้ ได้ โดย ที่ ไม่ ต้อง เปิด ช่อง แร่ง แด ทน มาก
 ๑๐. เท่ากับ ที่ เรา จะ ทำ เอง เพราะ เหตุ ที่ ผู้ ทำ ซึ่ง เป็น ชาว ต่าง ประเทศ
 ๑๑. นั้น ทำ ได้ ดี กว่า ต้อง เสีย ค่า ขน สินค้า อย่าง นั้น ส่ง เข้า มา ถึง เมือง
 ๑๒. เรา แล้ว ยัง ขาย ได้ ราคา ต่ำ กว่า ที่ เรา จะ ทำ ได้ เอง

๑๓. การ ได้ เปรียบ ที่ จะมี ชน ใน การ แลก สินค้า ต่าง ประเทศ ได้ ก็ เมื่อ
 ๑๔. ราคา สินค้า สอง ชนิด ใน ประเทศ หนึ่ง มี ส่วน แลก เปลี่ยน ผิด กัน กับ
 ๑๕. ส่วน ราคา สินค้า อย่าง เดียว กัน นั้น ใน ประเทศ อื่น เป็นต้น ว่า ใน

ไครย

เกาะชวาแต่ในประเทศสยาม ค้างก็ทำนาปลูกข้าวแต่ปลูกอ้อย
ทำน้ำตาลได้ด้วยกัน ทั้งสองฝ่าย ถ้าหนดเสียว่าในเกาะชวา
นั้นราคาข้าว ๑ หาบ จะเท่ากับราคาน้ำตาล ๑๕๐ ชั่ง (จีน) แต่
ในประเทศสยามราคาข้าวหนัก ๑๕๐ ชั่ง จะแลกน้ำตาลเมืองชล
ได้ ๑ หาบ ถ้าราคาสินค้าสองชนิดในสองประเทศผิดกันตามส่วน
เช่นนี้ ก็จะได้เห็นได้ทันทีว่า ถ้าไทยจะต้องการ น้ำตาลแล้ว
ตั้งเจ้าเมืองไทยไปแลกกับ น้ำตาลในเกาะชวา จะได้เปรียบ
กว่าที่จะไปแลกน้ำตาลใน เมืองชล ส่วน ชาวชวาถ้าจะต้อง
การ ข้าวแล้ว ตั้ง น้ำตาลชวามาแลกเข้าจากเมืองไทยจะได้
เปรียบ กว่าที่จะแลกเข้าใน เกาะชวานั่นเอง

ถ้าราคาข้าวในเกาะชวาหาบละ ๑๐ บาท ราคาน้ำตาล
หาบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ส่วนราคาข้าวในกรุงสยาม
หาบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ราคาน้ำตาลหาบละ ๑๐ บาท
เจ้าเมืองไทยราคา ๗ บาท ๕๐ สตางค์นั้น จะแลกเอาน้ำตาล
ชวาเข้ามาขายในเมืองได้ราคาถึง ๑๐ บาท ถ้าคิดหักค่าระวาง
เรือที่ขอรันเข้าแลกน้ำตาลมาประมาณว่า ๕๐ สตางค์ค่าขาย
เกี่ยวด้วย พ่อค้าไทยจะได้กำไรในค่า น้ำตาล ๒ บาท ฝ่ายพ่อค้า

ชาว
ต่างประเทศ
สินค้า
เข้า
แล้ว
แพง
จะ
ส่วน
ได้
นั้น
ราคา
แล้ว
เป็น
ราคา
จะ
ใน
เป็น

ชวาก้าแลกกัน ท่านของ นี้ก็ได้กำไรในค่าเข้า ๒ บาทเหมือนกัน
ต่างก็ได้เปรียบด้วยกัน ทั้ง สอง ฝ่าย

หรือ ถ้าหากว่า ราคาสินค้าในเมืองหนึ่งจะต่ำกว่าราคา
สินค้า ในเมืองหนึ่ง ทั้ง สอง ชนิด เป็น ต้นว่าใน กรุงสยาม ราคา
เข้าหอบละ ๕ บาท ราคาน้ำตาลหอบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์
แต่ในเกาะชวา ราคาเข้าหอบละ ๘ บาท ราคาน้ำตาลหอบละ ๑๐ บาท
แพงกว่าราคาใน กรุงสยาม ทั้ง สอง อย่าง ถ้าเป็น อย่าง นี้ก็ ยั
จะค้าขาย แลกเปลี่ยนกัน มีกำไรได้ทั้ง สอง ฝ่าย เหมือนกัน ตาม
ส่วนราคาน้ำตาลใน กรุงสยาม ๑ หอบ จะแลกเข้าใน กรุงสยาม
ได้หอบครึ่ง ส่วน น้ำตาลใน เกาะชวา ๑ หอบ จะแลกเข้าใน เกาะ
นั้นได้ ๑๒๕ ชั่ง (จีน) ถ้าเป็นเช่นนี้ น้ำตาลชวา ๑ หอบ
ราคา ๑๐ บาท จะแลกเข้ากรุงสยามได้ ๒ หอบเป็น ราคา ๑๐ บาท
แล้วเอาไปขายใน เกาะชวาจะได้ราคาหอบละ ๘ บาท ๒ หอบ
เป็นเงิน ๑๖ บาทมีกำไร ๖ บาทในค่าเข้า ส่วนใน กรุงสยาม
ราคาเข้า ๒ หอบเป็นเงิน ๑๐ บาท เมื่อส่งไปขายใน เกาะชวา
จะได้ราคา ๑๖ บาท ชื่อน้ำตาลชวาได้ ๑๖๐ ชั่งเอาเข้ามาขาย
ใน กรุงสยาม ได้ราคาหอบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ๑๖๐ ชั่ง
เป็นเงิน ๑๖ บาท หักทุนค่าเข้า ๑๐ บาทยังเหลือเป็นกำไร

อยู่ ๒ บาท โดยที่ไม่ได้ คัดค่าระวาง ทั้งสองฝ่าย

ถ้าสินค้าสองชนิดนั้น มีส่วน ราคา แยก เท่ากันทั้งสอง
ประเทศ การ แยก เปลี่ยน กัน ก็จะไม่ออก ประโยชน์อย่างใดขึ้น
เป็นต้น ว่าถ้า ใน กรุงสยาม เข้า ต้อง หาบ จะ แยก น้ำตาล ได้ ๑ หาบ
แต่ใน เกาะชวา เข้า ๒ หาบ ก็ จะ แยก น้ำตาล ใน เกาะ นั้น ได้ ๑ หาบ
เหมือนกัน ถ้าเป็น เช่น นี้ ก็ หามี ใคร จะ ส่ง น้ำตาล ชวา มา แลก
กับ ข้าวไทย หรือ ส่ง น้ำตาล ไทย ไป แลก กับ ข้าว ชวา ให้ บวช การ ไม่

ตามธรรมชาติ ของ การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ นั้น พ่อค้าบางคน ก็
ตั้ง หน้าค้า แล่ สินค้า อย่าง ที่ เขา ชำนาญ แล่ ชนิด เดียว ^{ที่}ซื้อ
ของ นั้น ส่ง ออกไป หรือ ^{ซื้อ}ซื้อ ของ นอก เขา มา ขาย ก็มี ^{ที่}ซื้อ
สินค้า หลาย อย่าง ส่ง ออกไป ขาย ทาง เดียว หรือ ^{ซื้อ}ซื้อ สินค้า หลาย
อย่าง เขา มา ขาย ทาง เดียว ก็มี แล่ ที่ ^{ค้า}ค้า ทั้ง สินค้า ออก นอก
เมือง แล่ สินค้า เข้า ใน เมือง พร้อม กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ก็มี สุด แล้ว
แต่ จะ เห็น ว่า ราคา ฝ่าย ใน กับ ฝ่าย นอก ผิด กัน พอ เกิน ค่า ขน
สินค้า ไป ส่ง เป็น ค่าไร สัมควร กับ ความ เหน็จ เหนื่อย แล้ว ก็ คง
จะ ^{ซื้อ}ซื้อ ของ สิ่ง นั้น ขาย เขา ทำไร ได้ ทุก ชนิด ไป แต่ ^{ถ้า}ถ้าไร นั้น ถ้า
มาก เกิน ส่วน ทำไร ปาน กลาง ไป ไม่ ^{ช้า}ช้า ก็ คง จะ ต้อง ถด ถง มา
เพราะ การ ประมูล ที่ พ่อค้า ทั้งหลาย จะ แก่ง แย่ง กัน ถด ทำไร ลง

ค่าใช้
เป็น
แพง
พ่อค้า
ราคา
นั้น
การ
ซื้อ
ขาย
ภาษี
สิน
สินค้า
ราคา
ได้
การ
ต้อง
สินค้า

ในการค้าขายต่างประเทศ ที่ห่างไกลกันนั้น การวางเรือ แด

ค่าใช้สอยสำหรับ อย่างใน การส่งสินค้าไป แลส่ง กลับมานั้น จะต้อง
เป็น ข้อสำคัญ ที่จะคิดเสียก่อน ราคาสินค้าที่ส่งไปมาถึงกัน ต้อง
แพงขึ้น เพราะค่าใช้สอยใน การขนสินค้า รวมทั้งค่าเรือ ปานกลาง ของ
พ่อค้านี้ด้วย เมื่อคิดค่าขนแลค่าเรือของพ่อค้าเดิมเข้า แล้วลงปลาย
ราคาของ ชนิด เดียวกันใน ประเทศที่ส่งแลประเทศที่รับสินค้า อย่าง
นั้น คงจะเท่ากัน อยู่เสมอ จะสูง กว่ากัน เกินส่วนไปไม่ได้ ก็เพราะ
การประมูล แก่งแย่งกัน ในระหว่าง ผู้ ทำตัวค้าซึ่งจะคอย บังคับอยู่เป็น
ธรรมดา การค้าขายถ้าไม่ผิดกติกาเพราะการบีบคั้นราคา การเก็บ
ภาษีหรือข้อบังคับต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือเพราะคิดขัดด้วยข้อหนึ่งคือ
สัญญาซึ่งรัฐบาลต่างประเทศได้ทำไว้ด้วยกัน พ่อค้าต่อพ่อค้าผู้ ทำ
สินค้าต่อผู้ ทำสินค้า ได้ ประมูลแข่งขัน ประชันกันได้ โดยสะดวกแล้ว
ราคาสินค้าที่แลกเปลี่ยนกัน คงจะต่ำลง ถึงที่สุด เพียงที่ผู้ ทำตัวค้าจะ
ได้กำไรปานกลาง พอสมควรเท่านั้น ลงปลายที่สุดคนประโยชน์ของ
การค้าขาย คงจะได้ แก่พ่อเมืองที่เป็นผู้บริ โภคใช้สอยสินค้านั้นทั่วไป
สินค้าซึ่ง ประเทศหนึ่งจะส่ง ออกไป จนกว่าจะพอสอดกันกับความ
ต้องการ ของ ประเทศหนึ่ง เมื่อใดนั้น จะมีเขตรับ ค่อเมื่อ ราคา
สินค้าที่แลกเปลี่ยนกัน ในสอง ประเทศนั้น จะค่อยลดหย่อนลง หากัน

เข้าระเบียบไปเอง เป็นอันว่าในการค้าเข้ากับน้ำตาลในระหว่างกรุง
 สยามกับเกาะชวาที่ได้ยกลูกต่าง เป็นตัวอย่าง ก้อนนั้น เมื่อเวลา
 ที่ไทยส่งเข้า ๑ หาบไป แลหน้าตาลในเกาะชวาได้ ถึง ๑ หาบ ครึ่ง
 จะมีกำไร เป็นอัน มากนั้น แน่แล้ว พ่อค้าไทย ก็คงจะอยากส่งเข้าไป
 อย่าง มากที่สุด ที่จะส่งไปได้ พ่อค้าไทย ทั้งหลาย ต่าง ก็เอาเขียง
 อย่างกัน เพราะเห็นมีกำไรมาก เมื่อเป็นเช่นนั้น เข้าในเกาะชวาจะมาก
 เกินส่วน ต้องการของ ชาว ชวาไป จนกว่า พ่อค้าไทย เหล่านั้น จำเป็น
 จะต้อง ถอดราคาเข้าลง มิฉะนั้น ก็ขายเข้าไม่ได้ แต่ใน ระหว่าง
 เวลาเดียวกันนั้น ราคาเข้าใน เมืองไทย ก็จะต้อง สูงขึ้น เพราะ เหตุ
 ที่เข้าใน เมือง จะน้อย ลง โดยที่พ่อค้าไทย ขนออกไป ส่งเกาะ ชวามาก
 นั้นเอง เหตุนี้ กล่าวนี้ จะทำให้พ่อค้าไทย มีความขัดข้องในการ ที่
 จะส่งเข้าไป เกาะชวา ถึงสอง ประการ ก็ราคาเข้าใน เกาะชวาต้อง
 ตกต่ำลง ฝ่ายหนึ่ง แลราคาเข้าใน กรุงสยามก็ต้องสูงขึ้นอีกฝ่ายหนึ่ง
 ด้วย ถึงปลายพ่อค้าก็จะมีกำไร แต่พ่อค้าคนเขาถึงแต่ พ่อค้าคนแกร่ง
 ที่ทำการ ค้าขายเข้า แต่พ่อค้าคนธรรมดา นั้น ชาวชวา ที่กินเขาของไทยจะ
 ซื้อได้ ด้วยราคาค่าพ่อค้าคนธรรมดา การค้าขายต่างประเทศถ้าได้แตกเปลี่ยน
 ดินค้ากันได้ โดยสะดวกทั้งสอง ฝ่ายแล้ว แล อันนี้คงจะได้ แก่สม
 ของ กิจของใช้ โดยที่ซื้อ ของได้ โดย ราคาต่ำที่สุด เป็น ขวมนัด
 หนึ่ง

กรุง เช่นนี้เสมอ ผู้เพาะปลูกและผู้ทำสินค้าจะมีที่ส่งสินค้าออกไปขายตาม
 วลา ทั่วๆ ประเทศกว้างขวาง ห้างไกลออกไป พอมีกำไรปานกลางได้เสมอ
 กรุง เว้นเสีย แต่ว่า ถ้า พดเมือง ประเทศอื่น ทำสินค้าชนิดเดียวกัน ส่งเข้ามา
 ำไป ขายใน เมืองได้ค่า ราคา กว่า ชาว เมือง ต้อง ลด ราคา ลงจนไม่มี
 ยียง กำไรเมื่อใด แต่ถาประชุมชน ที่ทำ การ เติง ชีพอยู่แต่เฉพาะ การ
 มาก อย่าง เดียว นั้น ไม่มีปัญญาจะบ้องกัน การประมุท แก่ง แ่ง ของ
 เปน ชาว ต่าง ประเทศแล้ว การ ชนิด ที่ทำ อยู่ นั้น จะ เปน อัน ทำไม่ได้
 เว้าง ค่อไป เช่น กับการ ปลูก อ้อย ทำน้ำตาล เมือง นครไชยศรี แต่ตามหัว
 เหล เมือง ต่าง ๆ ซึ่ง เคย ส่ง ออกไป ขาย ต่าง ประเทศ เปน ผล ประโยชน์
 มาก ใหญ่ ของ กรุง สยาม อย่าง หนึ่ง ที่ต้อง เลิกทำเสีย เปน ต้น ยังมี
 าร ที่ การ ทอ ผ้า พน ผาไหม ซึ่ง ทำ ใ้กัน อยู่ แต่ ใน บ้าน เมือง แท้ ๆ ชาว
 ต้อง ต่าง ประเทศ ก็อยู่ ด้ว่า ทอ ผ้า พน ผา ม่วง เข มา ขาย ลด ราคา อยู่ ได้
 หนึ่ง คน ทำ งาน ที่เคย เติง ชีพ อยู่ ด้วย การ ทำ ของ ที่ กล่าว มา เปน ตัว
 แวง อย่าง นี้ ต้องขาด ผล ประโยชน์ ที่เคย ได้ แต่ต้อง ไปหา การ
 ายจะ อย่างอื่น ทำค่อไป ถ้าพดเมือง พวกนี้ มีจำนวนคน เป็นส่วนน้อย
 ่ถยณ ความเสียหาย ก็จะไม่ มีผล ชวร้าย เท่าใดนัก ข้างฝ่าย พดเมือง โดย
 ด้ชอ ทั่วไปได้ ใ้ ใ้ราคาถูกลงกว่าเก่า แต่เสียค่า ผ้า พน ผาไหม
 รมตา หนึ่งน้อยลง เพราะของ ต่างประเทศ ถูกกว่า มีคุณทางนี้มากก็พอจะถบ

ต่างกับการเสียหายนั้นได้ การประทุษร้ายแข่งแย้งกัน ถดถอยค่าสินค้า
ต่ำลงได้เพียงใด ก็เป็นประโยชน์แก่พลเมือง ที่ต้องซื้อสินค้าอย่าง
นั้นทั่วไป ถ้าทางใดมีมากกว่าทางเสีย หายเท่า ก็ควรจะตั้งปด้อย
ให้การเป็นไปตามธรรมดา

แต่ถ้าการ ประทุษร้ายแข่งแย้งกันกับชาวต่างประเทศ จะมีผลร้าย
มากเกินส่วนที่ดีไป ถึงกับจะทำให้พลเมืองส่วนมากยากจนข้นแค้น
ลงได้ทั่วไปแล้ว รัฐบาลก็จำเป็นจะต้องเข้าแทรกมือจัดการ บังคับ
อยู่เชิง มิฉะนั้นบ้านเมืองก็จะมีแต่จะชดโถมยากจนลงทุกที เพราะเหตุ
นี้รัฐบาลนาๆ ประเทศโดยมากในทวีปยุโรป แลอเมริกา จึงได้คอย
ระวังเอาใจใส่คุ้มครองราคาสินค้าอยู่เสมอ ถ้าเห็นว่าสินค้าต่างประเทศ
ชนิดใด จะเข้าไปทำลายพิธีการทำสินค้าอย่างนั้นในบ้านเมืองของเขา
ได้ก็ตั้งกีดขวาง ห้ามสินค้าอย่างนั้นไม่ให้เข้ามาเมือง โดยที่จะคงพิกิต
อัตราเก็บภาษีสินค้าเข้าเมืองให้สูงขึ้น จนชาวต่างประเทศจะส่งเข้าไป
ขายเขาทำไม่ได้ มิใช่จะทำกันแต่เพียงนี้ รัฐบาลยังจะต้องคิด
ไปอีกว่าสินค้าใหม่อย่างใด เกิดขึ้นในเมือง โดยที่ไม่มีใครทำขึ้นนั้น
ถ้ามีลักษณะ ที่จะทำให้มากมายใหญ่โต เกิดผลประโยชน์ได้มากใน
ภายหน้าแล้ว รัฐบาลก็จัดการ บังคับเสียแต่ต้นไป การบังคับ
เช่นนี้เป็น การ ส่งเสริมให้สินค้า อย่างใหม่มีโอกาสที่จะจำเจริญขึ้นได้

โดย
นาย
ชาย

มีปร
ของ

แบบ
ให้ก
ตัว

เพราะ
เหมาะ
กัน
ต่าง

แรง
๒๕
โค

การค้าขาย โดยสัตว์

๔๕๑

โดยสัตว์ กอปรประคองให้จำเริญไปจนกว่าผู้ทำจะมี ความ ขำ
นาญพอที่จะคงตัวได้มั่นคง จนถึงกับ จะส่งสินค้า อย่างใหม่ นั้นออกไป
ขาย แข่งขันกัน นอกประเทศได้

วิธี บ้องกัน เป็นการ บำรุง สินค้าใน บ้านเมืองให้จำเริญขึ้น เช่นนี้
มีประเทศ อเมริกาเหนือ ประเทศเยอรมัน ประเทศฝรั่งเศส
ออสเตรเลีย อิตาลี แลรัสเซียที่ทำการอยู่ทุกวันนี้เป็นต้น การค้าขาย
ของเขาที่จำเริญขึ้นได้ ดีกว่าเก่าโดย รวดเร็ว

การค้าขาย โดยสัตว์

แต่พวก อีกฝ่ายหนึ่ง ที่ไม่เห็นดีใน วิธี บ้องกัน มีประเทศ อังกฤษ
แลบรรดาเมือง ขึ้น ของเขาเป็นสำคัญ อยู่ที่นี่ เห็น ความ ว่าปล่อยให้
ให้การค้าขาย การหักถกรรมแลการ เพาะปลูกดำเนินไป ตามดำพั้ง
ตัวโดย สัตว์ดีกว่า การใด ที่ทำสู้เขาไม่ได้ โดย ดำพั้ง ตัวเอง
เพราะ ต้อง เบียดเบียน เบียดเบียน แรง มากกว่าเขา เพราะ ทำใน ทำเล ที่ไม่
เหมาะกับการ หรือทำสู้เขาไม่ได้ โดย ลักษณะ การ นั้นไม่ถูก
กัน กับนิสัย ของ คน ทำงาน ทำไม่ สั้น ทัดไม่ สั้นดี แลไม่ สัตว์
ต่าง ๆ นั้น ไม่ควร จะบ้องกัน เขาไว้ ให้ ต้อง เบียดเบียน เบียดเบียน
แรง แล บ่อย การเวลาทำ รัฐบาล ควรจะ เปิด ทางให้ พลเมือง
ได้ ใช้ออกเงิน แลของใช้ ได้ โดย ราคาต่ำ ที่สุด ไม่ควร จะบ้อง

คัมภีร์ของข้อ ของ แพง โดยที่ จะบ่ง กันไม่ให้ ของ ราคา ถูกเจ้าเมือง
 เปน การ สงเคราะห์ แก่ผู้ ทำ ซึ่งเปน คนส่วน จำนวน น้อยใน บ้านเมือง
 เพราะฉะนั้น จึงควรจะระทั้ง การอย่างนั้นเสีย ไปทำการอย่างอื่นซึ่งจะ
 เกิดผล จากทุน แดงแรง ทำการ มากกว่า ใครสันติ ทำการ อย่างใด จะทำ
 ได้ อย่างดี ที่สุด ก็ควร จะทำ แต่การ อย่างนั้น เห็น กันว่า ถ้า
 ณา ๑ ประเทศ ปล่อยให้ การ เปรนไปได้ ตามลำพัง เช่น ที่กล่าว มาแล้ว เมื่อ
 ก็จะมีผล ดีที่ตรงว่า ต่างชาติ ก็ต่าง จะทำ แต่ตัว ของ ที่ทำได้ ดีดวกดี ค่า
 กว่า อย่างอื่น เพราะ นั้น จึงสามารถ จะทำได้ มากขึ้น กว่าเก่า แดจะ ไป
 เปนการ คัดการ ทำสินค้า เช่น ที่ ทำไม่ สันตินั้น ให้ลด น้อย ลง พร้อมกัน ไป
 ด้วย เมื่อ เปน เช่นนี้ ได้ ค่าใช้ ฝอย ในการ ทำผล ประโยชน์นั้น กว้าง
 จะเหลือ น้อยลง แล้วยังจะได้ ทุน แดงแรง ทำการ ที่ช่วย การ อยู่เมื่อ จะทำ
 ก่อนนั้นไปใช้ ในการ ที่จะเกิดผลได้ โดยดีดวกนั้นด้วย เปนการใช้ เห็น
 ทุน แดงแรง ทำงาน ใน บ้านเมือง ให้ ได้ ผล อย่างดี เต็มกำลัง กัน

เมื่อมองไป ภูมิประเทศ ของเกาะ อังกฤษ แล้วยังจะเห็นได้ ทัศนที่ว่า
 เขาจัดการตาม ทำนอง ที่ปล่อยให้ การ ทำมาหากิน ใน บ้านเมือง เติบโต
 แต่ลำพัง ความ ดีดวก นั้น (Free trade) เปนการ เหมาะสมควรกับ
 ลักษณะ พลเมือง แต่ทำ เล ที่แผ่นดิน ของ เขาจริง เมือง อังกฤษ มีที่
 ดิน สำหรับ เพาะ ปลูก น้อย แต่พล เมือง หนา แน่น เกิน ส่วน ที่ดิน เพาะ

ปลูก

ไม่

ด้วย

จะ

มาก

เมื่อ

ค่า

ไป

ไป

กว้าง

จะ

เห็น

กัน

ใหญ่

เพ

ต้อง

ภาย

เจ้า

ปลูกอาหาร ถ้าจะเข้าใจ ชวนำบำรุงการ เพาะปลูกโดยที่จะป้องกัน
ไม่ให้เขาดี แต่อาหาร ที่เกิด จาก การ เพาะ ปลูกต่าง ประเทศเข้าไป
ขายลด ราคาได้ ก็จะเสียเปรียบ ชาวต่างประเทศ เพราะว่า อาหารที่
จะทำได้ ใน พื้นเมือง อันเป็นที่แคบ แลที่ดิน เก่าแก่ ต้อง ลงทุน ลงแรง
มากจึงจะได้ ผลพอเพียงกันนั้น ราคาอาหาร จำเป็นจะต้อง แพงมาก
เมื่ออาหาร แพงมากค่าแรง ของคนทำงานจะต้อง แพงขึ้นตามกัน เมื่อ
ค่าแรงแพง ราคาสินค้าทุกอย่าง ที่ทำขึ้นใช้ ในเมือง หรือที่ จะส่ง ออก
จะ ไปขายนอกประเทศก็จะแพงขึ้นด้วย เพราะต้องลงทุนทำดินค่านี้นมาก
ไป เป็นการเสียเปรียบแก่ชาวต่างประเทศที่มีแผ่นดินเพาะปลูกอาหาร
กว้างใหญ่ พลเมืองได้กินอาหาร ราคาค่า ค่าแรงต่ำทั้งราคาสินค้าที่
จะทำขึ้นขายแข่งแย้งกันนั้นก็จะต่ำกว่าสินค้าอังกฤษด้วย ชาวอังกฤษ
ได้เห็นเหตุที่อาเจียเปรียบเขาได้ดัง ที่กล่าว มานี้ จึงได้เลิกการ บัง
กัน ผลเพาะปลูก แลสินค้าขึ้นเสีย ทุกอย่าง ปลดปล่อยให้สินค้าต่างประเทศ
ว่า ไหลเข้าไปในบ้าน เมืองได้ โดยสะดวก ราคาอาหารในเมือง ก็ตกต่ำ
ไป ลงเพราะได้ ใช้อาหารต่างประเทศเพิ่มเติมเข้าไป ทนแรงแรงที่
กับ ต้องไปบ่วยการ ใช้ ในการเพาะปลูกซึ่งเป็นที่กันดานอยู่แต่ก่อนนั้น มา
มีที่ ภายหลังนี้ ราคาอาหารถูกลง จะทำการ อยู่ในที่ชนคั้นนี้ไม่ได้คือไป
หา เจ้าของทุนก็จำ จะต้องถอนทุนไปคิดอ่าน ทำการอย่างอื่นอยู่เอง เมื่อ

อาหาร ถูกดอง ค่าแรงทำการถูกดอง การหัตถกรรมและการพาณิชย์กรรม
 ได้เอาไครยใช้ทุน ที่บวญการ อยู่แต่ก่อน เพิ่มเติมขึ้นด้วย การส่ง
 ข้าง นั้น ก็พึงจะคงเจริญขึ้นได้ โดยรวดเร็ว การหัตถกรรม
 แดพาณิชย์กรรมของ พต เมือง อังกฤษ แต่ก่อน ก็จำเริญอยู่ มากกว่า
 ประเทศที่ใกล้เคียงอยู่แล้ว กรุง อังกฤษ มีเมืองขึ้นอยู่ทั่วโลก เปน
 ตลาดคอยซื้อสินค้า อังกฤษ อยู่เปนนิช แต่จำพัว พตเมือง อังกฤษ
 แข่งขัน ประชันฝีมือกันเอง ก็ชำนาญชาญฉลาดยิ่งยวด เหนือคนอื่น
 ทำงานในกรุง อังกฤษ จะหมั่นแลอดทนทำงานได้เหน็ดมากกว่า พตเมือง
 อื่นอยู่เปนธรรมชาติด้วย เพราะฉะนั้น การที่รัฐบาล อังกฤษ เปิดความ
 สดวกให้ แก่การค้าขายทั่วไปนั้น จึงเปนคุณแก่ชาติอังกฤษ เปน
 อันมาก บ้านเมืองยังจำเริญขึ้น ทุนงอกมากขึ้น การค้าขายจำเริญ
 มีเรือบินทุกสินค้า พกมาขึ้นเพียงใด อำนาจของกรุงอังกฤษ ก็มาก
 ขึ้น ตามกัน พตเมืองใน แผ่นดิน อังกฤษ ไม่ได้เอาไครย ผลเพาะ ปลูก
 ในเมือง เปนกำลังเลี้ยงตัว พอก็จริง แต่ในไค้พื้น แผ่นดิน อุดมไป
 ด้วยแร่เหล็ก แดมีถ่านหินใน ที่ใกล้กัน เปนอัน มากด้วย การถลุง
 เหล็กแด หัตถกรรมต่าง ๆ ซึ่ง เกี่ยวข้อง กับเครื่อง เหล็กก็คอง ทำได้
 โดยราคา ต่ำกว่าประเทศอื่นอยู่เอง แร่เหล็กนั้น ถึงโดยว่าจะเปน แร่
 ที่ราคาต่ำเพราะมี อยู่มากทั่วไปในโลกก็จริง แต่เมื่อมนุษย์เราใช้

เกร็ด
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

เครื่องที่ทำด้วย ชาติเหล็ก มากกว่า ชาติอื่น หลาย ส่วนนัก ประเทศใด
ที่มีถ่านหินใช้ ประกอบด้วย การทำเครื่องเหล็ก สारพัดอย่างก็
ต้องรุ่งเรืองมีผลมากอยู่เอง ผลของการหัตถกรรมซึ่งเกิดจากแร่เหล็ก
ถ่านหินนั้น อังกฤษ ส่ง ออกไป แลกอาหารจาก ค่วงประเทศเข้ามา
เลี้ยงกัน พดเมืองชำนาญ การ หัตถกรรม แลพานิชกรรม มาก่อนแล้ว
เมื่อทำ การ ค้าขายได้ โดยสัตว์ตก ก็รับสินค้าซึ่งเป็นผลเพาะปลูก
แลของ สारพัด อย่าง ที่เกิดใน พ้น แผ่นดิน ของ เขา ๆ ประเทศทั่วโลก
เข้าไป ตัด แปลง แ่ง สรรขึ้น เป็น สินค้าใหม่ ส่ง กลับ ออกไป ขาย ได้
ทั่วไปอีก ในที่สุด ชาติ อังกฤษ เลี้ยงตัวอยู่ได้ ด้วยการ หัตถกรรม
แลพานิชกรรมโดยแท้ ประเทศ อเมริกาเห็นอ้อม แต่ปลูกฝ้าย แลเลี้ยง
แกะได้เอง ทอผ้าได้เองแล้ว ก็ยังไม่พน ที่จะต้อง ขายฝ้ายให้ อังกฤษ
ไปทอผ้า แข่ง กันขายในตลาดต่างประเทศได้ ค่าแรงใน ประเทศ
อังกฤษต่ำกว่า พดเมืองมีความชำนาญกว่า ชาติ อังกฤษ แม้แต่
ต้องซื้อฝ้ายเมืองอื่นมาใช้ก็ยัง อุด้าห์ ทอผ้าได้ดี แลขาย ราคา ถูก กว่า
เมืองที่เพาะปลูก ของเดิม

การค้าขายโดยทาง สัตว์ตก มีผลดี เป็นความเจริญมาก แก่ชาติอง
กฤษทั้งที่ได้กล่าวมา ช่นนี้จริง แต่เหตุใดประเทศอิศราภาพใหญ่ ๆ
ในยุโรป แลอเมริกาจึงเห็น เป็นการ ผิดตรงกัน ข้ามไป ยังรู้ ว่า

หมวด ๑๔

การป้องกัน (Protection)

การปันหน้าที่ดินทำงาน ในระหว่างพลเมืองชาติเดียวกัน
และในระหว่างพลเมืองต่างชาติดังประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิด
เป็นผลประโยชน์ไต่อย่างมากที่สุด จำจะต้องอาศัยการ
ค้าขายสำหรับที่จะนำสินค้าซึ่งเป็นผลของแรงทำการโดยแบ่ง
หน้าที่กันทำนั้น ไปแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในการทำที่ต่าง ๆ
ซึ่งจะมีผู้ต้องการแลกเปลี่ยนกันนั้นไปใช้ การค้าขายดำเนิน
ไปได้โดยสะดวกเท่าใด แต่ยิ่งกว้างขวางห่างไกลออกไปได้เท่าใด
ทั้งการค้าขายเปิดหนทางให้ผู้ทำสินค้าประมุขแข่งแย้งกันขายลด
ราคาให้ถูกลงในระหว่างพลเมืองชาติเดียวกัน และในระหว่าง
พลเมืองผู้ทำสินค้าที่ต่างชาติดังประเทศก็ได้ โดยสะดวกเท่าใด
ก็ปล่อยให้ผู้ที่ต้องการใช้สินค้านั้นคงได้ประโยชน์มากโดยที่ราคา
สินค้าจะถูกลงเพราะการประมุขแข่งแย้งกันในระหว่างผู้ทำเสมอ
ถ้าปล่อยให้การค้าขายดำเนินไปได้โดยถ่วงตัว ปล่อยให้
ให้พลเมืองซึ่งเป็นผู้ว่าสินค้าประมุขบระชั้นประชั้นกันได้โดย
สะดวก และปล่อยให้ผู้ซึ่งจะต้องการใช้สินค้านั้นได้เลือก
ซื้อเอาแต่ของที่ราคาถูกลงตามชอบใจแล้ว การที่ปล่อยให้

ให้ผู้ทำของขาย ปล่อยให้พ่อค้า และปล่อยให้ผู้ใช้สอยของ ทำ
ได้ตามชอบใจเช่นนี้

จะเรียกได้ว่าเป็น การค้าขายโดย
สะดวกแท้ (Free Trade) ถ้า การทำของนี้ เป็นไปได้ โดย
สะดวก ในระหว่างพลเมืองเดียวกันชาติเดียวกัน แต่อยู่ในการปกครอง
ของรัฐบาลเดียวกันใช้กฎหมาย อย่างเดียวกัน แล้ว

เจริญของชาติเดียวกันนั้น จะมีแต่ดียิ่งขึ้น เสมอไป เป็นแน่ การ
ประกวด ประชัน ประชัน กัน ทำสินค้าขาย สะดวกเท่าใด ผู้ที่ทำ
สินค้านั้น จะมีความรู้ ความชำนาญ และมีฝีมือซ้ำของ ว่องไวขึ้น

ทุกที ถ้าในการทำสินค้าประชันกันนี้ ผู้ใดอ่อนเพลียลง
ทำดีเพื่อไม่ได้ ก็เป็นอันว่า ควรจะไปหา การอย่างอื่น ที่ทำ
ได้ ถนัด กว่านั้น ทำต่อไป

การ เคารพร้าย เช่นนี้ เป็นอยู่ใน
บ้าน เมืองเสมอ แต่หากว่า เป็นแต่ น้อยคน บาง ครั้ง บางคราว ที่
ตำบลโน้นบ้างนี้บ้าง แห่งละคน แห่งละหมู่ไม่ได้เป็นพร้อมกัน ทั่วไป
บ้านเมือง ก็ไม่รู้สึก ความเสียหาย อย่างใด

แต่เมื่อการค้าขายเช่นนี้จะแผ่ไพศาลออกไปพันนครแดนพันความ
ปกครอง บังคับ ของรัฐบาลเดียวกันชาติเดียวกัน เป็นการการค้าขาย
ระหว่างประเทศที่ต่างก็มีอิศราภาพด้วยกัน ประเทศหนึ่งก็มุ่งหมายแต่จะ
บำรุงพลเมืองของเขาเป็นใหญ่ ยิ่งกว่าพลเมืองประเทศอื่นเป็นธรรมดา

นั้น
เป็น การ
บ้าง เป
เสียง ซึ
เปรียบ
จะให้
อื่น อยู่
ในระห
บรมโ
กำลัง
ประโยชน์
อยู่ อีก
ผลปร
ถ้ามี
?

ทำประ
ของ พ

นั่น ผลประโยชน์ของประเทศหนึ่งคงจะต่าง กัน ชัดกัน หรือ
ทำ เปรียบ ค่ะ คู่กัน ใน ระหว่าง พลเมือง ที่ต่าง ชาติดังประเทศกัน อยู่
ดย บ้าง เปรียบ นั้น การ ประมุข แข่ง แข่ง กัน ใน การ ทำ ผล ประโยชน์
ดย เลี้ยงชีพ คง เปรียบ เหตุ ที่ จะ ก่อ ความ คิด เห็น การ ได้ เปรียบ เสีย
ของ เปรียบ แก่ กัน เปรียบ ความ ดำ เจริญ เข้า ข้าง ชาติ ของ ตัว ที่ ไม่ ยอม
งาน จะ ให้ เสีย เปรียบ แก่ ชาติ อื่น หรือ ยอม จะ ให้ ได้ เปรียบ แก่ ชาติ
การ อื่น อยู่ เปรียบ ขรรคมา ของ โลก ทั่วไป เพราะ เช่น นี้ การ สงคราม
ทำ ใน ระหว่าง ภา ๆ ประเทศ จึง ได้ มี ขัน เป็น ครั้ง ครั้ง ทั่ว แต่ ชัน ประถม
ชั้น ใน บรม โภราณ มา จน ถึง ท้าว ทุก วัน นี้ ค่ะ คู่ กัน โดย ทาง การ ใช้
ง คำ ถัง ทหาร แด อาวุธ แล้ว ยัง คู่ กัน ใน ทาง การ แข่ง แข่ง ทำ ผล
กา ประโยชน์ ใน การ กสิกรรม หัตถกรรม และ พาณิชยกรรม เป็น นิ จิน วั น วั น
ใน อยู่ อีก รัฐบาล ต้อง จัด การ บั ง กัน เขต วั แตน และ บั ง กัน
ว วั น ผล ประโยชน์ ของ พลเมือง ใน การ ทำ มา หา กิน ด้วย กัน ทั้ง สอง อย่าง
ถ้า มี คน นั้น ก็ จะ ตั้ง ตัว เป็น อิศรภาพ อยู่ ไม่ ได้

ความ ในการ บังคับทางกายนั้น ความคิด ก็จะมีอยู่ว่าจะ
 ขยาย ทำประการใดจึงจะบังเกิด การดีกรรม, หนีกรรม, และ พานิชกรรม
 ที่จะ ของ พต เมือง ไม่ให้เสื่อมทรามลง เพราะ การ ประมุขแห่ง แห่ง ของ

นา ๆ ประเทศได้ขึ้นหนึ่งแล้ว ยังจะต้องคิดต่อไปอีกขึ้นหนึ่งว่า
จะช่วยบำรุงอุตสาหกรรม อย่างไรดี อำนาจแต่กำลังของพลเมือง
ที่จะทำผลประโยชน์ขึ้นได้นั้น จะแข็งแรงพอที่จะต่อสู้อำนาจเช่น
เดียวกันของนา ๆ ประเทศได้

ถ้าปล่อยให้พลเมืองทำการค้าขายกับนา ๆ ประเทศได้ตาม
ชอบใจโดยสะดวก ราคาสินค้าที่ทำอยู่ในเมืองตกต่ำลง จน
ผู้ทำไม่มีกำไร ผู้เขาไม่ได้คิดจะทิ้งการหากินอย่างนั้นเสีย บ้าน
เมืองจะต้องขัดสนยากจนลง เพียงที่ประโยชน์อย่างนั้นจะขาดไป
แต่บุคคลผู้ซื้อสินค้าอย่างนั้นนั้น แม้จะต้องยินดีเพราะซื้อ
ได้ราคาถูก ผู้ทำจะขาดทุนเสีย หายลงเท่าใดก็ไม่จำเป็นจะ
ต้องคิดไปถึง แต่พอคำสั่งของต่างประเทศนั้นก็เหมือนกัน
เมื่อค้าขายมีกำไรอยู่แล้ว ผู้ทำหรือผู้ซื้อจะได้เปรียบเสียเปรียบกัน
จนเสียหายถึงละลายลง อย่างไรก็ดีไม่พลอยเสียหายนด้วย ขอ
แต่ให้ใคร่ซื้อถูกขายแพงอยู่ได้เท่านั้น คำขายไม่มีกำไร
เมื่อใดจะถอนทุนเลิกการค้าขายไปอยู่เสียที่อื่นก็ได้

ที่แท้จริงผู้ที่เป็นพลเมืองเดียวกันชาติเดียวกันนั้น แม้แต่
ว่าต่างคนต่างก็จะบ้านหน้าที่กันทำงานคนละดีดะส่วนต่างกัน
ก็ดี แต่โดยที่ทั้งสองพึงพาอาศัยแรงทำการที่ต่างกัน เป็นการ

พา

ท

ก

คว

ง

เว

ภ

ป

เม

ด

ใน

ม

น

เพ

พ

ส

น

น

า พาดพิง ต่อเนื่อง กัน จึง มีความเจริญได้ นั้น ถ้า การ แทนที่ ค
 ง ทรวดโทรม ลง อย่าง หนึ่ง แล้ว ความ ทรวดโทรม นั้น ก็ จะ พดชย
 น กระทบ กระเทือน ไป ถึง ตัว ได้ ไม่ มาก ก็ น้อย ทุก ครั้ง ไป

เพื่อ ป้องกัน ไม่ ให้ การ ทำสินค้า ใน บ้าน เมือง เลื่อม ทราม ลง เปน
 ม ความ เสี่ยง หาย เพราะ ชาว ต่าง ประเทศ ส่ง เข้า มา ขาย ต่ ราคา
 น ลง ก็ ดี เพื่อ ถนอม การ ทำสินค้า ซึ่ง ยัง ไม่ เจริญ ดัน นั้น ให้ มี
 น เวลา เจริญ ดัน ได้ อีก ก็ ดี รัฐบาล จำเป็น ต้อง ตั้ง พกิด เก็บ
 ป ภาษี สินค้า ที่ เข้า มา ใน เมือง นั้น ให้ แรง พอ กับ ที่ จะ ไม่ ให้ ชาว ต่าง
 อ ประเทศ ขาย สินค้า ต่ำ ราคา ลง กว่า สินค้า เช่น เดียว กัน ที่ ทำ อยู่ ใน
 ะ เมือง นั้น ได้ หรือ เมื่อ เห็น ว่า ชาว เมือง จะ ทำ สินค้า อย่าง ไก
 ะ นึ่ง ออก ไป ขาย นอกประเทศ เป็นการ ที่ สามารถ จะ แข่ง สู้ เขา ได้ แต่
 ะ ใน ชั้น คน ชาว เมือง ยัง ไม่ มีความ ชำนาญ พอ หรือ ยัง คง ตัว ไม่ ได้
 ะ มันคง พอ รัฐบาล ก็ ต้อง ช่วย ส่ง เสริม ออกหนุน ให้ ทำ สินค้า อย่าง
 ะ นั้น กล่า แข่ง กัน โดย ที่ จะ เอา เงิน แผ่นดิน ออก ให้ เปน บำเหน็จ
 ะ เพิ่มเติม ให้ ผู้ทำ มีกำไร ใน จำนวน สินค้า ที่ ส่ง ออก ไป ขาย ต่างประเทศ
 ะ พอ สมควร ที่ จะ ชักชวน ให้ มี น้ำใจ ชื่น บำ

การ ที่ รัฐบาล ทำ เช่น นี้ เป็นการ ทำให้ ราคา สินค้า ที่ ป้องกัน
 ะ นั้น พง ขึ้น พล เมือง ผู้ ที่ ซื้อ สินค้า ใช้ ต้อง เปิด งบ เงิน มาก ขึ้น

เท่าใด ก็เท่ากับว่ารัฐบาลกำลังเอ้าเงินของผู้ซื้อของที่แพงขึ้นนั้น ไปให้แก่ผู้ทำเป็น การ สงเคราะห์กัน ฝ่ายเดียว แต่ การที่รัฐบาลจัดแจงให้ราคาสินค้าแพงขึ้นโดยวิธี บังคับกันนี้ กระทำ ให้สินค้านั้น น้อยลง เพราะ ชาว ต่าง ประเทศ จะ ส่ง น้อยไป หรือไม่ ส่งเลย ถ้าจำนวนสินค้าไม่พอใช้ ชาว เมือง จะต้อง ทำเพิ่ม เติมขึ้นเอง ถ้ามีกำไร ดีด่าง ก็ จะ ประมูล แข่งขัน ประชันกัน เอง มีความชำนาญ ชำนาญขึ้น และ จะ ลดราคา ตัวกันเอง จนกว่าราคา จะต่ำลง พอกับที่ จะ ส่ง ออกไปขาย แข่ง ราคา กับเขาในนา ๆ ประเทศได้

ทำเช่นนี้ เป็น การ เปิดช่อง ทรัพย์มาก บัวย การ แรงทุน แล เวลา มากก็จริง แต่ ถ้าไม่ลงทุน บำรุง แล ถนอม การ อย่าง นั้นไว้บ้าง พลเมือง ก็ไม่มีทางที่จะ ดี ชาว ต่าง ประเทศ ได้เสียเลย

ต้อง อาศัย ชาว ต่าง ประเทศ มากขึ้นเท่าใด ความ อิศระ ของ บ้าน เมือง ก็ จะ เสื่อม ทรามลง เท่านั้น จะ เสื่อม ทรามลง จน ที่สุด พลเมือง จะ ต้อง ตก อยู่ ใน ใต้อำนาจ ชาว ต่าง ประเทศ ได้ ประโยชน์ที่ เห็น แต่ จะ ได้ ทาง ข้อ ของ ราคา ถูกง่าย ๆ นั้น ลง ปลาย จะ เป็น การ ทำลาย ตัวเองไป

เมื่อ
มีอำนาจ
ของเขา
การ กติ
ทำการ
บริโภค
ของกา
ใน ระห
ความช
เพราะ ป
เมือง แ
จนเขา
ไปเทียบ
ของ ซึ่ง
ผู้ซื้อ
ทำเองไป
เอง แต่
ทำได้เห

เมื่อได้ตรวจดูจุดหมายเหตุ และพงษาวดาร ของ ต่างประเทศ ที่
มีอำนาจใหญ่ต่าง ๆ แล่กันเดิมมา ก็ จะเห็นได้ว่าความเจริญ
ของเขา ในขั้นต้นเกิดจากการ กสิกรรมก่อน พลเมือง ทำ
การ กสิกรรม ประกอบความชำนาญ ความรู้วิชาจน มีความคิด
ทำการ ปลูกเพาะได้ แล่ บริบูรณ์ ดี แล้ว การ หัตถกรรม ทำ ของ
บริโภค ห่ม ใช้ สร้อย ก็ เกิด มีมาก อย่าง ต่าง ชนิด ขึ้น ทุก ที่ ผล
ของการ หัตถกรรม ในขั้นต้น ได้ แลก เปลี่ยน กัน กับ ผลเพาะปลูก
ใน ระหว่าง คน พวก เดียว ชาติ เดียว กัน ก่อน ครั้น พลเมือง มี
ความขยันขันแข็ง แล่ ค่อย ประหยัศทรัพย์ เป็นทุน ได้ มากขึ้น ทำการ
เพาะ ปลูก และ ทำ สิ่ง ของ ใช้ สร้อย ได้ มาก มาย จน เหลือ ใช้ ใน บ้าน
เมือง แล้ว การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ก็ ค่อย เกิด ขึ้น ต่อ ไป พ่อค้า
ชน เขา ผล ของ แรง ทำการ เพาะ ปลูก แล่ หัตถกรรม ที่มี เหลือ ใช้ นั้น
ไป เทียบ ขาย ส่ง ตาม ประเทศ ต่าง ๆ ที่ จะ ต้อง การ ใช้ แล้ว ก็ ซื้อ
ของ ซึ่ง พลเมือง ของ ตัว จะ ต้อง การ ใช้ กลับ ไป ขาย ให้ ต่อ ไป สินค้า
ที่ ซื้อ แล้ว นำ เข้าม า ขาย ใน เมือง นั้น จะ เป็น ของ ชนิด ที่ ชาว เมือง
ทำเอง ไม่ได้ จึง ไม่ มี ใช้ ก็ ดี หรือ เป็น ของ ชนิด ที่ ชาว เมือง ทำ ได้
เอง แต่ ทำ ล้ม ของ ต่าง ประเทศ ไม่ได้ เพราะ ผู้ มี อำนาจ เด็ด ว่า หรือ
ทำได้ เหมือน กัน แล่ ราคา แพง กว่า ก็ ดี ถึง แล่ ว่า พ่อค้า เห็น ว่า

ขาย มีกำไร แล้ว ก็ก็นำสินค้านั้นเข้ามาขายเสมอไป ข้าง
ฝ่ายผู้ซื้อเมื่อเห็นได้เปรียบเพราะซื้อได้ราคาถูกกว่าของที่ทำ
ในบ้านเมือง ก็ต้องชอบซื้อของต่างประเทศอยู่เอง ชาวเมือง
ที่ทำสินค้าเช่นนั้น จำเป็นจะต้องขยันขันแข็ง ทำสินค้าของตน
ให้ดีขึ้นเสมอ กับกับสินค้าต่างประเทศ หรือให้ดียิ่งกว่าทั้งราคา
ก็ต้องขายให้ถูกลงเสมอ กับ หรือ ถูกกว่าด้วย มิฉะนั้น ชาว
เมือง ก็จะไม่ซื้อ ในขั้นต้นผู้ทำสินค้าในเมือง ทำแข่งขัน
ประชันกันอยู่ ในพวกเดียวกันทีเดียวกันแล้ว ในขั้นหลังนี้ จะ
ต้องแข่งขัน ประชันกันขึ้น กับสินค้าที่ชาวต่างประเทศทำส่งเข้า
มาขายนั้นอีก สินค้าชนิดใดที่ทำดีเขาไม่ได้ก็ต้องเสื่อม
ทรามลง ผู้ทำต้องขาดทุน มาก และน้อยสุด แล้ว แต่ว่าคนที่
ได้ดังไปนั้น จะได้กำไรสร้างโรงงานสร้างเครื่องมือซื้อที่ดิน
ไว้มากน้อยเพียงใด แต่ส่วนคนทำงานที่อาศัยเลี้ยงชีพอยู่
ในการชนิดนั้น จะมีจำนวน มากน้อยเพียงใด

ถ้าการที่ชาวต่างประเทศรุกรานเข้ามา แข่งแย่งนี้ สามารถ
จะทำให้เป็นการเสียหายเสื่อม ทรามลง ในบ้านเมืองได้มาก ใน
ระยะยาว เพราะชาวเมืองจะดีเขาไม่ได้แน่แล้ว ค่อย ๆ ไป
รัฐบาลก็จำเป็นต้องเข้าแทรกมือช่วยจัดการป้องกันอยู่เอง

จะ มี
ต่าง
ทำห
กับ ป
จะ ช
ถึง ก
ใหญ่
ก่อน
ชาติ
จาก
เกลี้ย
ฝรั่ง
มาเพ
ปราร
ร
เมือง
อาศัย
จะ ค

จะป้องกันด้วยอุบายเก็บภาษีสินค้าเข้าเมืองชนิดนั้นจนสินค้า
ต่างประเทศจะเข้ามาขายแข่งราคาไม่ได้ หรือด้วยอุบาย
ทำหนังสือสัญญาแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น ซึ่งกันและกัน
กับประเทศที่เข้ามาแข่งกัน ประชันอยู่อย่างใดก็ดี ดังแต่ว่า
จะช่วยชาติของตัวได้เพียงใดก็ช่วยจนสุดกำลัง แม้แต่
ถึงกับต้องพาดพิงเหตุอื่นทำสงครามกัน เพราะเหตุนี้เป็น
ใหญ่ก็มี ความข้อนี้ไม่ต้องอ้างไปถึงพงษาวดารแต่บ้าง
ก่อนเลย ที่ชาติเยอรมันี่ชาติออสเตรเลีย ทำสงครามกันอยู่กับ
ชาติอังกฤษ, ฝรั่งเศส, รัสเซีย, ญี่ปุ่น และอิตาลี ทุกวันนี้ ก็เกิด
จากมูลเหตุเดิม ที่อริฉาะญายากันในการแข่งแย่งกันค้าขายจน
เกลียดชังกันหนักขึ้นทุกชั้นไป ชาติเยอรมันี่แข่งแย่งชาติอังกฤษ
ฝรั่งเศสในการหัตถกรรม, พาณิชยกรรม, และการเดินเรือหนักขึ้นเสมอ
มาเพียงใด แต่การค้าขายในประเทศเราแห่งเดียวก็ให้เห็น
ปรากฏได้แล้ว

การกลักรวมและหัตถกรรมต้องอาศัย การพาณิชยกรรม ภายใน
เมืองและนอกประเทศเป็นใหญ่แล้ว การพาณิชยกรรมยังต้อง
ไปอาศัย การเดินเรือต่อไปอีก ความเจริญของบ้านเมืองพึง
จะขึ้นเป็นลำดับไปถึงที่กล่าวมา ในชั้นต้นเมื่อพบเมือง

ยังเป็นมาเถื่อนง่เงาทำได้แค่การปลุกสัตว์การเพาะปลูกอย่าง
เดียวนั้น ถ้ามีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันกับนาๆประเทศ
เป็นการสะดวกได้เท่าใด พืชเมืองได้เปิดให้เปิดตาเห็นของ
ต่าง ๆ นานา ที่ชาวต่างประเทศทำเข้ามาขาย ได้ทำการคบค้า
สมาคมกับชาวต่างประเทศ ได้เรียนวิชาความรู้ความชำนาญ
ของเขามากขึ้นเท่าใด ก็จะมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเรื่อยไป ใน
ขั้นต้นการค้าขายโดยสะดวก (Free Trade) จะเป็นคุณแก่บ้าน
เมืองมาก ครั้นต่อไปชาวเมืองมีปัญญากล้าแข็งขึ้นจะทำ
การกลืนกรรม, ผลิตกรรม, และพาณิชย์กรรมได้กับเขาบ้าง มีดังนี้ก็จะ
เอาตัวไม่รอด เพราะจะต้องพึ่งพาอาศัยเขามากเกินไป ที่นี้
รัฐบาลจะต้องเข้ามามีส่วนช่วยบำรุงส่งเสริมจนเต็มกำลัง จน
กว่าชาวเมืองจะตั้งการขึ้นมาหากินแข่งกันประชันกับเขาได้จน
เสมอกัน จึงจะปล่อยให้ทำการค้าขายกันกับนาๆประเทศ
ได้โดยสะดวกอย่างเต็ม

ในการค้าขายแลกเปลี่ยนผลของแรงทำการซึ่งกันและกัน
นั้น แม้แต่ในขั้นต้นการค้าขายภายในประเทศสำคัญมากกว่า
พืชเมืองได้พึ่งพาอาศัยแรงทำงานซึ่งกันและกัน เป็นการ
เลี้ยงตัวพึ่งตัวเองได้พอสมควร มีความเจริญทั่วหน้ากัน

ในการ
แลกเปลี่ยน
จะนำ
ของแ
ต่างป
ประเทศ
สินค้า
ที่ต้อง
เป็นใ
ประเทศ
หนึ่ง
อาศัย
อยู่พร

ประเทศ
และก

ในการ กติกรรมและ หัตถกรรม ต่างฝ่าย ก็ต่าง ส่งสิน ค้าขึ้น
 แลกเปลี่ยนกัน จนเกิน ส่วน ต้อง การ ใช้เหลือเฟือแล้ว จึง
 จะ นำเอาสิน ค้าที่ เหลือ ใช้ ในเมือง ซึ่ง เป็น แต่ส่วน น้อยในผล
 ของ แรง ทำการ นั้น ส่ง ออกไป ขาย แลก เปลี่ยน เอาสิน ค้า
 ต่าง ประเทศเข้ามา ใช้บ้าง การ ที่ ส่งสิน ค้า ออก ไปขาย นอก
 ประเทศต้อง เก็บค่าแรง จน แต่ค่า ระวังเรือ หรือ รถไฟ ลงใน ราคา
 สิน ค้า อีก ช่น หนึ่ง ราคาสิน ค้า นั้น ยัง แพง ขึ้น เพราะ ฉนั้น ประเทศ
 ที่ ต้อง อาศัย ใช้สิน ค้าต่าง ประเทศ ซึ่ง เป็นผล ของ การ หัตถกรรม
 เป็นใหญ่ จึง แพ้เปรียบ แก่ ประเทศ ที่ ทำ การ หัตถกรรม ได้เอง แต่
 ประเทศ นั้น ยังจะ แพ้เปรียบ ประเทศอื่น ในการ ค้าขาย ต่อ ไปอีก ช่น
 หนึ่ง ถ้า ทำการ เดินเรือเอง ไม่ได้ หรือ ไม่มีเรือ ใช้พอ ก็จะต้อง
 อาศัย เรือ ของ ประเทศอื่น ซึ่ง มี การ หัตถกรรม แล กติกรรม เจริญดี
 อยู่พร้อม แล้ว

ประเทศ อังกฤษ

ประเทศ อังกฤษ ใน สมัย นี้ มี มหิทธิ เจริญ ดียิ่ง ใหญ่ กว่า
 ประเทศอื่น ใน โลก ดีพร้อม ทั้ง การ หัตถกรรม, พาณิชยกรรม
 และการ เดินเรือ ซึ่ง ไม่ มีชาติใด จะ เหนือ เพราะ ฉนั้น ประเทศอังกฤษ

จึงเปิดให้ การ ค้าขาย ดำเนินไปโดย สดวกไม่ ตั้ง พิกัด ยศตรา เก็บภาษี
สินค้าเข้าเมืองเป็นการ บ่อนกัน เพราะไม่เกรง การ ประมุขแห่ง ชน
ของ ชาติที่จะ ส่ง สินค้า เข้าไป ขาย ถวาทราใน เมืองได้ มากนัก เก็บ
ภาษี แต่ใน สินค้า บางอย่าง ซึ่งเห็นว่า จะ เป็น ของ บริ โภค และ ใช้ สรรพ
เป็น การ เฆอเรือ ที่ ไม่ จำ เป็น ต้อง บริ โภค หรือ ใช้ สรรพ ให้ เป็ ต้อง ทน
ไป เปล่า ๆ เช่น ใบชา สุรา ยาสูบ เป็นต้น

แต่ เมื่อ ได้ ตรวจดู พงษาวดาร ของ ประเทศ อังกฤษ แล้ว เห็น มา
แล้ว ก็ จะ เห็น ได้ทันที ว่า เพราะ เหตุ ที่ รัฐบาล แต่ ก่อน ได้ บ่อน
กัน บำรุง การ หักดกรรรม และ ส่ง เสริม การ เดิน เรือ มา ได้ สัก ๒๐๐ ปี
มาก่อน แล้ว การ หักดกรรรม และ พานิชกรรรม กับ การ เดิน เรือ ของ
อังกฤษ จึง ได้ เจริญ ใหญ่ ไค ขึ้น ถึง เพียง นี้ ได้

ชาติ อังกฤษ แต่ โบราณ . เมื่อ ทำ การ เพาะ ปลูก ยัง ไม่ เจริญ
พลเมือง ได้ อาศัย ภัย กัน เนื้อ สัตว์ เป็น กัน มากกว่า เนื้อ สัตว์ อย่างอื่น
เพราะ เหตุ ว่า สัตว์ นั้น เลี้ยง ตัว เอง ได้ โดย ที่ เทียว หา อาหาร
ตาม หัง และ ชาย บ่า ได้ พอ แล้ว ก็ เป็น สัตว์ ที่ เกิด ทวีคูณ ได้
รวดเร็ว ด้วย ครั้น คือ ไป การ กสิกรรรม ค่อย เจริญ ขึ้น การ ค้า
ขาย กับ ต่าง ประเทศ ที่ ใกล้ เคียง ค่อย มี มาก ขึ้น การ เลี้ยง สัตว์ ก็
เลื่อม ดง มีการ เลี้ยง และ เลี้ยง ไค และ น้ำ มาก ดัง ที่ จะ เห็น ได้ ใน

จ

ท

อ

เม

ที่

แ

ข

ม

ม

เข้า

เรือ

แ

อ

จ

ขอ

จดหมายเหตุของ ด. ฮัม (Hume) ว่าในศตวรรษที่ ๑๓๖๗ นั้น
ท่านลอว์ดส์เป็นเซอร์ผู้มั่งคั่งคนหนึ่ง ในสมัยนั้น มีที่ดิน
อยู่ ๖๓ คำบดเคียงสัตว์ไว้เป็นจำนวนดังนี้คือ :-

แกะ ๒๘,๐๐๐. โค ๒,๒๐๐ ม้า ๕๖๐ สุนัข ๒,๐๐๐
เมื่อคิดเฉลี่ยดู ก็จะได้จำนวนสัตว์เป็นส่วน ดังต่อไปนี้คือ ใน
ที่แห่งหนึ่งมีแกะ ๔๕๐ โค ๓๕ ม้า ๙ สุนัข ๓๒ จำนวน
และที่เป็นส่วนมากกว่าอื่น นำความให้เห็นได้ว่า ในสมัยนั้น
ชนแกะสำหรับทอผ้าเป็นสินค้าใหญ่สำคัญ ของชาติอังกฤษ

แต่ในสมัยนั้นการค้าขายต่างประเทศในกรุงอังกฤษ ตกอยู่ใน
มือชาวต่างประเทศทั้งสิ้น

ในสมัยนั้นการค้าขายทางเรือข้างตอนเหนือทวีปยุโรป อยู่ใน
มือพ่อค้าพวกหนึ่งคือพวกฮอลันดาซึ่งรวมทำสัญญา
เข้าเป็นพวกเดียวกัน รวมที่ลุดเดอวิชอยู่ได้ถึง ๙๐ หัวเมือง
เรียงรายกันอยู่ตามชายทะเล มหาสมุทรแอตแลนติก มหาสมุทรเยอรมัน
และทะเลบอลติก ครั้งแรกที่ค้าขายรายทางไปในประเทศ ฮอลแลนด์.
อังกฤษ นอร์เวย์. เยอรมัน. รัสเซีย. ตลอดเข้าไปในในตอน
จนถึงประเทศโปแลนด์ ครั้งเมืองลูเบก (Lubeck) เป็นที่ประชุม
ของพวกหัวหน้านายแทนตัวของพ่อค้าตามเมืองต่าง ๆ และมี

ท่าเรือที่สำคัญอยู่ที่เมืองโนฟโกรอด (Novgorod) ใน
ประเทศรัสเซีย ในเมืองบรูจส์ (Bruges) เมืองลอนดอน และใน
เมืองแบร์เกน (Bergen) ในประเทศนอร์เวย์ เป็นต้น พดเมือง
พวกนี้ ทำแต่การพาณิชย์กรรมตั้งหน้าแต่จะขนสินค้าไปเที่ยวแลก
เปลี่ยนกันตามประเทศต่าง ๆ เป็นใหญ่ ไม่ได้ทำการ กสิกรรม หรือ
หัตถกรรมเอง เพราะฉะนั้นจึงต้องอยู่ไม่ได้ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้
และมูลเหตุเดิมที่ได้รวบรวมกันเข้าเป็นพวกเดียวกันนั้น ก็เพื่อ
จะป้องกันพวกสลัดที่คอยปล้นเรือค้าขายอยู่ตามทะเลที่ได้กล่าว
มานั้นเป็นต้น

ที่ไปตั้งอยู่ในกรุงลอนดอนนั้น พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ
ริอาน เกิดยกล้อมเอาเขาไปจากประเทศเยอรมัน ตั้งแต่เมื่อ
คริสต์ศักราช ๑๒๕๐ ปี เพื่อค้าพวกนี้ขนสินค้าซึ่งเป็นผล
ของการกสิกรรมเมืองอังกฤษ มีขนแกะเป็นใหญ่ออกไปส่ง
ที่หัวของเขาในฝั่งบรูจส์ (Bruges) แล้วแลกเอาผ้าสักหลาด
ซึ่งชาวเมืองเบตเย็มทอนัน กลับเข้าไปขายชาติอังกฤษเป็นต้น

ครั้นต่อมาในแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินเฮดเว็คที่ ๓
คริสต์ศักราช ๑๓๓๑ ทรงเห็นว่าชาติอังกฤษจะทอดผ้าเสียเองดี
กว่าจะส่งแต่ขนแกะออกไป ให้ชาวต่างประเทศทอให้

พ
เพ
ให้
ท
ใ
ใ
ท
ม
ค
ค
ใ
ลิ
บ
ท
ค
ค
ค
ท

ใน พระเจ้าแผ่นดิน พระองค์นี้ จึงเกลี้ยกล่อมชักชวน พวกชาวเมือง
 ใน เฟลมมิง (เบลเยียม) เข้าไปตั้ง การ ทอผ้า ใน เมือง อังกฤษ บ้าง
 เอง เพื่อจะสอน ให้ราษฎร เรียน อย่าง ทำ ครั้น ชาว เมือง เรียน การ
 ทอผ้าได้บ้างแล้ว อยู่มาไม่นาน สักเท่าใดก็ห้าม ไม่ให้พดเมือง
 เรือ ใช้ผ้า นุ่งห่ม ที่ทำ เข้ามา จากเมือง ต่างประเทศ เปน อัน ขาด บังคับให้
 นั้น ใช้แต่ ผ้าสักหลาด ที่ทอ ใน เมือง อังกฤษ ฝ่ายเดียว ความเจริญ
 เพื่อ ของ ชาตินักอังกฤษ ใน การ หักลดกรรม แด พานิชกรรม จนนับได้ว่า ตั้งแต่
 แล้ว มาแต่ แผ่นดิน ถึง เอตเวด ที่ ๓ ตั้ง แล้ว ไป การ ทอผ้า จน แกะ
 ค่อย จะ เจริญ เปน ลำดับ มาจน ถึง แผ่นดิน ถึง เอตเวด ที่ ๔
 เศษ กลุ่ศักราช ๑๔๑๓ ปี ความ ขุนยา ค่อย พวก พ่อค้า ต่าง ประเทศ
 เมื่อ ใน เมือง อังกฤษ แก่ กลาซัน จน ถึงกับ ได้ ห้าม ผ้า ต่าง ประเทศ และ
 เสด็จ ดิน คำ บาง อย่าง ไม่ ให้ เขา เมือง อังกฤษ การ บ้อง กัน และการ
 ปลั่ง บำรุง รักษา การ หักลดกรรม ของ ชาตินักอังกฤษ โดย ทาง ตรง และ
 ตาม ทาง อ้อม โดย ทาง การ ส่งคราม และ ทาง ทำ หนึ่งหลือ สัญญา การ
 นี้ ค่าขาย กับ ต่าง ประเทศ มี เว้น มา จน ชาตินักอังกฤษ แย่ง การ ค่าขาย
 ที่ ๓ ต่าง ประเทศ จาก พวก แชน ซี อา คิก ลีค ซึ่ง เข้า ไป ตั้ง ปี ต ประค
 เอง ค่ำ อยู่ ใน แผ่นดิน อังกฤษ เอง นั้น ได้ เต็ม มีอ การ ทอผ้า ด้วย
 ๖ ให้ จน แกะ ของ ชาตินักอังกฤษ ใน ชั้น คำน ทำ ได้ แต่ ผ้า เนื้อ หยาบ แล้ว

ตั้งออกไปยอมตั้ง และ แต่ง ให้ คำนั่ง ใน เมือง เบดเยียม ครั้น มา
ใน แผ่นดิน ถึง เยสต์ ที่ ๑ และ ถึง ชาดส์ ที่ ๑ (คฤศศักราช
๑๖๐๓ ถึง ๑๖๔๐) การ บ้างกัน และ การ บ้างขึ้นคำ นั้น เริ่มงวดขึ้น
เต็มอ ไปลง ปลายผ้า อย่าง ตีต่าง ประเทศ เข้า ไป ใน เมืองอังกฤษ
ไม่ได้เลย กลับ มี ผ้า อย่าง ตี และ ที่ ยอมตั้ง นั้น ออก จาก ประ
เทศ อังกฤษ ฝ่ายเดียว รวมขึ้น คำ ทั้ง ขึ้น ที่ ออก นอก ประเทศ
ใน สมัย นั้น มี จำนวน ผ้า สัก หลาก อยู่ เป็น เศษ ส่วน ถึง เก้า ในสิบ

วิชาช่าง ทำ การหัตถกรรม อย่างอื่น ก็ได้ ขาด การ บ้าง
พระเจ้าแผ่นดิน ที่ สมควรจะ ต่อเนื่องมา อดูให้ เกิดย กัดอม ชักชวน ช่าง
ชาว ต่าง ประเทศ ต่าง ๆ เข้า ไป ทำ การ ให้ ชาว เมือง เรียน ทำ
ตาม เที่ยง อย่าง การ หัตถกรรม เจริญ มากขึ้น การ คำ ขาย ทาง
เรือ ก็ เจริญ ขึ้น ตาม กัน เป็นลำดับ ไป จน ถึง แผ่นดิน พระนาง
เจ้า กวิน อิลิส ซาเบต (Queen Elizabeth) การ คำ ขาย ของ
ชาติ อังกฤษ แข่ง แย่ง พวก แชน ซิอาติก สัก หมัก ขึ้น พวก นั้น จึง
เข้าไป ขอ พระ บารมี พระเจ้า เฮมเปรอร์ เยอรมัน เป็น ที่ พง
พระเจ้า เฮมเปรอร์ ออก ประ กาศ ห้าม ไม่ ให้ พ่อ คำ อังกฤษ เข้า
ไป คำ ขาย ใน ประเทศ เยอรมันนี้ (ปี ๑๕๕๖) ก่อนนั้น มาไม่ทัน
ได้ ถึง ปี กวิน อิลิส ซาเบต ก็ ออก ประ กาศ ต่อ ตั้ง บ้าง เก็บ รับ

เอา
ทะเล
นั้น
(H
ปลา
คาม
คตอ
ชาติ
เต็มอ
กระทำ
ว
โนคร
ทำป
เรือใช้
อังกฤษ
ตั้งให้
มาขึ้น

เขา เรือ กำ บั้น คำ ข่าย ของ พวก แชนซิดา ตัก ลัก ซึ่ง เติ น อยู่ ใน
ทะเล แถบ นั้น เลี้ย ถึง ๖๐ ลำ รวม ทั้ง ดิน คำ ที่ บรรทุก อยู่ ใน เรือ
นั้น ด้วย

ใน สมัย เดียว กัน นั้น การ เติ น เรือ ของ ประเทศ ฮอลแลนด (Holland) เจริญ ดี ยิ่ง กว่า อังกฤษ ชาว ฮอลแลนด ทำ การ หา
ปลา ใน ทะเล แถบ เหนือ เป น ใหญ่ อยู่ พวก เดียว เติ น เรือ คำ ข่าย
ตาม หัว เมือง ชาย ทะเล ทั้ง สอง ฝ่าย แล้ว ยัง คำ ลัก คำ ที่ ต้อง ห้าม
ตลอด ถึง ไป ถึง ประเทศ สเปน อีก คอย คั ปล้น ลัก มเรือ ของ
ชาติ สเปน ที่ บรรทุก ชาติ เงิน ทอง และ ดิน คำ จาก ประเทศ อเมริกา อยู่
เสมอ มีความ เขียว ชาญ ใน การ ส่ง คราม ทาง เรือ มาก ชน ทก ที่
กระทำ ให้ ชาติ อังกฤษ มีความ ฤษยา คิด แข่ง แย่ง ชน บาง

ข้าง ฝ่าย ประเทศ อังกฤษ เมื่อ การ หัก ตกรร ม ค่อย เจริญ ชน ลัก ม
โนครวั พลชย มาก ชน ตาม กัน ต้อง การ อาหาร มาก ชน การ หา ปลา
ทำ ปลา เค็ม เป น อาหาร เป น ที่ ต้อง การ มาก ชน ชาติ อังกฤษ ก็ ต้อง มี
เรือ ใช้ มาก ชน ตาม กัน การ ขุด ถ่าน หิน ก็ ค่อย เจริญ ชน ด้วย แต่ ก่อน ชาติ
อังกฤษ ขอ เรือ กำ บั้น จาก ชาว ต่าง ประเทศ ที่ ไกล เคียง หรือ ไป เทยว
ตั้ง ให้ ค่อย เรือ ตาม อ่าว ท่า เรือ ต่าง ๆ ใน ทะเล บอลติก (Baltic Sea)
มา ชน พระเจ้า แผ่นดิน ทรง ส่ง เสริม อุดหนุน มาก ชน กั รือ อาน ค่อย เรือ

ใช้เองบ้าง ต้องไปขนไม้จากชายทะเลบอลติก มาทำเรือ เสนอไป
 ชาติอังกฤษ ต้องส่งสินค้านี้ทำในเมือง ออกไปแลกเปลี่ยนกับไม้ จน
 ที่สุด แย่งเอาการค้าขายทางเรือจากชาติฮอลแลนด์ และพวกอื่นๆ
 อาศัยถือมาได้ ในมือได้มากขึ้นทุกที ความพยายามในระหว่างประเทศ
 อังกฤษ กับ ฮอลแลนด์ ในการ แข่ง แย่ง กัน ค้าขาย มีหนักขึ้น จนถึง
 ศตวรรษที่ ๑๖๕๑ ปี รัฐบาลอังกฤษ เห็นมีกำลังพอที่จะต่อสู้ชาติ
 ฮอลแลนด์ ในทางเรือได้ จึงริอ่าน ทำกฎหมายสำหรับการเดินเรือ
 ของชาติอังกฤษ ขึ้น เรื่องหนึ่ง (Navigation Act, 1651) อนุญาต
 ให้แต่เรือของชาติอังกฤษ แลเฉพาะเรือของ ชาติต่างประเทศที่ทำ
 สินค้าขึ้น บรรทุกสินค้าเข้าไปขายในเชอร์ตัน อังกฤษได้ เรือของ
 ชาติอื่น นอกจากนั้น ห้ามไม่ให้บรรทุกสินค้าเข้าเมืองได้เป็นอันขาด
 รัฐบาลอังกฤษ มีเจตนาที่จะตัดผลประโยชน์ของ ชาติ ฮอลแลนด์
 โดยเฉพาะ ผลของกฎหมายนี้ จึงทำให้เกิดการ สงคราม ขึ้น
 กับประเทศฮอลแลนด์ ในไม่ทันจะครบรอบปี ได้ทำสงครามกัน ตั้งแต่
 เดือน พฤษภาคม ค. ศ. ๑๖๕๒ ปี จนถึงเมษายน ๑๖๕๔ ปี จึงได้
 ทำหนังสือสัญญาสงบศึกกันได้ ชาติ อังกฤษ มีชัยชนะ ทำลาย
 กองทัพเรือ ของ ประเทศ ฮอลแลนด์ ได้เป็นอันมาก ต่อ นั้น มา
 ใน ศตวรรษที่ ๑๖๖๕ ปี แล ศตวรรษที่ ๑๖๗๒ ปี ประเทศอังกฤษ

กับ
 ที่มี
 การ
 ทวี
 ก้า
 ออก
 ของ
 ทำ
 ราว
 ใน
 ทำ
 การ
 คิน
 กฎ
 ๑
 เท
 ฮอล

กับ สกอตแลนด์ ได้ทำสงครามทางเรือกันอีก สองครั้ง เพราะ ด้วย เหตุ
 ที่มีความเกลียดชังกัน ในการ ค้าขาย ใน ระหว่าง สองชาติ นั้น เป็น ต้น
 การสงครามทางเรือในสมัยนั้น มิใช่แต่ จะรบกัน แต่ในระหว่าง กอง
 ทหารเรือ ของ รัฐบาล พวก พ่อค้า พดเมือง ต่าง ก็ จัดแจง แต่ง เรือ
 ค้าขาย ของเขา ออกช่วย รบด้วย พวก นี้ มีเจตนา ที่จะ เป็น สัดดี
 ออกดี ปล้นเรือ ของพวก ชาศึก โดย เงาะ ได้ความ จาก พงษาวตาร
 ของ เดวิด ฮูม (David Hume) ว่าในระหว่างเวลาที่ สองชาติ
 ทำสงคราม กันนี้ ชาติ สกอตแลนด์ เสีย เรือ แก่ กองทหารเรือ อังกฤษ
 รววม ๑๖๐๐ ลำ และ ข้างฝ่าย การเดินเรือค้าขาย ของชาติ สกอตแลนด์
 ใน ทะเลเหนือ และ ทะเล บอลติก นั้น เรือ ไปรเวต ของ พ่อค้า อังกฤษ
 ทำลาย เสีย เกือบ สิ้นเชิง ในที่สุด ได้ความ ว่าใน ๕๔ ปี ตั้งแต่
 การ ที่ รัฐบาล อังกฤษ ได้ ออก กฎหมาย ในการ เดินเรือ ที่ กล่าวไว้ ข้าง
 ต้น นั้น การ ค้าขาย ทางเรือ ของ ชาติ อังกฤษ เจริญ ข้น อีก เท่าตัว
 กฎหมาย การเดินเรือ นั้น มีผล คือ :

๑. เปิด การ ค้าขาย ของชาติ อังกฤษ แม้ ไฟศาล ออกไปทั่วถึง ประ
 เทศฝ่ายเหนือ ทั้งปวง การ ค้าขาย เหล่านี้ แต่ ก่อน อยู่ในมือ ชาติ
 สกอตแลนด์ ทั้งสิ้น

๒ เพื่อให้ทำการค้าขาย ตอเบ ตัก หน้ ภาษี เข้า ออก กับ ประเทศ
สเปน แด ปอร์ตุเกส ซึ่ง มี ผล ประ โยชน์ เปน อันมาก นั้น ให้ กว้าง ขวาง
เจริญ ขึ้น ได้ มาก

๓ ทำให้ ชาต อังกฤช ทำการหาปลา แห้ง และ ปลา วาฬ เจริญ ขึ้น
การหาปลา ดัง อย่าง นี้ เติม ชาต ยอตนแดนค์ ทำ ขยู่ ชาต เดียว

๔ ชาต อังกฤช ได้ ตั้ง โค โดณ ที่ สำคัญ ใหญ่ ใน ชน คัน ตง มัน คง ได้
ที่ เกาะ เวลค์ อินเดียร์ โดย ชะนะ ดัง คราม ในปี ๑๖๕๕ เปน การ
เปิด ประตู คำน้า ชาติ ด้อย ใน เกาะ นั้น ได้ ฝ่าย เดียว

๕ อังกฤช ทำ หนังสือ สัญญา ชื่อ เมทเวน ตรีตี (Methuen
Treaty) กับ ประเทศ ปอร์ตุเกส ได้ สำเร็จ โดยมี ชื่อ ของ ราชา ทูต อังกฤช
ชื่อ ลอร์ด เมทเวน ในปี ๑๗๐๓ กัน การค้าขาย ของ ชาต เยอร์มัน และ
ชาต ยอตนแดนค์ ออก จาก ประเทศ ปอร์ตุเกส และ เมือง ชื่น ของ ประเทศ นั้น
ได้ สิ้น เชน แล้ว สัญญา ว่า ชาต อังกฤช จะ ตด พัก ตภาษี สู่ รา
ของ ประเทศ ปอร์ตุเกส ที่ ส่ง เข้า ไป ใน เมือง อังกฤช นั้น ให้ น้อย ลง กว่า
พัก ตภาษี ที่ เก็บ จาก สู่ รา ของ ชาต อื่น เปน ส่วน หนึ่ง ใน ส้าม แต่ ขอ ให้
ปอร์ตุเกส ยอม ให้ ชาต อังกฤช ได้ ส่ง นำ เข้า ไป ขาย ใน เมือง ปอร์ตุเกส ได้
โดย ที่ จะ ยอม เสีย ภาษี ให้ ตาม ราคา ของ ร้อย ละ ๒๓

ของ

ปอร์ตุ

เมือง

กัล ยอ

ได้จาก

ตั้ง สิ้น

เงิน ทอ

อังกฤช

เมือง

กัวง นัน

หัตถกร

สถาปณ

กัล เข้า

ทำ เปน

มี ประเท

ข้าง ค้าง

ประเทศ

พอ ทำ หนังสือสัญญาฉบับนี้ แล้ว สินค้า ซึ่งเป็นผล หักดกรรรม
 ของ อังกฤษ ก็ไหลท่วมทะลักเข้าไป ขาย แข่ง ราคา กับ สินค้า ใน เมือง
 ปอร์ตุกัล ได้ สำเร็จ ตามปรารถนา ทำลายล้าง การ หักดกรรรม ของ ชาว
 เมือง ลง ได้ สิ้นเชิง ชาติ อังกฤษ จน เอา เงินตรา ของ ประเทศ ปอร์ตุ
 กัล ออกจากเมืองไป ได้ สิ้นแล้ว ยังจนเอาทองคำซึ่งประเทศ ปอร์ตุกัล
 ได้ จากเมืองนั้น ของเขา นั้น ไป ได้ อีก การค้าขาย ใน ขึ้น หลัง ก็มี แต่
 ล้าง สินค้า ซึ่งเป็นผล ของการ หักดกรรรม ชาติอังกฤษ เข้าไป แลกกับ ชาต
 เงิน ทอง ของ ประเทศ ปอร์ตุกัล เป็นใหญ่ ได้ เงินทอง นี้ ไป แล้ว ชาติ
 อังกฤษ เขาไป แลกสินค้า ใน ประเทศ ตวันออก ทาง เมือง อินเดียน และ
 เมือง จีน มี ผา ดาย และ แพร กับ ของป่า และ ผล เพาะ ปลูก ต่าง ๆ ที่ ใน
 ครั้ง นั้น ยังทำ ไม่ได้ ใน ประเทศ ตวันตก เป็น ต้น สินค้า ที่เป็น ผล
 หักดกรรรม ของ ชาว ตวันออก นั้น อังกฤษ พาไป ขาย ใน ประเทศ ยุโรป
 แล เปลี่ยน เอา ผล เพาะ ปลูก และ สินค้า ติบ ต่าง ๆ ของ ประเทศ เหล่า นั้น
 กลับ เข้าไป ใช้ ใน ประเทศ อังกฤษ หรือ เอาไป ตัด แปลง แต่ง สรร
 ทำ เป็น ของ ฝีมือ ส่งออกไป ขาย นอก ประเทศ ต่อไป ใน ทวีป เอเชีย
 มี ประเทศ อินเดีย ประเทศ จีน ซึ่ง ใน สมัยนั้น มี ฝีมือ หักดกรรรม ทำการ
 ช่าง ต่าง ๆ ดี กว่า ชาว ประเทศ ตวันตก ใน ยุโรปแทบทุกอย่าง ที่ สุด
 ประเทศ ตวันออก มีความเจริญ ในการ หักดกรรรม กสิกรรม มาแต่ ครั้ง

โบราณเก่าก่อนมาก พวกฝรั่ง เมื่อหาทางเดินเรือมาถึงได้ ก็ตั้ง
 ต้นเรือนเยี่ยงอย่างไปทำบ้าง ในชั้นต้น เขาขาดเงินทองจาก
 ประเทศอเมริกา ซึ่งเป็นอย่างต้องการมาก ของชาวตะวันออกมาแลก
 สินค้าไปก่อน เห็นมีผลประโยชน์มากก็อุสาหักเที่ยวหาที่พัก
 อาศัยอยู่ตามหัวเมืองชายทะเลต่าง ๆ ตามระยะทางเดินเรือของ
 เขาก่อน ค่อย ๆ เขิบแผ่อำนาจเบียดเบียนชาวตะวันออก แผ่
 อาณาเขตกว้างขวางออกทุกชั้นไป เมื่อเห็นว่าพดเมืองชาติใด
 มีกำลังน้อยก็พาดหาเหตุก่อการสงคราม ยิ่งซึ่งเขาบ้านเมือง
 เปนที่พอกที่มั่นไว้ ถ้าเห็นว่าชาติใดยังมีกำลังแข็งแรงอยู่ จะหัก
 หาญเขาไม่ได้ทันที ก็คอยหาโอกาสที่จะคอยช่วยซ้ำเติม
 เขาเมื่อเวลาชาติตะวันออกนั้นทำสงครามกันจนอ่อนเพลียถึง
 ในที่สุดสักแต่เห็นว่าจจะตั้งการค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศ
 ใดในทำเลที่ใหม่เหมาะ ก็ตั้งความเพียรเบียดเบียนเขานั้นไว้ ในอำนาจ
 จนได้

ชาติฝรั่งทั้งหลายที่ตั้งตัวมีอำนาจใหญ่ในการค้าขายต่างประเทศ
 แผ่ไพศาลไปได้ก็เพราะเจริญในการเดินเรือก่อน มีเรือค้าขาย
 มากก็จะต้องสร้างเรือรบสำหรับป้องกันมากขึ้น ในชั้นต้นชาติ
 ปรอตตุเกสหาทางเดินเรือข้ามใต้ทวีปอาฟริกามาถึงทวีปเอเชียได้

ก่อน
 ยุโรป
 ใน
 ปร
 แผ่
 คด
 จน
 มั่น
 ปร
 ก็
 ขา
 อื่น
 ที่
 แร
 ไร
 ภา
 ก

ก่อน แล้วชาติสเปน จะหาทางให้สันเข้จึงไปพบทวีป อเมริกา ชาติยุโรป เคยเอาเยี่ยง อย่างกัน เทียว หา ที่พัก ที่อาศัย ค่าขาย จนทั่ว โลก ในระหว่าง เวลานั้น ก็ทำสงคราม แย่งชิง กันเอง ตลอดไป ชาติโปรตุเกส, ฮอลแลนด์, สเปน, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, ต่าง ก็ไป เทียว มีแผ่นดิน ปกครอง อยู่ ทั่วไป ใน ส่วนทวีป จนทุกวันนี้

แต่เมื่อ จะพูดถึง เรื่อง การ ค่าขาย ของชาติ อังกฤษ แล้ว นั้น มาให้ตลอดไปแล้ว จะต้องกล่าว ถึงการทอผ้าดี ซึ่งเป็นการใหญ่ ชัย จน ท้าว บัด นี้ต่อไปด้วย คน ชาตินี้ เมื่อได้ มาตั้ง เป็น บริษัทค่าขายนั้น ลงในประเทศอินเดียแล้ว เขาเอาผ้า ด้าย และไหม ของ ชาวประเทศจีนออกไปขายในทวีปยุโรป เป็นสินค้าสำคัญใหญ่อย่างหนึ่งก็จริง แต่ ชาติ อังกฤษ มีความฉลาด ที่ไม่เอาผ้า ด้าย และไหมเข้าไปขายในเมือง ของ ตัวเอง อุตสาหกรรม วิชาทอผ้า ชนิดนี้ จากชาติอินเดีย จน ทอได้เอง เขาเอาผ้า ด้าย และไหม เข้าในเมือง จนถึงที่สุด มีความชำนาญพอที่จะ กลับเอาผ้า ด้าย นั้น ออก มาขายแข่ง ราคาต่ำ ผลาญ การ ทอผ้า ของ ชาติ อินเดีย ให้เสื่อม ทรามลงได้ ประเทศอินเดีย แต่ก่อนเจริญ ในการ หัตถกรรม ชัยบ้าง มาภายหลัง การ หัตถกรรมเสื่อม ทรามลง ก็กลับกลาย ลง เป็น แต่ ทำการกลีกรรมเพาะปลูกฝ่ายเดียว ประเทศ ที่ทำการหัตถกรรมคงได้เปรียบ

และมีอำนาจใหญ่ยิ่งกว่าประเทศที่ทำแต่การ ก่อกรรมฐาน เปนแน่แท้ เพราะฉะนั้น ทุกวันนี้จึงเห็น ปรากฏว่า บรรดา ประเทศ ที่มีแต่การ ก่อกรรมฐานใหญ่ นั้น มีความเจริญต่ำลงเหลือ อยู่เพียงใด

ประเทศอังกฤษ บ้างกัน การก่อกรรม และ การ เดินเรือ อย่างรวดเร็ว จน ถึงได้ยึด ประเทศ คาบรดา เมือง ขึ้น ของ เขาใน ประเทศ อเมริกาเหนือ เข้าไว้ในมือพ่อค้า และ พ่อค้าทำการ ก่อกรรม อังกฤษ จน ชาว อเมริกาเหนือ ซึ่ง เทือกเขาเหล่านี้ ก่อ เปน ชาติ อังกฤษ และ อยู่ ในความปกครอง บ้างกัน ของประเทศอังกฤษ มาแต่เดิม นั้น ทนทาน ความต่ำต้อย ของรัฐบาล อังกฤษไม่ได้ ต้อง เกิดเป็นชนชั้น ทำการ สงครามกัน มีไชยชนะ แก่ ประเทศอังกฤษ แล้ว ตั้ง ตัวขึ้น เปน ประเทศเอกราช มาได้ตั้งแต่ คฤศศักราช ๑๗๗๖ (พระพุทธศักราช ๒๓๑๙)

อังกฤษ เสีย ประเทศ อเมริกาเหนือ ไปครั้งนี้ ผลประโยชน์ ที่เกิด จากการ ยึด ประเทศ คาบรดา อเมริกา นั้น ประมาณ กัน ว่า ขาดไปถึงปีละ ๓,๐๐๐,๐๐๐ ปอนด์ และคิดตามจำนวน ล้าน โครว์ ชาว อเมริกา กับ จำนวน เงิน ค่า ที่ประเทศ อังกฤษ ทำส่งไปขาย ประมาณ กัน ว่า ชาว อเมริกา คนหนึ่ง ต้อง บริโภค เงินค่าอังกฤษ เฉลี่ยเป็นกลางเป็นราคาเงิน ปีละหนึ่งปอนด์ (๑๓ บาท)

ได้
ลด
การ
แต่

หัด
เคว
ด้วย
ทั้ง
ขึ้น

มา
ขึ้น
เหตุ
รวม
ที่
ที่
จึง

การป้องกันสินค้าอังกฤษ มีมาจน ถึง ศตศักราช ๑๗๘๖ จึง
ได้ทำหนังสือสัญญา กับ ประเทศฝรั่งเศส ต่างชาติต่างผ่อนผัน กัน
ลดภักดิ์ ภาษีสินค้าเข้าเมืองลง ทั้งคน เปลี่ยน แปลง วิธีจัดการ
ค้าขาย ของชาติอังกฤษ เป็นการ ค้าขายโดยสะดวก (Free Trade)
แต่ นานมา

ในสมัยนั้น ยังเห็น ประจวบกัน กับ ความคิดใหม่ ที่เกิดขึ้น ในการ
หัตถกรรม การช่าง ที่เป็นวิชาหาถิ่น ของชาติอังกฤษ ด้วย คือ มี
เครื่อง บันด้าย แด เครื่อง ทอผ้า อย่างใหม่ เกิดขึ้น ต้อง ดำเนิน อย่าง ที่ ทำ
ด้วยเครื่องจักร ได้เร็วแรง รวดเร็ว ขึ้นกว่า ทำด้วยมืออย่างโบราณ
ทั้งเกิดความคิดทำเครื่องจักร ใช้กำลังไอน้ำร้อน (Steam Engine)
ขึ้น ด้วย ความคิดใหม่ใช้เครื่องจักรนี้ ต้อง การใช้ ชาติเหล็ก
มากขึ้น การถลุงเหล็กแต่ก่อน ถลุงด้วย ถ่านไม้ ราคาแพง มา
ขึ้น ใช้ถ่านหินแทนได้ ราคาเหล็กก็ถูกลงมาก วิชา อย่างใหม่
เหล่านี้ ช่วยให้การหัตถกรรม ของชาติอังกฤษเจริญใหญ่โต ขึ้น
รวดเร็ว จนเดินนำหน้า ชาติใดทั่วโลก ผลประโยชน์
ที่ได้ ในการใหม่เหล่านี้ ไม่ช้า สักก็ไปถึง กับ ได้เกิดผลประโยชน์
ที่ ชาติไปทาง ประเทศอเมริกาเป็น อัน มาก ในไต่ พัน แผ่นดิน
อังกฤษ เหนาะ มีแร่เหล็ก กับถ่านหิน สดัก ขึ้นขึ้นกัน อยู่ ใน ที่เดียว

หรือใน ที่ใด ชัดกันด้วย การทำเครื่องเหล็กจึงทำได้ราคาถูกนัก เพราะฉะนั้น แร่เหล็กและถ่านหินใน ประเทศ อังกฤษ จึงกลับเป็นทรัพย์สิน ที่มีราคายิ่งไปเสียกว่า บ่อทองในประเทศอื่น อีก

ใน ที่สุด จะรวมความตามพงษาวดาร ของชาติอังกฤษได้ว่า ได้ จัดการบ่อน้ำมัน และบำรุง การหัตถกรรม การเดินเรือในบ้านเมืองได้แข็งแรง มั่นคงดีจนดี งามๆ ประเทศได้แน่แล้ว รัฐบาลอังกฤษ จึงได้เลิก การ บ่อน้ำมัน นั้น เสีย ปล่อยให้ทำการ ค้าขาย กันโดย สดวกได้

ได้ยก เรื่อง ประเทศอเมริกาเหนือมากล่าวไว้ บ้างแล้ว และโดย ที่ ประเทศ นี้ กำลัง รุ่งเรือง เพราะวิธีจัดการบ่อน้ำมันการหัตถกรรมในเมือง อย่าง กวดขัน เป็น การ ตรงกันข้ามกับวิธี ค้าขายโดย สดวก ของ ประเทศอังกฤษใน ขณะนี้ เพียงใด เพื่อ จะให้ ค่ำเรื่อง กัน ให้ตลอด ใน หมวดนี้จะได้กล่าว ถัดมา ประเทศอเมริกาเหนือ ค่ำไป

ประเทศ อยู่ในเขตสี่ทิศอเมริกาเหนือ

ตัว อย่าง ที่ จะยกมากล่าว ถึง ความเจริญของบ้านเมือง เพราะ การ เก็บภาษีบ่อน้ำมัน การกลั่นกรองหัตถกรรม และการเดินเรือของ ชาติในประเทศนี้นั้น ดูลักษณะการที่เปน อยู่ในประเทศอเมริกา

เหตุ
เหตุ
ที่

ค
ส
บ

การ
ย
เป

และ
ย
ร

ค
ย
อ
แ
ก

เหนือจะเห็นได้ชัดแจ่มกว่า ประเทศอื่น โดยเหตุที่ประเทศอเมริกาเหนือเป็นแผ่นดินที่เพิ่งได้ตั้งตัวขึ้นเป็นอิสระมาได้ ใน ๑๓๙ ปีที่ล่วงมาแล้ว

การค้าขายโดยสัตว์ก และ การป้องกัน การค้าขายในประเทศนี้ ต้องเปลี่ยนแปลงกลับไปกลับมาเห็น ผลดี และร้ายทันตาได้ ในน้อยปี เห็น ผลได้ เร็ว ก็เพราะเหตุที่ พลเมือง ชาติใหม่ นั้น ชยันต์ขึ้นแรงในการทำมาหากิน มีความรู้ ความชำนาญ พอเท่าเทียมกันกับชาวยุโรป พร้อมใจกันจัดการปกครอง ป้องกันตัวเอง รวบรวมเข้าเป็น คนร่วมชาติร่วมผลประโยชน์ ได้ ด้วย ความสามัคคี เป็นกำลัง และ อำนาจ ใหญ่ขึ้น มัน คง แข็งแรง ประกอบทั้ง มีที่ แผ่นดินใหม่ อันกว้างใหญ่แผ่ไพศาลทำการเพาะปลูกและขุดแร่ ยังเกิด ผลดีบริบูรณ์ รวดเร็วมากกว่า แผ่นดิน เก่าในประเทศยุโรปเป็นอันมาก

เมื่อยัง อยู่ในใต้บังคับรัฐบาลอังกฤษ ชาติ อังกฤษ บิดประเทศค้าเสียฝ่ายเดียว ไม่ยอมให้ วิชาอัน ก่อ การ หัตถกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ที่มี ลักษณะ จะ แข่ง ชัน ประชัน กับ สินค้า ที่ ทำ ใน ประเทศ อังกฤษ ได้ เป็น อันขาด อังกฤษ ส่ง เสริม ให้ ทำ แต่ การ เพาะปลูก แต่ไม่ จิน เหน็ด ใจ ให้ ฝัง รอย ใน บ้าน เมือง ราคา ตกต่ำลง แล้ว ชาติ อังกฤษ จึง ได้ ชน สินค้า นั้น ไป ขาย เอา กำไร ใน ประเทศ ยุโรป แล้วส่ง

สินค้าที่ทำใน แผ่นดิน อังกฤษ ออกไป ขาย ตกเปลี่ยน กัน พ่อค้า
อังกฤษ มีกำไร งาม ทั้ง สอง ฝ่าย ไหน ยัง จะ ห้าม หวง กันไม่ให้ชาติ
อเมริกาขาย กับประเทศอื่นได้ โดยสะดวก ด้วย ชาติอเมริกัน ทน
ทาน อยู่ไม่ได้ จึงได้ตั้ง ตัว เป็นขบถแข็ง เมือง เป็นเอกราช ขึ้นใน
ศตวรรษที่ ๑๗๗๖ ปี ดังที่ได้กล่าวไว้ ในพงษาวดารอังกฤษหมวด
ก่อน นั้น แล้ว

แต่ก่อนมาชาติอเมริกันต้องอาศัยใช้สอยผลของการหักถกรรม
ของชาติ อังกฤษ เป็นพื้น ครั้น เกิด การ สงคราม ขึ้นใน การรบกับ
อังกฤษครั้งนี้ อาศัยใช้ สิ่งของ ที่ทำในเมืองต่างประเทศไม่ได้ ชาติ
อเมริกัน ก็ต้อง อุตสาหะทำขึ้นใช้ เองใน เมือง ตามแต่ จะ ทำได้

ชาติ อเมริกา แต่ก่อนไม่ได้คาดคะเนเห็นเลย ว่า การที่จำเป็นต้อง
ริอ่าน ทำของหักถกรรมขึ้นใช้เองใน เมืองใน ระหว่าง การ สงครามนั้น
จะมีผลเป็น ความเจริญ แก่ชาติได้ทันตาเห็น ใน น้อย ปี แต่ อัน ที่
จริง ตาม ขรรดนาในชั้น นั้น เมื่อ พดเมือง เดียว กัน แรกตั้งทำการ
หักถกรรม ที่ ยัง ไม่เคย ทำ หรือ ยัง ไม่ชำนาญ และมีของซึ่งจะต้อง
ทำขึ้น ใช้เอง สักรพัช อย่าง ในขณะ เดียว กัน พร้อมกันนั้น แนน
แล้ว การ ประ มูต แก่ง แ่ง กัน ทำ แต่เฉพาะ สินค้า อย่าง หนึ่ง อย่างใด
ก็ พึง จะมีน้อย หรือ แทบ จะไม่มีอยู่เอง ผู้ทำย่อมจะต้อง ราคาเอา

อ
ที่
ห
เพ
ก
แ
เร
ที่
โ
ส
า
v
เ
เ
:

อย่างสูงที่สุดที่ผู้ต้องการใช้ของนั้นจะกล้าซื้อ ของอย่างใด
ที่ยังมีไม่พอใช้ของอย่างนั้นก็มีราคาสูงอยู่ได้ตลอดไป ผู้ทำของ
หัตถกรรมมีกำไรมาก ได้ค่าแรงมากขึ้นกว่าพวกที่ทำการกลึงกรรม
เพาะปลูกอย่างเก่าเท่าใด เหตุนี้ย่อมจะชักชวนพลเมืองที่ทำการ
เพาะปลูกอยู่ห่างไกลหัวเมืองชายทะเลซึ่งมีกำไรหรือได้ค่าแรง
แต่น้อยเพราะทางกันดารหรือเหตุอื่น ๆ นั้น ให้ละทิ้งการกลึงกรรม
เช่นนั้นเสีย แล้วเข้าไปรับจ้างหรือลงทุนทำการหัตถกรรมในบ้านเมือง
ที่มีประชุมชนแน่นหนา นั้นมากขึ้นทุกที เหตุที่กล่าวมานี้บังคับ
ให้ค่าแรงของคนทำงานสูงขึ้น แล้วก็ทำให้ราคาที่ดินทั่วไปพลอย
สูงขึ้นตามกันด้วย แม้แต่การสงครามได้ทำลายล้างทรัพย์สินสมบัติ
ในบ้านเมืองให้เสียหายเป็นอันครหานับเป็นอันมาก อยู่แล้วก็ได้
พลเมืองในขณะการสงครามนั้นยังกล้าที่ขยันทำการได้ ผลประโยชน์
เป็นความเจริญมาเจือจางความเสียหายนั้นได้เป็นอันมาก

แต่ความเจริญในการหัตถกรรมขึ้นคั่นนั้นหาได้ถาวรอยู่ได้ไม่
พอ อังกฤษได้ทำหนังสือสัญญาขอมกับประเทศอเมริกาเห็นเป็น
ประเทศอิศรภาพ (ในปี ๑๗๘๓) เลิกการสงครามแล้ว ชาว
อังกฤษก็ตั้งต้นส่งสินค้าอังกฤษเข้าไปขายแข่งตลาดราคาสินค้า ซึ่งพึง
แรกกระทำขึ้นในประเทศอเมริกานั้นทรุดโทรมลงอีก เป็นเพราะ

(Georgia) มณฑล ๑๓ แห่งนี้ต่างก็มีรัฐบาลแต่คงกฎหมายปกครองบ้านเมือง ภายใน ของ ตัวได้ เองเต็มอำนาจตามที่ กฎหมายคอน สติติวชัน ซึ่ง มณฑลทั้ง หกได้พร้อมใจกัน ตั้ง ขึ้น รวมเข้าเป็น ชาติเดียวกัน ทุกมณฑล ตั้ง ผู้แทนไปเข้าในสภา ของ รัฐบาลกลาง ที่เรียกว่าคอน เกรส (Congress) ความสามัคคีกันขึ้นเพราะเหตุ ที่ รวมกัน เข้าได้เช่น นี้ แล้ว รัฐบาล อเมริกัน ก็ ตั้ง พักติ เก็บภาษี บ่ง กัน สินค้า ภายใน ได้ตามชอบใจ แต่ในชั้น ต้น ปี ๑๗๘๙ เก็บแต่เล็กน้อย และเลิกเก็บแต่สินค้าผลิตหัตถกรรมของต่างประเทศ ที่ ส่ง เข้ามาขาย ในเมืองตัวแต่เป็น สินค้าสำคัญ ที่ สด เท่านั้น การหัตถกรรม กสิกรรม แล การ ค้าขาย กลับ ตั้งตนพ้นตัวขึ้นได้ ตั้งแต่นั้นมา แต่เหตุที่ พักติภาษี สินค้า เข้าเมือง ในชั้นต้นยังดำอยู่ เพียง กำหนดร้อยละ ๑๕ เท่านั้น ชาติต่างประเทศ คือ อังกฤษ เป็นต้น รัฐบาลวิหิตทำของหัตถกรรมที่ต่ำกว่า จึงขอให้นำสิ่งของเข้ามาขายแข่งราคาอยู่ได้ ความเจริญจึงมีได้ ดำเนินไปได้ ตามสมควรกับกำลัง และ คุณวุฒิ ของ ชาติอเมริกัน ถึงเช่นนั้นก็ยังเห็นความเจริญปรากฏขึ้นว่า ในปี ๑๗๘๙ นั้น การ เติบโต ของ ชาติ อเมริกัน รวมทั้ง สิ้นนับได้ เพียงสองแสนต้น เท่านั้น ในปี ๑๘๐๑ การ เติบโต มากขึ้น ถึง ห้า ล้าน ต้น หรือเจริญ ขึ้น ๕ เท่าในกำหนด ๑๒ ปี การหัตถกรรม ทำของขาย

ก็ยังสู้ชาติอังกฤษไม่ได้ เก็บภาษีสินค้าเข้าเมืองแต่เพียงร้อยละ ๑๕
จะ บังคับ กันไม่ให้ สินค้า อังกฤษ เข้าเมือง หากจำเริญไม่ อังกฤษ รู้จัก
วิธี ทำ และ ใช้ เครื่อง มือ อย่าง ใหม่ ทำ การ ได้ ผล มาก เบื้อง ทุน น้อย
ลง เท่าใด ก็ ส่ง สินค้า เข้า ไป ขาย แข่ง ราคา ใน ประเทศ อเมริกา มาก
ขึ้น ทุกที การ หักลด ธรรมเนียม การ เติบ เรือ เกือบ จะ หักลด โทรม ลง แล้ว
นับ เติบ ในปี ๑๘๑๒ เกิด การ สงคราม ขึ้น กับ ประเทศ อังกฤษ อีก
ครั้ง หนึ่ง อังกฤษ ครอบครอง ได้ แค่ ใน ทะเล สินค้า อังกฤษ เข้าเมือง ไม่ได้
การ สงคราม ครั้ง นี้ จึง เป็น เหตุ ช่วย ส่ง เสริม ให้ การ ทำ มาค้าขาย
ในประเทศ อเมริกา เจริญ ใหญ่ ขึ้น โดย รวด เร็ว การ หักลด ธรรมเนียม
ทำ ของ ใช้ ใน เมือง ได้ พอ แล้ว ยังมี เหลือ ส่ง ออก ไป ขาย ต่าง ประเทศ
ได้ อีก ในปี ๑๘๑๕ กอง กรรม การ สำหรับ การ ค้าขาย และ การ
หักลด ธรรมเนียม ได้ รายงาน ต่อ รัฐบาล ว่า ในการ ทอผ้า ขน และ แดผ้า ดี อย่าง
เดียว เท่านั้น ต้อง ใช้ คน ทำงาน มี จำนวน ถึง ๑ แสน คน ทำ ผ้า หนึ่ง
ได้ เติบ ราคา ๖๐ ล้าน เหรียญ

ผล ของ การ สงคราม ครั้ง ที่ สอง ก็ คล้าย กับ การ สงคราม ครั้ง แรก
เพราะ เหตุ ที่ สินค้า ต่าง ประเทศ เข้าเมือง ไม่ได้ นั้น การ หักลด ธรรมเนียม
กีดกัน และ พาณิชยกรรม พอลอย เจริญ รุ่งเรือง ขึ้น ตาม กัน ได้ ทิ้ง ไป
ใน ที่ สุด พวก เจ้า ของ ที่ดิน เจ้า ของ ทุน และ คน ทำงาน ที่ เกือบ ของ กัน

ก.

รัฐ

จึง

กีด

ของ

กัน

ผล

ไม่

เค

ภา

ทุ

เพ

ให้

ฝั

ค้า

ที่

การค้าขาย ภายใน เจริญขึ้น ทว่า หน้ากันได้ โดยรวดเร็ว

พอได้ ทำ หนังสือสัญญาสงบการสงครามกันแล้ว (ปี ๑๘๑๔) รัฐบาลอเมริกัน เคยเห็น ตัว อย่างร้าย เมื่อการสงบศึกครั้งก่อน ครั้น จึงตักเตือนภาษาสันค้ำเข้าเมืองทว่าคนชั้นอีกเท่าหนึ่ง แต่ความเจริญ ก่อดำเนินเรื่อยไปได้เพียง ปี ๑๘๑๖ เท่านั้น ในบั้นพลเมืองในประเทศ อเมริกาเมื่อพวก ทำการ ทุจริตกรรม และ กติกรรม เกิด แดก ความ ดำคึก กั้นขึ้น พวกทำการ กติกรรม ร้องว่า พักติภาษา บั้งกัน อย่าง สูง นั้นทำ ผลประโยชน์ ช่วยข้างพวกทำการ ทุจริตกรรมฝ่ายเดียว พวก กติกรรม ไม่พลอยได้ ผลประโยชน์ หรือพลอยเสียผลประโยชน์ ไปด้วย ได้ เถียงกัน ลง ปลาย พวก กติกรรม มีเสียง มาก รัฐบาลก็ ต้องลดพิกัด ภาษีสันค้ำเข้าเมือง ลง เสีย โดยมาก การทำ มาค้าขาย ทั่วไปก็กลับ ทรุดโทรมตกต่ำไป ลดพิกัดภาษีสันค้ำมาถึง ปี ๑๘๒๔ แล้ว จึงได้ กลับ เพิ่ม เติม พักติ ขึ้นอีกได้ เหตุ นี้เป็น เพราะ การเปลี่ยนแปลงที่จัดกัน ใหม่ในประเทศ อังกฤษ กระทบมาถึง

คือ เมื่อ ประเทศอังกฤษกำลัง ทำการ สงคราม กัน อยู่กับ ประเทศ ฝรั่งเศส (ครั้ง ๒) ไป ถึงขั้น ที่ ๑) และประเทศ อเมริกาด้วยนั้น การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ของ ชาติ อังกฤษทรุดโทรมลง มากก็จริง แต่เหตุ ที่ พลเมือง ใน แผ่นดิน อังกฤษ ต้อง อาศัยกัน เข้าดำดัก ที่เพาะ ปลูกใน

แผ่นดิน อังกฤษเอง โดยที่เข้าล่าสัตว์ต่างประเทศเข้าเมือง ไม่ได้ เพราะ
 การสงครามนั้น การเพาะปลูกในประเทศเจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นอัน
 มาก ที่แผ่นดินซึ่งแต่ก่อนทำการเพาะปลูก ไม่มีกำไร มาครั้งนั้นราคา
 เข้าล่าสัตว์แพงขึ้นสองเท่าก็ทำให้การเพาะปลูกในที่ ๆ เดียวกันนั้นมั่งผล
 เป็นกำไรขึ้นได้ การเพาะปลูกเปิดทางให้คนทำงานเข้าไปอาศัยทำ
 การเลี้ยงชีพอยู่ได้เป็นอันมาก ข้างฝ่ายการหัตถกรรมก็ไม่ทรุดโทรม
 ลงเท่าใด ครั้นเมื่อได้ทำสัญญาสงบศึกลงในปี ๑๘๑๔ แล้ว
 ชาตินักอังกฤษเกรงว่าเข้าล่าสัตว์ต่างประเทศจะทะลักเข้ามาขายทำให้ราคา
 เข้าในเมืองตกต่ำลงอย่างเดิม การกสิกรรมจะเป็นอันตรายจนจะ
 พาให้บ้านเมืองพลอยฉิบหายลงมากมาได้ พลเมืองอังกฤษซึ่ง
 เป็นคนทำงานจะตกทุกข์ได้ยากนัก รัฐบาลจึงตั้งพิภคเก็บภาษี
 เข้าล่าสัตว์เป็นการป้องกัน การเพาะปลูกในเมืองไม่ให้ทรุดโทรมลงได้
 แต่ความมุ่งหมายนั้นหาสำเร็จไม่ ลงปลายปีใดฝนฟ้าอากาศไม่
 ดีเข้าออกไม่พอกิน ราคาแพงจนเข้าต่างประเทศเสียภาษีแล้ว
 ยังขายแข่งราคาได้ แต่ถ้าเป็นปีที่ผลเพาะปลูกของงามก็มีเข้ามา
 มากเหลือเฟือไป ราคาต้องตกต่ำลง พวกที่ขึ้นกันไปทำการเพาะ
 ปลูกมากขึ้น เพราะภาษีป้องกันนัก ชาตุนต้องเลิกการปลูกเข้าล่า
 สัตว์เป็นอันมาก ความฉิบหายกลับยิ่งใหญ่อไป

แต่ถึงเช่นนี้ ก็ดี การบอังกันเข้าสาส์นในประเทศอังกฤษก็วิธอ่าน
เก็บภาษีขึ้นนี้ กระทำให้ชาวนา ประเทศอเมริกาพลอยเดือดร้อน
ด้วยเป็นอันมาก เพราะส่งเจ้าสาส์นไปขายในเมืองอังกฤษไม่ได้สะดวก
ตามที่เขยทำมา พวกอเมริกันข้างฝั่งตะวันออก ในการคัดกรรม
และการค้าขายได้ โอกาสเหมาะ จึงชักชวน พวกทำการ กสิกรรม ให้
ปรองดองกัน เพิ่มเติม พักตร์ ภาษีสินค้านำเข้าเมืองมุ่งหมาย เก็บภาษีผล
คัดกรรม ที่มาจากประเทศอังกฤษให้แรงขึ้นเป็นการตอบแทนแก่ฝั่ง
คือ การที่รัฐบาลอังกฤษตั้ง กองเก็บภาษีเจ้าสาส์น ตั้งแต่นั้นไป
การบอังกันสินค้านำอเมริกันก็มีเรื่อยไป เป็นเหตุให้ชาติอเมริกัน
เจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับมาจนทุกวันนี้

ความเจริญของประเทศอเมริกาเหนือ ที่ดำเนินไปได้ ใหญ่
โตรวดเร็ว นั่นนั้น เป็น การ อัจฉริยะ และ เป็น การ สำคัญ อย่าง
ยิ่งที่มีขึ้นใน พงษาวดาร ของโลก ในบัดนี้เท่านั้น แต่ ในปี ๑๗๘๗
มี มณฑล (States) อยู่เพียง ๑๓ มณฑล มีจำนวน
สำมะโนครัว ประมาณ คน สอง ล้าน มาถึง สมัยนี้มี มณฑล เพิ่ม
เต็มขึ้นเป็น ๔๓ มณฑล ยังมีจังหวัด ที่แผ่นดิน ที่เรียกว่า
เทริตอรี (Territories) อีก ๑๑ ตำบล และมีเกาะ

ต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น เกาะฟิลิปปินส์ (Philippines)
 และคิวบา (Cuba) นั้น ด้วย จำนวนลำในทวีปใน
 ปี ๑๙๑๒ (พระพุทธศักราช ๒๔๕๕) มี ๙๕,๖๕๖,๐๐๐
 ลำในทวีปออกมากขึ้นตั้งแต่สองล้านถึงเก้าสิบห้าล้าน หกแสน
 ในกำหนด ๑๒๕ ปีเท่านั้น ไม่มีประเทศใดจะเปรียบได้เป็น
 นั่นแท้ ที่แผ่นดินมีเนื้อที่ถึง ๓,๕๕๗,๐๐๐ ตารางไมล์
 อาณาเขตรัศมีไฟศาลจตุรมหาสมุทรแอตแลนติก กับปาซิฟิกทั้งสอง
 ข้างฝั่งตะวันออกและตะวันตก แต่ข้างทิศใต้แต่ทิศเหนือ นั้น
 อยู่ในระหว่างเส้นแบ่งส่วนของโลก ตั้งแต่ราว ๒๕ องศา
 เหนือ (Latitude) เส้นศูนย์สูตรของโลกขึ้นไปถึง ๔๘ องศา
 นอกจากเขตมิดาธาเลกซึ่งอยู่ถึงจุดถึงมหาสมุทรแอตแลนติก ใน
 ที่แผ่นดินนี้มีทั้งแม่น้ำขนาดใหญ่ยิ่งในโลก ทั้งมีทะเลสาบใหญ่
 เขาใหญ่พร้อมทุกอย่าง อากาศในตอนเหนือหนาวที่สุดแต่
 ค่อยอุ่นลงมาถึงเขตร้อนชื้น ร้างใต้ ปรอทร้อนถึงที่สุดถึง
 ๙๐ องศา (ฟาเรนไฮต์) ภูมิประเทศเป็นทำเลที่ต่างกัน มี
 อากาศหนาวร้อนคั่นเนื่องกันเป็นลำดับไป ดังที่ได้กล่าวมานี้
 ก็เป็นอันจะเห็นได้ว่าการถกเถียงนั้น ชาติอเมริกันจะ
 เพราะปลุกได้ตั้งแต่ยาสูบ ฝ้าย และอ้อย ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่

เพาะปลูกกันในประเทศอื่น ตลอดจนไปถึงพืชพรรณไม้ที่เพาะ
 ปลูกกันได้ ในประเทศ ทนาว ทุก อย่าง ในใต้ พื้น แผ่นดิน ยังมี
 มีบ่อแร่ ถ่านหิน น้ำมันดิน เหล็ก ทอง เงิน ทองแดง ตะกั่ว
 และ สังกะสี ที่จะใช้ทำประโยชน์ สำหรับการ หักลดกรรมได้
 บริบูรณ์ คือ ด้วย ความ ขาด ขาด ข้าง ผัง มหาสมุทร แอตแลนติก ก็มี
 ช่องที่ อาศัย รย จอด เรือ สำหรับ ทำ การ ค้าขาย กับ ประเทศยุโรป
 ได้ โดยสะดวก การ ทราปลา ก็มี ผล บริบูรณ์ ยังมี ผัง มหาสมุทร
 ปาซิฟิก ซึ่งมี ทำ เรือ ที่จะ ค้าขาย ตรง คือ ทวีป เอเชีย ได้ ดี
 อีก ฝ่าย หนึ่ง ด้วย ตาม ช่อง ขาย ทะเล มหาสมุทร แอตแลนติก นั้นเอง
 ที่ ชาว ประเทศยุโรป บรรดา จะ หา ทาง ไป ทวีป เอเชีย ให้ สั้น
 เขา จึง เลิกละ เรือ มา พบ ทวีป ใหม่ นั้น คง แต่ สักระยะ บ้าง แล้ว
 แต่ ใน ประเทศ ใน เขต สหประชาชาติ อเมริกาเหนือ ที่ เปน เวียง ของ เรา
 ชาตินิกรณ ได้ มา ตั้ง บ้าน ลง ครั้ง แรก ที่ ขาย ทะเล แห่ง หนึ่ง ใน
 มณฑล เวอร์จิเนีย (Virginia) ในปี ๑๖๐๗ แล้ว ก็ ไป
 ตั้ง อยู่ ที่ อำเภอ แคปคอร์ด (Cape Cord) ใน มณฑล มาสซาชูเซตส์
 ในปี ๑๖๒๐ แต่ ที่ มณฑล นิวยอร์ก (New York) นั้น
 เดิม พวก อังกฤษ ได้ ไป ตั้ง อยู่ ก่อน (ปี ๑๖๓๔) และ ใน มณฑล
 แมรี่แลนด์ (Maryland) ชาวลัทธิเคินไปตั้ง ในปี ๑๖๔๔

มณฑลนี้ ภายหลัง มา ชาติ สกอตแลนด์ แยัง จึง เขา เข้า ไว้ ใน
มณฑล นิวอิงก์ จน ถึง ปี ๑๖๖๔ ชาติ อังกฤษ จึง ได้ รับ ได้ ชาติ
สกอตแลนด์ แยัง เขา ที่ นี้ เสีย ค่อ ไป

ตั้ง แล้ว นั้น มา พวก ฝรั่งเศส ใน ประเทศ ยุโรป ก็ เพิ่ม เต็ม กัน ออก
ไป ตั้ง อยู่ เรื่อย ไป มี คน มาก ขึ้น แล้ว ก็ ค่อย ๆ เลื่อน ห่าง ชาย ทะเล
เข้าไป ทาง ทิศ ตะวัน ตก จับ ได้ ชาติ อินเดียนแดง ซึ่ง เป็น คน ไว
และ เป็น เจ้า ของ แผ่นดิน แคว้น เดิม มา นั้น ห่าง ออก ไป ทุก ที่ โดย
มาก พวก ฝรั่งเศส เข้า พัน ตั้ง พืช พรรณ เสี้ย ประตุ จัตุรัส เตียรณ
จน ถึง ที่ สุด ใน สมัย นี้แทบ จะ ไม่ เห็น หน้า คน พวก นี้ เลย ใน
แถบ แผ่นดิน ข้าง ทิศ ตะวัน ตก นาน ๆ จะ ได้ เห็น สัก ครั้ง หนึ่ง คน
พวก นี้ จึง กลาย เป็น คน ปลาด หน้า ตู เล่น ไป

เมื่อ คิด ตาม ภูมิ ประเทศ ซึ่ง กว้าง ใหญ่ ไพศาล มี อาณาเขต
จรด มหาสมุทร แอตแลนติก และ แปซิฟิก ทั้ง สอง ฝ่าย แล้ว ถ้า ชาติ
อเมริกัน จะ ตั้ง หน้า ทำ แด่ การ เพาะ ปลูก สำหรับ คน คราว หนึ่ง
ต้อง การ ที่ กว้าง ใหญ่ มาก จึง จะ ทำ ได้ พอ เติง กัน สาม โฉน คราว
มาก ขึ้น ก็ จำ เป็น จะ ต้อง กระจัด กระจาย ออก ไป อยู่ ห่าง ไกล
ชาย ทะเล ซึ่ง เป็น ที่ สำคัญ ของ การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ และ การ

เดินเรือเสมอไป พดเมือง ยิ่ง ห่างไกล กระจัด กระจาย ออกไป
เท่าใด ความโง่ เรธา เกียจ คร้าน ก็ จะยิ่ง มี มาก ขึ้น ตาม กัน
และ เมื่อไร เลย ดำโนครวั จึง จะ มี จำนวน มาก พอ กับ จะ ทำการ
เพาะ ปลูก ให้เต็ม อาณาเขตร ัน กว้าง ใหญ่ นั้น ได้

การ เพาะ ปลูก ใน ที่ แผ่นดิน ใหม่ นั้น ตาม ขรรมตา ไม่ ต้อง ลง
ทุน เดิม บ่อย หรือ ตก แต่ง ที่ ดิน ดักเท่าใด ก็ เกิด ผลงอกงาม
ได้ ผลเป็น อาหาร เหลือ เพื่อ เก็บ ความ ต้อง การ ของ พวก ที่ ทำ
นั้น เป็น อัน มาก เมื่อ ทุกคน ทำ แต่ การ เพาะ ปลูก อย่าง เดียว
ถึง จะ มี อาหาร เพียง ๕๕ ไม่ รู้จัก ความ อด หนยาก เลย ก็ ดี แต่ ผล
ที่ ทำไว้ เหลือ เพื่อ ทัว ไป นั้น จะ ไม่มี ราคา สัมควร กับ ความ เหน็จ
เหนื่อย คู้ม ค่าแรง เลย ใน ที่ ๆ ห่างไกล จาก ชาย ทเด้นั้น แม้
จะ วน ผลเพาะ ปลูก ออกไป ขาย ค่าง ประเทศ ได้ ๕๕ ๕๕ แต่ ต้อง
ลง ทุน ค่า วน มาก เพราะ ทางไกล ค่า วน นี้ ต้อง คิด เอา ใน เนื้อ
ของ ผู้ เพาะ ปลูก ถึง ราคา ผล นั้น จะ แพง ขึ้น เพราะ เอา ไป ขาย
ต่าง ประเทศ ได้ ก็ จริง แต่ เมื่อ หัก ค่า ใช้ ด้ รอย ในการ วน ดิน ๕๕
นั้น ลง แล้ว ผู้ ทำ ก็ จะ ไม่มี ประโยชน์ หนึ่ง ออก ขึ้น มาก ดักเท่าใด
เหตุ นี้ จะ ชักชวน ให้ พวก ชาว ไร่ ชาวนา ลด หน่ย วน ความ วน ๕๕ ๕๕

ทั้ง ถอยลงได้เป็น อัน มาก พลเมืองไม่มีโอกาสพอที่จะ ออก
แรง และ ความคิดสร้างทรัพย์สินให้เกิดผลได้เต็มกำลัง เป็น การ
ทั้ง แรงทั้ง เวลาเสียเปล่า ทั้ง เป็นเหตุที่จะทำให้ มีความเกียจ
คร้านขึ้นเป็น นิสัย ของพลเมือง ด้วย ความเจริญควร จะ ดำเนิน
ไปได้เร็วกว่า นั้น

อีกประการ หนึ่ง ผลของการ เพาะปลูกที่ทำได้ขึ้นได้ขึ้น นั้น เมื่อ
ต้อง ภาษีรายขายแก่ เมืองต่าง ประเทศเป็น กำลัง แล้ว จะ หมาย
ได้ประโยชน์เป็น การ แน่นนอนไปช้านานนักหาได้ ไม่ ของนี้
จะต้อง ออกไปขายแข่ง ราคากันใน ตลาดนา ๆ ประเทศ ราคา
จะต้อง ลดลงแล้ว แต่สินค้าต่าง ประเทศใน ตลาด จะมีมาก
หรือน้อย จะต้อง ลดแล้ว แต่ว่า ประเทศใด จะคิด บังคับกัน ห้าม
สินค้านั้นเสียเพียงใด หรือ จะ มีการ สงครามเกิดขึ้นที่ ไหน
ทำให้ผลปลูกเพาะนั้น ขายยากไป หรือ ถ้าขายไม่ได้เลย เมื่อใด
พลเมือง ที่ทำผลนั้น จะต้องได้ ความ อับจนลงเป็น แน่ เมื่อตก
ยากลงแล้ว กว่า จะ กลับฟื้นตัวได้จะต้อง การ เวลา มากนัก

ข้างฝ่าย ประเทศที่ ทำการ เพาะปลูก และ ทำการ หักถถรรณ
ก็ได้ด้วย เช่นประเทศฝรั่งเศส และเยอรมันนั้น นั้น ถึง พืช ที่แผ่นดิน

เพาะปลูก จะ เก้า แก่ ต้อง ลง ทุน ตกแต่ง ที่ดิน มาก ก็จริง แต่ เมื่อ
 พืชเมืองไม่ต้ง พืช พืชไร่ไรต่างประเทศอยู่เป็นกำลังใหญ่ แล้ว
 อำนาจของ ประเทศ นั้น ก็ มีแต่ จะใหญ่โต แขนง แขนงขึ้นได้เสมอไป
 พวก ที่ ทำการ เพาะ ปลูก ทำอาหาร และ วัตถุ ที่ เป็น ของ ดิบต่าง ๆ
 ไป ส่ง พวก ที่ ทำ การ หักถกรรรม ใน เมือง เดียวกัน ซึ่ง พวก ทำการ
 หักถกรรรม ทอผ้า หรือ ทำ สิ่ง ของ เครื่อง นือ เครื่อง ใช้ สารพัด อย่าง
 ทำ ไป ให้ พวก ทำ การ เพาะ ปลูก ต่าง ฝ่าย ต่าง แดก เบียดเบียน ผล
 ของ แขนง ทำการ กัน ได้ อยู่ เสมอ พืชเมืองได้ ใช้ แขนง และ ความ
 คิด เค็ม กำลัง เช่น นี้ อำนาจ ที่ จะ สร้าง ทรัพย์สิน ของ ชาติ ก็ พึง จะ
 มี ได้ เค็ม ที่ อยู่ เอง สร้าง ทรัพย์สิน ได้ มาก ขึ้น ก็ จะ มี กำลัง ก่อ สร้าง
 กองทัพบกทัพเรือ และ ทำ ค่าศราวุธ บ้อง กัน ความ อิศรภาพ ของ
 ชาติ นั้น ได้ แขนง แขนง ยิ่ง ขึ้น จน เป็น ชาติ ที่มี อำนาจ ใหญ่ ขึ้น ใน โลก
 ได้ เก่า เทียน ชาติ ขึ้น

ความคิด เห็น เหตุ ผล ดัง ที่ กล่าว มา นี้ เป็น ต้น ที่ ได้ เป็น มูล
 เหตุ ให้ รัฐบาล อเมริกัน คิด บ้อง กัน บ้าง วิชา และ ถนน การ
 หักถกรรรม ของ ชาติ อย่าง หวง แหน แขนง แขนง นัก การ บ้อง กัน มี ใช้
 แต่ จะมี ผล ดี ที่ จะ ก่อ เกิด ที่ ทำการ หักถกรรรม ขึ้น ท่อไป ตาม

หัวเมืองชายทะเล จนมีเรือค้าขายภายในและภายนอก
ประเทศทั้งสร้างเรือรบป้องกันอาณาเขตได้แข็งแรงอย่างทุกวันนี้
เท่านั้น ข้างภายในที่กลางประเทศซึ่งห่างไกลจากชายทะเลไป
ก็มีที่ตั้งทำการหัตถกรรมอยู่ได้ทั่วไปด้วย พดเมืองที่ทำการ
เพาะปลูกกับพดเมืองที่ทำการหัตถกรรมตามเมืองต่าง ๆ นั้นได้
อยู่ใกล้กันมากเท่าใด ก็ได้อาศัยแรงงานแบ่งปันหน้าที่กันทำ
การแลกเปลี่ยนผลของแรงทำการได้ดีบริบูรณ์มากขึ้น การ
เก็บภาษีอากรน้อย ราคาอาหารเครื่องเลี้ยงชีพไม่แพง ความ
สุขความเจริญ มีแก่พดเมืองมากกว่าชาวยุโรปเป้นักหนา
ผลของการป้องกันหัตถกรรมนั้น ก็ทำให้ค่าแรงของคนทำ
งานสูงขึ้นทั่วไปทั้งบ้านเมืองด้วย ที่ดินก็มีราคาแพง ราคา
ที่ดินและค่าแรงที่สูงขึ้นได้ ก็เพราะถ้าไรในการเพาะปลูกที่
มีมากนัก ต้องมาเสียจากเลี้ยงพวกที่ทำการหัตถกรรมและการ
ค้าขายจนพอสมำเสมอกันทั่วไป

ในที่สุดถ้าไม่ใช่เพราะการป้องกัน ชาติอเมริกันเหนือคง
ไม่เจริญรุ่งเรืองใหญ่โตขึ้นได้ ในน้อยปี ดังที่เห็นประจักษ์แก่
ตาอยู่ในบัดนี้

จบเล่ม ๒

เล่ม ๓ ยังพิมพ์ต่อไป